

శ్రీ రస్తు.

సత్యవిజయము.

ఆను

నామాంతరముగల శుద్ధాంధ్రనిర్వచనహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము

ఇది

కులాలకులుండును, ఆంగ్లేయభైషజ్యకర్తచాతురీధురీణుండును,

ప్రస్తుతము అనంతపుర మండలములోని పెనుగొండ

పురనివాసియునగు,

అయ్యనకోట పార్థసారథి శ్రేష్ఠి

విరచితము.

మొదటికూర్పు

బళ్ళారి డి. వి. క్రిష్ణకొండుకంపెనివారి

రమావిలాస ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడినది.

1897.

దీనివెల రూ ౧—౦—౦ అంచెకూలి ౦—౨.

[All rights reserved.]

OPINIONS OF THE PRESS AND PUNDITS.

శ్రీ సత్యవిజయకృతివిమర్శనము.

—* శ్రీ యాంధ్రభాషా సంజీవని. *

చెన్నపురి — హేవికంబి నామ సం॥ జ్యేష్ఠమాసము.

సత్యవిజయము — ఇదియొకయచ్చతెలుంగుపద్యకావ్యము. ఇద్ది, అనంతపుర
మండలములోని పెనుగొండలోనుండెడు, మ॥రా॥రా॥శ్రీ, అయ్యనకోట.
పార్థసారథిసెట్టిగారిచే రచింపబడినది. ఈయది మిక్కిలిచక్కగాను
న్నది. ఇయ్యది సర్వకలాశాలాధ్యక్షులు వీక్షించిరేని, బి. టి. పట్టపర్తిగారు
— కుండెలుంగునంబరనీయగ్రంథముగా నిర్ణయింతురనియెందుము.

శ్రీ॥ కబ్బిమచ్చతెలుంగుగంగడు నొప్పెడుసత్యవిజయనామ సముచితంబు! ఘనహ
రిశ్చంద్రవత్కథపద్యమయమగుచ పార్థసారథిబాల్యపరిచితంబు! నగుటనియ్య
దిగననయ్యెడు నవనీతభాండంబనంగను బ్రబుచ్చునుబ్బు! భాగ్యవంతులకబ్బులరి
కింపజపులుబ్బు నెఱపజ్ఞానాగ్నినిజమనియెడి! నేయియెడవెడునొక్కరూపా
యనిచ్చి! కొనుడుచవుకగజనులు పెన్దొండనుండు! నట్టియయ్యనకోటగృహ
శ్శుంబరంగు! పార్థసారథిసెట్టితౌభవ్యకృతిని॥

శ్రీఅముద్రితగ్రంథ చింతామణి.

సంపుటము. 10.) నెల్లూరు. జూలై 1897. (సంచి. 6.

కృతివిమర్శనము.

1. పెనుగొండలోని బ్రహ్మతమునందాండ్లయ శ్రీమదబ్బక శ్రీరామభద్రాచారిగారు
మొదటియొకప్పుడు, హాహరాశరాజుగ్రీ, అయ్యనకోటపార్థసారథి శ్రీసెట్టిగారిచే గది

యింపబడిన “సత్యవిజయమును నామాంతరముగల శుద్ధాంధ్రనిర్వచన హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము” విమర్శనమునకై గ్రంథకర్తగారిచే బంపబడి మాకార్యస్థానములంకరించి నందున చుదముట్టన్దిలకించితిమి. ఇక్కవికులాలకులుండు. మానెల్లూరు పట్టణవాసుండు. రాజకీయోద్యోగమునకై పెనుగొండలోఁగాఁపురమున్నవాఁడు. కుమ్మరవారిలోనొకకుమ్మరముల్లదక్కఁ దక్కినవారేరును గ్రంథముల వ్రాసినట్లగపడెడు. శ్రీమత్తిక్కనగారు నెల్లూరునందు భారతము రచించుకాలమునఁగుమ్మరగురునాథుండను నొకరుండు లేఖరిగానున్నట్లులోకప్రసిద్ధమైనవదంతియున్నది. అది యటుండనిందు శ్రీపార్థసారథి శ్రేష్ఠిగారీగ్రంథమును మిగుల రమణీయముగ వ్రాసియున్నారు. వీరుశంకరకవి విరచితహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానమును మాతృకగాఁగొని దీనినిశుద్ధాంధ్రనిర్వచనముగా రచించియున్నారు. వీరు కొన్నిస్థలములయందు దానినతిక్రమించి మంచిమాగ్గములంబోయియున్నారు. అర్థానుస్వారనియమమునీడక, రేఫశకట రేఫసాంకర్యములేక, క్షార్థకసంధిరాకుండునట్లునియమముగా రచించియున్నారు. శైలితోఁబాటు తెలుఁగుసామెతల నేకములగపడుచున్నవి. శ్లేషగలపద్యములచటచటఁగనంబడుచున్నవి. ఈగ్రంథమునందలి భమత్కారముంజూపుటకు మాయభీష్మము చొప్పున విమర్శించినఁ బ్రతిపద్యమును మరలనిందుఁ బ్రకటింపఁబడవలసియున్నదిగాన నాపద్ధతిని విరమించుచున్నారము.

2. ఈగ్రంథమునందలి తృతీయాశ్వాసమున 205వ మాలినీవృత్తమున “సిరిపడఁతిబొజుంఁగాచేవరాకాసిగొంఁగా” యనియున్నది. బొజుంగనవిటుండనివిస్పష్టముగదా. సిరిపడఁతిబొజుంఁగాయను సంబుద్ధిసరముగానని తోచుచున్నది. బొజుఁగుశబ్దముభర్తయందుఁ బ్రయోగింపఁబడియుండలేదు. సిరిపడఁతికి విష్ణుభర్తగానివిటుండుగాదుగదా. అచ్చ తెలుఁగురామాయణమున బొజుఁగుశబ్దము విటునిపరముగఁబ్రయోగింపఁబడియున్నది. ఎట్లన,

3॥ సిరులచెలిమగనియడుగునఁ | గరమరుదుగఁబొడమిముజ్జగంబులయందు॥

గరగరిక నెఱపుజక్కర | విరిబోడిబొజుంగప్రాతవేల్పులగొంఁగా॥

అని ప్రయోగింపఁబడియున్నదిగాన నీపదమునుగుఱించి గ్రంథకర్తగారియభిప్రాయమును నుటకుఁ గుతూహలపడుచున్నారము.

మఱియుఁ గంచమాశ్వాసమున 208వ పద్యము.

క॥ ఎందాకకబ్బొద్దుజాబీలు॥ లెందాకకబ్బొత్తమినుకులెందాకజగం॥

బెందాకకబ్బొత్తులుండునొ॥ యందాకకబ్బొమెందునలరుగాత॥

అనియున్నది. దాకశబ్దముదనుక యొక్క రూపాంతరముగదా. ఇది ద్రుత ప్రకృతికమా లేకకళా. సైపద్యమున రెంటంబ్రయోగములగపడుచున్నవి. అం దాకకబ్బొము” అనునపుడు కళగాను దక్కినస్థలముల ద్రుతప్రకృతికములుగాఁ బ్రయోగించుటకుఁగలకారణమునువినఁగోరుచున్నారము. ఈగ్రంథమున 1189ప ద్యములున్నవి. గ్రంథమువెల యంచకూలితోఁజేరి రు 1—2—0 లు భాషాభి మానులందఱుఁదప్పక చెప్పించుకొని చదివి గ్రంథకర్తను గౌరవింతురని కోరుచు న్నారము.

ప్రభావతే.

కడప 1897సం॥ మే నెల 24 తేది.

సత్యవిజయము:—ఇయ్యది అయ్యనకోటపార్థసారథిశ్రేష్ఠియను కులాల కులాలంకారునిచే శుద్ధాంధ్రముననిర్వచనముగ రచియింపబడినది- ఇక్కవినె ట్లూరుశంకరకవికృతహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానమునుమేలుబంతిగఁగొని నిజచమత్కృ తింజేర్చియిద్దానినై దాశ్వాసములుగరచియించినాఁడు- శ్రీమద్రామాయణమునాం ధ్రమునరచియించిన మొల్లఅనునిక్కులపుగరితకు యిప్పటివఱకుఁగలిగియున్న న ద్వితీయత్వమునకు నిక్కవివరుండుహానిదెచ్చె- ఆయమకవిత్వమున ఛందోవ్యా కరణశాస్త్రవిరుద్ధ ప్రయోగములు పలుచోట్లఁజూపట్టుటంబట్టి యక్కొంటవా పికొననాయమయె యీయనగాఁబుట్టిరవింశజుఁడగుట నీహరిశ్చంద్రచరిత్రంబున లక్షణముగాను- సరసముగానురచియించెనా జూపట్టెడు- ఈకవివ్యవహారదశ లోఁదనకుఁగల ఆంగ్లేయభైషజ్య కర్తసంబంధములగు తొందరలెన్నియున్నను నీ కృతివ్రాయుటకవకాశముగలిగించుకొనుట మిగులశ్లాఘ్యమైయున్నది-ఈయనకుఁ గలయాంధ్రభాషాపాండిత్యమనదృశము- కవితానైపుణ్యమును అర్థసాలభ్యమును పాక సౌష్ఠ్యమును నెన్నఁదగియున్నవి- శ్రీకుమారాభ్యుదయస్మృతికర్తయు వీరునుశ్రీ వైష్ణవమతానుసారులయియున్నను నామతమునందు వారికున్నంతఁజూపాతమువీరి కిలేనట్లు వారిగ్రంథములో రలిశివసంవాదమున్ను దీనిలోహరిశ్చంద్రుఁడు విశ్వేశ్వ శ్వరు నిదర్శించుపట్టును బొందినవారికి విస్పష్టమగు- మఱియులోకోక్తులను నా

జముగి. నిమిడించుకొను నేర్పువీరియందులెన్నగా గనుపగుచున్నది - దీనిచుట్టు
శ్వాసములలోని శుద్ధనిరోధ్యసీసము - కందగర్భితమణిగణనికరము వీనింజూడవీరికి
చిత్రబంధకవితానైపుణియునుగలిగినట్లు తెలియుచున్నది - అప్పకవిమతముననుసరిం
చి యితని గ్రంథమును నిరసించువారికిగాక పోయినను నిష్పక్షపాతబుద్ధింజూచువా
రికి మాత్రమే ప్రబంధ మదునాతన గ్రంథములలోవన్నె మీటుచున్నట్లు గన్పట్టక
పోదు

ఆంధ్రప్రకాశిక.

చెన్నపురి. — 1917 సం॥ ఏప్రిలు 14వ తేది

దీనిని రచించినకవి ఆయ్యనకోట పార్థసారథిశెట్టి. యీతందుకులాల
కుండు ఇప్పుడు వెనుగొండలో హూణవైద్యమును చేయుచుండువాడు - యదివ
ఱకెందఱొకపులు పూర్వీకులు నాధునికులుంజూడనీనర్వోత్కృష్టంబగు సత్యహ
రిశ్చంద్రుని కథను పురాణమువలెను ప్రబంధశైలిని నాటకముగను రచించియు
న్నారు. అందుశంకరకవి విరచితంబగు హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము మొదటిది.
దీనియందలి శైలిపురాణ శైలిగానుండును. ఈసత్యవిజయము నందలి శైలి
యన్ననో ప్రబంధ పక్కింబొనరియున్నది - ఇందలికథాభాగము “అపాలగోపాల
ముగి” మనకుఁ దెలిసినదియైనను దీనిసీకవి తేటయగునచ్చ తెలుగునదినకవి తాచూ
తురీధురీణతవలన హృదయరంజకముగ రచించి యుండుటంబట్టి ఈగ్రంథమెం
తయుఁజరువఁదగియున్నది. ఇతనికవిత్వము సులలితము - అచ్చ తెలుఁగుగనుండవల
యుననియు నిర్వచనముగానుండవలయుననియుఁ గట్టుపాట్లేర్పఱచుకొనినను గ్రం
థము యొక్క నడకబహుశ్లాఘ్యతరముగానున్నది - కొందఱు పురాతనకవులవలెగా
క యీయాధునికకవి పురాణియష్టాదశవణానలయందు నమితముగ దేలిసాలయకసమ
యోచితంబులగు శబ్దాద్ధాదియలంకారంబులఁగొన్నిటిని మాత్రమేమితముగఁబ్రయో
గించినూతనములగు న్నామా నాడులఁగల్గించియెంతయురమణీయముగఁజేసియున్నా
డు - మొట్టొద్దవీదియగునింద్రప్రభారంగమును వసిష్ఠవిశ్వామిత్రులకోపాటోపం
బులనుజిక్కగవ్రాసియున్నాడు - ఇక్కఱాభాగముకందుకూరివీరేశలింగముపంతు
లుగారిచే వ్రాయఁబడిన హరిశ్చంద్రనాటకమునందలి మొదటియంకమునం బోలి

యున్నది వేటవణకన పెద్దనగారి వణకనవలెనున్నది- రెండవయాశ్వాసము అలంకారభూయిష్టమయి రసకజనమనోభిరామంబుగనున్నది- అయిన నీగ్రంథమునం దెల్లయు త్రమోత్తమంబగు భాగము నాలుగైదవ యాశ్వాసంబులేయని నొక్కివక్కాడొపడగియున్నవి- ఇందుశోకరసంబు అమితంబు- భీభత్సభయానకరసంబు లుచేలువాందియుండుటంబట్టియు లోకోక్తులనేకములు సమయోచితంబుగఁ బ్రయోగింపఁబడుటబట్టియు చంద్రమతిహరిశ్చంద్రులయొక్క దుఃఖము కఠినచిత్తుల మనసులంగూడఁగరగించునంతటి స్వాభావికముగనున్నది. కాలకౌశికుని కఠినస్వభావముమిగుల ససహ్యముగనుండునటుల కవిభాగుగ్రవాసియున్నాఁడు- ఈకవియొక్క-కవితామాధుర్యప్రాశస్త్యంబులఁ బ్రకటింపనీయొక్కగ్రంథమేచాలును. చరువఁజరువనితనివాక్కునిరర్థశమైక్లిష్టరహితమైసాంఘగనియున్నది, ఇతండీయచ్చతెలుఁగునందు యమకములను వృత్తములను దండకమును సహజముగనుండునటుల కవనము చేసినదీతియెంతయుఁబొగడఁదగియున్నది- అంత్యప్రాసములును ముక్తపదగ్రస్తములునుగాక శ్లేషాద్యర్థాలంకారములచే నీకవితయను బాలికారత్నమున లింకరించియున్నాఁడు- ఈయనకవిత్వమునందెల్లెడలనురమణీయంబులగు పద్యంబులనేకంబులచ్చటచ్చటఁ గాననయ్యెడి.

—————:0:—————

శశిలేఖ.

చెన్నపురి. 1897సం॥ మేసెల 4వ తేది.

సత్యవిజయము అనునామాంతరముగలశుద్ధాంధ్రనిర్వచన హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానమును కులాలకులుండును, ఆంగ్లేయభైషజ్యకమఁ చాతురీ ధురీణుండును ప్రస్తుతము అనంతపురమండలములోని పెనుగొండపురనివాసియునగు మ॥రా॥శ్రీ అయ్యనకోట పార్థసారథిశ్రీష్టిగారిచే వ్రాయంబడి మాకార్యస్థానమున కనుపంబడినది-హరిశ్చంద్రకథమనదేశములో నెల్లవారికిందెలిసినదైనందున దీనిగుఱించి వ్రాయవలసిన యవసరమంతగాలేదు- పాకమునరసమున్నున్నది- సెట్టిగారికౌశలమును బూపుకొన్నిపద్యములనిటముద్రించితిమి.

గీ॥ పాలబుగ్గలుచేరెలకాలుగనులు! మొలకకూఁకటులపరంజితశుకుటాడలు!
సిగ్గెలుంగనిసిలుఁదులుఁజిన్నినగవు! లలరనడచెడుఁబడితప్పుటదుగులిడుచు॥

గీ॥ అలవసిష్ఠునిపద్మేటంగలిపి వేరు| వడసెదనటంచుచలచిన, “వడ్డియాన|
 మొదలుచెఱచె”నన్నట్లు నా మొదటిపలుకు| ప్రతిన కే చేటు నేడు పాల్పడంగనయ్యె॥

క॥ మగవారికంటెమగువలు| తెగువక వెసనాటురెట్లు జేరుదురనిచె|
 వృంగలబెద్దలకడవింటిని| దగనీయెడనద్ది నేడు తా రాగాణించె॥

సెట్టిగారు ఆస్పిటల్ ఆస్పిటైంటుపనులంజూచుచు, ఆంధ్రభాషమీదయిం
 తయభిమానముంగలిగి గ్రంథరచనకువ్యవధికలిగించుకొనిన దెంతయుజ్ఞాఘనీయము.
 గొప్పయుద్యోగములందుండువారికినీభాషయందిట్టి యభిమానముండినచో విదివ
 న్నెకెక్కుననుటకు సందేహములేదు.

—:0:—

ఆంధ్రభాషయందు శబ్దసామగ్రియత్యర్థమగుట- గ్రంథములరచించుటమిగు
 లకష్టముగనుండును; అయినను నీగ్రంథము బహుజ్ఞానాపాత్రముగ నిర్వహింపఁ
 బడియున్నది.

2. శైలి:—ప్రశస్తములు- కవినమయసిద్ధములు- మృదుమధురములు-నం
 దర్భోచితభావరసోత్పాదకములు- విస్తృతార్థసూచకములు- నగు, శబ్దములు, స
 మాసములు, వాక్యములుంగలిగి హృద్యములగు పద్యములచే నిర్దుష్టభాసాభూయి
 ష్టంబును, కదళీపాకవిపాకమహితంబును, శయ్యార్థచిత్ర- శబ్దచిత్ర, స్వభావోక్త్యా
 దికాభిరామంబును నైమిగులసంపుసంపాదించుచున్నయది. ఈయంశములకన్ని
 టికి నీగ్రంథమునుండి యనేకో దాహరణములం జూపవచ్చును- గ్రంథమునుశ్రద్ధ
 తోఁజదువనవకాశములేనివారలు, సులభముగఁజూడనవకాశముగలుగునట్లు - కొ
 న్నిటినిమాత్రమిటఁజూపుచున్నాను- పరిశీలింపుడు.

విషయము.

ఆశ్వాసము

పద్యసంఖ్య.

1. శైలి:—

1

...

54- 55- 149-160- 169-170.

2

...

14-26-74-101-103-105-110-130-

131-148-165-177-183-186-193-198

3

...

4- 18- 126- 160- 173- 193.

	4	... 4-5-14-19-69-76-83-103-104-149-193-208.
	5	... 29-32-33-36-37-45-57-76-114-145-243-253.
2. శయ్య.	1	... 119.
	2	101-103-106-125-129-130-131-172-177
3. శబ్దచిత్రము	1	... 129-170.
	2	... 29-54-55-101-103-149-165-239.
	3	... 158-188.
	4	... 19-76-257.
	5	... 86-94-106-153.
4. అక్షరచిత్రము	1	... 1-50-51-61.
	5	... 113.
5. స్వభావోక్తి	2	... 17-130-153.
	4	... 115-169-180.
	5	... 18.

3. కవిత్వభారనిర్దేశప్రచారంబై విలసిల్లుచున్నది- పద్యములుప్రయత్న పూర్వకంబుగఁగూర్చఁబడినవి గాఁదోఁపవు- శబ్దములు- తాముగాఁదమతమనెలపు లనెలకొని, పద్యములుగా నేర్పడి, కవికిస్ఫురించినవోయనుభవముకలుగుచున్నది.

4. అల్లికబిగియనన్యసామాన్యంబై విరాజిల్లుచున్నది- మొదటిమూడాశ్వాసములయందలి పద్యములు ప్రౌఢమృదుతరబంధములుగాను, తక్కినరెండాశ్వాసములయందలి పద్యములు ప్రౌఢతర- మృదుబంధములుగాను దోచుచున్నవి.

5. గణవైరశ్యంబును- యతిప్రాససౌలభ్యంబునుగ్రంథంబు నందంతటనేక రీతిగానిండి, యత్యంతహృదయంగమములై యున్నవి.

6. శబ్దసామగ్రియన్ననో- యాంధ్రశబ్దగ్రామమే- యిదివికాసగ్రామమనిరూఢిగాఁజెప్పవచ్చును.

7. ఇతరశుద్ధాంధ్రగ్రంథకథలవలెఁగాక, యీకవితనగ్రంథముననిరంకుశ కవితాపాండిత్యసూచకములగుననేకవృత్తములను రచించియున్నాఁడు యిదిమిగులశ్లాఘనీయము.

8. ఈగ్రంథమిదివఱకుఁగల శుద్ధాంధ్రగ్రంథములకెక్కువయని- కాని- తక్కువయనికాని వివరించుటకుందగిన తారతమ్యపరిజ్ఞానము నాకులేమిన్నను, నానితోనిదిసర్వవిధములఁదులఁ మాగఁజాలియున్నదని మాత్రము నేనునొక్కివక్కాణింపఁగలను.

9. ఈకవి- నణ- పా)నమైతి)నంగీకరించియున్నాఁడు (2 ఆశ్వాసమున 209 పద్యము)- ఇదిప్రమాదవశమునఁగలిగియుండవచ్చును, మతాంతరమనిభావించినదోషముండదు,

10. కొన్నిపద్యములయందుఁ బాదాదినిఅర్థానుస్వారములును పఁబడియున్నవి. (1 ఆశ్వాసము 121-125-138, 2 ఆశ్వాసము 18-19) ఇవియచ్చుతప్పులుగానుండవచ్చును. కొందఱిది సరియనిభావించి యుండునట్లుండెలియ వచ్చుచున్నది. పూర్ణార్థబిందువులు, అన్వర్థమగు-అనుస్వార నామముకలవి- వాఁడు-వీఁడు మొదల గుళబ్దములయందదియేయక్షరము ననుసరించిపలుకఁబడునదియు సువ్యక్తముకాకున్నను, అతఁడు, ఇతఁడు- మొదలగువానియందిదిపూర్ణబిందువై, తకారముననుసరించియచ్చరింపఁబడి, యాతకారమునుగురువణముగాఁజేయుచున్నది. ఇందువలననీయనుస్వారములు వేసుకటియక్షరములనుసరించి యేయుండుననిచెప్పనగు- ఈకారముచేనట్టియర్థానుస్వారములు పాదాంతములయందు నిలువఁదగియుండునుగాని పాదాదియందునిలువవు.

రొద్దము! హనుమంతరావు,

ప్రీడరు, పెనుగొండ.

—:0:—

సీ॥ జల్లిపదంబిడకల్లుపథంబునఁదెల్లమిఁజనునచ్చఁదెలుఁగులందుఁ | దొలికవివర్ణనల్దొలఁగకవానికిన్వన్నెవెట్టునవీనవర్ణనలను | బాకశయ్యారసభావముల్దొలఁగని శబ్దచిత్రార్థపాష్కల్యములను | చోషంబులేశమున్దొరయనివ్యాకృతినలయలంకృతిలక్షణానుకృతులఁ | కృతులకేకాకకృతులిటుకృతములగునె | యగునుగదపార్థసారథియగుటఁదనకు | సత్యపూర్వవిజయపరిష్కర్తయగుచు | మఱిసదార్జునకీర్తిచేమలయనగుట॥

పంచాంగం. దేవరాజపెరుమాళ్,

తెలుఁగు పండితుఁడు,

S. P. G. College Vepery, Madras.

శ్రీలక్ష్మీ నృసింహాయనమః.

క॥ ఆయ్యనకోటాన్వయభవుఁ | డయ్యనవద్యగుణమణిగణాస్తిసిరిగ॥

న్నయ్యనగుపార్థసారథి | యయ్యనడపెనత్యవిజయమచ్చతెనుఁగున॥

క॥ సత్యహరిశ్చంద్రకథ॥ | సత్యాధిపసత్యధీశసత్యపులకృప॥

సత్యవిజయమనుపేర॥ | సత్యాచ్చాంధ్రోక్తిపార్థసారథిసెప్పె॥

క॥ ధరశుద్ధాంధ్రగ్రంథము | లరుదగుటంజేసికపులకక్కబృహ్మల్ |

విరచించుశ్రీలక్ష్మీ | నరసింహుఁడొసంగుగాతనవసత్కరుణ॥

గంజాముమండలము

పల్లాకిమిడి,

ఇట్లు.

మచ్చ- వేంకటకవి.

19—4—1897. శ్రీశుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనమశచరిత్రాద్యసేక గ్రంథకర్త.

—————:0:—————

సీ॥ ముచ్చటగానున్నదచ్చతెనుంగిది, కతయన్నఁబుణ్యంపుఁగలిమికాడె | పదము
లన్ననొరసాన్పదములు, భానంబు భావరంజనమయివఱులుచుండు | శబ్దాద్య
లంకారసారస్యమునమించు నర్థగౌరవతచేనధికతఁగను | పద్యపద్యమునం
దుఁబరఁగులోకోర్తులు వృత్యనుప్రాసంబువిస్తరిల్లు॥

సీ॥ నారకవిపార్థసారథిఘారికీర్తిఁ | గంటివిదినీపురాకృతకర్తఫలము |

మించెనీకృతతెనుఁగునమిన్నయనఁగ | హెచ్చుపల్కిననదిమొగమిచ్చకమగు॥

క॥ థాత్రినినీదగుసత్కృతి | చిత్రచమత్కృతులవెలసిచెల్వొందుక్రియ॥

మిత్రమ, నీదగుకీర్తియుఁ | బత్రిరఘునికృపనుబ్రబలిప్రస్తుతికెక్కు॥

ఐశ్వారి,

కోలాచలం శ్రీనివాసరావు,

2డుగ్రేడు ప్లీడరు.

—————:0:—————

అనుధీరత్నమా॥

భవత్ప్రేషితంబగుసత్యవిజయంబను నామాంతరంబుచేఁ గ్రాలెడుశుద్ధాం
ధ్రనిర్వచన హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానంబను కావ్యరత్నంబునేనంది సంతసించితి.
అదిమృదుమధురపదసందర్భములుగలిగి చక్కనిస్వభావోన్మేష్యలంకారములచేత
ను, మహాకావ్యోచితవణానలచేతను శ్లాఘ్యతరమగు కవిత్వలంకారములచేతను జెన్నొం
దితెలగనార్య కూచిమంచితిమ్మకవి వగులకవిత్వముననుకరింపుచున్నయది. ఇట్టిశు

ਦਫ਼ਤਰੀ,

ఇట్లు తమ నెచ్చెలి,
శ్యామజి. ఆనందరావు.

20.

శ్రీ॥ కడిమి-రావులుదండ నడరనుంటిమి కానంగడిమి-రావులుదండ నడరంగలిగె,
 నెత్తమ్మలందలిర్ప నేర్చియుంటిమికాన నెత్తమ్మలందలిర్ప నేర్పుగతిగి! వే
 గులుగనుసన్న వెలయునుంటిమి-కాన వేగులుగనుసన్న వెలయంగలిగె!
 లేకలుదరింగ్రామి వీకనుంటిమి కానలేకలుదరింగ్రామివీకగలిగె!

శ్రీమద్రామన్మేరికంబుపదవింశతి తొలంగివచ్చియు నయ్యదిగలిగె మగుడు
ననుచును పురజలుకుల ననుగూఁజెలియఁ నడజడిదొలంగ నడజడినుడిపి
మఱియుఁ

సీ॥ కేరలార నీటిజక్కరలార మీరైనఁజూపరే నామున్నపాపనిందు| దరులార
చెంచుచౌదరులార మీరైననరయరే ననుగన్నయనుఁగునిందు| మఱులారరే
యిద్రిప్తురులార మీరయినఁగానరే నామేలికందునిందు| గడులార మెకపునం
గడులార మీరయినఁగంటిరే నాకూర్చికాన్పునిందు॥ కొమ్మలార నిరాఘారికొ
మ్మలార| మాపులార నెఱాగాడ్పుమాపులార| దారులార జగాజడదారులార|
ఏడనున్నాఁడొ యెఱిగింపరేకొమారు॥

సీ॥ చిగురాకుతలిమంబుఁ జిన్నబుచ్చెడు నీదునునుగేలు గవకె యిప్పెనపుగంటు|
నెత్తమ్మితూండ్లమన్నింపనిసీదుకై దండలకాయెట్టిదడపుగట్లు| పూదుమారంబిం
తపాలయనోర్వనిసీదు నంజలకాయెట్టియరిదిత్రొక్కు| అలరింతమోవఁబేరల
యు నీజిగిమేనికాయెట్టి కడిదిపగ్గంపుటురులు॥ అనయమునవశ్యనై నిండ్లనం
తిపురిని| గలిమిమెలఁగెడు నీకెయివెలుచపాటు| కటకటాయల్ల తొలిజన్ని
గట్టువ్రాతఁ| దరమెతప్పింపఁ బుడమి నెవ్వరికి నేని॥

చ॥ అనియనిఁదీయువాని ననునారయరేయని వేఁడువానిఁజి| వ్వనుబులునంటు
వానిఁగయివాలిడకే మఱువానిఁబ్రోవఁగాఁ| బనుపడునేను నేడరయంబైద
దలి, నందున. నాలి, నేతెఱుం| గునఁగొలనాక యిక్కడిదికొంతమునకా దెగ
టారునక్కటా॥

ఉ॥ ఏటికివేల్పు తేనికడకేగితి, నేగితిఁ బో, యతందునం| దేటికినిక్కునంబుపలుకె
తైనొ, యెత్తెనుబో, వసిష్ఠుండం| దేటికి వీని నెక్కువగనెంచెనొ, యెంచెనుబో,
యెఱుంగకే| నేటికి నామికకా బ్రతిననెన్నితిఁ గల్గివీనిఁజేయఁగక॥

తాత్కాలికపు స్థితినిఁబట్టిచూచిన భూమండలమంతయు రాజభాష,
యైన పూణభాషాచ్చాదనమై యున్నదనుట తెల్లంబైనవిషయము. హిందువులు
మన స్వదేశభాషలయిన ఆంధ్రద్రవిడము మొదలయిన భాషాపఠనములను మూల
కుఁద్రొచి, విశేషముగా తమయొక్కయు, తమనంతానములయొక్కయు కుశ
లత్వమును పూణభాషాభివృద్ధియందే తనమాతనువిడిచిపెట్టి లంజ తల్లినిగౌరవిం
చురీతి, ఉపయోగపరచుచున్నారు. ఇటువంటికాలములో ఈ సత్యవిజయంబను
గ్రంథంబుబయలుపడినది ఆశ్చర్యమయినఅంశమై కొనియాడదగియున్నది. పూ
ర్వపుకవీశ్వరులచేత రచియింపబడిన అన్ని కావ్యములలో శుద్ధాశ్రమన
రచియింపబడినవాటినంఖ్య మిక్కిలికొంచము వాటిలో నిర్వచనరూపముగా
నుండునవి లేనేలేవనితోచుచున్నది. ఇప్పుడుండు శుద్ధాంధ్రకావ్యములన్నియు

అధునిక కవులచేత రచించబడినవి. అటుండే ఈ గ్రంథము శుద్ధాంధ్రనిర్వచన
 మాపమై వ్రాసియందుటనుంబట్టి ఈ గ్రంథకర్త వాచీకటాక్షమును బొందినవారై
 నెగడువారుగానున్నారు. వీరివంటివారు యికకొందరు శ్రమపడి మనస్వదేశభా
 షలను అభివృద్ధిచేయుదురని నమ్మియున్నాము. పాపీచి ధాయః, సుకృతీ గతాయః
 అనుటకు విరోధముగా, విశ్వాత్తకుడయిన యాపరమాత్మ, ఈనత్యవిజయపుగ్రంథ
 కతకాలయిన మ-రా-శ్రీ, పార్థసారథి శ్రేణి గారికి ఆరోగ్యములనిచ్చి యిటువంటి గ్రం
 థములనింకయు ననేకము వ్రాసి లోకమునకు పకారమునర్చి, యెల్లర స్వదేశభిలా
 షికులుగఁజేయుటకు ప్రోద్బలపరచవలెనని ఆ పరమాత్మనుగూర్చి వందనములాన
 ర్చించున్నాము.

C. R. N,
Bellary.

— * శ్రీమతే రామానుజాయ నమః * —

ఉన్నలమాలిక

శ్రేష్ఠకవిత్వనవ్యమణిసింధువతంసము పార్థసారథి,
 శ్రేష్ఠీకృతంబుఁదత్కవివరేణ్యసమర్పితకావ్యనన్తణి,
 ప్రేష్ఠముఁగేవలాంధ్రమునరీణవచోవిభవతిరేకబృం,
 దిష్ఠమునందినందితమతికొనరవికొబరియించినాడనే,
 నిష్ఠనుదత్ప్రబంధమకనిష్ఠమనస్కృతినాదినుండిభాగి,
 జిష్ఠముసాధువృత్తతతచేస్తవనీయగుణక్రియాళిభూ,
 యిష్ఠముచిత్రచిత్రతరనైకవిభాదృతసద్రసాళిబం,
 హిష్ఠముసామనస్యజనతేడితభాస్వదలంక్రియాళిబృం,
 దిష్ఠముచూడఁజూడఁగమ్రదిష్ఠమునోహరవాక్యపుంజసా,
 దిష్ఠముబంధరీతులంబ్రదిష్ఠముగర్భకవిత్వనైపుణీ,
 స్థేష్ఠముదోషరాశికిదవిష్ఠముచిత్రకవిత్వచాతురీ,
 స్థేష్ఠముశ్రీవిలక్షణసుశిక్షితశిష్టప్రయోగయోగవ,
 ర్దిష్ఠముభీభిష్టహితరీతినిలక్షణలక్ష్యకోటనా,
 ప్రిష్ఠముపాతకాళికద్రవిష్ఠమటంచుదలంచువాడతే,
 పిష్ఠప్రభావిభాననయవిష్ఠగతికొనుధురీణమార్యనే,
 నిష్ఠచరిష్ఠువాటనుబ్రతిష్ఠంగనకాధరనందియంబె, యో.

చిష్టగుణాంకులై తమప్రతిష్ఠకు గాఁబరకావ్యయాషణత్ |
 నిష్కరవృత్తిజేయనవినీతులులేనివిశిష్టశిష్టనత్ |
 గోష్ఠులవాసివన్నెఁగనితోరముగాఁగధరితిపైనిద్రా |
 మైష్టశుభంబుఁగూర్చుఁగవికిఁగృతిభర్తకృపావశంబునన్ ||

కం॥ విశ్వామిత్రుఁడుదక్కఁగ
 విశ్వంబున నెవఁడునత్యవిజయమురోయున్ |
 విశ్వామిత్రుఁడుదక్కఁగ |
 విశ్వంబున నెవఁడునత్యవిజయమురోయున్ ||

ఉ॥ తిమ్మనయాంధ్రసత్కృతులఁదీరిచినీరిచినేర్చినట్టిపా | కమ్మును బార్థసారథిజగన్ను
 తరీతినదొట్టతొల్లనే | స్వమ్ముగఁజేసికోఁగలిగెఁజంద్రమతీశుకధన్ దెనుంగుప |
 ద్యమ్ములవాసి, నత్యవిజయమ్మనశౌరికృపావశంబునన్ ||

ఇట్లు

సుకవిజనవిధేయుఁడు,
 వావిలికొలను సుబ్బరావు.

—:0:—

వైజయంతి. *Sept., & October. 1897.*

కృతివిమర్శనము — సత్యవిజయము.

—:0:—

మ-రా-రా-శ్రీ, అయ్యనకోట పార్థసారథిశ్రేష్ఠి గారిచేరచితమైన సత్యవిజయం
 బను శుద్ధాంధ్రనిర్వచన హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానముఁదత్కృతికర్తగారివలనం గృత
 జ్ఞతాపురస్కరంబుగఁగైకొంటిమి. శుద్ధాంధ్రనిర్వచననియమ వాగురాబంధనంబు
 లకు లోఁబడియునిక్కవి నిజానుపమరచనాపాటవంబుతేటవడ నీకృతిమణి నాం
 ధ్రజనులకొనంగిక్కతాగ్ధులగుటకు సంతసించితిమి ఇక్కావ్యంబునందలిశైలియెం
 తయు హృద్యంబై వలుచున్నది.

వర్తమానకవితిలకస్తుతిపద్యంబిందుం బొడగాంచుచున్నది.

తే॥ ఇప్పటికయీసరులమఱిమెప్పుఁగన్న, కందుకూరివీరేశలింగమునకెరఁగి

పార్వతీశ్వరశాస్త్రికిబత్తి నలిపి, మదినివేంకటరత్నశర్మనుదలంతు. పు. 3 ప. 14

అనమానశేముషీవిభపులగు నిక్కవిత్రితయంబును వినుతించు నిప్పట్టియంబే
కృతికర్తగారియార్జవంబును, గుణగుణవివేక పరిజ్ఞానవిచక్షణత్వంబుం జూపు
చున్నది.

తనయోషిద్రత్నంబు నొక్కకటికిపాటునికివిక్రయించియుం దాన్తోక్షచం
దాలునికి సేవకుండయి శ్మశానవాటినెలకొని నీచవృత్తి జరించుచుండియుం నన్య
తంబు రసనాగ్రంబునఁ బొరయింపనిచ్చగొనక యార్తరక్షకుండగు దేవదేవుండె
దిక్కగుంగాతమని కాలంబుం బోదట్టు నచ్చందాంశుకులమండనుబిట్టుడికింపఁ
దలపోసి యాగాఢపట్టి కట్టిడియయి యామహిధపునకుం బుత్రవియోగజనిత చిం
తానలంబును గూర్చియుం దనివొందకయాచంద్రమతీసాధ్వీకొక్క యపవాదంబు
గల్పించి యతనిచేఁ దత్సతీశిరంబుం దెగవేయనుంకింపుదాముకుందుం డెడందఁగ
రుణించి యింకనొప్పరికించుట తగదని కడలివెడలికడువడిం జంద్రమతీ రక్షణా
ర్థంబా శ్మశానవాటికకు నేగుదెంచువైఖరి యీక్రిందుపద్దెంబుల వర్ణితంబులయ్యె.

మ॥ సిరికిఁ జెప్పఁడు, చిందముఁ గనఁడు, వాసిఁ జుట్టు వాలుంగొనం

డరయందొద్దబలంగముఁ, గరుడిదాయఁ జీరఁదొక్కింతయే,

గురులకొదీర్చుకొనందు, సాల్వాడలఁగీల్కల్పందు, కేల్పించుకొం

చరితిఁ జంద్రమతింద్రశంకుచొఱ నొయ్యక బ్రోవవిచ్చేయుచో.

పు. 199వ 214

ఉ॥ వెన్ననివెంట, లచ్చిసిరివెంటవటారుబలంగమాపయిఁ

బ్రన్ననఁబక్కిఁజేఁడు, నటవానిపయిఁ సుడివాలునాబడిఁ

గ్రన్ననఁజిందముఁ మొదలుగాఁగలయత్తెలిదీవిపాశెమె

పన్నిననివ్వెఱక వెడలివచ్చెనువచ్చినఁజూచిగుంపులై.

ప. 215

క్రీడార్థంబుకాసారంబుఁజూచినకరణీనాథుండున క్రదంష్ట్రవిటంకంబుల
కుంజిక్కివిడిపించుకొననేరక ప్రపన్నభావంబు దేటవడ నామొసలితోడి పోరు
మాని యుచ్చలితశుండాదందుండయి మునిమండలాఖండలాదులకును రక్షకంబు
లును, నతజనార్తిలతాలవ్విశ్రంబులునగు వైకుంఠవాసుపదకంజంబులం భక్తిపుర
స్సరంబునఁజూపుతటీ నాచతుర్భుజుండు కరుణించి కరివరమండయి కాసార
తీరంబున నావిర్భవించు ఘట్టంబున నాపోతనామాత్యుండు భాగవతపురాణంబున
తచించిన పద్మయంబు లిచ్చటజ్జప్తికివచ్చుచున్నవి.

ఇట్టి నూతనప్రథమణులఁ బరీక్షలకుఁ బఠనీయంబులుగఁ జేసి తత్కవివ
రేణ్యులనింకయుం గావ్యంబులను రచింపఁ బ్రోత్సహపఱుప మనసర్వకలాశాలా
ధపతులు దొరకొందురని కోరెదము.

ఇక్కవివర్యులశైలీ రామణీయకంబుఁ దెలుప నొక కొన్నిపద్యంబుల నిం
దుదహరించెదము.

శీ॥ గొనబుమీఱఁగనట్లుకొనియున్నపవ్వంపుటీరంబుపడకటిల్లెరహింప

లల్లిగ్రిందఁ బ్రాఁకుమల్లెలపూలజాంపంబు తలిమంపుఁపానుపై చెలుపుగొలుపఁ
బొన్నగున్నలదీపెప్రోపు పెనంగినదంబుపూవిల్తుకయ్యంబుఁదెలుప
నొగిగొమ్మలనుఁగ్రమ్ముచిగురుక్రొమ్ముగ్గులువాడముమైపులకల పొలుపుజూపఁ
దలిరుచిండలనులిగిల్కు పలుకుగాఁగఁ, జెలఁగుననతేనెసోనమైచెమటగాఁగ
నొలయుపయ్యెరవెడలునిట్టూర్పుగాఁగఁ, గలసిరయా,మనివలంతికానచెలియు.

పు. 22

చ॥ తఱియను నేతగాఁడుదొలిదానొడఁబడ్డవితంబువోపవి

నైఱవకువెన్నెలక జిలుఁగుఁదెల్లనిరెంటము నేసివెండిపూల్

కొఱలఁగనంతటక బయఁటకొంగునమేల్జరిదమ్మినల్లెనా

వఱలెనుచుక్కలుక నెలయువాసిగనాకనమందునత్తఱిక. పు. 29 ప. 164

P. S. CHARLU.

No. 4, MALLIKESWARAN COVIL STREET, MADRAS,
29th September 1897.

DEAR SIR,

I have not had time to read your "Satyavijayam." On receipt of your reminder, I have read portions of it in order to form opinion. I am extremely happy to say with confidence that your work is sweet and readable, possesses much poetical merit, exhibits good taste and highly repays perusal. It is a happy exception to the general run of insipid literature now issuing from the press. The restriction of "Suddhandra" a very unhappy one in the case of other writers generally, one which is held up as an excuse for all short comings, is in your case under perfect and admirable control. In short, I seldom liked contemporary literature, but I like your work very much.

Yours very truly,

(Signed.) V. VENKATARAYA ASTRY,

Senior Sanskrit Pandit, Christian College,
Madras.

Printed at the Rama Vilasa Press :- BELLARY.

OPINIONS OF THE PRESS AND PUNDITS.

శ్రీ సత్యవిజయకృతివిమర్శనము.

సత్య సాధని.

Madras, 30 November 1897.

గ్రంథవిమర్శనము.

సత్యవిజయము, అనునామాంతరముగల శుద్ధాంధ్రనిర్వచన హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము:— ఇయ్యది ప్రస్తుతము (అనంతపుర) కుండలీపుర మండలములోని (పెనుగొండ) బృహచ్చలమునందాంగిలేయ భీమకృష్ణమూనం దాధునికమ స్త్రీలచే నెన్నికఁగని తద్వృత్తి నవలంబించియుండు కులాలకులవతంసమగు మ-రా-రా-శ్రీ, అయ్యనకోటయను గృహనామముగల పార్థసారథి శ్రేష్ఠిగారిచే మాకు పనుపందిలకించి మంచికైతయని యెన్నితిమిగాన మాయభిమతంబు నొకింత యిటునున్నడిగిచెదము. మున్ను కబ్బంపుముల్లెయనందగు మొల్లయ, తిగకంటి వాసికీడగు తిక్కన్నగారికి లేఖకులుమెచ్చనట్టి లేఖరియునగు గురునాథుండను పై కవినంశజులగుటంజేసి యిక్కవికృతియొనర్చుట నవీనంబుగాదు. అయినను నీకబ్బంబబ్బరంబై వెలయుచున్నది. అచ్చతెలుంగున శబ్దజాలంబుమిక్కుటం బుగ లేనికతన యనేకులు శుద్ధాంధ్రగ్రంథంబులు రచించువనిని నాపుకొనిరి. ఇ తండిక్కాలంబున శుద్ధాంధ్రగ్రంథంబులన్నిరచించిన వారికన్న వన్నెకన్న నట్లు రచించినది యత్యంతశ్లాఘనీయము. మఱియు రాచకార్యంబులందు కాలం బెల్లఁ గడవవలసిన సీతండెంతటి యాపికతోదనకుఁ దీరికన్నానకొంచెపు సేపును

ఊరకపోనీయక వత్కార్యంబునందే వినియోగపఱచిన వీరి సాహసంబునందఱు
నచ్చెరువొందునట్లు చేయుచున్నదిగాన నిక్కవినెంతయుఁ గొనియాడందగియుం
దుటంబట్టి దీనినింతటితో విరమించి కవిత్వవిషయముం గూర్చి మా యభిమతంబు
నొకింత ముచ్చటించెదము.

ఇందలి పద్ధియంబుల యల్లిక ధారాశంబుగను శబ్దవైచిత్రి ప్రకరణానువరణ
బద్ధంబుగను, రసంబు సమయానుసారంబుగను, పాకంబు పరిపక్వాంశుమత్ఫలా
పాకంబుగను, నందర్శించిత పదయుక్తంబుగను, ఆలంకారసంయుతంబుగను, కా
వ్యజనానుమోదంబుగను, సమ్మిళితంబై చదువఁజనువనింపు పుట్టించుచున్నది.

ఈకవి పాండిత్యాతిశయంబు నీదిగువనుదహరించిన నత్యవిజయంబునందలి
యొక్కపద్యంబువలన దేటపడఁగలదు.

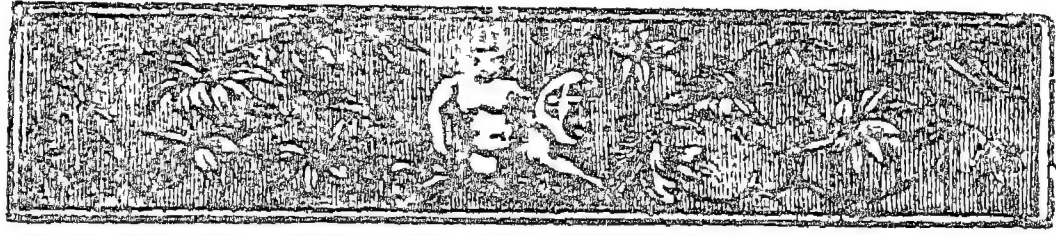
సీ॥ విన్నుకల్పంబునమ దఱివెజ్జుమందు।
సూదినుఱుంగఁజెదరిన పాదరసపు;
గుళిగెలనఁజుక్కలమ రెనుకూర్చికలుష।
నిడినవెన్నయన న్నెలపాడపుదోఁచె॥

ఇట్టినిర్దుష్ట పదంధంబును మనవిద్యాశాఖనారు బి-సి-పరీక్షకుఁ బఠనీయ
గ్రంథముగానుంతురని నమ్మెదము. మఱియు నిక్కవిమతంబును మాపద్యంబు
వలనఁగమడు —

సీ॥ తేటమాటలతోడనీటు గాఁదనకృతులెవరి పేయమది నెంచి తెలుఁగు నేర్చి।
రాజులనభలలోరాజిల్లగా నెదభావించియాంక్షేయభాష నేర్చి।
రోగనంకలతులభోగభాగ్యులఁజేయఁదలపోసివైద్యంబు నెలమి నేర్చి।
నత్యపాక్ష్వాధిమసాటింపఁగా నిదెనత్యవిజయకృతినల్ప పేర్చె॥
గొమరుమొఱంగనయ్యనకోటపార్థ।
పారథిశ్రేష్ఠి, శ్రేష్ఠులొనరనజనులు।
చేతులారంగ నెత్తంగఁజేపెవార।
కేదినంతాగ్రసత్కల్ప విప్రేమనిటుల॥

46	16	వతి	వలఁతి
48	17	తపసి	తబిసి
49	15	హారుమిటఁ	హారుమిటఁ
56	8	నలవడ	నెలకొన
	23	నింతిఁగొమరునితోఁ	నింతిఁగొమరులతోఁ
57	7	నట్టువుల	నట్టువల
	18	ప్రోకఁ	ప్రోక
58	6	జమిల	జమలి
59	14	నింపునీ	నింపుటీ
60	15	విటతం	విటతటం
61	3	వాల్చాపుటాపులు	వాల్చాపుఁదూపులు
	21	చక్కదనము	చక్కఁదనము
65	5	వ్రచ్చెనద	వ్రచ్చెదన
67	2	ఁజేసే	ఁజేసె
74	1	బడంతియుక్ తబుసు	బడంతియుక్ దబుసు
82	18	వాసిక్	నానల్
88	23	గాళా	గాళ
114	10	వెలివాఁడ	వెలివాడ
	17	టిముత్తి	టముత్తి
115	15, 16	కన్దరట	కన్దంట
	22	పసింతోలుక్	పసింతోలుక్
118	4	నుంగురాకాసి	ను! గున్నేటిరాకాసి
120	17	ముంజదారిఁటెనిం	ముంజదారిఁటేనిం
122	16	దెవుల	దెవులు
123	22, 23	మటియట్టి కన్నకొమాళ్ళు నూ ఱ్వురకంటె	కొలముఁబ్రోచెడు వేయికొడు కులకంటెను
128	23	పాలిన్నెంపు	పాలిపున్నెంపు
130	8	నన్నయా	నన్ననా
133	19	బడఁజిల్లి	బడఁజిల్లి
134	20	కోచీ	వోచి
136	13	మున్నెట్టి	మున్నెట్టి
141		జయ్యక్	చాయక్
	12	యేర్చి	యేర్చు
147	10	చాపనిత	చాఁపనత
	15	పొరట	పురట

152	15	దనట్టు	దనపట్టు
	23	వెండిమియేటర్	వెండియేమిటర్
156	17	వైష్ణవ	వైష్ణవ
	23	చతుర్థా	చతుర్థా
160	14	నయనస్పయించు	నయనస్పయించు
162	10	వాడపుడు	వాడపుడు
164	6	బొగలు	బొగులు
165	17	క్రి	క్రిం
171	6	బొగలు	బొగులు
	13	కంద	కందు
173	10	కందర్	కందర్
174	4	కందను	కందును
177	15	హరిశ్చంద్రుని	హరిశ్చంద్రుని
181	11	బుడతకు	బుడుతకు
183	2	నరితి	నరితి
184	5	తిరుమా	తిరమా
	7	కలయం	కలయం
	14	కొడకవై	కొడుకవై
	25	ప్రొద్దుబడి	ప్రొద్దుబడి

—*శ్రీ రస్తు.*—

సత్య విజయము.

—*శుద్ధాంధ్రనిర్వచనకావ్యము.*—

ప్రథమాశ్వాసము.

చ॥ సిరియును నీలయుఁ బుడమిసిబ్బితెచ్చెల్వయుఁ గొల్వమింటిత్రో,
వరులుపరాకుఁ దెల్పఁదొలిపలుకలకు న్నెలవైతిరంబునై,
పరఁగెడివాఁడువీఁడెయనివాకొనవేల్పులుపాలవెల్లిపైఁ,
బెరిమఁబరుండిముజ్జగముఁ బెంచెడిమా పెరుమాళ్ళ నెంచెదన్॥ 1

చ॥ కలిగినవాఁడవా, యిరవుగల్గిచెలంగితె, తొల్లినీకొలం.
బిలువడియేదియో, తెలియకించుకయన్ ననుఁగన్నసంధ్రుఁడి.
మ్మననునీకొసంగితనమ్రోలనెడంబొకకొంతనీయఁజే.
ర్యెలసితివంచుఁదామగనివేడకకునాడెడులచ్చినెంచెదన్॥ 2

చ॥ కొలిపెడివెంత! నెన్నుదుటఁగుత్తుకన్గివిసంబుఁగాంతువి.
బ్బలుసెగకెట్టులోర్చితనిపలెగుగుబ్బలికూఁతుఁగాంచిచ.
ల్వలయొడయండటుండవినువాఁకనుబల్వలిగట్టుష్టానీ,
కలిమినివేండ్రమానెయనికాలెడునెక్కటికంటిమ్రొక్కెదన్॥ 3

కం॥ అలనాడు సవతి మెయిఁగల। కలువలు పాడునని తేజుఁగలిగింపర
హి॥ నెలఁదాల్చి తీవయనిచి। ల్వలదారిన్ గేరుగట్టుపట్టిన్ గొలు
తున్॥ 4

కం॥ తెలిదమ్మిది మ్మెగద్దియఁగొలువైము వేల్పు వేల్పు గుబ్బలిదంల్పున్
నలు మొగములఁదొలిపలుకుల। కలిమిన్ దగఁబొగడుజన్నిగట్టున్
దలఁతున్॥ 5

ఉ॥ కూరిమిపట్టి! నీ వెలఁదికోటటికంబిఁకఁజాలు, మాటలన్।
జీరిబిటారిపాటెనసిచేపడుఁబల్గురినోళ్ళనంచులో।
వేరమునల్వకున్ దెలుపు వెన్నునియన్నువఁగాంచిచాలునీ।
తీరన నాతరంబెయనిదెప్పెడివిద్దెలచాననెన్నెదన్॥ 6

చ॥ తరలక తల్లిమాటవినితన్జవదాఁటితినంచుఁదండ్రెయి।
ర్వురకునుసూడుఁబూన్పనరువున్ గనియా మెపటాణిసింగమై।
పరఁగఁగఁగొరు మోమిడెనుబాపు దెవాకనిమిత్తిగొంగకున్।
గరముఁదలంకిమొక్కు వెనకయ్యఁదలంచెదనిచ్చనిచ్చలున్॥ 7

సీ॥ ఎవ్వఁడుచిన్నప్పుడెలమిఁబండనియెన్నినింగిమానికమువేమింగ
ఁజూచె। ఎవ్వఁడుతొవలరాయిడికాని చూలికేఁబడయనిబలునండ
నడరఁగూర్చె। ఎవ్వఁడుమున్నీటి నేటికాల్వగదాఁటి కడిమిసోఁ
కులప్రోలుఁగాల్చివచ్చె। ఎవ్వఁడుతనకూర్చియేలిక తమ్మునిమనుప
వేమందులమలనుదెచ్చె। బలిమిఁబదిపమలంచులబాకునెవఁడు।
డీకొనియడంచిసోకులపోకఁగొట్టె। నట్టిజగజెట్టికరువలిపట్టి నా
కుఁ। దోడునీడెనుకంబిచ్చుఁదోరముగను॥ 8

క॥ మినుకులఁదెలుపుచుముగితికి। మనుకువనెటిదారిఁజూపిమతకపుఁ
దొగన్॥ మనుముచు వెన్నుఁడెవేల్పె। ననియెడురామానుజార్యు
నకుగూర్చిదొలొలుకు॥

క॥ నిద్దంపు తెలుకఁగనుప॥ నిద్దటనాల్వార్లఁగొలిచి నెగడెడియల
మా॥ యద్దంకితాతయార్యులఁ॥ దద్దయుఁజెన్నారుబత్తిఁదవిలిత
లంతు॥ 10

ఉ॥ కోరికలూడ్చిలోపగఱఁగూల్చి గొనంబులఁదోర్పినిచ్చలే॥
పార వెలుంగు పేరెలుక హాళిచుదిన్ నెటిఁజేర్చితానయై॥
పేరిమిమీఱితన్దలఁచి పేర్కొను వారికిఁగోరెగ్రలీయనె॥
ల్లూరఁజెలంగు నాతబిసియుక్కరిఁగొల్చెదప్పిన్ సాహెబు॥ 11

ఆ॥ కొలువుమీఁదఁదొల్లిగోదావరికడనే॥ లూరనుండవేడగలూరనా
కుఁ॥ గయితలక్కనంబుఁగఱపినయలనంది॥ రాజువీరరాజురహిఁ
దలంతు॥ 12

క॥ మున్నుదెనుంగుఁగయీసరి॥ మిన్నలనన్నయ నెఱన్న మేటిల్లినతి॥
క్కన్ననుసోమనఁదెలగన॥ నన్నువ మొల్లమ్మఁదిమ్మయన్ మదిఁదలఁ
తు॥ 13

తే॥ ఇప్పటికయీసరులమఱి మెప్పుఁగన్న॥ కందుకూరివీరేశలింగము
నకెరఁగి॥ పార్వతీశ్వరశాస్త్రికిబత్తిసలిపి॥ మదినివేంకటరత్నశ
ర్మనుదలంతు॥ 14

క॥ చేరిపెనుగొండబడియయ॥ వారై నాకయితదిద్దివఱలించినయా॥
నారణవరమిలుపేరిటి॥ కూరత్తాల్వార్లమదినిఁగోరితలంతు॥ 15

క॥ తెనుఁగుమఱి వేల్పు బాసయుఁ॥ బెనఁగొనఁగబ్బంబుఁజెప్పఁజేర్తా
నుటగునా?॥ తెనుఁగుగయితగ,॥ నచ్చపుఁదెనుఁగునఁగూర్చినను
గాకతీయనినుడుల॥ 16

చ॥ ఇదివఱకెందఱోకయిత లేర్పడఁబూనిత్రిశంకుపట్టియు॥
ప్పదమగునుద్దిబల్వగల వేలుపు బాస పెనంగఁదెల్లన॥

గుమరుగఁజెప్పి రేనిపుడుకూర్చెదనచ్చ తెనుంగులోనని।

బృదిగలయావజీరుకతఁబన్నిన నెన్నినఁబున్నె మేకదా॥ 17

తే॥ గీ॥ కబ్బ మొనరింపు నేర్పు నాకడను లేమి। తెలిసి తెలిసియుదొర

కొంటిదీని నేను। దొరహరిశ్చంద్రునిజమునిబృరముఁగూర్చిత

వులును దియబృరంబుబ్బితార్పఁదార్ప॥ 18

తే॥ ఇటుల వేల్పులకందఱి కెఱిగింకయితః జాణలకుఁమొకు లిడిహరి

శ్చంద్రుకతను। “సత్యవిజయంబు” పేరిటసరవిఁజెప్పఁ దొలు

త నెఱిగింతునిందు నాకొలము తెఱఁగు॥ 19

సీ॥ ఏవేల్పు వేల్పుమున్న జగంబులకెల్ల యండయైమఱిగతంబైచెలం

గు। ఏవేల్పు వేల్పు నూపెన్నిక చెయ్యులఁదవిలియుఁదవులకతగుల

మొందు। ఏవేల్పు వేల్పు పేరావలిఁదొలగింపడఁబుమైఁబెకు వే

సంబులందు। ఏవేల్పు వేల్పు పెల్లేపారి పొల మేతరులనేతరులఁ

ద్రుంచియెలమినించు। నట్టివెన్నునియందంపుటజ్జదోయిఁ బుట్టి

వినువాఁక చెలియతోఁబుట్టులగుచు। వఱలునాలవవారిలోవన్నె

వాసిఁ గలిగియొప్పారుకుమ్మరకొలమునందు॥ 20

సీ॥ ఎవ్వఁడుతనతండ్రిమవ్వంపుబట్టి చేమిను వెల్లిదాల్పు మెప్పునను

గలిగె। ఎవ్వఁడుబతమందియెపుడుజకులఱేని చెలికానిపూజె

లసలిపినెగడె। ఎవ్వఁడుతనబట్టి నెఱుఁగజంగముమాడికవచ్చి

నముక్కంటినిచ్చఁదనిపె। ఎవ్వఁడువంగడంబెసఁగఁగ్రొన్నెల

దారిచనువందితనచానసంతుఁబడసె। ఎవ్వడుజగంబులందుమిన్నే

టిదాల్పు। పొత్తములలోన నెకుడుబత్తుడగుచు। బేరుఁబెంపు

కుగీర్తిఁబెచ్చుగాంచె। నట్టిగుండయ్యవంగసమందుఁబొదలి॥ 21

క॥ లలిఁవట్టివేళ్ళ” యిలువడి। బలుకొనఁదొలిఁగొరై పాటివారన

మాపే! ద్దలువెలయఁగఁగొన్నితరం! బులుసననటఁగొందఱుందుఁ
బొదలినబలిమిన్॥ 22

చ॥ అలవుననంపవిద్దె మెఱయన్ గడు నేరిచియెందుఁబేరు వెం!
పులునుగరంబు మేటిలినప్రోలగునయ్యనకోటఁజొచ్చియ!
మ్ములయలవవ్విలాతిదొరమోలనుజూపిననాటగోలెపే!
రలవడనింటిపేరుబిరుదందిరిఁయయ్యనకోట"వారనన్॥ 23

తే॥ ఆయయనకోటకొలముననలరఁబాల! కడలిఁబుట్టినరేవల్లుకరణిఁ
బైఁడి! వలువదాలుపుకూరిమివలనఁబొడమి! తనఁరెదిరుమలసె
ట్టియాతనికినంత॥ 24

తే॥ పుట్టిపెంపొందెనరసింహ సెట్టియతఁడు! కూర్చిమంగమఁబెండ్లియై
కొలమునెగడఁ! జేయుచెన్నయ్యమతినరసింహఁగాంచి! యం
తజక్కినిగాఁగమంగమ్మచనిన॥ 25

సీ॥ చెలఁగియానరసింహ సెట్టియచ్చమనంతఁజేకొనితిరుమల సెట్టిమ
తీయు! వేంకట సెట్టిని వెనుకవీరాసామి సెట్టినిఁగాంచనాదిట్టలం
దుఁ! దొలుతటివాడయియలరినతిరుమల సెట్టిలక్ష్యమ్మనుజెట్టబట్టి!
పెరుమాళ్ళ సెట్టినప్పిదప రామస్వామి సెట్టిఁబదంపడిఁజెలువు మె
ఱయ॥ పార్థసారథి సెట్టినాఁబరఁగునన్నుఁ! బడయఁగానేనుమును
జెన్నపట్టణమునఁ! బుట్టియును వెనక నెల్లూరబుద్ధితెలిసి! తెనుఁ
గుఁజదివియింగ్లిషునఁదేటికొంత॥ 26

తే॥ పిదపదొరతనపున్ వారివెజ్జుబడినిఁ! జదివియటవెజ్జనైకొల్వుకుది
రితడవుఁ! దెనుఁగువడనాట నెల్లనుదిరిగియిపుడు! కృష్ణరాయలపె
నుగొండనెసఁగువాడ॥ 27

సీ॥ ఏవేల్పుతుదమొగలెట్టివిన్నాఁబులకైననిట్టట్టనలవికాదు! ఏమే

టిబొజ్జలోనిజ్జగంబులువుట్టిపొనరిమాయునునీటిబుగ్గలట్లు। పదం
టఁగూర్చిలోనిచ్చలూడిచిమేయిదాల్పరుల్ తబుసుమైఁదగుదుకొ
రిను। పదిట్టతఱిఁబేర నెడమునఁదలఁపునఁ గొనమునఁజిక్కకకొఱ
లుసతము॥ ఎజ్జగాప్రోడగిటికొనియిజ్జగంబు। తా నెయైవెండియె
ల్లచెయ్యంబులకును। సాకిరిగమీటిమాటుపు లేకయెపుడు। వెలయు
నోయట్టినిజమైనవేలుపునకు॥ 28

క॥ తలఁపూనిపసిఁడికడుపు॥ వలఁతిబుట్టించి తొంటిపలుకుల నె
ల్ల॥ దెలియంగఁగఱపిజగములఁ। గలిగింపఁగనాననిడినకటివే
ల్పునకు॥ 29

క॥ తుంటవిలుతుఁగాంచినజగఁజంటకునొంటమినిఁబగఱఁజదుపలకోరీ।
మంటఁగెంటినదంటకుఁబంటజగావలఁతిపాలిపంటకుదొరకు॥ 30

క॥ చెట్టలఁదబుసులకువెతఁ। బెట్టినరాకాసిమట్టువెట్టినగారా। జె
ట్టికీగాధియనుంగు॥ బట్టికిమదివచ్చురాచబలుబొట్టియకు॥ 31

క॥ గుజ్జైవేడబమునమూ। డజ్జలయెడమడిగిబలినినడఁగించిపొరి॥ ము
జ్జగముఁగొన్నవేలుపు। టొజ్జకుఁగొలతెవులుఁదొలఁచునురువెజ్జ
నకు॥ 32

క॥ బలుచిలువపొన్నుగఱువకుఁ। బలువేసములందిబలిమిఁబలువలనని
లో। నలిపినవలఁతివలఁతికిఁ। దొలిచదువులగనికిఁగొలలఁదోలె
డుధనికి॥ 33

తే॥ అప్పునంబుగనా నేర్చునట్లుకరము। నెందుజగములవెలయఁగానే
నొనర్పఁగఁడఁగునీసత్యవిజయమన్దబ్బమునకు। నేరుపడినట్టికతతె
ఱంగెట్టులనిన॥ 34

క॥ వలనుడిగినెత్తమునదా॥ యలకోడిసిరుల్ దొలంగియాలరియైత॥
 మ్ములతోడనడవికంగద॥ దొలకుచువిచ్చేసిగొంతితొలిచూలియ
 ట॥ 35

సీ॥ కమ్మతేమ్మెరలవెనకకుముందటికినూఁగువలఁతి మాఁకులబారులల
 లుగాఁగ॥ నచ్చబచ్చటఁగొమ్మలందువిచ్చినపూలగుమురులునురు
 గుమొత్తములుగాఁగ॥ నెడనెడఁగుప్పలైపడినపుప్పొడిచెంతనెసఁ
 గెడియిసుకతిన్నియలుగాఁగ॥ క్రొవ్విరితేనియల్ గ్రోలిమోసెడు
 తేంట్లసందడితరఁగలసద్దుగాఁగ॥ కరముఁజేలువారు తబిసిరాక
 న్నెపిండు॥ నిగ్గుపగడంపుఁదీఁగెలజగ్గుగాఁగ॥ దనరిమున్నీటిసొబ
 గొప్పుద్వైతవనముఁజొచ్చిజముపట్టియటఁదటిఁబుచ్చుచుండ॥ 36

సీ॥ వెలిబూదితిగరేకలలఁది నెన్నుచుటనుడంబుమై మెయిబనుమంబు
 మెత్తి॥ నిడుదకెంజడగుంపునడి నెత్తిఁగీలించి॥ పులికళాసమువల్వ
 మొలనమర్చి॥ జగజంపుఁబటికంపుసరముఁగేల్లవనందియెదనిండ
 రుదురాకపదుగుఁదాల్చి॥ తెలిరంగులీనుజందియములసవరించిచే
 తమోచుగయూఁతలాతమూని॥ మినుకుకొనలందు నేర్పడుమేటి
 వేల్పు॥ సతముఁదలఁచుచురెండవజగమువిందు॥ చందముననిండు
 తేజునజమునికొమరుఁగదియఁజనుదెంచెదబిసిమృకండుపట్టి॥ 37

క॥ చనుదెంచినజడదారిం॥ గనుఁగొనితమ్ములునుఁదానుఁగడువడి నెదు
 రం॥ జనిసాగిలిపడిపూజెలఁదనుపుచుఁదోడ్కొనుచుఁదెచ్చితనరి
 నబత్తి॥ 38

ఆ॥ దబ్బతలిమమొండుఁదడయక తెప్పించి॥ యందుఁదబిసినునిచియం
 డనిలిచి॥ సేనుమడిగి కొంతసేపటికటఁగొంతి॥ తొలికొమారుఁడి
 టులఁబలికెనొదిగి॥ 39

క॥ మత్తిలిపైఁజొత్తెంచిన। మత్తిడాకాల మొత్తిమినుసిగదొరఁబెం
పెత్తునఁబోలినవాఁడవు। ముత్తాతవునీవుతచిసి మొత్తంబునకు॥ 40

గీ॥ ఇటులమీరుచూడనెందఱురాజులు। గడచిచనిరొమటిజగంబులె
న్ని। మార్లువెల్లిఁగ్రుంకిమడఁగెనొమీరించు। గననిపుడమికతలుగ
లవెతచిసి॥ 41

క॥ ఒడయలలోమునుబుడమియు। విడిముడిరాణువయుసిరులవిడియి
డుములఁజే। డ్పడిమగుడదొరతనంబు॥ గడిమిగనివెలయు
వాఁడుగలఁడెజగాన॥ 42

క॥ అనియడుగుపాండుకొమరుని। గనుఁగొనజడదారిమిన్నగనికర
మెడఁగ॥ గనియిటులనుడువఁదొడఁగె॥ దనివిహరిశ్చంద్రుసు
ద్దిఁదఱుఁగనివేడగ॥ 43

క॥ పుడమికిఁబాపటబొట్టై। యెడపకముగిలినిడుప్రోళ్ళ నేడిఁటఁదొని
దై। కడలివెలందికినీడనఁ। బడుసరయువుదరినయోధ్యపరఁగుజగా
న॥ 44

క॥ అగడితఁగనిసంద్రంబని। దిగిగ్రుంకునొయనుచుఁగమ్మి తెగచెలికిని
జం। బొగినెటిఁగింపఁగఁజనెనన। దగుమైనవీటికోటఁదాఁకుం
జదలు॥ 45

తే॥ కోటప్రక్కలరతనాలగుమినగడ్డఁ। గలమొసల్పేరలంచుమెక్కం
గఁదొలఁచఁగ్రిందఁజాఱినఁజిల్వ వెలందులంది। తాల్తురీనేటికినిద
మతలలవాని॥ 46

చ॥ అలరసగడ్డనీటఁదమిహత్తికొలంబుమునుంగఁజూచిపె।
న్నలనిగట్టునూడలిగిమార్గొనరాన,టశారులంతనీ।

• ర్పటుచగఁబీల్చితొండములఁబై కెగఁజిమ్మినసీటిబొట్లుము।

లుగలబలెనాటవేల్పుదొరకుఁ మెయిఁజెల్లులుమీఁకెఁగన్నులై 47

• చ॥ పొడవయికుందనంపుఁబనిఁబొల్పుగు మేడలుమిన్నుముట్టఁబో।

నెడమిఁక లేదటంచు నెలయీగుచు సోరణగండ్లదూరియే।

గెడుతఱివంటయిండ్లఁబొగఁగీడ్పడికందెనుగాదటన్నఁబా।

లకడలియనుంగుఁబట్టికెటుకల్లెనునల్పైదఁజూడగుట్టుగఁ 48

కం॥ కొలలువిడివడఁబుచ్చిన। నేలకువ్రాలకయ పోవనేర్చినవారిక

బోలుపఁగవచ్చునించుక। వాలాయంబచటి వారువంబులకువ

డికఁ 49

సీ॥ మినుకులమనికి నాఁదనరుకల్వలదాయ పగలుసే సెడివాని తగవ

దెంత। చదువులకుదుగు నాఁజనునల్వతలగొట్ల మారియాతని తె

ల్విసారదెంత। విద్యలమేటి నావెలయు వేలుపుట్టొజ్జ మోటొక

పుడువానిమాటదెంత। నుడులనేర్పరిచిల్వయొడయందు గెండు

నాల్కలుగలాడతనినికగ్రంబదెంత॥ యనుచుఁబల్కుచు రవ్వీటి

నలరునేల। వేలుపులునిండు లేజునఁగ్రాలిమొదలి। పలుకుగనువం

పుజాణలై తెలివికలిమి। నటనినికగ్రంపుఁబ్రోడలై వాసికెక్కి 50

సీ॥ పుడమిదాల్పులుగానిపుడమిదాల్పులుగారు వేలుపుదొరకల్కి నే

లఁగూల। నెఱసరిగమిగానినెఱసరిగమిగాదు గొబలదాఁగుచు

నార్చిగొడఁగుచుండ। వాఁగుమిన్నలుగాని వాఁగుమిన్నలుగారు

వడి నెత్తములజాఱికడలిఁగలయ। బలిమిరాగుమిగానిబలిమిరాగు

మిగాదు పడుకులగుట్టలఁబడిచెలంగ॥ ఁగడిమివిలువిద్యచేవయుఁ

గలిగియెలమి। మరములనుమించిపగతుఁబఁదొడరిమూఁగి। పించ

మడఁచెడువారలవ్వీటనుండు। రాయసముమీఁటిమెలఁగెడురాచ

వారు॥

తే॥ కొలిచితొలిచిచ్చపువ్వేల్పుఁగొంతసొమ్ము। నడిగితానొక్కఁగొ
క్కంపుటాడయఁడయ్యె। ననుచు గారాజునలఁతీగనాడునచటి।
కోమటులుకల్మి గొలుచులఁగొటలుచుండ్రు॥ 52

గీ॥ పక్కినెఱరౌతునడుగులబత్తిఁగలిగి। నెగడినాఁగేటిదారిబల్తవె
టింగి। పాడిపంటలజేలఁగిమైవడిమెలంగి। వటలుదురుకాఁపులట
మిన్నువాఁకకరణి॥ 53

సీ॥ కొమ్మలోపూవిల్తునమ్మలోచెలువంపుగుమ్మలోయపరంజిబొమ్మలో
కొగ్గ। ఇంతులోచెలువపూబంతులోనాడెంపు దొంతులోవేల్పు
పడంతులోకొగ్గ। కన్నెలోవలరాచతిన్నెలోక్రొమ్మించు వన్నె
లోనెత్తావిగిన్నెలోకొగ్గ। ప్రోడలోవలపించువాడలోవెలలేని
మాడలోపసిఁడిక్రొన్నీడలోకొగ్గ॥ వెలఁదులోలేకతమనింపుకొ
లఁదులోకొగ్గ। పొలఁతులోలేకమిసిమించువలఁతులోకొగ్గ। య
నఁజేలంగుదురయ్యెడనలరుఁబోండ్లు॥ 54

సీ॥ తనఁచుసంబనునంచకునుముజ్జగంబెంచరహిఁబెంచనొకపంజరం
బుగాఁగ। తనలావుమగఁటిమితగరురౌతునకెల్లకానిరారాపిండు
కానగాఁగ। తనఁఱూవిమున్నీటికినివిన్నుపటతపైఁగొట్టిన యలనీ
టిబొట్టుగాఁగ। తనపల్కపల్కపైదలికినిబువియెల్ల తగనిల్వని
క్కంపుజగముగాఁగ॥ పాడినేమంబులకునాటపట్టుగాఁగ। వెలసి
వెన్నునివలకన్నుకొలముకడలి; నిండ్జాబిల్లియైతుదకొండదనుక।
గ్రాలునేలహరిశ్చంద్రుఁడేలెఁగడిమి॥ 55

సీ॥ క్రొన్నెలనెమ్మోమువెన్నెలనగవులు తెఱగంటిబువ్వవాతెఱలచ
వులు। పాపరాజడయఁగప్రఁబుబలుగలతీరుక్రొమ్మలఁదాలుపల్లు
దురుసోర్పు తెలిదమ్మికన్గవవలమురికుత్తుక వేలుపుమాందీవకేలు

దోయి! వెలిగొండసిబ్బెంపువలిగబ్బిగుబ్బలు చదలేటితరంగలచా
లుతరులు॥ సింగపుంగౌను తెలిగౌరు చేయి తొడలు! చుక్కలబెడం
గుగోళ్ళు పెంపెక్కతోని! యసమువిరిబోణిమెఱసిరాయంచన
డల! మొనసిచెరలాడుచున్నదిముజ్జగాన॥ 56

తే॥ ముజ్జగంబులెఱుంగంగనిజ్జగాన! దొల్లి నేలినదుగమూడుబల్లిదం
పు! దొరలలోననితం డెన్నదొంటివాడు! బలిమిగలవాడుని
క్కపుంబ్రతినవాడు॥ 57

క॥ అద్దొరముద్దియక్రొత్తడి! పెద్దలమిన్నయి కలిమివిరిబోణిజగా!
యుద్దియయిచంద్రమతియన! దద్దయుజెలువారుమగనిదవిలి
బత్తి॥ 58

క॥ అయ్యిరువురకుంగలుముల! తొయ్యలికిబక్కిరౌతుదొరకున్నన
విల్! జియ్యలలిబొడమినట్టుల! నొయ్యనలోహితుడుగలిగెనొ
ఱపరియగుచు॥ 59

కం॥ తొలిదెసవజ్జీరుకొల్వున! గలవేలుపుటాజ్జబోలి క్రాలగనా
క! ల్వలసూడుకొలముదొరకడ! నలరారుకసత్యకీర్తియటబ్రె
గ్గడయై॥ 60

సీ॥ పరుసదనంబెన్నబడతులపాలిండ్ల వెలయవేటిమిపాలయలుక
లంను! లేమిడిమిసిమించు లేమలకౌనులగాటంపుబెనకువకూట
ములను! కలతయెక్కుడులోతుకొలకులమడుగులనెత్తమ్ములొ
గిగొండమొత్తములను! విన్నదనంబనివెనుదీయుపగఱయందోట
మివాకలనొలయునీళ్ళ॥ గానియొండెడనించుకేగలుగనిక్కుక
డిమి నెఱపాడికలిమినిబుడమినేలె! దడవువినుమ్మానికేంబునంగ
డపురాచ! చందురుండుహరిశ్చంద్రుడందముగను॥ 61

ఉ॥ ఒక్కడఁబచ్చతాల్పసిమి హున్న హు రంగుతుఱంగలింపనొం!
 డొక్కడఁగప్పుతాల్పిసిమియొప్పిన మొప్పఁగఁగ్లుగుప్పవే!
 టొక్కడమూలతాలజిగియొద్దిక నెండలునిండఁజేయని!
 ళ్లొక్కటమిన్నమిన్నలకునునిగఁగ్రాతెడునట్టికొల్పనన్॥ 62

సీ॥ ఒకచాయవిన్నాఱు లొరిమఁబ్రాఁబలుకలఁ దేటతెల్లమిగాఁగఁ
 దెలియఁబలుక! నొకయోరగుదెదాల్పు సెకవేల్పుమొదలుగాఁ
 గలదెసయేలికల్ బలిసికొలువ! నొకపజ్జఘల్లనియుదిరిగజ్జెలుమ్రొ
 యఁదవిలియచ్చరలునట్టువలుసలుప! నొకచెంతఁగుమిగొనియొ
 లసిక్రికఁలుగెల్పుగద్దెల నెలుఁగెత్తికరముఁజాటఁ॥బుడుకుమ్రాన్న
 ననెత్తావు లొలయఁగన్తు! తెమ్మెరలువీనఁదలఁపురాయెమ్మెగద్దె!
 ఁగేలుగెందమ్మిమూలతావాలుమెఱయ! వేలుపులఁతేడువెలసెఁ
 బేరొలగమున॥ 63

గీ॥ అట్టికొల్పనఁదనరితానచటమూఁగి! యున్నతబునులఁగనియిట్లువి
 న్నవించె! ముజ్జగంబులెఱింగినయొజ్జలీరు! గానమీకెందుఁదెలి
 యనికతలుగలవె॥ 64

చ॥ కడచినవారిలోనిపుడుగన్దినవారలలోనలేకమున్!
 బొడమెడువారిలోఁబలికిబొంకనియేలికముజ్జగాననే!
 యెడనన్గలఁదెవిననింపగుపలుకలనానతిండునా!
 వుడునటవారలట్టియుఁజిప్రోడయెవండనియెంచితోఁచమిన్॥ 65

గీ॥ వినివిననితీరువారుఁజైఁగనెడివారు! మగుడనానతిండనువారుమ
 టుఁగువారుఁ! బెద్దలెఱిఁగింతురనువారుఁబెడమొగంబు! గలుగు
 వారైరికొందఱాకొలుపులోన॥ 66

గీ॥ కొందఁజెఱిఁగియునేలాకోయిందఱూర! కుండుటదిగాదువేల్పు

రా యొడయఁడిప్పు! డాడినది వేటటంచెంచియవలియివలి! వా
రిగుసగుసనడుగు వారైరిమఱియు॥ 67

గీ॥ తెలుప నేరక చ్యవనుండు దెసలుగాంచె! నింగిఁగ నెనత్రిజమ గగ్గినీ
ళ్ళునమలె! వామదేవుండు నేలపైవ్రాయుచుండె! తేవఁదలపో
యఁగడఁగెగౌండిన్యఁడెడఁద॥ 68

సీ॥ అపుడు లేనప్పునననిదిండిజడదారి పలుకుఁడంచుఁబులస్త్వఁబలుక
రించె! నతఁడుముందరనున్నహరితుఁగనుంగొనెనతఁడగస్త్వఁడు
గలండునుచునుడివె! నతఁడుజైమినివంక నారసికనుగీతెనతఁడుభ
రద్వాజునడుగుఁడనియె! నతఁడుమున్నరిగికశ్యపుఁజేరి మెయిగోఁ
కెనతఁడుకణ్వుఁడుదెల్పుననుచుఁజూపె॥ నిటులజడదారులెల్లరి
వీవటంచు! నొండొరులుదారుగన్గొనుచుండనపుడు! గొలువుదీరిన
తెఱగంటివలఁతిఁగాంచి! పలికెనిట్లువసిష్ఠుండుకల తెఱంగు॥ 69

క॥ వినుమోవేల్పువజీరా! వినుకెంపుకొలంబుకడలివెన్నెలఁజేడై!
తనరారుహరిశ్చంద్రుం! డనుదిట్టయయోధ్యకొడయఁడగుచుజగా
నన్॥ 70

గీ॥ ఆతఁడీ రేడుజగములనాడిబొంక! నట్టిమన్నీఁడువెండియుగట్టిదిట్ట!
దెసలనిండినయసముచే నెసఁగువాఁడు! నెఱిగొనంబులప్రోకక్రో
న్నెనరువాఁక॥ 71

గీ॥ అనినగాధిపట్టిగినిసిపేరుటుమున! కట్టెసింగమార్చినట్టుచమరు!
బిట్టువడఁకఁదబిసిదిట్టవసిష్ఠుని! ఁగాంచిపలికెనిటులఁగఱకునుడు
ల॥ 72

క॥ ఏలాయీతెఱఁగుననీ! వేలుపుదొరకొల్వునందు వినదబ్బుఱలన్!
బాలసుఁడవగుచుఁబలెద! వాలముగదదొరలునిజములాడుమెర
నుటల్॥ 73

క॥ తినిమత్తిలియనయముజ॥ వ్వనులదమిదగిలివలపువలలకులో
నై॥ మనుదొరలకునిజమెక్కడ॥ పనిమాలివసిష్ఠయిటులఁబల్కె
దవేలా॥ 74

క॥ కనియుగానకవినియు॥ వినకయపెటవారికెగ్గువెసఁజేసిపా
ర॥ గనినేలమనిగఁసతమని॥ పొనరా రెడుపుడమిదాలుపులుని
జమరులే॥ 75

గీ॥ రాచవారేడనిజమేడత్రాఁచులకును॥ మేలుగొనముండునేనీవుమి
క్కుటముగ॥ ఁదెలిసినట్టులవేల్పురాదిట్టమోల॥ ఁజిగురునకుఁజే
వయునుమాడిఁజెప్పెదింత॥ 76

గీ॥ పాలువతనమాఁగివినుతల్లిపుట్టినిల్లు॥ మేనమామకుఁదెలియదామే
టిరాచ॥ వాఁడనైదొరతనమదివట్టిదనుచు॥ ఁదొలఁచిపాటుఁడయి
ననాకుఁదెలియకున్నె॥ 77

క॥ అనవుఁడువసిష్ఠుఁడంతట॥ ఁగనుఁగొనియోగాధిపట్టికర్జంబునకె॥
క్కనిమాటలాడఁగడఁగితి॥ గొనకొనునీసాజమైనగొనమదియెక
దా॥ 78

క॥ తెలిసిననదిగావనియిట॥ బలువురుమెచ్చంగఁదెలియఁబలుకఁగ
వలెఁగా॥ కలుకఁదొలఁకఁగలకఁ॥ బలుకఁదగవగునెతవిసిబా
గరివందు॥ 79

క॥ పెరిగితివితబుసుకలిమి॥ వలలితివలనలువసవతువాఁడవటం
చు॥ మెరిసితివినెటుకనకటా॥ తొటఁగఁగలేవైతికొనకుదొసఁ
గగుకినుక॥ 80

గీ॥ అనుడుగాదిమాలీయజ్జడదారివ॥ సిష్ఠుఁగాంచికనులుజేవురింప॥
ఁబలికేనిట్లులనోరిపాఁసియెరింగిన॥ వానిఁబోలిమిగులవదరెదిచ
ట॥ 81

క॥ ఏఱుగంగ వట్టుగొడ్డున! కలపులు మెండ" నగదబుసులందొ
టునిచొటన్ గొఱలదెగవూనియిత్తటి మొఱకుదనంబుననుబ
లగ మొనసితివేలా॥ 82

క॥ నెలజోడుకొలపుటాడయల! కిలునొజ్జవుగానవారికిచ్చకములనీ!
కొలువుననుడివెదుబట్టున్ బలెఁబొగడుచు నేనెఱుంగువారలు
గారే॥ 83

క॥ కలదేనిజమరియనిలో! దలచుచు నెఱతబుసులుండదలుసలివ
గుచున్ బిలువనిపేరంటము" నాఁ బలుకఁగనీ కేలతగవువాసి
వసిష్ఠా॥ 84

క॥ నిన్నెవ్వరైనమిన్నగ! నెన్నియిటదెలియఁబలుకరేయనిమిగు
లన్ మన్నించి నారెవేలుపు! మన్నియకడదగు నెయిట్టిమాట
లువలుకన్॥ 85

గీ॥ సరెయొకప్పుడుతబిసిరాసకియకోడె! కానికింపగుఁగానిమ్ముపూ
నినీవు! వలికినతెఱగువెండియీకొలువునందు! దక్కుగలవా
రికద్దియితంబుగాను॥ 86

క॥ అనవుడువసిష్ఠుడంతటఁగనలుచునలగాధిపట్టిఁగనుఁగొనియోరి!
వినరానిరజ్జులీయెడఁగొనకొనిపలెగదవదేలకొంచెతనానన్॥ 87

గీ॥ గిబ్బిఁకెకుదలకు నేబొబ్బమెకము! వినుమునీయూర్పులకు నేను
వెఱచువాడ! గానుమిన్నకచెనఁటివైకయ్యమునకు! గాలు
ద్రవ్వెదవేటికిగాధిపట్టి॥ 88

ఉ॥ ఎక్కుడుకినగఁబూనివెరవింపుకఁగానకపోసరంబునన్!
నిక్కుచునార్వజంకుదు నేనేనుదలంపఁగఁజాతిబొమ్మకా!
చక్రిలిగింతలీతవిసిచందురులీయెడ నేవగింపనీ!

విక్కరణీవిసాళితనమేర్పడఁజే లేదవేలకాటులన్॥ 89

చ॥ గరుడునికీడపిచ్చుకలుగానవుగాకలహొచ్చుతకుగవల్.

చొరవతనానసిగ్గువిడిసోటికవీడ్వడఁబలుకటాకకటే.

యరయనెటుంగుదీవువినుమాతెలియంగఁదిశంకుపట్టితో.

సరియొకఁజేడువచ్చునెనిజంబునఁబాడినిముజ్జగంబులన్॥ 90

సీ॥ ఆహరిశ్చంద్రునీవిట్టులలఁతిఁజేసి పలికినంతనెనీకేమివచ్చెహొ

చ్చు వెండితగ్గెనెయ్యతనిదండియసము కొనకునినునీవెటింగిం

చికోంటివిపుడు॥ 91

క॥ కలనైనబొంకియెటుఁగని వలఁతిహరిశ్చంద్రుడూఁబాడియెనీ

కున్ దలఁచితివొవానిఁబుడిమిన్ గలయొడయలనొకనిఁగాఁగ

గాధేయయనన్॥ 92

చ॥ ఒఱటుతనంబునన్మిగులనుక్కివమూనిపరాకుసేసిప

ల్లఱపులువలిగనంతనెతలంగుదురేయిటనెవ్వరైనన

న్నెటుఁగవెయ్యోవసిష్టచదలేటిమగండునువెన్నుఁడున్గడున్

వెఱతురుగాదెనాతబుసుపెద్దటికలబునకంచుఁబలుకడున్॥ 93

సీ॥ నగవులాటలుమీఱితగవులాటలకెక్కి రనవీరుపోరికిమొనసిరిపు

డు చనుటమేలనిదండదనరారువిన్నాణి కెసగంగఁగనుగీఁటెగు

సియొకండు తడయరాదిందనిజడదారియొక్కండు జింకతోలు

విదిర్చి చంకఁబెట్టె మనకేలయిందుండననిలేయనొకకేల నూ

నెనూఁతగలాతమొక్కతబీసి వచ్చెదరెమీరటంచటఁబజ్జవారి

జీరికకపాలనిడెనిరాబారియొకండు పొదండుపొదఁడింకఁజూచి

వచ్చెదమటంచుఁ గొందఱొగినిల్చిరటమోనపుంచునీండ్రు॥ 94

సీ॥ అగుహరిశ్చంద్రుండెయ్యనొనునిజమరి కొఱలడింకెవడంచుఁగొం

దఱుండు కనుఁడువసిష్ఠుండుగలసద్దెలిపినఁగూడె వేరమటం

చుఁగొందఱుండు! ఎపుడుముక్కునఁగినగ్రయిగాధిపట్టికిఁ జెం
దఁడోరుపటంచుఁగొందఱుండు! తెఱగంటిదొరమాట తెఱఁగెద్దివీ
రాడుకొనుటెద్దివినుడంచుఁగొందఱుండు॥ లేరే? తగవూనియిట
వీరిపోరుదీర్చి! సందియముమాన్పు వారంచుఁగొందఱుండు! జడు
రుగూడినవిన్నాణిచదురలిటుల! నొండొరులతోడననుకొనుచుం
డిరపుడు॥ 95

గీ॥ వెండిగాధికొమారుండుగండుమిగిలి! తీండ్రమాకినగ్ర చూడుగ్రలు
వేండ్రమెనయఁ! బండ్లుపటపటఁగొటికేయేర్పడఁగఁగాంచి! కరు
నులడరవసిష్టుతోడరకటించి॥ 96

సీ॥ పుడమినంతయుఁదనతోడమీఁదదాల్చిన జడదారిమేటికశ్యపుఁడ
టుండ! కడలినంతయునొకగ్రపుడిసిటఁగైకొన్న పరఁటిపుట్టువుని
రాబారియుండ! అలగట్టుదాయమేన్గలుగు లేర్పడఁదిట్టి దట్టించిన
ట్టిగౌతముఁడటుండ! బటువుఁగైదువజోమఁబాటింపకఁకాలబిట్టు
దన్నినమేటిభృగువటుండ॥ నుద్దవిడివేల్పుపెద్దపెన్నుద్దియనఁగఁ!
దద్దయునుమీటి నేనుండఁదక్కినట్టి! దండిజడదారులుండనీదుండ
గంపు! టుటునుపోకలునీకేటికోవసిష్ట॥ 97

క॥ ఈమాయందఱకంటె॥ గామిడివామేలమించిగలువంబలెనా!
గాములుదలఁపకపలికితి! వామేటికినింతనీకునారవసిష్టా॥ 98

క॥ నెలదారియానమెయిదా! ల్పులఁజిల్వలఁదొంటివేలుపులవేల్పుల
లో! గలుగఁడునిజమరియొక్కఁడు! గలయఁగవెదకిననుముజ్జగం
బులననుడు॥ 99

మ॥ పెఱవారిగడలూచ్చుగాఁగనుటవీరిమీటితందానీబల్!
గలువంగాఁదగవింక వాకొనుటలేకర్జుంబుదానంగొలల్!

పెలుగునానెనికఁజెప్ప నేటికిచటఁ బెంపారువిన్నాబులం.

దలుముందేమన హెచ్చుతక్కు వలచందంబుఁ వాదింగానరే॥100

కం॥ పలువురుకూడినపట్టునఁ గలిగిననొకసందియంబుకనుఁగొనితన

కుఁ జెలిసియుంబలుకమిదోసము! గలుగునటంచెలుఁగఁబల్కఁ

గల్గినిజముఁ॥

101

కం॥ ఏటికినీయెడఁదగవుఁ బాటింపకజగడమునకువచ్చెచువినుము!

న్మాటికలహరిశ్చంద్రుఁడ! పోటరినిజమరియుమఱియుముజ్జగమం

నుఁ॥

102

కం॥ తలఁపునఁబలుకునఁజేతను! గలనైనఁ మాటచియైనఁగడకెట్టిదె

సఁ జెలియఁగబొంకియెటుంగని! వలఁతహరిశ్చంద్రుఁడొకఁ

డవఱుజగానఁ॥

103

క॥ పెఱచేడెతల్లినికగ్రమె! నెఱనెచ్చెలియొర్పెకల్లి నెనరదెత్తోడ

వుఁ నెఱితగవెనడకగాఁగల! యెఱపరియతఁడెంతకేనినూను

నెబొంకుఁ॥

104

సీ॥ అలప్రొద్దుపడమటిమలచకిఁబొడమినఁబొన్నేలదాలుపుబ్రుంగు

వడిన! చలఁగిగాములుమింటఁదమపోకమానినఁ గరువలి నెచ్చెలి

కాఁకవిడిన! బ్రాతమినుగలజేజెవ్రాతదప్పినముజ్జగంబులుదల

గ్రిందుగాఁగఁబడిన! వేలుపుదొరచేతివేడివాలటిగినదొనికిప్రా

యెఱులింకిననుమఱియు॥ బుట్టరానట్టిగోరపుంజెట్టలన్ని! పుట్టి

ననుహరిశ్చంద్రుఁడుబొంకఁడనినఁ గినిసికనుఁగవమిడుఁగుటల్

గెఱుగాధి! పట్టియిమ్మాడికఁబలికెఁగొల్వఁజ్జెతలక॥

105

ఉ॥ ఒట్టున్నమీవసిస్థతుదకోటరివౌదుత్రిశంకుపట్టిదాఁ

గట్టగఁబట్టినట్టినుడికారముడింపఁగడిందిచెట్టలఁ॥

బెట్టిదిటంబుపట్టుడిపి బెట్టెడలం బెనుటట్టు దొట్టఁగా!

బిట్టలయిం చికట్టలుక పెట్టునఁగల్గరి తే పె చే సెదన్॥

106

చ॥ తలఁపు సెలంగె నేనిఁజనితద్దయు వానికిదీనిమున్నమున్॥

దెలపీతిరంబునైరణయుఁదిట్టతనం బెనయంగఁజెప్పియే!

వలనుననైనబొంకకనివై పొగి నేరిపి వేఁడుకొమ్మునీ!

యలవునువాని పెన్నెలవునాపయి నేఁగనుగొంచు నావుడున్॥ 107

క॥ విందునుడిఁ తానుబట్టినకుం దేటికిఁమూఁడెకాళ్ళు” గూడెననంగా!

బొంఁదెలుఁగవొరులపినవే! మందును నెఱజూణనంచు ననుకొం

చువెదన్॥

108

క॥ తగవునకు తెంకిపుడుకుం! దెగువకు నెఱపాదినిజము తెఱకువకిమ్మై!

తగు వాఁడది నీవెఱిఁగెడు! జగ మెఱిఁగినపాటునకునుజన్నిదమే

లా”॥

109

గీ॥ తొలుతఁబుట్టిం చినప్పుడేనలువ వానిఁ! గడిఁదినిజమరిగాఁజేసెఁ

గప్రమునకుఁ! బుట్టుతోడ నె నెత్తావిపొనరినట్టు! లతఁడునిక్కపుం

బ్రతినకునైనవాఁడు॥

110

గీ॥ సొరిదినినుఁబోలు వేవేలుజోగి తేలు! గూడిగూతని డెందంబుగుత

లపఱచి! దెప్పరంబునముంచినఁజెప్పఁడెపుడు! మఱపుననునైననొ

కక్కల్లనూటనోయ॥

111

చ॥ విడిచుడిఁబాసినన్ నెలవువీడినఁజుట్టలఁగోలుపోయినన్॥

బడఁతిదొఱంగినన్ బగుపుబన్నముఁజెందినమాలఁగొల్చినన్॥

గొడుక టునీల్లినన్ దుదకుఁగొంతము చేదలప్రవేయనున్న నె!

ప్పుడునుద్రెశంకుపట్టివినుబొంకఁడు వెండియు నెట్టివఁతలన్॥ 112

గీ॥ అటులబొంకినదబిసిరాతుటుమునకును। కొలంగి వెలినయి నేర్చిన
తొంటిమినుక। లెల్లదిగనాడిజందియ మేటంగలిపి। బోడినైమాలు
వేసంబుఁబూనిచనెన॥ 113

గీ॥ అనుకుగొల్పఁజెప్పెన్గిలమందగాధి। యనుఁగుఁగొడుకుదిగ్గనలేచి
యగ్గలంపు। టలుకవొడమఁగనటదండనడరుతబిసి। మిన్నలను
గాంచి వేలుపును న్నెఁజూచి॥ 114

గీ॥ వినుఁడు నేహరిశ్చంద్రునివెగ్గలంపు। టుక్కివములకులోఁజేసియు
కుగఁగెడపి। పెక్కుకడగండ్లపాల్పడఁబెట్టిచూట। దప్పఁజేయు
దుఁజేయకతప్పిచనిన॥ 115

సీ॥ ఓలిగాలియునీరుగ్రోలి పెక్కఁడులు వలిమల నెలపుననిలిచితోలు
త। గడిది నేమంబున వెడకన్నదొరఁగూర్చి తనివి నేఁజేసినతబు
సులోన। సగమిచ్చియాపైనజగములుదగునన దడపువేలేడులు
పుడమివాని। యసముదెసల్ నిండబొసఁగంగనేలించి వెండి
యువానినీవిన్నువీటి॥ గడిమిఁబడు నాల్గుమనువులుగడచుదాక।
గ్రాలునీఁజేనిదొరసరిగ్దైమీద। బటువుఁడైదువ వేల్పుమిన్నఱత
దాల్పు। నలువయు నెటుంగనిఁబుపుదుఁదలఁగకనుడు 116

కం॥ చదలదిరెఁబుడమిప్రిదిరె॥ జెదరె సంధ్రములు మొదటిచిల్వ
యుఁగదరె॥ విదిరెజుక్కలుదెసలు॥ బదరెరొదలూదవ
వేల్పుపదుగురెదరె॥ 117

సీ॥ చూచెదీవనిపోవజొచ్చెవసిష్ఠుండు కనియెదవని లేచె గాధిపట్టి ప
రిందుగెలిచెడివారంచువేలుపు దంటవీడ్కొనెదెటుగంటితబిసి।
వీరలనడుమహావైతలపాలౌ హరిశ్చంద్రుడంచనిరున్నజూలి
వెడిలి। రింతమట్టుననన్ను నేమనకేవీరు చనిరంచుమలసూడునదు

•రుపడిచె। తక్కుగల వేల్పులక్కటాతబుసుఁజేసి। యాసలను
గోసిచెడురోసియీనుఁచుదకు। బాయలేరైరియీనిరాబారులం
చు। వెడలిరఁతటతమతమవిడుదులకును॥ 118

ఉ॥ మావులనోముపంటమరుమావులపండువుజాజిమంచునె।
త్తావులపట్టుఁగొమ్మబలితంపువిరాళికిఁబుట్టినిల్లుకొం।
దీవెలపెట్టుఁజెట్టువిరిదిన్మరితుమ్మెదదాఁటుమేలుబల్।
కోవెలదండుతోడుకడుగోముననామనివచ్చెనంతట॥ 119

గీ॥ కానసిరివచ్చునామనితేనిఁగాంచి। తమనిఁగేల్పఁచినీరిబ్బితావి
దూప। మునిచెననఁదీవియలబారుననలఁగాలు। తేనియలసారు
కొందేటితీరుమీలు॥ 120

సీ॥ కన్నునినెత్తావిగ్రమ్మెడుకొమ్మవులగుగుదెంచినపేరఁటాండ్రుగాఁ
గ। చెలువుబల్గులుగరాచిలగకొంబలుగులుదనరమోసెడు
వాయిదములుగాఁగ। నోలిమైననతేనెఁగ్రోలియాఁడెడుతేంట్ల
తెగకప్పువేలిమిపొగలుగాఁగ। చలువతెమ్మెరనేలవలపుగొల్పఁగ
రాలుపూలుపైనిడుసేసఁబ్రాలుగాఁగ। బూవుఁదీవియతెనతాలి
బొట్టుగాఁగ। నలరుపుప్పొడిచాలెండ్లియరుగుగాఁగ। బరఁగెలగ
నంబుకన్నులపండువగుచు। గానకన్నెకునామనితేనికపుడు 121

గీ॥ కానచానకునామనితేనికపుడు। పరఁగముత్తెడువలుసేరిపాటపా
డి। దిగదుడిచితీయఁబట్టినతొగరునీళ్ళు। నంగఁదీవెలఁజివురులున
లువుమీతె॥ 122

గీ॥ చెలిమిననకారుదొరకానచెలియఁగూడి। యొండొగులుదండఁబా
యకయుండునట్టు। బాసగొనఁదామువ్రేలిమిఁజేసికొనిరొ। యన్ద
గనునుకెంపుమోదుగయలరులలరు॥ 123

చ॥ పుడమిపడంతి వేడఁదనముద్దుకొమారితఁగానక న్నెన।
 ప్పడుననకారుమన్నియకుఁబొల్పుగనిచ్చియుఁబచ్చవన్నెమే।
 లుడుగరలూనవారలకునోలినొసంగెననంగఁజెట్లనే।
 ర్పడఁదనరా రెనంతనునుపచ్చనియాకులుదట్టమైరహి॥ 124

సీ॥ గొనబుమీఱఁగనల్లుకొనియున్నమవ్వంపుటీరంబుపడక టిల్లైరహిం
 ప। లలిఁగ్రిందఁబ్రాకుమల్లెలపూలజొంపంబుతలిమంపుపానుపై
 చెలువుగొలుప। బొన్నగున్నలఁదీవెప్రోవుపెనంగినడంబుపూవి
 ల్తుకయ్యంబుఁదెలుప। నొగిఁగొమ్మలనుఁగ్రమ్ముచిగురుక్రొమ్మెగలు
 వొడముమైపులకలపొలుపుఁజూప। దలిరుఁదిండులనులిగిల్గుప
 లుకుగాఁగ। చెలఁగుననతే నెసోనమైచెమటగాఁగ। నొలయుపయ్యో
 రవెడలు నిట్టూర్పుగాఁగ। గలసిరయ్యాచుని వలంతికానచెలి
 యు॥ 125

సీ॥ చలువతెమ్మైరలఁజెంగలువ కేళాకూళినొలయుతుంపురులుచిట్టు
 ములుగాఁగ। నెత్తావిక్రొంబూవుగుత్తులపైవ్రాలుబలుతేంట్లుచ
 న్నొననలుపుగాఁగ। బొలుపొప్పుబలువివ్వుతెలిదమ్మిపూచొప్పుచెలు
 వారనెమ్మాముతెలుపుగాఁగ। గలువదూఁడులమెక్కికదలనొల్లని
 యంచనడలుబల్తిననినడలుగాఁగ। నటులఁజూలాలుఁదనముననద
 నెఱింగి। యెట్టకేలకునకానయిగురుబోఁడి। కోరెగలలరంగఁగొ
 మరులన్దొమరుఁబండ్ల। గాంచెఁగన్నులపండువకలిమిదోఁప॥ 126

గీ॥ అట్టిననకారునేలఁబేరరిదిఁగ్రాల। జన్నమొనరించివెసహరిశ్చం
 ద్రుఁడప్ప। దీవులనునేలవేల్పులనెల్లఁదనిపి। పరఁగుటయునంతవిని
 గాధిపట్టికగుపుడు॥ 127

క॥ ఇదియదను నేనువడిఁజని। పదపడిజన్నంబు పేరుఁబన్నిదునీని॥
గొదగానియొడమెవేఁడియు। మదిగలఁచియువానిప్రతినమాన్చె
దననుచు॥ 128

సీ॥ తొగఁజాలునగఁజాలువగఁదాలుతెగనేలు నిడువాలుజేగులుజడల
తోడ। లలివెన్నెలనుగన్ను తెలివన్నియలఁజెన్నుదేఱెడివెల్లజం
దెములతోడ। తెలిమబ్బుబలుగెబ్బు వెలిద్రొబ్బుచెలువబ్బుబను
మంబుతగరేకనొసఁటితోడ। నునుకెంపులనునొంపుపనిపెంపుఁగని
మంపుఁబొనతుమేల్రుదురాకప్రోవుతోడ॥ వెలయమొలఁగ్రాలు
పులితోలువలువతోడ। నోలివ్రేలెడుచిటుకకక పాలతోడ। ప్రాఁ
తమినుగలతుదివేల్పుపలుకుతోడ। గ్రన్నననయోధ్యకరుడెంచి
గాధిపట్టి॥ 129

సీ॥ మగరాలనిగనిగల్ జిగులీన నొకచోటనొకచోటఁబచ్చరాలారిమ
ఁదెలుప। ఁగప్పురాల్నిడలుగుప్పింప నొకచెంతనొకచెంతఁగెంపు
తాలూజపునింప। చిల్లికన్రతనాలబెళుకొప్ప నొకమ్రొలనొక
మ్రొలముత్తెంబులురువడింప। జిలువరారాదాలుదులకింపనొ
కక్రేవనొకక్రేవఁబవదాలయొప్పుగుప్ప। నొకకపజ్జనువిన్నాణు
లోలిఁగూడ। నొక్కచకిగనిమన్నియలాదిగొలువ। నిండుబేరో
లగంబుననుండుతేని। లలిహరిశ్చంద్రుఁజేరముంగలికిదాయ॥ 130

గీ॥ అటులఁజనుదెంచుజడదారినరసి తేఁడు। గొలుపుపీటనుడిగిబత్తివె
లయనతని। నెదురుకొనియజ్జదమ్ములకెఱఁగి తెచ్చి। దీవెనలుఁగాం
చిపలికెఁదాదెలివికలిమి॥ 131

గీ॥ వాసి నేదొలిబాములఁజేసినట్టి। తబుసుకతనఁదామీరుదఱ్ఱలియి
టకు। వచ్చుటలులేకనాబోఁటివానికెటులఁ। దమ్ముఁగొన్నానుటబ్బు
నోతబిసిమేటి॥ 132

గీ॥ నేనొనర్చినజన్నంబు నేడుగాదె। తనరంగొనసాగెంగోరుకులుదని
విఁబండె। తామువేంచేసినట్టికతంబదేమొ। యానతీయరెయన
గౌధియనుఁగుఁబట్టి॥ 133

గీ॥ అలరమానిసిరూపూనినట్టియీవి। చెట్టటందురునినుతేడబెట్టు
లోన। చెట్టులోననునినుబోలుదిట్టలెచట। బొడమియుండరులే
రిప్పుపుట్టరింక॥ 134

గీ॥ చెల్లఁబో? వేల్పుమొదవునుజిట్టెడంత। పాలువేడెడుకరణినిన్నో
లినేడు। సుద్దులాలయంగనేనొక్కకొద్దిపాటి। యీవినడుగంగ
వచ్చితి నోవజీర॥ 135

క॥ నిడుపలతొడవులయొడయఁడు। గడుమెచ్చఁగజన్నమూనగడఁగ
తినాచే। విడిముడిలేనికతంబున। నడుగణవచ్చితినివ్రేల్చిత్తగుల
పకణ॥ 136

గీ॥ ఎదిగిమానిసియేనుఁగునెక్కిగవ్వఁ। జడలమీటినపొడవుసొమ్మొదవ
వ్రేల్చి। పూరటిల్లునుజన్నంపుఁబున్నెమునను। బొమ్మవిడిముడినొ
సఁగియోపుడమితేడ॥ 137

క॥ అనుడుహరిశ్చంద్రుఁడుమది। దనివిణసంతసముఁగాంచితబిసివ
లంతీ। కొనుఁడిదిగొయొడమెఁగడుచ। య్యననింతటిపున్నెమబ్బె
నానాకనుడుణ॥ 138

గీ॥ ఏనునీమదిఁగనసంతినిటులఁగాక। తేడజగముననీపంటివాఁడుగ
లుగ। గొఱతయేనాకుఁబసిఁడికిమటువత్తెన। వచ్చి కొనియెదనె
ప్పుడేవలయునెడల॥ 139

క॥ అనిపలికిగాధికొమరుండు। చనియెకాదనత్రోవతేండుచాలఁగఱ
దిలో। వనబగనితబిసియొడమె॥ గొనకేటికినప్పుమోపిగొబ్బు
ననరిగె॥ 140

క॥ అనివగవియెట్టితఱిఁదా॥ జనుదెంచునొసొత్తుగొనఁగజడదారియ
టం॥ చనియెట్టికేలకాలన॥ ఁనుగలిగియొనర్చుచుండఁగొళికుండం
తె॥ 141

క॥ ఎక్కరణ్ణనైనఁజేని॥ నిక్కముమాన్పించువెరవునెవకివడిదా॥
నెక్కువగుతబునుబలిమి॥ బెక్కుమెకంబులనొనర్చుబెనుపడి
యవియు॥ 142

సీ॥ ఆమెక్కియెక్కడఁగామనైయిచ్చకు వచ్చినట్టులనెల్లపట్లఁదిరిగి।
యూళ్ళపైకెగఁబ్రాకియురవడివరిచేలఁ గడుమేసితోపులఁగడ
కుండ్రోసి। యారాములనుజొచ్చియారంబులనుడుల్చి మల్లాడి
మాపులఁగొల్లలాడి। మడుగులఁగలగుండువడజేసిచెలరేఁగి కుం
చికొట్టంబులఁగుప్పల్పించి॥ వెండిపల్లెలఁగలసెక్కువీదపజల। యు
సురులెడలంగఁ గుమ్మివమ్మెసఁగదొమ్మి। సేయనైరింపఁజాలకచేరి
యూరి। కాపులరుదెంచిచాఁగిలికాంచిఁజేని॥ 143

చ॥ ఇదివఱకెప్పుడే॥ చాఁగమేవెతలుకాదమింపల్లిబిడ్డల॥
బొదిగిఁటనుంచి పంపుకొఁగ్రోగిలెకె తయనెందువంతయు॥
గొదవయుఁజెందనీకనుముఁగూరిమిమీకడకంటిచూడికచే।
బ్రదిమినిగల్గిబల్కినెటిపాడినిఁబాడినిఁగంటిమర్చిలి॥ 144

చ॥ కొనఁటిచెనంటియుకాములచకూళయుఁగల్గియేబృరానియు॥
ననకలివేచులుకావెడఁగదాబయుమందునకేనిలేఁకును॥

తనఁబజవారివారిచెయినంబులఁదప్పక పూనియొండొరుల్ ।

చనువుచనుండు రేపగఱసందడిదందడిఁగానకేయెడన్ ॥ 145

చ॥ వలసినయప్పుడేకురియువానలుమున్నగరాలినట్టిగిం ।

బలుపడిపండుచున్నకయసంతసనుండుచుమాయనిచ్చుటన్ ।

గొలుచులఁబాఁడిచేఁబసులకున్ గడుఁబచ్చిక లేమియెట్టిదో ।

తెలియకయుంటిమైనవినుదేవరనిన్నఁటి నేఁటినుండియున్ ॥ 146

సీ॥ పలువన్నెపులుగులువాల్తెకంబులు నేలయిగానినకై వడి నెన్నరాని

వగుచుఁగానలవీడియఱ్ఱాడిపజలెల్లమందాడఁజెలుపులమంటగెడ

పి॥ దొడ్డితోటల నెల్లఁదోనబోకారిచి మళ్ళఁబైరులరూపుమాపి

యంతఁబోవక పెంపెక్కి కావరంబునఁగొట్టికలఁజొచ్చిపజలపైఁ

గదిసిమిగులఁ గాసిపజచుచున్నవికాపురములఁ జేయనీయపు

మయ్యెందుసిలుగులందఁది॥ యాలుబిడ్డలవదలి నేడరుగు దెంచి॥ నా

రమాదబఁబ్రోవువజీరమమ్ము॥ 147

చ॥ అనవుడుగాఁపులన్ మిగులనక్కఱి కంబొలయంగఁగాంచివేఁ

జనుడి దెవచ్చిమీవెరపుజాఱఁగవేటమెకాలఁజంపిమే॥

లొనరఁగఁగూర్తుమీకువగపొందకుఁడుల్లమునందునంచుఁజ॥

య్యచదొరవారివీడ్చొలిపెనంతటఁదోఁచెనుసంజక్రొంజిగుల్ ॥ 148

సీ॥ వల్లెత్రాడుచునీనివాల్గంటికేంగేలఁదనరంగనిడ్డకెందమ్మియనఁగ॥

నులవింటిదొరగొండ్లిసలు పనజ్జఁదొఱంగిక్రిందికైపడునందెకెం

చనంగ॥ దఱిబోయచేఁగూలియొఱగినపగలను నెరసరిమెడనె

త్తుకరుడనంగఁగటికచీకటికాటుకనుబట్టఁబడనుటితెఱవమున్వె

ట్టినదివ్వెయనఁగ॥ గ్రుంకుచట్టునకవ్వలఁగొలుపుడమి॥ సరవినే

లంగపెసహరిశ్చంద్రుఁడేని॥ పనుపుననుబోవు బలుచుట్టువాలనం

గ॥ బొసఁగఁబడమటిగుబ్బలిఁబొద్దువ్రాలె॥ 149

గీ॥ ఇంతవఱకును నన్నేలియిపుడుపీడ! నగు నెముందెన్నిబాములకే
నినిన్ను! బ్రాహ్మనిప్రొద్దువొడమెడుచాయకపుడు! చనియెనననీ
డతొలిగట్టుదనుకసాగె॥ 150

సీ॥ తెఱగంటిచెలులువిన్బుటతనీరాడమున్నారగట్టినకెంపువీరలేమొ!
పడమటిగట్టెక్కువడిఁ బ్రొద్దుతేజీలకాళ్ళరేఁగిన దుమ్ముకావియే
మొ! ముగిమాపువీకట్లఁగనితేపెతెగటార్తుననిప్రొద్దుసూపుకన్తి
నుకయేమొ! సూదురాకాసులతోడఁబ్రొద్దనిజేయఁబాటిననెత్తు
రువఱదయేమొ! పడమటిపడంతితొవసూదువచ్చుటరసి! యలరి
యారతినిడనెత్తినట్టికెంపు! పల్కెరపుఁజాయలోయనఁబరఁగన
పుడు! జగ్గునిస్సలకెంజాయసంజదోఁచె॥ 151

గీ॥ నింగిపైదలివంటఁజేయంగడంగి! పరఁగుపడమటిసంద్రంపుబావినీ
రు! గొనఁగఁజూన్త్రాళ్ళబలుకెంపుఁగుండఁగట్టి! విడిచెననఁబ్రొ
ద్దుపడమటికడలిఁబడియే॥ 152

గీ॥ వేల్పురాచానజడిసామివెలఁదికపుడు! సందచెలికత్తెచేజగాచేం
దిరంపు! బరణిఁబంపెనొయనఁబచ్చవారువంపు! టాడయఁడు
మునింగెఁబడమటికడలిలోన॥ 153

గీ॥ చనెడుఁజెయిదపుసాకిరిజంకకింక! వచ్చిమావలవంతఁదీర్పంగరా
దె! యనుచునెలఁగూర్చితొవకన్నెలడిగిరనఁగ! నెలవులకుఁజేరఁ
బులుఁగులునులివొనరెచ్చ॥ 154

చ॥ వెడలఁగనెట్టితొబగటివెల్లువజీరునినెవ్వఁడ్కింకనఁ
దొడరఁగలండటంచుబలుతోరపుటామునమేనువెంచిపే!
రడరుచురేయిసోకుబువియూకసమువెసనిండనోల్లెడఁ
గడఁకబరుందెనోయనఁగఁగాఱిగులొప్పెజగాననంతట॥ 155

సీ॥ ఇదిగదా వెలిగొంజ యెకిమీనికుత్తుక రాణనింపగు మేల్త్తిరవణము
య్యో! ఇదిగదా నెఱజాణ పది వేసముల సామి పూయని మైకప్పు
పూతయయ్యో! ఇదిగదా తొగ చాలు నేలు చల్వల తేని కెదగ్రాలు
జెన్నారు పదకముయ్యో! ఇదిగదా జేజేలయేలిక కింపైనరతనాలకిత
పుడాట్టతనముయ్యో! ఇదిగదా జూలకలయింటిబంటి! నెలులనూ
గారుకురులకు నెఱిబెడంగు! వన్నెయయ్యో! టం చెల్లపజలువలుక!
నెసంగజగ మెల్లగారొక నెనిరులసలుక.

156

సీ॥ ఇరుల నెఱుదొంగ పటత్ర వరిసిరిది! నాచికోని పాటిగీముల
చాచుకోనుట! గనుచు బట్టుకై ప్రొద్దు పనుపవచ్చి! నట్టిబంట్లని
దివ్వియలమరెనిండ్ర॥

157

సీ॥ తటి వేగు రేఠేడుదరలివచ్చునటంచు వినువీదినిడినదివ్వే లూయ
నంగ! గ్రొన్నెలరాక కైవిన్న కేళాకూళిపిచ్చిన తెలికల్వరుల
నంగ! దనమగండరు దెంచునని వేడక పడి రేయిముగుడకొప్పునని
డ్డ మొల్లలనంగ! గట్టికచీకటిమాబ్బుగా నెంచి వెఱపొందియరుగఁ
జై కెగరినయచలనం॥ సందయగుటయుఁ జెన్నారుచంచుదా
ల్పు! నట్టువయొనర్పనాదలిపట్టువాక! నుండియెగిరినతుంపరలో
యనంగ! నుప్పరంబునరికక చాలొప్పెనపుడు॥

158

చ॥ కొమరు సెలంగగల్వ తెగకుంజెడలంగగనింగిడిరే!
కొమయొడయండు స్వారినిబకుజను దెంచుచునున్న వాడటం!
చమరగఁదెల్పమున్నయనమయ్యోడి వేగులవారి వెండిబె!
స్తముల బెడంగనంగదొలితట్టునము న్దెలుపొప్పెనొప్పుక॥ 159

సీ॥ అది వేలపులబువ్వయా కాదుమిన్నేట! దొరుగంగదే లేడు నురుగు
గాని! అదినిండు రేవెలుంగా కాదు జేజేరాచెలియచేగలమల్లె

చెండుగాని! అదియిర్లవేరువిత్తాకాదుపరుడొత్త డంబుమైనె
త్తువిందంబుగాని! అదికల్పచెలియవిందాకాదురే చానక్రొవ్వె
దమగజాలకుప్పెగాని! అదికడలివెన్నయాకాదుపరునిరుల! గౌ
రుజంపంగగడగుసింగంబుగాని! యంచుబజలాడనించుపిల్చెం
చుబనుగు! మించుసంచులమినుపంచమించెనపుడు॥ 160

చ॥ వినురతనంబుగ్రుంక నెల వేగిపిరార్థిదలిర్పుచూడిగఁగ!
న్దొనవిరినమ్మిక్రొన్ముతనకూరిమియేలిక మోముదప్పలాఁ
తినిదిలకింతు నేయనినతీరున మోడ్చె మొగంబుఁగల్వజ!
వ్వునులెగఁతాళి రేవలతిఁబన్నిరనన్ వెసవిచ్చె మోములన్॥ 161

సీ॥ తమ్ములఁజెనకు రేద్రిమ్మరియని పేరు వాసిదై వాటినవాఁడితండె! పిన
నాఁడెవంక రతనమూనియెరుల మేల్వటలుచూడ్చి కఁగానివాఁడి
తండె! గూపరియనినికీ!- రూపటియైచనుబదియాలు పాళ్ళ మైవ
లఁతియితండె! పుట్టిననాట నేపుట్టినింటినిఁబోటు పాల్పడఁజేసిన
వాఁడితండె తాలునీరుగఁగరగింపఁజాలుకడిది! వేడిఁదేతెడు
చూడుకలవాఁడితండె! యనుచున త్తటివలవంతయగ్గినుడుకు! ము
గుదలాడంగఁదోఁచెఁజెందొగవటారి॥ 162

గీ॥ విన్నుకల్పంబుచనుదటి వెజ్జుమందు! నూఁది నూఁటంగఁజెనరిన పాద
రసపు! గుళిగెలఁజుక్కలమరెనుకూర్చికలుప! నిడిన వెన్నయన
న్నెలపొడుపుదోఁచె॥ 163

చ॥ తటియను నేతగాఁడుదొలిదానొడ బడ్డవితంబుదోపవి!
దైటవకు వెన్నెలన్ జలుగుఁదెల్లని రెంటము నేసి వేండిపూల్!
గొఱలఁగనంతటన్ బయటకొంగున మేల్జరిఁదమ్మినల్లెన్దా!
వఱలెనుచుక్కలున్ నెలయువాసిగనాక సమందన త్తటిన్॥ 164

గీ॥ రేవేలందుకచనుదెంచురేవలంతి। యగుయలించినదనదుచన్యవన
లందుపునుగుకస్తురియెదనంబైననయనెలను। గందువొడగట్టెఁజూ
డికినందముగను॥ 165

సీ॥ నుల్లెమొల్లలరెల్లుచల్లిచిల్లిఁజెనంగి వెల్లుయెల్లులడాలుఁగొల్లలాడి
వెండికొండబెడఁ గుపిండుమెండుగఁజెండి కండచక్కెరపిండిదం
డఁబండి। కందువచెందమ్మియందంబుప్రందించిచిందంపుబిందం
పుఁజందమొంది। ముత్తెంపుటెత్తులనత్తమిల్లిచెలంగినత్తిత్తడితో
డనెత్తనూడి। పాలనిగరాలనగిమూలఱాలవ్రాలి। క్రాలునెలరా
లనెలికప్రాలఁదేలి। సోలిమినుప్రోలిజాలుల్నోలలాడి। యలరనె
ల్లెడవెన్నెలలల్లుకొనియె॥ 166

గీ॥ కొడుకుపుట్టినవేడుకఁగూడిమిగుల। బాలసంద్రంబుమిన్నందంబు
రంగనంబు। క్రగాలువెన్నునికైవడిఁగానుపించు। నందముగఁగం
చుచెందొవచించునందు॥ 167

క॥ అడలకుఁడుమిమ్మునేలెడు। నొడయందరుదెంచునంచునొగిందమ్ముల
కు॥ నుడువఁగవేగరివచ్చిన। వడుపునమునువేగుచుక్కవాసి
బొడిచె॥ 168

చ॥ తొలిదెసవాలుఁగంటినెలతోడుకొమారునిఁగాంచఁగాన్నునొ।
ప్పులునడుచుండఁగాఁగెలనబ్రోడలుగన్గొనితాళుముజ్జగం।
బులనడరించుమేల్కొడుకుపుట్టెడునీకేపుడన్నునెంచుమం।
చలరఁగనూఱడించిరసనత్తటిఁబుల్లులుగూసెనెల్లెడ॥ 169

చ॥ తొగలుగలంగడమ్మితెగదోరపువేడఁజెలంగజుక్కవత్।
బెగడెడంగఁజేరడలివెన్నెలపిట్టలుబల్లలంగని।
గ్లొగిదొలంగఁదేటిగములోరెములగొఱలంగనింగిపై।

బుగటివెలుంగు తేడపుడు ప్రాంతెడంగు మెలుంగు రంగులన్ ||

170

సీ॥ తొలిదెసమాగాణిదొరపాన్పుపైనిడ్డ దిట్టమాకెంబట్టుదిండనంగి
సందతిర్నాళ్ళకై చనుతటిదాహరి వైదమ్మివెలయుజేంబయినంగి
పడమరదెసచానయడరంగై సేయ ముందరనిడుకొన్నయద్దంబనం
గి తొలిగుట్టగవియనుకొలిమినితటికమ్మతీడుకాచినయమగ్గ తెట
యనంగి॥ యడలిదొరవేల్పుసామికెగానగ్గగాంగి॥ బంపినిని
గారపుంగెంపుబంతయనంగి॥ దోచెనెలజోడుచీకట్లదోలువా
డు॥ కలువవిరిసూడుకెందమ్మివలపుతేడు॥

171

కం॥ తెలతెలవేగెజుక్కలు॥ పలపలదేజెడలి నెల్లవాతొబులు
గుల్॥ గలకలకూయదొడంగె॥ దొలిమలపైబ్రొద్దదోచె
దొరపుజిగితో॥

172

క॥ అనిమార్గందేయదాచ॥ క్కనిమాటలవిన్నుమానికపుమనుమ
నికి॥ వినిచిననవ్వలికతయన్॥ వినిపింపుమటంచుదన్నువేవే
డుటయన్॥

173

శా॥ ఎన్నేవేడివెలుంగువేలుపులపేరేరాశపుండేజుచే॥

నెన్నంగాంగడుమించిముజ్జగములన్ హెచ్చిల్లగాసాడిపా॥

డిన్నిండించి నెఱాజగాముగితిపాటిన్ జేర్పబ్రాపాచుగ్రా॥

లన్నేటించినచుట్టువాలువలకేలదాల్చుపెన్నేలుపా॥ 174

క॥ సరిలేనివేల్పుసోకున్॥ దొరచాల్పునడంచుపైడిమప్పటిదాల్పా॥
ఉరుకూర్చితావకోరిన॥ సిరులిడువెలియావచేవచెలుపులప్రోవా॥

175

భాసగారవిలసితము॥—గొల్లతలనుదమిగొల్పినవ్యాడా కూరిమి నెన
కులకుమరగువీడా॥ వెల్లువయడుగునవ్యాడుతేడా వేసాడుబాగ

తుఱవిఱచినప్రోడా! కొల్లగసిరులిడుగుబృతతోడాగుబ్బలికొమ
రితఁగొనుదొరయీడా! కల్లఱతెగలఁబొఁకార్యేడుసూడాకాపు
రనునుబలుకడలికినోడా॥

176

గద్య॥ ఇదిశ్రీనీలకంఠేశ్వరాభిధపరమేశ్వరవరప్రసాదసంభూతసకల
కలాకుశలకులాలకులపారావారకళానిధిమండలమండనాయ
మానోర్వీను డలాఖండసతీర్తివిభవమండితగుండయ శ్రేష్ఠి
నాచార్యకులసంజాత శ్రీమద్వైష్ణవసిద్ధాంతోద్ధారకాద్దంకితిరు
మలశాతాచార్యవర్యశిష్యప్రశిష్యవట్టివేళ్ళగోత్రోద్భవ అయ్య
నకోటతిరుమలశ్రేష్ఠితనూభవ ఆంధ్రేయైషజ్యోకర్తచాతురీభౌ
రేయసరసకవితానికాయ విద్వజ్జనవిధేయపార్థసారథిశ్రేష్ఠి
నామధేయప్రణీతంబైన శుద్ధాంధనిర్వచనకావ్యంబునుసత్యవి
జయనామాంతరంబునునగు హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానంబునందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము॥

177

శ్రీ

—*ద్వితీయాశ్వాసము*

క॥ సిరులడుగబడుగుపాటుం! డరుదెంచినఁగాంచితొంటియనుఁగగు
టమదిన్! గరమలరిపూజెలిడియ! బృరపున్ గోరికలనిడినపున్నె
పుదిట్టా॥ 1

క॥ వినువాఁకయలలరవళికి! బనుపడుక్రొన్నెలుఁగునుడులపన్నికవె
లయన్! వినిచెమ్మకండునికొడుకి! య్యనువుననాగొంతిచూలిక
వ్వలికతయన్॥ 2

గీ॥ అట్లువేఁబోకయగుటయునవ్వజీరు! ఁడగుహరిశ్చంద్రుఁడటము
న్నెయలరమేలు! కాంచివటువాతెచేయ్యుటఁగడఁకఁదీర్చి! వేఁ
టఁబోవీటఁజూటింపవేడకనంత॥ 3

సీ॥ వల్లజుంజుటునెటుల్ పసదువ్విపైఁగోరతలరుమాలులఁజుంగులా
లయఁజుట్టి! గజ్జెలంచులమ్రోయఁగావిచల్లడములఁ దొడిగిదిండిఁ
డులైపిడియములను! బూనిజేగుటుచుక్కబొట్లనెమ్మోముల నిడి
పూసలసరాలమెడలఁదాల్చి! గిలుకుసంబువులనజ్జలమెట్టియెడ
యీక కప్పురొప్పునొడళ్ళఁగావిమెత్తి॥ కత్తులుఁగటార్లుఁగేడె
ముల్ కరగసములు! బల్లెములుబంట్రుకోలటుఁబట్టియములు! గండ్ర
గొడ్డండ్లుబలువిండ్లుఁగరకణీలు! గలిగిచనుదెంచిరటవేటకరులు
మఱియు॥ 4

క॥ సెలకట్టెలురులుతెరలు॥ జిలుకులుదీమములువలలుఁజిక్కఁబు
లుబో, నులుఁద్రాళ్ళుఁబసులుఁబోఁగులు। యలిగిరహిఁగొందఱు
దుఁగన్గొనితేని॥ 5

సీ॥ బూచిదేవరకేలఁబొనరు లేడినినైన వలలకులోఁజేయునలపునేర్తు।
మిత్తిదేవరమోయుతత్తడి నెనుఁబోతునైనఁజేతులఁగుమ్మిమేనుప్ర
త్తు। మలపట్టికడదాసిమెలఁగుసంగమునైనఁ గఱకుమీసలఁబట్టి
కదిసితెత్తు। కడలబల్ గెంటత్రాగుడులనైనఁబెనంగి తొండముల్
తుండింపఁదొడరనోర్తు॥ వెకరిదనమొప్పఁదొలిముట్టెమెకమునై
న। బట్టిగిట్టింపఁగలగట్టిదిట్టనయ్య। నంచువేర్వేఱఁదమతమయల
వుబలువు। నుగ్గడింపుచునుండిరి పెగ్గెలెసఁగ॥ 6

సీ॥ గొలుసులుసడలింపఁబులులఁబట్టెదమంచు నెఱిఁగించువహిముం
దుకీడ్చునవియు। మేకొల్పఁదొంటితామేటిఁజీల్చెదమనుతీరుఁడె
ల్పఁగనేలజీరునవియు। నుసికొల్పనిరునాల్గుదెసలహత్తులవ్రత్తునుని
తెల్పుమాడిగబిట్టఱచునవియు। చెలరేఁపమెకపురాచియ్యమింగె
దమంచుఁదెల్పుకైవడినోళ్ళుఁదెఱచునవియు॥ నగుచుబెబ్బులిసు
డిగాలిబిగితుపాకి। యడవిద్రవ్వురిగడివోతుపిడుగుతునియ। మొద
లుగాఁబేరులందినమొఱసడముల। సరిపెణలబట్టితెచ్చిరాకరులు
వే॥ 7

గీ॥ ఇటులఁజెంచులుబుజములుపటితల్లించి। కొనుచునటవేఁటకేఁకారి
కొనుచురాఁగ। యనిహరిశ్చంద్రుఁడడవికిఁగదలఁదేరు। నాయితం
బంతఁగావిధిపనానతీయ॥ 8

పీ॥ పసిఁడిఘోరంగుబల్ పడగలచిలుగాలిఁ దెలివాఁకఁగలనీళ్ళుల
లలునెఱప। యట్టినగంటలఁగలుగురాఱుడివించుఁ గొమరునచ్చ

రులెల్లగొండ్లిసలుప! వెలిజన్లియెల్లులఁదిలకించి తెలిదమ్ము లఁగు
మిన్నేటిరాయంచలడర! మగఱాలబండ్లబల్లిగఁగాంచి నెల ప్రోద్దు
లనివిచ్చితొవతమ్ములలరనొకట॥ బుత్తళిహారంగుబత్తళియన్త
ళంబు! గత్తళంబులుఁజెలువారఁగత్తళాని! ముత్తమెంతయుహ
త్తినకొత్తతేరు! మ్రోలఁదెచ్చినఁగనుఁగొని నేలతోఁడు॥ 9

సీ॥ పులుఁగురాలబెడంగుబొమడికంబును దాల్చికట్టాణి మేలుచొక్కల్లఁ
బూని! హరుమంజిమత్తెంపుసరములఁగీలించిపగటుచెందమ్మికా
పనకమూని! తలిగుచందురుకావిదట్టగట్టగఁగట్టి వలిపెరెంటము
వల్లెవాటువైచి! సిరిగందముదావిచెలుపులీక్షైమెత్తి కస్తురినా
మంబుఁగాంచినుదట॥ యేలసింగాణితూపులుగీలుకొలిపి! కెంపు
పావలమెట్టివినెగంపుతేజు! ననుహరిశ్చంద్రుఁడప్పుశతననెలం
తఁ! గొమరునింగూడితేరెక్కఁగోరివచ్చె॥ 10

ఉ॥ వచ్చికొమారుఁదేరుపయివైశమబంగరుపీటనుంచికే!
లిచ్చివెలందిచంద్రమతి నేర్పడనాయరదంబునెక్కఁగాఁ!
బుచ్చిపరాకువేగరులుపొల్పుగఁదెల్పఁగ నెక్కితానుపెం!
పచ్చువడంగఁదేర్నడుపనానతనిచ్చిననంతఁగ్రచ్చట॥ 12

ఉ॥ బంగరువాగెయుదళుకుఁబక్కెరయునునుపట్టుపల్లము॥
సింగిణియులకోరితెగఁజేర్చినబల్పాదియుసిరాజిదా!
లుంగరవాలుచేసురియలోనగుకైదువలుదలాటము॥
రంగుగఁగాలుతేజినడరవెససాహిణిదెచ్చెఁదెచ్చిన॥ 11

చ॥ అరసిజరీరుమాలునిడియంగిరకంబుగఁదాల్చిజాళువా!
సరిగఱావారంగులాగునబసందుగఁగానెబిగిచివల్వఁజె!
చ్చెరఁగయిసేసిబత్తళికఁజిలుకలుదాలునుగేలఁబూసి॥
తిరియగుసశ్యకీర్తియటఁదేజిపయినడినెక్కెవేటకు॥ 13

సీ॥ కైదువల్ బట్టియాకరులురానొకయోర నొకయోరబలుచెంచు
లుటిదిఁబాట। బాబాలతుటుములుబలసిరానొకప్రక్క నొకప్ర
క్క నేనుంగులోలిఁగదల। బల్లిదులగుపెక్కు బంట్లురానొకచక్కి
నొకచక్కిఁగాలరులుబికినడవ। తగువారుజోదులుదవిలిరానా
కచాయ నొకచాయఁబ్రెగ్గడలొరిమఁగ్రాల॥ యెప్పటలుబేర్లుబ
లువాయదములరవలి। యెడలగారులజానుగుల్ గడలువడఁగ। బ
డవలంబుననడిదంపుబెడఁగులడర। వెడలెనొడయండుగడువడిన
డవికపుడు॥

14

సీ॥ వరికయ్యలకున్గొప్పవాటించికొలదిగఁ గలబెట్టిమడకలఁగట్టువారి
యెనిమిదిలేర్పరచిచిక్కఁగనాకునెరువులఁ ద్రొక్కివెంబడిమాను
వోలువారి। విత్తిపైరొకయింతయెత్తుప్రోదినిఁగన్నదేకువఁగలుపె
డదీయువారి। విరివిచోటులపైరువెలితిపట్టులనెల్లనాటుకొనన్నా
టువాటుపారి॥ బండగాఁగోసికట్టలఁబన్నితెచ్చి। కళ్ళములఁగొ
ట్టిబంతులఁగట్టజేసి। గడ్డిఁద్రొక్కించివడ్లురాఁగాంచువారి। య
నిహరిశ్చంద్రుడవ్వలఁజనుచుఁద్రోవ॥

15

చ॥ ఉలవలుఁగొట్టులబెసలునుద్దులునూవులుఁగందిప్రత్తిస।
జ్జలునలసందులుసెనగచామలుమున్నగుమెట్టపంటల॥
జెలఁగెడిచేలయొప్పిదముఁజెంతలఁబ్రెగ్గడలోలిఁదెల్పరా।
వలఁతిపొలంబులగనుచువైశమమున్జనుచుండివెండియు॥ 16

సీ॥ పసులెందుఁజేలజైబడునంచుఁజెలకోలఁ గలిగియిట్టటుఁజూచికా
చువారి। మంచెలనుండిహూయంచుఁబుల్లులుడాయ నీయకవ
డిసెలలేయువారి। నటచేతనలిచిపొట్టాటగనూదిసజొన్నపిసుకుళ్ళ
వాయూడమెసవువారి। కంకిఁబట్టినఁబాలుగాఁటుదంటులఁబంటన

మలిపిప్పియొకింతయుమియువారి। ప్రత్తివిడిపించుచేలలఁబాడు
వారి। పెరిగియదనైనయులవనుబెటుకువారి। కొఱ్ఱసజ్జలచామ
మఱఁగోయువారి। ఁగాంచుచూరులఁబల్లెలఁగడచియిట్లు॥ 17

క॥ వంఁటెంబులవణితంబుల। బంటలమఱితనవిలాతి పజసుకములఁ
దా। ఁగంటఁగనుచుఁదనవా। ల్లంటికిఁగాన్పించుచరిగెఁగానఁ
దఱియఁ॥ 18

చ॥ చనఁజనఁజేఁడుకాటడవిచాయనొకానొకచోటఁగాంచెఁగా।
రెనుములపాలుజాలుగొనియేర్పడు నావఱదఁమునింగిచ।
య్యనఁబడియీదలేకుసులులయ్యెడఁబాసినవాత్తెకాలవే।
ఁదిననరుదెంచివెల్లువనుద్రెళ్ళినపిక్కుమెకాలపెక్కువఁ॥ 19

గీ॥ ఏనుఁగులమస్తివెల్లువలేదుపంది। నేయికాల్వలుఁజేరిమున్నీరులగు
చు। నడరెవెదురులనుండిరా లేడిసుపాణి। సందరపుముత్తియం
బులజూడఁదెలుప॥ 20

సీ॥ చఱియలపైనుండిపఱతెంచుసెలవాఁక యెసగనొదలవేల్పుటే
టుగాఁగ। విన్నంటుమ్రాఁకులవ్రేలుపేరూడలు బెడఁగులీనెడుకా
విజడలుగాఁగ। ఁదవిలివేసఁగిగానరవులుమంటలతేజు కనలేడిచి
చ్చఱకన్నుగాఁగ। ఁదెఱనోటిమెకములతెలివన్నియలచెన్నురా
ణనొప్పారుమైరంగుగాఁగ। వ్రాలుమొయులులడాల్గారుతోలు
గాఁగ। ఁగ్రాలువెదురులుముమ్మెనవాలుగాఁగ। విన్నుసిగదాలుపరిఁ
బోలువింజగట్టు। ఁగదిసియద్దొరయటనాట్లకడ్డలనరసి॥ 21

మ॥ నేరెడుల్ కలజువ్విమోదుగు నెమ్మిగుమ్మడునిమ్మలుఁ।
మా రెడుల్ పులిచింతకానుగుమావిక్రోవులురావులుఁ।

బూరుగల్ గలగొట్టుబొట్టుగుబొద్దిలాద్దుగుమద్దులుకా।

బీరలుకామొదలైనచెట్టులపెంపునకాగడుదట్టమై॥

22

సీ॥ మెకపురాదొరబీతిమెయిఁజిక్కితలకునేని కలెల్లులాడుఁగుమ
న్నీలుగాఁగ। బ్రబ్బునీఱపుటిర్లమబ్బులంచనియాడుసిగపుల్లులెల
యాటచెలులుగాఁగ। బండువెదుళ్ళపైనుండిరాలుసుపాణిబలు
దీవిదొరలకప్పములుగాఁగ। నెడనెడఁబలుకొయిలలుఁజిలకలుఁ
గైతబరఁగించుమేలకాయాసరులుగాఁగ। మ్రొలమాఁకులనొం
డొంట్లమొనయుకొమ్మ! టెంకిమెకములుగరిడిజెట్టీలుగాఁగ। జడ
లమెకమొండుదొరగాఁగఁజదురుఁబోలఁ। జాలునొకకానఁగని
హరిశ్చంద్రుఁడెదుట॥

23

సీ॥ మత్తిల్లుపెనుహత్తిమొత్తంబువడిమొత్తి మెదడుమెక్కెడుగండు
మెకపుదొరలు। పుట్టపట్టులబారుగట్టికన్నజ్జెడు చలిచీమలనుబీల్చు
నెలుఁగుపరులు। చటియలంగలకొండగొటియలన్నులుమాడియె
ఱనెత్తురానుబల్చిలుతగములు। కుబుసంబులనువీడుకొనియొండు
సందడిపైఁచనిమసకపుండ్రాఁచుగుములు। యారములఁదూఱిపా
తెడునేమబందు। లేటులాడెడియెనుబోతులెగుగుకొదమ। లేళ్ళు
దుప్పులుమంతతోడేళ్ళుకణుజు। వఱడుకుందేళ్ళువెలసినవలఁకుల
రసి॥

24

క॥ చెంచులనుగాంచియిచ్చట। మించుకాగడుమెండుగండుమొకము
లుమీరల్। డించనియలవునబైఁజని। త్రుంచుండనఁజోపువెట్టితో
డరుచువారల్॥

25

ఉ॥ కాంచిమొకంబులకవలలఁగాలురులకబఱపించజూడలే।
త్తించిమొఱంగుబల్లెములనీటెలబల్నిగుడించిప్రోగువా।

ఁచిరకంపుదీములగుఱిఁ మెలఁగించికడంగిబోనులూ।

డ్డించిహుటాహుటింబరఁగి రేడ్డెఱవేటకుఁ తోఁడునత్తఱిఁ॥ 26

ఉ॥ తేరును వేఁడ్గితనదేవెరిముద్దుకొమారు వేటతీ।

రారయనొక్కచోనిలిపియంగుగనంగిబిగించిచుంగులఁ।

జేరింపల్లెచాటుడిపసింగిణిఁగోలలదూసిసింగపుఁ।

బాసుల నేసెవేటరులుపల్లటుడన్గనిమెచ్చఁబెచ్చుగఁ॥ 27

క॥ మ్రొక్కిడిమెకములనొడయఁడు। లెక్కింపకతక్కువానిలేసునసె

లలఁ। జక్కడెమొక్కటీలఁ। జిక్కనిసింగములఁబులులఁజిలు

తలనంతఁ॥ 28

సీ॥ నెరసరిపిండుపై నెఱసరుల్ గండుమైదాకిరిబాకుతుపాకులూడి

సి। యొంటరితెగదూలనొంటరితెగద్రీల కరిగిరిగరగరసురియ

లెత్తి। మొక్కటీలడలంగమొక్కటీలడరిరి ప్రబ్బియోదంబులఁ

బాదుకొలిపి। వేగులువడికూలవేగులువడిఁగూల వెడలిరికోలల

విండ్లుఁబట్టి। మఱియువేటరులెలుగులమందజల్లి। మెకములనుద

చ్చియడుగులమెకపుగముల। గణఁతిదుప్పలులోనుగాఁగలమెకా

ల। జేండిచెక్కాడిరెంతయుగండుమిగిలి॥ 29

సీ॥ తాముగుబ్బలిపట్టితట్టులైవెతఁబాపు కొనెదమంచెగురుచుగుండ్లు

దాటు। తామునిలకడనేలతట్టులంబడిదాడి విడిమందమంచున

ల్లడలఁబాటు। తాముచుక్కలఁతేనిదండనుండినజేటు వీడునంచ

డలివిన్వీదికెగురు। తాముముక్కంటికైదండఁగ్రాలినబాములుం

డవంచటువెలిగొండకేగు॥ తాముచిల్వలనేలకుఁదరలిమేల్లు। ద

నరఁబ్రతికెదమనిమంటిద్రవ్వుచుండు। సింగములనేనుగులలేళ్ళజిం

కగుముల। నేదులనువేటఁడుంచిరేనాదులపుడు॥ 30

లయగ్రాహి॥ పొంచిపొదరిండ్లదెరలుంచిమలలెక్కియడరించు
మెకాలనడలించియలవార॥ మించివెనదోలుచునుగాంచియ
టగొన్నిటినిద్రుంచిబలుకైదువులనొంచిపొరిబొట్టల్ జించివ
టిపోటువిడికుంచివడిలాగులిడుకొంచు జనువానిబడలించిపల
తూపుల్ పించనుడరంగబటపించియుసుటుల్ దొలగద్రె
చిచెలువొప్పిరొగిజెంచులటతేడు॥ 31

స్థర॥ గాలించెగాననెల్లగడిదివిటుతలగాల్చెసింగంపుమూ
క॥ దూలించెహత్తిపాజుదునిమెగొటియలద్రుంచెదో
డేళ్ళబారు॥ గూలించెదుప్పిపిండుగుదిమెసలుగులగా
ల్చెమనోతుచాలు॥ వ్రాలించెదచ్చికాళ్ళవటలుమెకము
లవాల్చెబేరేడుగుంపు॥ 32

గీ॥ సరిపెణలవిచ్చివిడిపింపజాగిలములు వెడలిపసివట్టితోకలవిసిరి
కొనుచు మొనయబరుగిడినెమకుచుమోరలెత్తి కాంచిపండు
లజక్కాడగడగెనపుడు॥ 33

క॥ అత్తెంబులగలడేగల మొత్తమునెగిరింపగౌజుపూరేళ్ళవడి॥
దత్తటిలజేసెవెండియు మొత్తెనునుగోళ్ళకొనలబులుగుల
నెల్ల॥ 34

క॥ కడిమిమెయినిటులగోయలు పడుకులలోయలనుపెలలవలకుల
గొబల॥ వడిమెకములజంపగనొడ యడుచాలింపుడికవేట
యననటవారల్॥ 35

మ॥ పునుగుగస్తరిదాకయుసలుగుకొమ్ముదేనెమేల్చాటప
పునుజవ్వాదిననంటిపండ్లుసవరంబుల్ నెమ్ములగప్పురం
బునుబీల్కంచెలునక్కకొమ్ములుజగాపూరేళ్ళలోనైనవా
నినిరాజాబిలియొద్దబుట్టియెలమినించంగగేల్తోడ్చిన॥ 36

క॥ మన్నించిమిగుల తేడవి। యన్నియుఁగొనియొరిమఁదనచునర్థిలి
నవలా। మిన్నయగుచంద్రమతికి॥ జెన్నలరనొసంగికానచెం
చులికంఠ॥ 37

క॥ తనివారవిలునగలపస। దినములఁగడునిచ్చి తేడతనప్రెగ్గడఁగన్గొ
నివేయిపెంపునకొగద। చనుదెంచితిమింతదవ్వుచదలేటిదరి॥38

సీ॥ కలదుతబిసివసిష్టుజోగంపుటిక్క॥ యచ్చటికిఁబోయియామొ
జ్జహజ్జదోయి। ఁగాంచిమఱలుచుమిదెపీచుకమ్మవల్పు। పయ్యెరలు
దెల్పుముయ్యేలుపజ్జనుంట॥ 39

క॥ అనితనకొమయుకొగొచురుఁడు। ఁజనుదేరఁగవెంటఁబ్రగడచం
దురుఁడునురా। ఁగనుఁగొనుచుమలలసెలల॥ మునుకొనిపోఁబో
వకొక్కమురువగుకొన॥ 40

సీ॥ జిలవొలంగఁగ నేనుఁగులమేనుముని గోళ్ళచేసయింపుగగీలుసిం
గములను। చింకకూనలకుఁజన్జేపియాకలిదీఱఁబాలాసంగెడుపు
రుటాలుపులుల। ఎరకేగుతల్లులనెడసినచిటుత్రాచుమొత్తంబు
జోకొట్టుముంగిసలను। గూర్కొందుచిత్తెల్లగుమిలేయుననిస
ద్దుఁజేయకచనుమానుచీలిపిండు॥ వింతదనరారనొద్దికవెలసివి
న్ను। సరవిజెరలాడుపులుఁగులసాళువముల। నరసితమయొజ్జతబి
సిచందురునినెలపు। గాఁగమది నెంచికడువేడ్తఁగ్రాలితేడ॥41

సీ॥ తిగనిల్వుబొట్లక్రొంబగటుమించినవాని మించుసంచుడిగించుమే
నువాని। ఁదులకింపుబలుపెంపుతొలసిపేరులివానిఁబేరగుజడధా
రిపెద్దవాని। చిందంబునుడివాలుచిన్నెదండలవానిదంజనొప్పా
రులాతంబువాని। జింకకథాసంబుచేలచందమువానిఁజెందమ్మిస
రములచేతివాని॥ సంజక్రొంజిగులీనువాల్జడలవాని। డంబుతెలి

దాలుగ్రాల్లందియంబువాని మనుకుకొనమేటితోటఁ బేర్కొనె
డువానిఁ జేరికనిజడదారివసిష్టనంత॥ 42

గీ॥ బొమ్మదికపుజ్జుఁ మానికంబులబెడంగు॥ లానిరాబఁరియడంగులనల్లు
కొనఁగఁ జూఁగిలియెరంగివొరహరిశ్చంద్రుడచొట॥ లేవికేల్లో
డ్చినిలుచున్నఁజూచితబసి॥ 43

గీ॥ అలరేదీపించి కెలనజోహారులొడ్డు॥ చంద్రమతిలోహితాస్యలచం
దమరసి॥ కూరుచుండఁగనేమించిగారవించి॥ యింపుపలుకులరా
నెలకీటులఁబలికె॥ 44

క॥ ఒప్పును నెతగవుఁగనుఁగొన॥ కిప్పుగిదికావేటఁదవిలియేతెంచఁగ
రా॥ నెప్పురులకనుఁగఁజెలితో॥ నిప్పుడుకులకంఠంజందమేయిది
నీకుకా॥ 45

క॥ అదిగాక మొదటఁబాడికి॥ గుమ్మరైనరాదుమానువుకొలముఁదొ
లిబ॥ న్నిమండనజగమునఁబేరిమిఁ బొదలితనీకెఱుఁగరానిపోడిమి
గలదే॥ 46

క॥ సతవెసనంబులఁదవులక॥ సతవెరవులనెఱిగికడిమిసతపరిబలి
మి॥ బ్రతుకూనుటొప్పుఁజేనికి॥ సతతేజీవలఁతికొలఁపుసంద్రంపు
నెలా॥ 47

కం॥ దొరతనముముగితిసరవికి॥ దరిమటియేవేల్చితబుసుదానికి నెన
యా॥ సరబడిఁదొలఁగిననయ్యది॥ గరముకబలుకొలలముఁవఁగల
దగుఁజేనికా॥ 48

సీ॥ తగుమైబడింబదితగవెన్నిపజనేలు నొడయనికీకానయునికీయేల॥
యోలివిన్నాణులనాలించిపాటించు ఁజేనికీమోనంపుఁబూనికే

ల! నిజముఁదప్పక పాటి నేర్పు మైఁజెలు నారు మేటికీ వేలిమి పాటు
లేల! యందజనొకకంటనరసిమ న్చెడఁరాచ దంటకీముక్కాఁక
తబుసు లేల! మండగీడులదండి మైగండవంచి! బీదసాదలనాదట
నేదిప్రోది! బరఁగు నెఱరాచగఱువకుదొరతనంబు! సేరఁజెలు
నారముగితిరాదారిగాదె॥

49

క॥ బడిపైదలు సెడుగూనిన! సడియదియొజ్జలదితులపసంగడిఁగొను
గుల్! వడనదితండ్రదిపజమే! లడరెడు తెఱఁగెడలదోసమయ్య
దిదొరకా॥

50

కం॥ పలుబడినుండుపజలకు! మేలొచందంబుదెట్లుమెయికొనునొను
ది॥ హాలెము నెఱింగియవ్వహి! నేలిక సేయంగడంగుతెంత
యనురజా॥

51

గీ॥ పదవికలిమిలిమిచదలంబుఁగడుఁగల్గి! చాలినంతపుడమి నేలఁగల్గి!
తగినప్రజలెనిజగఁజేనియెల్పడి! గాలిఁనూలుదివ్వెక్కిన్మిఁబోలు॥ 52

చ॥ దెరవనియైదుసెదెపుడు దేహఱుఁగోటలుఁగొత్తఱింబులుకా॥

దిరమయియుంటదండఁజెఱదియమియుకాగనిక్రిందిమన్నెలె॥

ల్లరుఁదమకప్పముల్ నఱిదొలంగకయీఁగొనివేగువారిచే॥

నరయుచునుద్దులకాబ్రెగడలందఱిమంతనమందఁగావలెకా॥ 53

క॥ తప్పొప్పులరసిచొప్పుకా॥ దప్పిననొప్పింపఁదగునుదగవరియగురా॥

నెప్పురికప్పట్టులఁజను॥ వొప్పుమిచ్చుట్టంబుఁగాంచుటొప్పుదుమది

లోకా॥

54

సీ॥ చనియప్పుడప్పుడుఁగి నయేలువలనూళ్ళఁగలకాపుల తెఱంగుఁగాం

చవలయు॥ వరవలఁజెలువులవలనుగఁగట్టించి కెలఁకులభీళ్ళసాగిం

పవలయు॥ గరణీకములనన్నుకయపొలంబులఁబంటఁగాంచిపజమొ

తాలకించవలయుఁ బంటలకొలది నేర్పఱచియాటవపాలు గుత్తఁ
గాఁపులనుండిగొనఁగవలయుఁ బన్నుఁగొనిబొక్క సమునించుప
నినటుంచి। లేమికాఁపులకెదురిచ్చిలెస్సవంట। వైనఁదిన్నగమున్ని
చ్చినట్టిసొమ్ము। బడయుచును తేఁడుపగిదిరాబట్టవలయు॥ 55

సీ॥ పాడిపెద్దలమాటఁబాటించియిది నాయ మిదిగాదటంచు తేఁడె
ఱుఁగవలయుఁతగవెంచుడిందనివగఁగనుంగొనుపొంతుఁగ్రిందివా
రలఁబరికింపవలయు। దటిబట్టియనువైన నెటిమార్పులడరించి ప
జలుమేలొందఁబ్రోవంగవలయు। గొనటిచీకులకెల్లఁదనివారనెన
రుమైసీవులవెలయించికావవలయు। బయిపయింజూచివెండియుఁ
బాటిసూటి। జాడజాణలరాదీసి నాడులందుఁ బారుపత్తైంబుల
నొసంగిపజలనేల। బనుపఁదగునంచుఁకగవుంటఁ గనఁగవల
యు॥ 56

క॥ వలఁతీయింతకునన్నియు। దెలసిన నెఱజాణవైనఁదెలపితీనీకుఁ
గలువవిరిసూడుఁగుంకెడిఁ జెలియుఁగొమరుండుదూపఁ జేడ్పడి
రడవిఁ॥ 57

చ॥ తడవొనరింపకీకడనుదగ్గి వెసంజనుమూరికొండుమే।
ల్నుడిపినుచెప్పెదఁదబునునోమెడుగాధియనుంగుఁబట్టియి।
య్యెడనొకఁచోఁగలండతనియిమ్మునకుఁజనబోకుమలగఁచే।
నడరియొకఁడ్డకీడెనయనాడిననాడునతండు నావుడుఁ॥ 58

క॥ జడదారికెఱఁగివీడ్కొని। యొడయఁడుచెలిఁగొమరుఁగూడియొ
గినరదంబుఁ వడినెక్కిమఱలుచోన। యొడరుంగనిగాధిచూలి
యిదియదననుచుఁ॥ 59

క॥ తననెలవునకుహరిశ్చ॥ మనిరప్పింపంగనుపనుఁదోడ్తోనెడఁదఁ॥

గనిమతీయు నెట్టకేలకుఁ | దనయెక్కుడుతబుసుబల్కితలఁపుననం
తఁ॥ 60

సీ॥ ముత్తైంపుచిప్ప నెమ్మోముచండముదాని నిగనిగమనుతళుక జిగుల
దానీఁ | గప్పురానీడలఁగుప్పుకన్నులదానిఁబనదాలదాలీనుచెవుల
దాని | జనుకుఘాసలనిన్దుఁజైనకుచాజలదాని ఁగాయువెన్నెల
సారుకడుపుదానిఁ | గ్రాలుపచ్చలరంగుకాలిడెక్కలదాని నుదిరి
మించినమేనుపవటుదాని | నడరుమగరాలబెడఁగులతోడలదానిఁ
గాడ్పువడిమించు పేరెముల్ గలుగుదాని | బిత్తరపుఁజూపుదాని
బల్బిత్తుదాని | వింతయగుజింకనొండుఁగావించిదాని॥ 61

చ॥ పొడగనియీవసిష్ఠురుసిపొంతనఁగ్రాలు పొలానఁబొద్దువం |
గడపుఁద్రిశంకుపట్టితనగాదిలిపైదలిఁబట్టిఁగూడియి |
ప్పుడెచనుచున్నవాఁడరిగిపొల్పుగునీబలునేర్పుచెట్టలఁ॥
వడిఁగనిపించినిస్పృహయువైసికనాతనిఁదెమ్మునీవిటఁ॥ 62

క॥ అనిపనఁగారడపుఁ | బనిబంగరుజింకకొదమపనివినికానఁ | బ
నివడియేగిహరిశ్చం | ద్రునికంటఁగానుపింపఁదోరపువింతఁ॥ 63

చ॥ కనుఁగొనినానమైతళుపఁగన్గవబల్బేళుకుఁడలంచిచం |
పనుపాదిరాకపట్టితనపట్టికినాడుకొనంగనీదలం |
పునవెరవెంచియమ్మైకమువోయినజాడనెతేరుఁదోలఁజ |
య్యనసెలవిచ్చిఁతోడటులనయ్యడవింబడివెంటనంటినఁ॥ 64

కం॥ గాలివజీరునితేజఁ | బోలివడిఁబాటువేలుపులబువ్వయెదఁ |
గ్రాలుతమకొలఁపుటిట్టిఁ | దేలికనందుకొనుమాడిగనెట్టివైకె
గరుఁ॥ 65

లయగ్రాహి॥ ఈటనుగుబల్బాదలఁగూటి చెలువారనటఁదాటినురి

యావలికిఁబాటితొలిమించున్ మీఱఁగల మైతఱునుఁజూటికలఁజూ
పినయివాఱఁగమిగొల్పిపలుమాఱుదొరచెంతన్ నాఱుఁటిననిల్చి
యలుపాఱమఱిఁబండిపలుకాఱియలువడ్డవగదేలు పఁగనెంతో
నూఱడిలివెండితనవేఱడముఁజూపవడిజూటిమెయిఁ గొమ్ములనుగీ
లుకొనుజింకన్॥ 66

సీ॥ పట్టఁడాసిననద్దిపట్టికమున్నెగునలుకనొంపఁగనున్నఁగెలనదోఁచు
ఁజిక్కెనంచొడియఁబోఁజేయింకపరుగెత్తుఁగదియఁగాఁగాన్నిం
చకయమొఱంగు! వలలూడ్డనావలివలనికిఁగుప్పించుఁ బొంచి
చేరినజుమాయించిమించు! దొరికెనంచాఁచినదొలఁగినప్పునకే
గుఁజమపవిలైత్తఁగట్టెమటమెలఁగు! నందఁజేజూఁపనెగిరిమున్ముం
చుకరుగు! నొక్కచోడాఁగివేఱొక్కచక్కికేగు! నవ్వితంబున
నెలయించియవ్వజీరు! గాఢికొమరునియా రాముకడకుఁదెచ్చె 67

గీ॥ పట్టువిడకితైఱంగునవట్టియాసఁగొలిపికికురించి తెచ్చినకొదమజిం
క! నలుకనొంపంగదొనఁదీసియన్మునేయ! విచ్చుమొగ్గయ్యుఁడు
దకదివేడబమున॥ 68

క॥ జడదారిగాఢికొమరుని! యెడకుంజనిపంటవతియేలికతనవె! స్ప
డియేతెంచినవైనం! బెడపకయెఱిఁగించియతఁయెమట మొఱం
గెన్॥ 69

గీ॥ అంతనగ్గారడపుజింకనంటికడిఁది! కాలుకోనలఁబడుకులఁగట్లఁజె
ట్లఁగ్రంతలంబడివచ్చినకతననొడయఁ! డలసిదగఁదీర్చుకొనవెం
చమరయఁజనఁగ॥ 70

తరళ॥ కడిమిమేడులుఁదాండ్రజువ్వులుగంగరేనులువట్టులున్! గొడి
సెచింతలుదేవదారులుఁగ్రోవిపొన్నలురేగులున్! గడుదురీడెలు

మావులిప్పలుఁగానుగంచుగు తేకులుఁ | గడపనిమ్మలనంటులుఁగ
లకానఁగన్గొనియయ్యెడఁ || 71

చ॥ చెలిమినిగొరులుఁగొదమసింగములుఁబసిదిండులిట్టులుఁ |
జీలువలుఁజుట్టుపుల్లులునుజిత్తులుకల్ చిలుచీలిపిండ్లుజా |
గిలములునేపరుల్ దవిలిగ్రేణినినొండొరులోలినిొద్దికఁ |
జెలఁగుటఁగాంచియచ్చెరువుఁజెందివజీరుఁడువెండిమున్జనఁ || 72

సీ॥ ప్రామినుకొనల నేర్పడు తెల్వియిట్టిదం చంకించిపలుకుగోర్వం
కగుముల | ముక్కులకబనసలనొకికొమెకికొసారాలఁ బనసలనుడి
వెడుబరితములను | పరికించిడిక లేర్పఱచిపున్నెపుకబ్బ ములచొ
ప్పుఁదెలుపురాచిలుకపడుగు | వేల్చిక్రొంబొగనింగి వెడలుమబ్బు
లటంచు నెమ్మిఁజాళరలాడు నెమ్మిగుంపుఁ | గాంచియదియొక్కతబి
సిమకొంటియుండు | పట్టుగా నెంచితనదునీర్వట్టుఁబాపు | కొ
నగఁనయ్యెడనీర్వట్టుఁగనఁదలంచి | ముందునొకకొంతదవ్వేగఁమో
లఁజేడు || 73

సీ॥ జానొప్పఁగానీటిపైనల్లుకొనియున్న నింపునాఁచదిజడగుంపుగాఁ
గ | తమ్మిఁగూఁడుల మెక్కఁగ్రమ్మరాయంచల వన్నెమైతెలిబూది
వన్నెగాఁగ | విచ్చుచెంగల్వక్రొవ్విరిబంతియొడలున దనరినరుమ
రాకదండగాఁగ | ప్రోవులైయల్లుపూదీవెలుమైదీఁగఁదాల్చినను
నుజన్నిదములుగాఁగ | వ్రాలుతొవరేకుచిలుకకకపాలగాఁగ | నీ
టిబొట్లూనుపటికపుజ్జేరుగాఁగ | బరఁగజడదారిచందరుపగిదివెల
యు | నొండుకెందమ్మికోలకువుదండఁగొంచి || 74

క॥ కనిచెలియుఁబట్టితానుఁ | దనరినపేరెలమిఁదేరుఁజటుకునడిగిచ |
ల్లనినీరుఁగ్రోఁలియన్లుడు | గునదరినీఱంపుఁబొదలగున్నలనీడఁ || 75

క॥ అలపెడలఁజంద్రమతితొడ। తలయంపిగఁజేర్చితలిరుఁదలిమంబ
వయి॥ జెలువుగఁబరుండియొడయఁడు। కెలననురటివీచుసత్వ
కీర్తిఁబ్రెగడ॥ 76

క॥ కనిమిగులఁజూటికింపై। పొనరెడినిచ్చోటువేల్చిపొవలునుగడుఁ
గా। ట్టొనుచున్నదిద్దియేరుసి। మనికియొతెలియంగఁదగునుమన
కననాలో॥ 77

గీ॥ పండ్లుగోయంగనపుడొక్కవడుగఁడటకు। వచ్చియచ్చకిరరుసిగా
ధిపట్టిదనుచు। ఁదెలియఁబలికిననాప్రొద్దుకొలపుటాడయ। యగుహ
రిశ్చంద్రుఁడెడఁదనుమిగులనొగిలి॥ 78

క॥ ఇంకనేమిగాఁగనున్నదొ। యకటాయించుగుగలవదనిమనునెం
తో। సకునికినుడివినవహిమ। చ్చికనువసిష్ఠుండెఱుంగఁజెప్పె
నాకు॥ 79

గీ॥ చెప్పియునుజేయమఱచితిముప్పుమూఁడు। టకుఁగఁతంబయ్యెఁగా
కున్నమెకమదేడ। కెలనఁగాన్నించియెలయించిమలలసెలల। నె
డఁదఁబురికొల్పితెచ్చునేయింతదప్పు॥ 80

గీ॥ నలువకట్టడిదాఁబఁగానలవియగునె। కాఁగనున్నదితప్పకకాకమా
న। దైనవెరవొండునారయుమాకడింది। తపసిదాయుటాలేకిం
దుఁదరలిచనుటా॥ 81

గీ॥ ఆనిరాబారియిసుమంతయలిగికనిన। బొన్నగఁజ్జెనఁబడిత్రుం
గుఁబుడమిదాలు। మైనవడిబ్రుంగునెలప్రొద్దులైనఘంగు। దురుస
తంబలకముక్కుపైదొరయువాడు॥ 82

క॥ అనితలఁకుహరిశ్చంద్రుని। గనిప్రెగ్గడసత్యకీర్తికరమీకరణి॥ వన
రఁగనీకేటికినో। వినుకెంపుకొలంబుకడలివెన్నెలతోఁడా॥ 83

కం॥ వాఁడిగలాఁడవుసోడవు! వేఁడెడిపజపాలిపాఁడి వెలి మొదవవు
బల్! పోఁడిమిఁబాడియుఁగాంచిన! వాఁడవునీపైననలుగువా
రుంగలరే॥ 84

ఉ॥ అందుజగంబుపొందుడిగియాముడిగించికి రంబుడంబునా!
సందిగనాడియూసెడలిసైరణచేమదినించిగావినే!
రందికడిందికాటడవినాఁకిలికిణవలికెండకోర్చియో!
జందబుసూనుమేటిగుసించురులూరకకంటగింతురే॥ 85

చ॥ అదియునుగాకయిందడరునాతఁడుగాధియనుంగుఁబట్టిము!
స్సొదలఁగమీకొలంబునకుఁబొంపునునింపినమేటియూతఁడే!
కదనినుఁగన్నరాచతలకట్టుద్రెశంకునిబొందితోడమే!
ల్పదపికిఁబంపినట్టిసుడివార్ద్యారయేటికిజంకెదివ్వగణ॥ 86

చ॥ అరుదుగఁగల్గుఁబోకసరొకప్పుడుగల్గినమ్రగ్గువేగవా!
విరిఁగడుఁజల్లనౌనెనరువెల్లువలుల్లములెప్పువారికిణ!
గెరలియువారలొక్కరికిఁగీడొనరింపరుమేలునేతలం!
తురుతలఁకీఁగికూగుమిటఁదోడెమువచ్చినసేదదీఱఁగణ॥ 87

కం॥ అననలపుసనఁగనించుక! ఁగనుమోడిచియంతలోనెకనరానిక
లణ! గనితోఁడుగలవరంబునఁ! దెనమాణకటులేచినాల్లుదెసలుం
గనుచుణ॥ 88

గీ॥ కన్నుఁగవనీరుగాటమైగరమువణక! ఁదత్తరముఁగన్నయలసతక
త్తల్లా! తగవరికొలంపుదొరయగుమగనిచెన్నుఁ! జటచిచెలిచం
ద్రమతీయంతవెఱపుఁబాప॥ 89

క॥ పులుడిండిరాలుఁబచ్చలు! ఁదధుకుణ్ణమగగాలుగ్రాలునచేకడె

ముఖా వలయంగనూర్ధ్వమున్ముఖుఁ వలఁతీకిదిగదాడిచి తీసివైచి
బీరానన్॥ 90

క॥ మిన్నొఱగిపైనఁబడినన్॥ జేన్నెడలవువిన్నఁదనముఁజేందవునుడి
గా॥ మిన్నాయెన్నఁడియ్యెడ॥ బన్నమువడియిటులనులికిపడెదవి
దేలా॥ 91

సీ॥ కడిఁజివేరంపురాపుడమిదాల్పులపాలి వాఁడిక్రొన్ముగరాలవాలు
దొరవు॥ మఱుఁగుఁజేరినరాచగఱువలవెఱమాన్పునుఱవుగాంచి
నమేటియుఱియపీవు॥ సతసంక్రములుదాఁక చనునేలనేలఁగాఁ
గ్రాలినరాచముక్కఁటివీవు॥ సతమునిక్కఁముజగాప్రతినమాటట
లేని ప్రొద్దువంగడపురాపెద్దవీవు॥ శంఘదిట్టంపుజాళువాకొండ
వీవు॥ తగవువెరవులనెఱిగినదంటవీవు॥ బేలకైవడిరహిఁచెడిబెద
రియిటులఁ దలఁకజేటికినిమ్మాడిఁగలవరించి॥ 92.

క॥ అననాలోపలనెన్ముదిఁ దనరినవాఁడగుచురాచదణిచంద్రమతిన్॥
గనియిపుకొకకలఁగంటిన్॥ వినుమది నెఱబీతిగొలుపువెలఁదిరొమ్మ
దికిన్॥ 93

మ॥ చెలినేఁగొల్వయియుండఁగానటకునంజేరన్వడిన్దాసిబి॥
ట్టలుకన్బాఱుఁడొకండునాబొమడికంబంతన్బడన్ద్రోసిప్రో॥
ల్లొలఁగన్జేసినఁబాసిగాసిలియుఁదోడ్తోవాసిమున్నట్లురా॥
కలిమిన్గుబ్బలిదాల్పుక్రొన్నెనరుచేఁగంటిన్జగంజొననన్॥ 94

చ॥ అనివినిపింపఁజంద్రమతీయంగదఁగుందియుఁబైకిదిట్టమున్॥
గనిమఱిదీనికింతవగఁగందఁగనేటికిమేటిఁజేడనె॥
కొగ్గనినకడిందెవంతలవిగూలుఁపదంపడిసిండుపేరిమిన్॥
గనియెదవెట్టులన్నఁగలగల్గినచందమువిన్నవించెదన్॥ 95

గీ॥ కలఁగనుంగొన్నపాటుఁడీ గాధిపట్టిః పిదపబొమడిక మెడలినవిత
ముఁదలఁప నడలిరాలచ్చిఁబాసి పెంపటుటవెండి తొంటిసిరిగాం
చుటదిగంటదొరతనంబు॥ 96

క॥ వచ్చుకొగిడదియప్పుడె విచ్చుకొసౌద్దుట్టమంచువిచ్చినకరణి॥
ఱిచ్చపడ నేటికిడుమలు! వచ్చుకొబోనెడపకెట్టివారికినైన॥ 97

క॥ అనియిట్లుతగు తెజంగులఁ దనపెనిమిటినూఱడించి తత్తరమెడఁ
ద॥ గననీకమిగులదిట్టం బొనరఁగఁజంద్రమతినుడువుచుండఁగ
నాలో॥ 98

క॥ కినుకయునుక్కి వముకాలోఁ గనిగాధియనుంగుఁబట్టికడకొలపుజ
గా! ననబోంద్రనిరువురకవడిఁ బొనరించెన్నలువనెనయుప్రోడ
లుతబుసుల్ ॥ 99

సీ॥ దరిఁగ్రాలునేనుంగుపరిఁబట్టియ వ్వాని తలలఁబాలిండ్లుగసలిపెనే
మొ కడనున్నసింగంపుగమిఁదెచ్చియ వ్వాని నెలతలకొనులన్ని
లిపెనేమొ కుఱఁగటంజనుజింకకొడమలఁగై సేసియువిదలకన్న
లనునిచెనేమొ సరసఁదైవాతెడిసవరంపు మెకములఁ గొని
వానిజడలనుగూర్చెనేమొ యొండుకొఱముట్లు లేకయయొద్దమె
లఁగు మెగపుగుమిఁజేర్చివేల్చిడిమెలతదోయి వాసినొనరించె
బలిగాధిపట్టి నేర్పు విప్పు నేమనినోటనుజెప్పనొప్పు॥ 100

సీ॥ గోములైరేయెండగాములైనునుచుఁ గోములైకొమరు నెమ్మోము
లమరు మెప్పులైకప్పురాచొప్పులైతేంట్లదాల్చిప్పులైగొప్ప
లైకొప్పులొప్పు పపులైవలరాచతూపులైతరితీపుదాపులైకొ
వ్వాడిచూపులెసఁగు సొంపులైనిద్దంపునింపులైయద్దంపుఁబెంపు
లైపొంపాగుచెంపలొనరు కుదురు నెలరేకచదురులైనుదురులొ

దవు! కాపి దవులను పిచ్చులై మోపులొలయు! నన్జతలిరాకునొజ్జలై
హజ్జలెలయు! పల్లెతలడంబునుగ్గడింపందరంబె॥ 101

చ॥ చిలువపసిండి లేళ్ళు నెలచిందముపుట్టలఁచూటిచిచ్చులో!
పలఁబడిపూరి మేసిమినుఁబ్రాఁకియడంగుచు నీటఁదాఁగియా!
నలనటివంచెఁగ్రాఁగె వెఱదాఁటులఁబర్చి డెఁగందెనారెచ్చిబి!
ట్టలజడ మేనుగన్న మొగముఱ్ఱులకుఁదొరగాకసిబ్బితె॥ 102

క॥ చెండ్లాపాలిండ్లానురు! పిండ్లాకన్పొములుచిలక పిండ్లాపలుకుల్!
చూండ్లాకేల్లవలప్పు! బోండ్లాబొగడంగనేండ్లాఁ బూండ్లాంబ
ట్టు॥ 103

సీ॥ వెఱకువిల్లుని వా తెఱతీపులొనరించియలగుఁచూపులఁజూపులంద
మర్చి! తుమ్మెదనారిబల్తురుములనడరించి చిలుకతత్తడిఁబల్కులా
లుకఁగూర్చి! తెఱగంటి తెక్కియఁదెలికన్నులన్నిల్నిగాడ్పుతేయా
ర్పులకడఁదలిర్చి! తొగనంటుచెలి కాని మొగములనలరించి కోయి
లదండెలుంగులనుబేర్చి! చెలులనలగాధికొమరుఁడు సేయమ
రుఁడు! “బలిమిచెడనింకసిగ్గేలబతము సెడిన! సుకముఁగనఁదగు”
నంచుఁదాసమలప్రాపు! గాంచెనోయనఁబొల్తురమ్మించుబోం
డ్లు॥ 104

౧॥ నెలయిరులాక్కఁగొంగలుగు నేకలిగెఁగా నెన్నెఱ్ఱముక్తొవ్వెదల్
నెగడుకతన! విరిదమ్మివెన్నెలలొరిమనుండు నెయుండెఁ గన్నుల
నప్పులకలిమికతన! సంపంగి తేఱులుజతగూడు నేకూడె ముకు
చ్చామగ్గలాక్కట మొరయుకతన! సింగమేనుఁగులోలిఁజేరు నే
చేరెఁగాఁ గొనుపెందొడలుదాపూసుకతన! నొరజగముపెద్దయ
గురంచరాఁతు! నేతకొండుక్రొత్తసేతగాఁగ! గాధిపట్టిసే

సెంగఁబోలుననియందఁ జాడుకొనఁగఁబొల్తురలరుబోండ్లు 105

॥ మీలాకన్నంగవపగఁ దాలావాతెఱలుపైఁడిదాలామేనుల్ । వా
లానెఱులుజగామగఁ రాలాపల్వరుసకప్పురాలాపలుకుల్ ॥ 106

॥ గాథికొమరునిచేతవైక్రాలుచెలుల । మొగములనుగాంచియటు
లసేయఁగనునెలను । పురుడురామియునెలనెలఁబూనిచెఱది । చే
యుచున్నాడుముదిమిఁదాఁజెడియునలువ ॥ 107

సీ॥ చిలుకలనొనరించికెలన మెక్కఁగఁజవుల్ మించుమేల్దాండపం
డ్లుంచి నాఁడొ । వెన్నెలపిట్టలబన్నియానఁగనండనించిరేయెండఁ
గావించినాఁడొ । చిలువలంబసఁజేసికెలకునఁగ్రోలంగఁబయ్యెరల
ను నేఱుపఱచినాఁడొ । గౌరులంబొనరించియోరెమ్ములనుగూర్చున
నఁటికంబంబులనునిచినాఁడొ । యనఁగఁబలుకులుఁబెదవులుఁగను
లునగవు । లారునూర్పులునడలునునడరుతొడలుఁ । దనరియెనలేని
సింగారమొనరిమిగుల । జిగులమీఱుచురమ్మాలచిగురుబోండ్లు ॥ 108

చ॥ చెలులబెడంగుక్రొంజడలచెల్వునకున్ సరిరాకబీతిచే ।
ఁజిలువలువిన్నుజుట్టుదొరచెంగటఁజేరిననంచునెమ్మియీ ।
నెలఁతలపజ్జనాటఁదొలినేర్చినదౌటనుగొంచగొంగరా ।
యొలిమెపటాణియైపగఱనొజ్జలడందమెలర్పనేఁపెడిన్ ॥ 109

సీ॥ మోములునెలలయి మొనయఁగాకుండిననింతులనగులురేయెండ
లగునె । కెంపువాతెఱలుచకెరలుగాకుండినఁ దెఱవలపలుకు
లుదీపులగునె । పొక్కిలుల్కొలఁకులైపొనరుఁగాకుండినవిరిబోం
డ్లతఱులుచాత్తరఁగలగునె । మేనులుమించులైపెలఁగుఁగాకుండిన
మడఁతులక్రొవ్వెదల్కబ్బులగునె । కన్బొనులువిండ్లుగాకున్నఁగ్రా
లుగంట్ల । చూపులవితూపులగునెయాసొబగుచెలులు । మరునిమై

చెల్వునెల్లఁ దాల్చిరికడంగి। కానిచోవాఁడుమైకల్కిఁ గనకయు
నైనై॥ 110

గీ॥ పుడమిమడుపుంటయొక్కయబ్బరమెయనుచు। డలఁదియుపు
రముననొండుకొలఁకుగాధి। కొమరుఁడొనరిచెననఁగనాకొమ్మలకు
ను। వెలయుఁగొనులఁబొక్కిలుల్ చెలువుదొలుక॥ 111

గీ॥ కన్నుఁగవకోడిపాటినకన్నెలేడి। కెడమొసంగిననెలమోములూ
డిచితెచ్చి। విదిరియిరుచెంపలనునొంపవేడఁగొనులు। చుక్కలూ
గిఁకాళ్ళఁబడెనననికుగ్గోళ్ళు॥ 112

పీ॥ జడలఁజిల్వలగామునడరించిపగయింక మెడసంకువలఁతెగమెలపె
నేమొ। చనుఁగొండలనొనర్చిచనుపుంపఁబన్నులమగరాలడాల్దూ
రమనిచెనేమొ। మేనఁబూవిల్తుచెల్వూనించిడెసఁబాప మొగము
లనెలదారిఁబూన్చెనేమొ। కనులఁగల్వలఁజేసికంటూడఁబాలిం
డ్ల జక్కవపొందుంటసలిపెనేమొ। నలువసేతకుమాఱునఁదలఁ
చివేర। మొండొరులకొండనీయకయుండనిటుల। మాటవాసిగగా
ధికొమారుఁడెసఁగ। ఁజేసెనోయనమించునచ్చెలులరూపు॥ 113

సీ॥ చందురువంకలాచానలనుదురులుకస్తురి నిగరా లెకటియ నెఱులు।
సంపఁగులాముద్దుజవరాండ్రముక్కులు గుత్తిలుగుత్తులాకొమలచ
నులు। బంగారుతీగెలాపడఁతులమేనులు మెఱుఁగుమలకెనలెవా
తెఱలబెడఁగు। పగడంపుఁదీవెలొమగువలకేల్దండలలగవ్వసరులె
యాచెలులగోళ్లు। వెలయలత్తుకబొత్తులజ్జలుబల్లీర। మరులుమరు
వంపుమొలకలోమానికములూ। కలిమిపంటలాచామలోకన్నెన
రులూ। యనఁగమీఱుమరవ్వులయలరుబోండ్లు॥ 114

గీ॥ అంచఁజిలువఁబైఁడిననఁటిసంకులగెల్చు। నడలుజడలుసొడలుదొ
డలుమెడలు। తరఁగచాలుమొయిలుదాఁటులఁగదలించు। దరులు

నెలులుకురులుమరులునురులు॥

115

గీ॥ కలిమివెంట నె లేమిడిగలుగునంచు। యగడఁగిజగములకెఱిగింపగా
ధిపట్టి కలిమిగుబ్బలమఱి లేమికొనులంచు। యలుగఁజేసెనొయన
మింతుకాలుగండ్లు॥

116

గీ॥ కొను లేదనినూ గారుకలువకలము। యూనిపొక్కిలియను “కలం
దాను” నద్ది యచ్చట నెమూడుబంతులునలగువిల్లు। యెలమివా
సెనొయనదరుల్ చెలులకెసఁగు॥

117

గీ॥ కేలులేడీఁగెలలచనుల్పాలగుత్తు। లడుగులిగురాకులలమోవులా
డియునలగు। జేనెసోనలుదలపన తీవబోండ్లు। కొలఁదికెచ్చినచ
క్కనికొమ్మతొర॥

118

గీ॥ నిస్తుపండ్లుచనులునేరేడుపండ్లుకొ। వ్వెదలుదొండపండ్లుపెదవు
తొర। కనులపండువొప్పఁగన్నులమ్రాన్పండ్లు। నాగమించునొరి
మనాతీదోయి॥

119

సీ॥ ఓమనగుంటలాచామలపొక్కిలుల్ చీకటిమొటికాయచెలులకు
రులు। జాబిల్లిమొగములచందమామఱిపుట్టచెండ్లాబిటారి నెచ్చె
లులచనులు। దాఁగిలిమూతలాతలిరుబోణులకొనులలపిల్లగ్రోవు
లాచెలులయెలుగు। వెన్నెలకుప్పలావెలదులనగవులుతుమ్మెద
రేపుళ్ళుతురుముతొర। యాటలకు నెల్లవాటంపుటాటపట్టు। నై
చెలంగఁగనలగాధియనుగుబట్టి। దనచు నేరుపుజూపట్టదలచి
మలచి। చేసెనొయనమింతురచ్చిగురుబోండ్లు॥

120

గీ॥ పరువమనుతోటఁబూవిల్లు పంటకాపు। చేరిపొక్కిలిదొనస్సండి
యారుక్కాల్వ। నీరుగట్టినబండిననిస్తుపండ్లు। నాఁగనొప్పారు
జనులెలనాఁగలకును॥

121

గీ॥ చనులనొకప్రక్కఁబిటుఁచులజంటనొకఁగ్రక్కఁద్రాసునమరుండ
నుబచ్చుమాఁచ! వ్రాలువేఁకకుదూసినకేలునాబి! దారమనఁగను
జెలులకొప్పారునారు॥ 122

సీ॥ క్రొల్లంట్లకన్గవఁగాంచియాసొబగందఁజేతబిత్తరిచూపుజింకఁదా
ల్చి! యన్నులజడతీరునరసియవ్వహిఁగాంచ నిడుపమన్నియలఁ
దామెడనమర్చి! నెలఁతలకొనులఁదిలకించియాచొప్పుఁ జేంద
నొదలమినుసిగనుగూర్చి! జవరాండ్రనుచురుల సోవఁజూచియా
సొంపు నలవడనడినెన్తి నెలఁగుదిర్చి! కొండవిలుకాఁడుదబుసూ
నికొంతపాటి! యలవడఁగఁగొన్తుసామురూపమరినిండు! చెలువు
వొలయమిఁగాబగుట్టలనుదబుసు! ఁజేసెఁజేయుచునున్నాఁడుచే
యునెపుడు॥ 123

చ॥ అలజవరాండ్రజవ్వనపుటామనియోయనమీఱుఁబలుకఁచి!
లఁగుఁబలుమల్లె మొగ్గలునుగన్తునివాతెఱతేనెలోలిఁబొ!
కిరలిసురపొన్నపూవులునుగేల్పునుదీవెలెలుంగుగఁడుఁగో!
యిలలునుగొప్పుతుమ్మెదలునెంతయువింతసెలంగఁజూడ్చికి॥ 124

క॥ లేళ్ళాకన్నులుమావియి! వుళ్ళావాతెఱలురవలపొళ్ళాపలుతాఁ
బేళ్ళామీఁగాళ్ళరయమొ! గుళ్ళాసిగలెన్నఁ జెలులగోళ్ళాచు
క్కల్ ॥ 125

గీ॥ పేర్చిముజ్జగములవలపింపఁజేయఁ గలుగునీపల్లెతలఁదనకడిఁదితబ
పుఁ గలిమిఁగావించితనపూనికఁదలఁపుఁజేసి! వారిఁగనుఁగొ
నియాగాధిపట్టియంత॥ 126

గీ॥ ఇచ్చటికిహరిశ్చంద్రుఁడువచ్చివేఱు! తమకముననిండునలసటఁద
విలితనచు! నింతిఁగొమరునితోఁగూడియిప్పుడిందు! నొక్కఁయాకు
టీరంబుననున్నవాఁడు॥ 127

గీ॥ తటిసియాతేనిడెందంబుదమినినొరసి। యాటపాటలమెప్పిం
చియడుగరాని। క్రచ్చుగనుటాండెనుల్లంబుగలచుటాండె। న
నువుమెయిజేసిరండుపొండనినవారు॥ 128

లయగ్రాహి॥ సొమ్ములబెడంగులవిగ్రమ్ముకొనమేనమురిపెమ్ములజెలం
గిమరునమ్ములనసింగా। రమ్ములనుమీటిచనికమ్మవలితెమ్మెరలనెమ్మి
గనిపుప్పొడులజిమ్ముచునుపేరిరమ్ములనొకింతబలునిమ్ములుగంగాం
చియటనెమ్మిపరినట్టువులందుమ్మెదలపాటల్। కొమ్ములమెలంగుప
రితమ్ములయెలుంగులగరమ్ముగనివించుజనిరెమ్మెనలకొమ్మల్॥ 129

సీ॥ విరులగోయచువంకదరులబాయచుజింకపరులదాయచుగొం
కకరిగితిరిగి। పొదలదాగుచులేళ్ళుగదలనేగుచుద్రాళ్ళుమెదలనా
గుచునేళ్ళముదలబొదలి। నడచిసోలుచుదేనెలాడిచిక్రోలుచుసో
నవిడిచివ్రాలుచుగోనగడచియెడసి। కొలకుతమ్ములజించికె
లకుటిమ్ములనెంచితలకు నెమ్ములమించికులికిబెల్లికి। కెలనమావు
లజూచిక్రోవులనునూచి। కలువబావులగాంచితావులగడించి।
యలరుద్రోవలమెట్టిరావులనుజుట్టి। క్రాలిరెంతయునవ్వులక్రా
లుగంట్లు॥ 130

సీ॥ గుజ్జుమావులపజ్జగజ్జరంబుల గాంచిగొజ్జంగినీరుమైనుజ్జగించి।
ప్రోకమాకులదాకిప్రాకుదాకలసోకి తేకుటాకులనూకివా
కలీది। మిన్నలొసురపొన్నగున్నలమన్నించికన్నెగన్నెరుల
యచ్చెన్నునెన్ని। వెంచంబులలరించుసంచలమెదలించిమించునిం
చులజప్పరించిమించి। దంటనంటులగెంటిగోరంటలంటి। యుష్పర
మురొప్పుపుప్పొడితిప్పలెకి। తేటికూటువపాటనోనాటబాట।
దలకిచనిచనిచిలుకలకొలుకులపుడు॥ 131

సీ॥ మింటిప్రోల్చందంబుమీలులాగున మేటితేటగంటిదంటలతటచుఁ
గలిగి నిక్కంపుజగముమన్నియ నవ్వుకైవడిదోరంపు రాయంచ
దొరలఁజేలఁగి పాలసంద్రముబాగునోలిగేరెడుమాడ్కివలమురి
వలఁతులకలిమిఁదనరి కలిమిపైదలిచూలివిలు పొల్పుపోలికఁదమ్మి
పూసరులయందమ్ముఁబొనరి కమ్మవలిగాడ్పుసోఁకుల గలఁగున
లలఁ గ్రాలుపుత్తడికలువయుయ్యేలలూఁగు జమిలముక్కాళిగో
లలకొమరుమీటి యలరుతెలిసీటికొలనొండుకెలనఁగాంచి॥132

గీ॥ తూలితిమినేఁడు పుప్పొడివ్రాలిబిట్టు సోలితిమిత్రోవజవ్వాదిజా
లులీఁది యలయికదొలంగనికనిందుజలకమాడి చనుదమనియా
కొలఁకువమునిఁగివారు॥ 133

గీ॥ తడుపులూడిచినలిపెపావడలుదాల్చి వాలునెలులార్చికొనఁజి
క్కువాయఁదీర్చి కీలుగంటులనమరించిక్రాలుగంట్లు దొరహరి
శ్చంద్రుడాయఁబోవెరవునెంచి॥ 134

సీ॥ జాబిల్లిమినువ్రాకుచందంబు రహిఁదోఁపమగఁతాలబిళ్ళలసిగలఁ
దాల్చి యేనుంగుతలలనుప్పాణులొప్పుటఁజూపఁజనుకట్లయ్యతైం
పుసరులఁజూని పగడంపుఁదీ వెలుచిగురుదారెననంగఁగ్రాలుకెల్ల
వలఁజేకట్లమర్చి చెందోవపెందునంగందుంట నెఱిఁగింపఁజూచి
మోములనుగస్తురినిదిద్ది మలలమొయిలులకలిమిఁజన్తలుగుదార్పు
నీలి హేమంబట్టుకంచెలనోలిదొడఁగి బెడఁగుబలుమానికంబుల
తోడవులంది రాణవెల్వడిమరునిపటాణులనఁగ॥ 135

మంగళమహాశ్రీవృత్తము॥ పోలికగనవ్విసురపొన్నఁగనుసన్నలనుబొ
ట్టుగులఁదన్నులనువేఁగం! గేలినుడిగోఁగులనుగేలినుమిఁగ్రొంబొ
గడఁగేలు నిశిమావులనుబాట॥ గ్రాలుదరిమోరటులఁకొఁగిలి

నిగోరఁటులఁగట్టలుక సంపఁగులనూర్పుల్ । బోలవిడివావిలినిఁబూ
లనలరించిననబోలులు హెరు రంగులలరంగఁ ॥ 136

సీ॥ కాఁగిలిసుగమెట్లుకనుఁగొనెనీక్రోవియంద నెట్లొందెనోహళిమా
వి । కం గేలియెటువిరుల్ గైకొనెదనుఁదన్ననగ నెట్లుకాంచెఁగొ
న్ననలుపొన్న । కినియ నెట్లలరుల గెన సెనీసంపంగికనినబొట్టుగదెట్లున
నిచెఁబొంగి । ప్రేంకడం బెట్లుతాఁబెంపొందెనును బాటఁబూలగోఁ
గెట్లుతాఁబొదలెమాట । ఎవ్వహినివావిలిగలిరె నెలమినూర్చి ।
యెటులఁబూచెనొపొగడతా నె మ్మెనుమ్మి । చూడవంతగనివియును
గోడెతనము । జూడలెఱిగినకొమ్మలచవిని దెలుపు ॥ 137

క॥ అనుచుఁబులుఁగులవినుచుఁ । గనుచుఁదీవియలననుచుకను మొ
గ్గలఁజే । కొనుచుఁననబంతులమూ । రొనుచుఁదరిరెమ్మలందు
కొనుచుఁజనుచుఁ ॥ 138

చ॥ కొమ్మలనొంచిజొంపములఁగొంతవడిన్నిడురించి నీట నె ।
త్తమ్మలముంచి మేలువలితావులచొప్పలరించినింపునీ ।
రమ్మలఁబొంచిక్రొవ్విరులురాలఁగఁదీ వెలవంచిపూదుమా ।
రమ్మలమించితావులడరణముదలించిగడించియించులఁ ॥ 139

ఉ॥ జాణతనాననిట్లలరుచాయల నేగుచుమ్రొలనిప్పపూఁ ।
దేనెలుసోనలైకురియఁదేకువఁగన్తొనికోరెక్కలూరఁగా ।
నానుదమంచుడాసియరటాకులదొన్నెలఁబన్నికేల్లవఁ ।
బూనికరంబునమ్మదురుపుణదని వారఁగఁగ్రోలుపూనికఁ ॥ 140

సీ॥ సిరిప్రోడకిదియింతచేకూఱమిఁ దానుదొట్టియుఁబలుమాలుపుట్టి
గిట్టె । ముక్కంటికిదియింతచిక్కమిఁదానిండు మృగతనంబందక
యగడువడియె । నలువకునిదియింతగలుగమిఁదా నెప్పుడొదిఁగితొ

ల్లుకుకడైపదిరివదిరె। దొగఁజేసికిదియింతదొరకమిఁదా నెప్పు
డగిలిమై తెగులునఁదగిలినొగిలె॥ మఱియుననవింటితుంటరిమంట
నటుట। లడలితొలిచిల్వపుట్టుగ్రుడ్డుగుటలిట్టి। కడిదివిరి తే నెయబ్బ
మికతనఁగాదె। యనుచు నెక్కుడుసంబరంబుననుబొదలి॥ 141

క॥ మననోచునోముకలిమిన్। గనఁగలిగితిమిందునిట్టికడునబ్బరమా।
నననీరు చవులుదవులన్। దనివిన్ద్రావెదమటంచుఁ దలిరుంబోఁ
డుల్॥ 142

క॥ దొప్పలదొలకాడఁగన। పుప్పంపున్మంపు నీరుఁబూరించిచ
వుల్। చొప్పడరఁగ్రోలిమత్తున। ముప్పిరిగొనికొంతవడికిమూరిన
తెలివిన్॥ 143

సీ॥ చిలుకలాకావుక్రొంబలుకుల నెఱివినంబొలికెడు మరుహుమా
మొలకలివ్వి। తేఁటులాకావునోనాటఁజక్కెర విల్లుపాటిజాటె
డునాటబోటులివ్వి। ఇగురులాకావుబల్ పొగరులావ్రానినచిగురు
డాల్దారమంచుడగరలివ్వి। చెఱకులాకావుమైనఱకులాడెడిపూ
వుఁగఱకువాల్కన్నియయెఱకలివ్వి। యనుచులాహిరివిటతంబాడు
కొనుచు। బచ్చఁజొక్కలపులుఁగులఁబాఱజేసి। తుమ్మెదలరోసితలి
రులఁచునియఁగోసి। కనులవ్రూఁకులఁగడద్రోసికదలిమఱియు॥ 144

చ॥ వలినెలఱాలఁగ్రాలిచెలువంబగుతావులఁబ్రాలుమాలిచెం।
గొలనులనీరుఁగ్రోలియెలగోవెలమూఁకలఁదోలిబాల్చిమై।
నలరులవ్రాలి తెమ్మెరలహావళికెంతయుఁ మాలిపల్లుక్రొం।
జిలుకలకోలిసోలిమరుచిలుకలవ్రూలివిరాళిఁదేలుచున్॥ 145

క॥ జడదారిగాధిక్మమరుఁడు। నుడివినతొలియానవాలునూ లొగ
ను నెడమా। పడఁతులుడగ్గటిబెడఁగున్। దొడవులఁగ్గ సేసికల్కి
దొట్టినజిగిత్తోన్॥ 146

సీ॥ నెటివేలు పెంజడల్ పిటుఁదల వెన్నాడ నెటులంటిక్రొవ్విరుల్ నె
త్తమాడఁకొలుకులనునుగాటుకల రేకలడ రంగబెళుకువాల్చాపు
తూపులు సెలంగి నాణికమ్ములుచెక్కుటద్దమ్ములఁదలిర్పనొసలముం
గురులుగ్రొమ్మిసిమిగూర్పి వలుదగుబ్బలుకంచెలలఁబికటలఁజే
యఁదోరంపుసరులుచన్దోయిరాయఁ గ్రందుమొలనూలు గంటలు
సందడింపఁ డంబుమైనందియలుమొరపంబుఁబెంపఁ మేనముత్తి
గరతనముల్ జానునింపఁ మంపొలయనేగు దెంచియన్నదటదో
యి॥ 147

సీ॥ చిలుకహుమాజోదుఁజెనకు చెల్వమువానిఁదలిరు జవ్వనముచేనల
రువాని నలగుటామనిగోమునదలింపఁగలవాని జగమెల్లవలపిం
పఁజూలువాని తొగవిందునిండు సోయగముమీసినవానిదొలుకా
డుచెలువంబుకలిమివాని రారాజుకొమరుమైరాణమించినవాని
నెనలేనితేజుచే నెనయువానిఁ దళుకునిద్దంపుఁజెక్కులగులుకువా
ని మొలకలెత్తెడుచిటునవ్వులూలుకువాని జానుమీసినజిగిహరి
శ్చంద్రుఁడేని ఁగాంచియచ్చెలులబ్రమ్ముగదుర నెదుర॥ 148

ఉ॥ తమ్ములఁదెన్నును గనువితమ్ముమొగమ్ముఁగరమ్ముఁబెన్నెటుల్
తుమ్మెదదిమ్ముపైగమిచిదొమ్మికిరన్నను నెమ్మెలామ్ముచిం
దమ్ములవమ్మునిర్చిమెడదమ్మునఁబొమ్మునుగొనుజిమ్ముసిం
గమ్ములనమ్ముచెల్లయొడికమ్ములయిమ్ముగువీడుకొమ్మరో॥ 149

క॥ చక్కెరలూరువాతెఱచెక్కిశ్శద్దంపురవలుచెక్కినయిక్కల్
చక్కదనంబునవీడాచక్కెరవిలుఁదేని నెక్కునక్కుంబాడు॥ 150

క॥ అనిమదివారిరువురునామినుకెంపుకొలంబురాచమేటిహరిశ్చంద్రం
ద్రునిచెల్లువుఁదలఁచితమకం బుననువ్విఘ్నారజేర్క బోయికడం
క॥ 151

క॥ జేజేరామన్నఁడా! జేజేజగచిలగ్గ-తేజిజిగిగలువజగా! బాబాదె
నకుదునీఁడా! జేజేదిట్టంపుఁబెట్టుజేజేగట్టా॥ 152

క॥ నిగిడారునసముపేరిమి! తిగజగములనిండమించితివినినునీవిన్! ద
గవునఁదెగువన్బోలిన! తగవరిలేఁడెందురాచదావరిపుడమిన్! 153

క॥ మంటిమి గాణలమైమును! వింటిమినీకతల పెంపువిరివిగరాము!
క్కంటీకోరెగలపంటవు! కంటిమినినునేడుకనులకట వఱన
నుచున్॥ 154

సీ॥ గుబ్బకాయలుగబ్బిగుబ్బలపైరాయఁబసిఁడి వీణీయలనుబాదుకొ
ల్పి! గవినెనలెడలించికరి వెలుండఁగఁగాంచినిలిపిబై సణలఁదంతు
లనుగ్రుచ్చి! సుడిగోళ్ళఁదొలుతొత్తనుతిగొల్పియాలతి సరిగమప
దనిససారములెలయ! నెలుఁగెత్తి నెమ్మిక్రింబలుకుపెంపునఠాయి
యలవడఁదీఁగెలనలవరించి! మ్రొళ్ళుననలెత్తనీరు మొయిళ్ళుహత్త
నాగులెడబాటనంచలునకిక్రితాట! సోలిమెగములుపరఁగఁజట్రా
లుగరఁగ! తేఁడుమదిఁజొక్కఁజేడెలుపాడుటయును॥ 155

గీ॥ మాయురేయంచుతేఁడుబల్తాలువారి! పాటలకుమెచ్చిమంతిరిఁ
బజ్జఁగాంచి! తనివిదీరఁగమేల్పుసదనములిచ్చి! పనుపుమనుట
యుఁబ్రెగ్గడవల్లెయనుచు॥ 156

క॥ బెడఁగున్గలనువిలువన్! బొడవగుచీరలనుజింకపొక్కిలిఁబును
ఁగున్! దడయకొసంగిననొల్లక! యెడయనిదెసఁగనుచువార
లొత్తిలుచూడిగ్గన్॥ 157

మ॥ ఇవిమాకేటికిరాచవేలుపుదొరా యీకాయుతీండ్రపువే!

సవియెండన్బడిబిట్టుఁదూలితిమియజ్జల్వొక్కెనెమ్మోములున్!

సావదప్పెగడుదప్పిఁజెందితిమిమాఱ్ఱొప్పింతపాటోచిమ!

క్తువదీఱంగనొసంగివెల్లగొడుగుగూర్తిమమున్బ్రోవుమీ! 158

గీ॥ ఎల్లిదక్కఁగవేఱొక్కటొల్లనుయ్యి కనికరమ్ముననున్చిక్రచ్చు
ఁదీర్చి పనుపుమింకొండొసంగినవలచుదప్పి నీరుచేఁగాకయా
ఱునేనేతివలన॥ 159

చ॥ అనవినితేఁడువలుగఁజెలులారయెఱుంగమనిప్పుడీరుకో
రినదొసగంగఁగూడనిదిరిత్తతలంపులవేలనేలనా
లననొసరించురాచనెఱలావరికయ్యదియుండుటొప్పుఁగా
వునఁగగవెంచియెండవడఁబుచ్చుమఱొక్కటివేఁడుఁడిచ్చెదన్॥ 160

గీ॥ అనుడువెలఁదులుమాది నెంచియబ్బగాని వీనికెమ్మోవిచక్కెరపా
నకంబుఁ గ్రోలవెరవిదిగదయంచుఁగొనలుసాఁగు సంతసపుఁజే
ర్తినాహరిశ్చంద్రుఁగాంచి॥ 161

ఉ॥ చిచ్చెగఁజల్లునెండవడసేదల నెవ్వహి నేనిఁదేఱఁగా
వచ్చునొకింతతేఁడనునుబచ్చపులుంగువటారివాఁడిపూ
గచ్చులుగ్రుచ్చిమైనొరసిగాడఁగఁజొచ్చెనుమోవిపానకం
బిచ్చియలంతదీఱమమునేలుమునావుడుఁగినగపెంపునన్॥ 162

చ॥ అగునెవెలందులారమిమునర్తిలిఁజేరువఁదీయఁదాయఁగా
వగలుబయల్పడఁగునిసివైసికలేర్పడమత్తుఁగొన్నమై
పొగరుననిట్లుప్రల్లదపుఁబోకలువోవుటలింకనిండ్లకున్
మగుడుఁడటంచుఁబేరలుకమన్నియవెండియువారికిట్లనున్॥ 163

గీ॥ ఆటపాటలబయకాఱులనుచుఁదొలుతఁ దలఁచితినయా రెయిప్పు
దాతలఁపుడిందెఁ జూడమీయందునాసోదిజూడదోఁచు వెడలు
డికమిమ్మునున్చివిడుతునిపుడు॥ 164

చ॥ నావుడునవ్వెలందులటనవ్వులువెన్నెలలలగఁగావినె
మ్మోవులుగెంపుఁగులగజిగిమోములుముద్దులుచిలక మేనుగొం

దావుల మేలుదొలగఁగనుదమ్ములజంకెనలొలగఁజిలగఁరా.

దావరిరౌతుచేదళుకుదారొగఁనుముల్లులనంగబెళుగఁచు॥165

సీ॥ చెవులసొమ్ములఁగొంతసవరించు నెపమునఁగ్రేఁగఁటిచూడుగలఁగీ
లుకొల్పి. యలరులముడువ వేనలినొత్తుపోలికమడిసందులబెడంగు
లడరఁజూపి. నుచుటఁగస్తురిదిద్దుపదటునఁబరు వంపువలుదచన్దవ
పెంపువెలికి నెఱపి. పొడములేఁజెమటార్చువడువుననునుబైటవి
సరికొంచొడలిక్రొమ్మిసిమిదెలిపి॥ నెఱతనముజగ్గుతనమునునీటుతీ
విసిస్తుఁజెలువంబునొసపరిచి న్నెసొబగుహావును నానెంబుహొ
యలునొయ్యారమరువుదోఁపనమ్మాలక న్నెలాదొరనుడాసి 166

చ॥ చిలుకపరాణిజోదుగుటిజిక్కగఁగ్రొవ్విరివాఁడికోలలన్.

జలమునగాడ నేయ వెతసైపమిఁబూఁబొదరిండ్లనీడఁగౌ.

గిలిఁదమినిచ్చిప్రోతువనికేరుచునీమఱుఁగొందనక్కటా.

తలపవొకింతమాసిలుగెదన్మమునివ్వగముంపఁబాడియే॥ 167

క॥ అనదలముకరమువెడవిల్తునిదళములఁజిక్కినొవ్వఁదొడరెడుక్రొం

బూ. మొనఁదలమెమనఁగదొరపే. రొగఁనుదళపున్గూర్తిబ్రోవఁ

గూడదెమమ్మున్॥

168

గీ॥ కనలువలవంతడాయరాఁగనులజూడ. వింతయెల్లిదమైతిమేయేము

నీకు. వలచితముదామెవచ్చినవాలుఁగంట్ల. పొటియిట్టిదిగదయం

చుఁబలికిమఱియు॥

169

క॥ గులుకుటుమవ్వపునగవున్. మొలకలుమఱి నొండొకళ్ళమురిపెపు

ఁబలుకుల్. దొలుకాడఁగలికిదంటలు. దలఁకకయవ్వలకుమిగిలిత

టుసలులగుఱున్॥

170

క॥ చనువందినవహిఁజెలులూ॥ మనసరిమనసరియటంచుమన్నియ
డాయన్॥ గనరాయంతరువనిలోఁ॥ గనరాఁచకఁజేఁడు వారిఁ
గనుఁగొనిపలికెన్॥ 171

క॥ మూలగొనంబులవిడువక॥ హాలెముఁజేలెదరెయరుగుఁడరుగని
యెడమీ॥ నాలికలన్జీలికలన్॥ వాలికచురిఁజేసిమిమ్మువ్రచ్చెనద
నుచున్॥ 172

ఉ॥ మంతిరిఁగాంచిపల్కెవెలిమాదిగలై చనునీపడంతులూ॥
వంతయునఱ్ఱులైకగదియన్వెరవేఁకిపిసాళిఱాఁగలై॥
క్రంతలకెక్కిసొమ్మనినఁగ్రమ్మఱకెంతయుమట్టుమీఱిరి॥
జంతలవేదొలంచుమనఁజయ్యనఁబెగ్గడఁడాసివారలన్॥ 173

క॥ కనుమినుదెలియకగడుసుం॥ దనమునదొరఁదటియమీకుఁదగవాప
దఁడం॥ చనికినుకెక్కుడుదార్పఁగఁ॥ దనచేచబుకుననువారిద
ట్టిననాలోన్॥ 174

క॥ కనుఁగొనియక్కటికముమది॥ దనరఁగనెలజోడుకొలపుదణితన
హేజీ॥ బునుసత్యకీర్తిఁగారా॥ దనిమఱలిచిచబుకువట్టియాఁచు
చుమఱియున్॥ 175

క॥ తగవాయివ్వగనలుకన్॥ దగిలినమదిఁజెలులునొవ్వదట్టింపఁగనో॥
ప్రెగడమఱితెగువపగటున్॥ బగతురపైఁజూపుటొప్పుబల్లిదుల
కెటన్॥ 176

క॥ కఱచితివిపాడివెరవుల॥ మఱచితివావానినేఁడుమూర్తురటంచున్॥
జఱచితివాతెఱవలఁచుదఁ॥ బఱచితివరువుగలంచిపడఁతుల
నకటాన్॥ 177

సీ॥ ఈముద్దుగుమ్మలయే పొరుకి నొచ్చునలగ్నంటు మన్నీంబ్రసెఁగాణిబా
రె॥ ఈగోలమిన్నలక్రేగంటచూడుగ్నలు మొనదాయపగతుర
ములుకుగమియె॥ ఈతేవెబోడులయెదనికుగ పాలిండ్లుచొరరా
నిసూపలయిరవుమలలె॥ ఈక్రాలుగంట్లపయ్యెద లష్విమాద్దుర
డంబుఁజూపట్టుసి డెంబుగుమియె॥ ఈమిటాదులవలపుల నెలయు
మెడలు॥ దాయతేలాత్తుగెల్పుచిందములెనొప॥ బేలముగుదలు
మటిగ్రచ్చుచేడువారు॥ పీరినడఁచఁగఁచగదన ప్రెగడనుడిపి॥ 178

కి॥ అమ్మాతెతలనవల్పుచు॥ బొమ్మనుటయునంతతేనిపొంతకుఁగడువై॥
భమ్మసనుడఁద్రవతేయ॥ బ్రమ్మమదిదొలక డాసిపలికెనులుకు
చుక॥ 179

ఉ॥ ఏక్కడివేయజెంకకొద మెక్కడయ్యావెడచూలవాలుగం॥
శ్లేక్కడచూడఁజూడనదికెక్కడునక్కజమయ్యెవెండియ్యా॥
చక్కఁదనంబుమాతెతలచంద మెకాదిదిగాధిపట్టినే॥
ర్పక్కటయెల్లలన్ననుడినాదిదొలంగితిమిబ్బెబన్నముల్॥ 180

గీ॥ తప్పివచ్చితిమిటకింకఁదరలుటొప్పు॥ ననుచుఁజెలిచంద్రమతిసె
ప్పనాలకించి॥ మంచిదనిప్రోలికంతటమఱలనున్న॥ తేనిఁగనుఁగొ
నియచ్చాలచానలపుడం॥ 181

గీ॥ పాడినీమదిఁగఁరగిందియాడికోరె॥ లందనేతేరమమ్మునిట్లడలఁజే
సి॥ కొట్టివంచుటతగు నెయ్యిగోడునిన్ను॥ ఁగట్టికుడుపకపోదుపోక
టికయనుచు॥ 182

ఉ॥ పైటలుజాఱజెక్కిఁకులపైజిటుచెన్నుటలూరవాతెఱల్॥
- బీటలువాఱగన్గవలవెల్లువనీఁకులుగాఱఁగొంజడల్॥
పాటనేదక్కిజేరమురిపంబులడంకువఁదాఱనూగుపుల్॥
మాటికిగ్రన్నదేరవిరిమాలియలొత్తిలఁజేరనచ్చెలుల్॥ 183

సీ॥ మఱలిగోడున నేడ్చుచుదటసిగాధి। పట్టికొగిమొకీయోనిరా
బారిసీదు। పనువుననుబోలిమకటలుప్పటులంద। యేసేమము
తేండునెనరేదిగాసిపటచి॥ 184

క॥ అనుడుజడదారిసింగము। గనలుచుమిమ్మెట్లుచేసెగా కట్టిడియె।
కనుగొనుడువానియొందిలు। లనియచ్చలమొడలదాల్చెనాయ
నుకరణి॥ 185

సీ॥ తనవేండ్రపుండేజుగనుపింపమినుడ్గియే తెంచుపగలింటిజో
లియనగ। జగమెల్లతేగముంపదగువెల్లితటిగినగనంబరంబున
బంబుజముడనంగ। దిగపల్లియలంగాల్పదెగవ్రానిపగటుమైదె
లువడుసెగకంటివేల్పునంగ। కడలినుండంగనోడివెడలిమేదాలిచి
చెలరేగువార్వంపుజిచ్చనంగ॥ గాధికొమరుండుగెరలికన్గవల
గెంపు। గదురజడలెల్లజేరాడబెదవులదర। బొమలుముడివడనె
మ్మేనబొడమడెమట। లొడుగఱచుచురానప్పుడడలితేండు॥ 186

క॥ తనచెలియుదానుబుత్తి॥ మునుజనిచాగిల్లిమొకగ్రామమునుకొనుకన
లె। కొగనరుసియాదొరబొమడికి। మునుదన్నినలేచికేలుమో
డ్చుచుతేండు॥ 187

సీ॥ అయ్యమాబోటులొనరించునవియునెల్ల। తప్పులెకరంబుమన్నిం
పదగునుగూర్తి। దండ్రయెడసేయబిడ్డలేదారిదొట్టి। పోవగ
లవారుదేవరాప్రోచుటొప్పు॥ 188

క॥ కకగసపుగడిదిమనరా। లైకగనబొమడికముసోకిచెంపమ్ముల
బో। దొక్కగనునహహజ్జల। నొక్కగనవియకటయెంతనొచ్చె
నొయనుడు॥ 189

శా॥ కట్టల్లకొమునిపండ్లుదీటిరుసిసింగంబంతనోరీన్వదికే।
పట్టుకొమిచికరంబుమైపోగగునకమత్తుందికన్దానకే।

పట్టుంజొచ్చి మెగంబులన్నిటినిజావంబుచ్చిపోకంతటన్।

బెట్టుంగోరిననాకొమారితలఁగూ పెట్టుంగఁగొట్టించి తే॥ 190

క॥ అడుగొకటెకాదునొచ్చెడి। నొడలెల్లఁరాచవెడఁగయొప్పింపని
నీ। యొడువరితనమునకెంతయుఁ। గడునుడికెడునెడఁదనిన్నుఁగ
న్గొననాకున్॥ 191

క॥ తలఁపులువిసమున్జలుకున్। బలుకులుదీపాలుకుడుకుపాటిలైడు
నీ। ములుచదనంబిటఁదెలిపెతి। కలఁడేనినుఁబోలు తవరకాఁడిఁకఁబు
డమిన్॥ 192

చ॥ కడిదిమెకంబులుండుబలుకానలులేవెదునీండువేటకున్।
దొడిబడిపోరెయెపుడిగితోరపుమోనమెసొమ్మునిమ్ముగాఁ।
దడవుగడించిమించుజడదారులమేల్తబుసుంగలంపని।
వ్వడువునఁజొచ్చిరేతబిసిపట్లనకిట్లుమెకాలవచ్చిరే॥ 193

క॥ గోలలఁగనిదూఱన్నీ। కేలాగుననాలుకాడెనెలనాగలకు। య్యా
లింపకకటచబుకులఁదూలింపఁగజేతులెట్లుతోడయ్యెనొకో॥ 194

క॥ విడిముడియొడయలుముడుతురు। కుడుతుగుకట్టుమరుకడిమిఁగొ
వ్వినఁబగఱన్। బొడుతురుగాకీవడువున। నడవులజడదారులడల
నడరుమరెకటా॥ 195

చ॥ ఇదియదనంచునీమొనలుహెచ్చికుఱంగటఁబూలచెట్లువో।
విదిలిఁచియెండకడ్డముగవిప్పగుజోగులయాకుటికగలన్।
బొదలఁగలంచియండఁజిటుబోదలఁబోలిమెలంగుజింకలన్।
ధుదిపిరిఁతోడఁతోడేటులాకొల్చెడువారునునశ్లేకారొకో॥ 196

శా॥ పమీరొచయలంతెన్ననితోనీయిల్సొచ్చిపేరామితల్॥
వేమాటుందినిచందురుండవుభలీవిన్నేల్పురాఁడవం।

చామెక్కంగడు వాయిదోయిడినినిన్నగ్గించి మేలాదిమై
యాముఖవీడని యావసిష్ఠునిగనీ యాలంబు నేఁగాంచెదన్॥ 197

ఉ॥ మెట్టనొకింతక్రొంబసిఁడిమిట్టదిటంబటిత్రుంగు హైసరే।
కట్టలుకన్గనుంగొనజగంబులుబిట్టునడంగు వేలుపున్।
దిట్టలుఁదిట్టలైతబిసితిట్టులబ్రుంగు మమే మొయంచుఁగూ।
పెట్టుదురోరి నాబలిమి పెంపు నెఱుంగవెక్త్రిక్రొవ్వునన్॥ 198

క॥ వెంటంబొంటినసరెకద। కంటసముననంటదచ్చికంటిన్బలువే।
గంటిన్ముక్కంటిన్వడిఁ। గెంటుదుఁగడుఁదమ్మికంటిగెగలివడం
కన్॥ 199

చ॥ అనమదిన్చియ్యాతబిసియాఁకరమేకరణిందొలంగఁగా।
ననువనిలోఁదలంచుదొర నారసిమంతిరివలెగ నాకతం।
బునఁగదయింతలొటననబోణులుడాయఁదొలంచుమన్ననే।
ఁజెనకితి నేలవారిమదిచేడ్పడుగాఁదటిదప్పివచ్చినన్॥ 200

క॥ అని నెగులఁబొగలుపెగ్గెడ। మనికేతమున్మాన్చితబిసిమదిచల్లన
పై। గనలుకొనియాడపైఁచఁడె। “మనివికిమచ్చరమె”యంచుమ
న్నెయఁజెలియున్॥ 201

క॥ అయ్యామీరియ్యనువున। నెయ్యమువాటింపకలుకనింపునఁగనమే।
మెయ్యెడకుఁజనఁగ నేర్తుము। చయ్యనమముఁబ్రోచు టొప్పుజడ
దారిదొరా॥ 202

క॥ వెసఁబూరిపోఁచఁద్రుంపఁగఁ। గసఁటెడలినకటకువాలుగావలెసొ
మా। నిసొయలఁతులమయ్యామీ। కసినిలుతుమె వేల్పుఁదిగయగలఁ
గియటుండన్॥ 203

గీ॥ ఎట్టిపగదారియైనదన్నెచుమనుచుఁ బ్రాపుఁగాంచి ననోమెడుపా
డిఁగన్న! తబునువిన్నాణులీరలుతనకలులము! మఱుఁగుఁజేరిన
వారముమనుపుఁడయ్య॥ 204

చ॥ అనిజడదారి కాళ్ళఁబడియాదటనిబ్బరికంబుపెంపునన్!
మనుపరెయెప్పుడున్ గలపుమామెడఁదప్పులుదాపుప్రాపుగా!
ఁగనుఁగొనిమిమ్మునమ్మితిమికాదననెయ్యడఁబోదుమింకన్!
జ్ఞనమునఁజేఁడుగొట్టమొగసాలకుఁ మొక్కి నవంతదీటునే॥ 205

క॥ అనితడవు లేవకుండినఁ గనుఁగొనిజడదారి తాత్త్విగనికరములుల్గఁ
బెనఁగొనఁజేనిన్ లేవఁగఁ బనిచిమెయిన్ నిమిరికలఁకఁ బ్రాపుచుమ
టియున్॥ 206

క॥ యొడయనియడకువవిప్పున! కెడఁదన్ గడుమెచ్చి మెప్పునెఱిఁగిం
పకకి! న్విడికనినీవొనరించిన! కొడిమెలనికనిందొముందొ కు
డిచెదవీవే॥ 207

గీ॥ జోతలిడ నెత్తుచేతులఁజూచిచూచి! కోయఁజేయాడదదిగాక కూ
డదలుక! తడవుచూకెట్టఁగనికరంబడరనిన్నుఁ గాచితిదునీడయొ
కమాటగలదు తెలుప॥ 208

క॥ ఈనాకూఁతులఁబూవున్! బోణులమరువాలుడాలుఁబోకార్చుజ
గా! జాణలఁబాయపుఁబలుకుం! గాణలఁజేపట్టికావఁగాఁగగు
ననుడున్॥ 209

క॥ అక్కటతగవగుకర్ణము! గ్రక్కనఁబనిపినియొనర్పఁగాఁదగుఁగా
కీ! వేక్కసపుఁజేతనూఁకొని! యెక్కరణిన్ జేయఁటాప్పునీరుసి
యానన్॥ 210

క॥ అనుచు చురపోసియాగాములరసియేల। యున్నదున్నట్టుమోమో
టనోసరిల్లి। పలుకఁదగునంచునానిరావారిఁగాంచి। యీసడించి
ననుడినితేఁడిటులఁబలికె॥ 211

గీ॥ పాలవంటకొలంబును నేలఁగలిపి। పాటిపెంపదితోడిఁబడనేటఁ
బుచ్చి। యంటఁగారానియిమ్మాలయన్నదోయి। ఁగైకొనుటయె
ట్లుతగవగునాకుననుడు॥ 212

క॥ కనలినఁబాటుఁగ్రోలరు। చనువునపిసమైనఁబజలుచవిగొందురటం।
చనువుగనెఱింగియించుక। కనరెడలినయంబుఁ బెల్పఁగానిట్లని
యె॥ 213

క॥ కనుఁగొనుముతేఁడతగవిం। చునఁదఱుఁగదుకల్లిఁగనెచుత్రోయ
కనాపంపునపీరిఁబెండిలిఁగై। కొనుమాసందియముమానుకొను
మాపినుమా॥ 214

క॥ చెడఁగఱపువారు పెక్కురు। పుడమిఁగలరెందుఁగానిపొదలఁగ
మేలు। న్నుడివెడువారరుడేయెడఁ గడువడినిచ్చెలులవలచికనుఁ
గొనునుసము॥ 215

క॥ పలుమాటుఁదగవుతగవని। పలికెదుదొరతనమె। బిస్తపాల్పఱచుఁ
దుద॥ చెలియవిదిమొదలనినునే। కొలలందకయుండఁబ్రోచి
కూర్చెదనెమ్మి॥ 216

చ॥ తలఁపవుతోల్లినీయనుఁగుఁదండ్రిఁద్రిశంకునిబొందితోడమి।
న్నెలవునకన్నియుంటనటునిన్నునునాపలుకాలకించిరా।
చిలుకహుమావటారిననచిలుకలనందగుసేమిట్టారుల॥
పలచినవేల్పుగాకలిమిపట్టుననిల్పెదతేఁడనావుడు॥ 217

గీ॥ భౌరవేడ్డరియైజడగారికాని। కఱదులాడెడుముందేమిగాఁగఁగల

దొ॥ కన్నకల నేడు చూడఁదా రాగ్రాణమవుట॥ కదనువడైనఁగా
నున్నదగు నటంచు॥ 218

గీ॥ తబిసియిమ్మల చేడలఁదమినిఁదవిలి॥ పాడివిడికాంచు వేల్పురాపదవి
నేని॥ నొల్లవలసినరాకల్లి నెల్లయిదిగొ॥ విడుతు నెప్పుడుఁదగవు
నేవిడువననుడు॥ 219

ఉ॥ తప్పకుమింకఁబలుగు నెలదాలుపు నానవజీరమాఁడెము॥
విప్పుగ నేలఁగామదియు వేడుక సేసెడిగానరాచపెం॥
పప్పన సేసిపంచు పజలందఁజెలుంగఁగ నానవాలుగా॥
నిప్పుడునీసి కాబటువునీయెడ వేగులకిచ్చి నావుడు॥ 220

క॥ భళినాకెంతటిపున్నెమొ॥ వెలయఁగజగములను వెల్లివిరిసినతబ
పు॥ గలిమినినలువకు నెనయై॥ యెలసెడిమీబోఁటి వారికిడుటిప్ప
గిది॥ 221

గీ॥ ఐననాయుల్లమరయఁగానంటిరిట్లు॥ తడవురాయటికంబుననడరి
విసిగి॥ వాయమిదియంచుఁదబుసు మైవఱలిమఱల॥ దొరతనముఁజే
యనీయకొంచు రెతలంప॥ 222

క॥ అనవుడు మోమునఁజిలునగ॥ వెనయఁగనాగాధిపట్టియేవహారి
శ్చ॥ ద్రునిఁగనుఁగొనినీయేతరి॥ తనమెంతయుఁ గానుపించెఁదద్ద
యనాకు॥ 223

గీ॥ ఇపుడయిచ్చెదననివల్గియింతలోన॥ జాటనాడఁగఁజను నెముజ్జగ
ములంచు॥ నాడితప్పనివాఁడవీవనుచు వింటి॥ ఁదెలిసెఁగద నేడురా
చయీవుల తెఱంగు॥ 224

గీ॥ వించునకుఁబిల్చి కూర్చుండఁబెట్టిపిదప॥ బిడచపిడచకువలయునా
కుడుపఱంచు॥ నడిగియిడలేని వెడఁగుకై వడినిఁబిసిని॥ తనమొదవనె
న్నివగలాడేవపురములుచ॥ 225

ఉ॥ ఈయనటంచో లేక పలుకీయెడఁదప్పితినంచో రెంట నే।
 దోయొకమాటనోటఁదెఱఁగొప్పఁగఁజెప్పినఁబో నెదీనికిన్।
 మాయు రెయిన్ని నేర్పులును మార్పులు నేటికటన్నమున్నెయి।
 నాయిత మొందియున్నదొరకారయఁగాఁదన చానయిట్లు నెన్॥ 226

చ॥ తలఁగకయిప్పుడి త్తబిసి తామదిఁగోరినమాడిక వేడక మై।
 వలమురి దారికప్పనము వాటిలమన్నెటికంబునీపిగా।
 నలవడనిమ్మిటన్ నలువయంతటి వాఁడిటు చేయఁజూచిరా।
 కలిమికి చాస సేయని డఁగల్గుట దెంతటిపు న్నెమెన్నఁగన్॥ 227

క॥ సిరులిటఁదిరనూయొడలిది। తరతరములునిల్చు నేపదంపడిఁదము
 తా। మరసియొనర్చినయూవియ। తిరమగుబలిశిబులవిరివి తేగము
 వినవే॥ 228

చ॥ ఇదివఱ కెందటిపుడమి నేలిరొ వారెవరైన వెంటఁబ।
 న్నిదమున కేనిముంటి మొననిల్పఁగజాలినయంత నేల నేన్।
 చుడఁగొనిపోయి రేయసముదొట్టఁగనూనినవారిపాడియే।
 కదసత్తమైజగంబుననుఁగ్రా లెడునాఁదనలోన తోఁడటన్॥ 229

గీ॥ ఏమి నాకల్మియహహాయియ్యింతితగవు। నాచు తెగువకు నెంతయుఁ
 బ్రోదిసేసె। నిట్టియిల్లాండ్రఁజేపట్టినట్టివార। లెట్టిపున్నంబు లేని
 రాఁబట్టుటగుదె॥ 230

క॥ లలిఁదానొనర్చు సేతకు। నలరుచుఁబెఱతలఁపుమానియందలితగ
 వున్। దిలకించి మెలఁగ నేర్చిన। వెలఁచుకగదవానిపాలివేలుపుపు
 డమిన్॥ 231

క॥ అనియిట్లుపలు తెఱంగులఁ। దనచెలిఁజండ్రమతి మెచ్చితబిసినినీవిన్
 దనుపనటబుసిఁడిబిందెలఁ। దొనకఁగఁదేబంచి స్థిఘ్నమనెదారి
 వెసన్॥ 232

ఉ॥ తానుఁబడంతియుఁ తబునుదావరిగాధికోమారుహజ్జలఁ
 బూనికనీటిచేఁగడిగిపొంగెడుబత్తిదమంతనెత్తిపై
 నానెఱిగీరుఁజల్లుకొనియబ్బెఁగదాపొలివోనిబాగెమం
 చూనినవేడగలచ్చిదొరకొప్పనమంచునొసంగిరేల్పడిఁ॥ 233

గీ॥ అపుడుకురిసిరితెఱగంటులలగుసోన। లచ్చరలునట్టువలుసల్పిరా
 కసంపు। సీమఁబలుకులవెలఁదివసిస్థుపట్టు। గెలుచుననిపలెకజగ
 ములుదెలివినెసఁగె॥ 234

శా॥ ఆపైగాధికోమారుఁడేలుబడిఁజెల్వారంగఁదాఁగైకొనఁ
 రేపేతెంచెదనంచుదీవెనలవారిఁదన్నిపుత్తెంచన।
 త్తోపుఁవెల్పడిఁపెగ్గడల్మొనలుఁదోఁదోఁగొల్చివెన్నంటఁ
 డేపారఁగొడుకుఁమడంతియునురానేగెఁవెసఁబ్రోలికి॥ 235

క॥ అనిమారగఁడేయుఁడుచ। కగనిమాటలవిన్నుమానికపుమనుమాని
 కి॥ వినిదిననవ్వలికతయుఁ। వినిపింపుమటంచుఁదన్నువేవేడు
 టయు॥ 236

శా॥ అందంపుంజెలిరంగులీరవళిచే నామింకితోల్వేలుపుల్।
 మ్రందంగొందలమొందివిన్దెరవరుల్ రాణింపఁగాసంతసం।
 బందంజేయఁగఁజాలిముజ్జగముఁజెన్నారన్నెఱాపాడిమే।
 జ్జేందింపంగవలంతియావలమరింజేదాల్చుపెన్నేలుపా॥ 237

క॥ అలపిన్ననాఁడెసోకుఁ। నెలఁతుకఁబొరిగొన్నకవుడునెఱవ్రేమి
 న్నా। ఎలపొన్నగున్నవ్రేతల। వలువలనిడికన్నడించివలచినయ
 న్నా॥ 238

మత్తకోకిల॥ పాలసంద్రపునెప్పరీజిగిపైఁడిపుట్టపుఁజొప్పరీ। క్రాలు
 బాములతక్కరీయనిగండుఁజూపినయుక్కరీ। యాలదూడలకా

పరిబగువైనగుబ్బలిమోపరి! యెలఁగాఁగలలావరి మది నేచుకో
రెలయివారి॥ 239

గద్య॥ ఇదిశ్రీనీలకంఠేశ్వరాభిధపరమేశ్వరవర ప్రసాదసంభూత
సకల కలాకుశలకులాలకులపారావారకథానిధిమండల మండనాయ
మానోర్వీమండలాఖండ సతీకథావిభవమండిత గుండయశ్రేష్ఠినా
మార్యకులసంజాత శ్రీమద్వైష్ణవసిద్ధాంతోద్ధారకాద్దంకి తిరుమలతా
తాచార్యవర్యశిష్యప్రశిష్యవట్టివేళ్ళగోత్రోద్భవ అయ్యనకోటతిరుమల
శ్రేష్ఠితనూభవ ఆంధ్రేయభైషజ్యకమఁచాతురీధౌరేయసరస కవి
తానికాయవిద్వజ్జనవిధేయపార్థసారథి శ్రేష్ఠినామధేయప్రణీతంబైన
శుద్ధాంధ్రనిర్వచన కావ్యంబును సత్యవిజయ నామాంకితంబును నగుహా
రిశ్చంద్రోపాఖ్యానంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము॥

శ్రీ

—*తృ తీ యా శ్వా స ము*—

క॥ సిరులీ నెడు క్రేగంటా॥ గరమరయుచుజన్మిగట్టుకటకులకోరికా॥
బరిమార్చిసంతుంగనను॥ త్తరవేకటిగాచిగొంతి॥ దనిపినవే
ల్పా॥ 1

క॥ వినువాకయలలరవల్లికి॥ బసుపడుక్రొన్నెలుంగునుడులపన్నికవె
లయా॥ వినిచెమ్మకండునికొడుకి॥ య్యనువుననాగొంతిచూలికవ్వ
లికతయు॥ 2

గీ॥ మఱునాడువడుగుగమితన॥ కుఱంగటదొలినుడులజెప్పుకొను
చునురానె॥ త్రైటంగుననేనిదొరద॥ బృటిజేయంగదటిసెగాధి
పట్టియయోధ్య॥ 3

సీ॥ కలువసూడుగలంగజిలువతోడుదలంగ॥ దాకుకోటలకగడ్డలకు
నలరి॥ తావినింపునమ్రాలురీవిపెంపునగ్రాలు॥ నలరుదోటలకు
జేబలకుమెచ్చి॥ బలిమిదాపురమైనకలిమికాపురమైన॥ మొనల
కువీటివిప్పునకుబొగడి॥ మిన్నుప్రోల్లాగిజేరు॥ నానుడుదాల్చి
గేరు॥ నలవరినవరులకరిదిజెంది॥ చట్టుబురుజులపైనిదంచనల
జూచి॥ సన్నమన్నెలదేరీజచాలుగాంచి॥ వెడదసజ్జారములను
మందడులనరసి॥ దొరనుదాయంగబెక్కులోవరులగడచి॥ 4

సీ॥ సూడిదలనుదెచ్చిచూడముందరబెట్టి॥ కైమోడ్చుచేనరిగాపులుం
డ॥ కైకానుకలతోడగదిసికొల్లునతోలు॥ నడికట్టుననొకతయెడ

మెలంగి చొచ్చికోల్చుచునీండ్రజూపియాయావిలా తులమన్నె
లనుచుమంతురులువలుక | అదనానొకాదొకోయనుచుహజారంబు
నొద్దఁగొందఱువజీర్ణోదిగియుండ | చమరుడెబ్బదిరెండుకర్జంపు
వారు | గొలువఁగట్టికలెచ్చరికలనుదెలుప | గాధికోమరునిరాకఁ
జక్కటిగవేచి | యొగిహరిశ్చంద్రుఁడోలగంబుండనంత || 5

క॥ జడదారివచ్చుటాలోఁ | బొడగనియడఁకువయుబత్తిపొనరఁగఁదా
ము | న్వడినేగిమొకుగలిడివే | ల్పుడుగావించుటయుగాధిబొట్టి
యవేడగఁ || 6

క॥ రావేల్పువేల్పుమేలగుఁ | గావుతఁగొదలేనియసముఁగల్గియుఁగలు
గుఁ | గావుతఁగోరికలలరుం | గావుతననిగెల్పుగల్గుఁగావుతనో
కుఁ || 7

మ॥ అనిదీవించివజీరనీపలుకు మెప్పొమాడిగరాకల్గిగొ |
బ్బుననాకీయెడనొప్పగించియికనీప్రోల్బాసియిందెంచునేఁ |
మనఁగఁనిల్వకపట్టినాలిఁగొనిపొమ్మాయన్నతేడప్టుకొ |
ల్వునఁగ్రాల్కన్నెలమంతులఁగనిమదిబొల్పొప్పఁదానిట్లను || 8

చ॥ వినుఁడువజీరులారనెఱప్రెగ్గడలారచునీండ్రులారవే |
డగనుమునువేటకైయరుగఁగానటనేల్బడినెల్లఁదేగమై |
యెనయఁగరంబుఁబలుకబడినిజ్జడదారికిదారవోసియొ |
ప్పనమొనరింతునేడిదిగొపాడిఁగనుంగొనుఁడంచుఁదానట || 9

సీ॥ బంధారమిదివచ్చుబడిలెక్కలివినాలు సాలులీయవికణజంబులి
వ్వి | ఇవ్విపాగాలివ్వియేనుంగులివితేరు లిపిపల్లకీచాలులివ్విన్దగ
లు | మొన్నలివ్విసెలలివ్విదొనలివ్విసతదీవి వజ్జీరులంపుపావడము
లివ్వి | వేల్పుతెంకులనేలవేల్పులకట్టుబల్కెఁగింఁచు కడితంబులి

వ్యయనుచు! నన్నియునునొప్పగించిముందరసిపీరు! వెరవరులు
దళవాయులుప్రెగడలంచు! నానిరాబారి మేటిరా తేనికెలుక! ప
ఱవియెల్లరంగనుఁగొనిపలికెనిట్లు॥ 10

గీ॥ వీరిపనుపునబత్తిమైమీరలుంట! బుత్తిముత్తులరెంటికిఁబ్రోవుఁబ్రా
పు! వెరవరులుమీరలుంగనిసరవిగలదె! పోయివచ్చెదననవంతఁ
బొరలివారు॥ 11

గీ॥ క్రోలుబెబ్బలిబారికిఁగొదమలేళ్ళఁబంచువగమమ్మునీనిరాబారిదొ
రకు! నప్పగించెనెదొరకటాయనుఁగుఁదల్లి! యండబాసినపిల్లల
మగుదుమింక॥ 12

క॥ పలాయీజడదారికిఁ బ్రోలేలెడుగొడవ మొన్నమొన్నటిదనుకీ!
నేలందానేలఁడైదుది! మాతెనొతనకిప్పుడగులుమరులాకొముది
మి॥ 13

గీ॥ కావివలువలాబూదియొకక్కపాలా! జోగిపట్టియొలాతంబొనా
బగుజడలా! పులికళాసంబొరుదురాకప్రోవొతబమొ! కాకతన
కేలరాచఱికంబుగొడవ॥ 14

చ॥ అనితమలోఁదలంచుకొనుచంగదనేలికఁగాంచియయ్యయో!
కనలెతబంబుగాగడనఁగాంచినయీరుసినోలగింపనె!
ట్లనువగునింతకింకఁదమయజ్జలప్రాపెడబాయుటెట్లుమ!
మ్మునువెనువెంటఁదోడుకొనిపొమ్మనతేఁడుగరంబునవ్వుచు॥ 15

మ॥ తగవామీకిటువలక నేఁబుడుకుచందంబొప్పరాలచ్చిఁజూ!
డఁగనొప్పింఱితినీంక నాకిచటనుండరామిఁబోఁజెల్లుఁజ!
ల్లగమీరెప్పటియట్లమేల్బదిమిఁగాలకనిల్వఁడీజోగిమె!
ప్పుగమన్నించెడుబల్కికల్కితెవపెంపుకగల్గమీకెప్పుచు॥ 16

గీ॥ అంతలో తేడుప్రోల్చాయన నెడిసుద్ది। వాడవాడలవీడులనాడు
లందు। వాఁగుటయువించునందందు వారుమూఁగి। కటకటంబడి
తేనిచక్కటిదలంచి॥ 17

చ॥ నడవడిగల్గువాఁడునుడి నాణెముదప్పనివాఁడు నాయమున్।
విడువనివాఁడుక్రొన్నెనరు వెల్లువయుల్లమువాఁడురూపునన్।
బెడఁగగు వాఁడు తేడహహబీదలపాలిటివాఁడు నేడయో।
కడువడిఁగానకేగునటకన్గొనివచ్చెదమంచునాపజల్॥ 18

గీ॥ ఇసుకఁజల్లినరాలకయెంచుఁగ్రిక్క-। తీంచుగుములైహరిశ్చంద్రు
గాంచమొనసి। మందిసందడితోపుళ్ళముంచుమించి। కొందఱొ
గిడాసిడెందంపుఁగొందలమున॥ 19

చ॥ అడుగులవ్రాలి తేడమమునక్కటికంబుననేటిదాఁకనే।
గొడవలుఁజెందనీకతమకూరిమిబిడ్డలచందమొప్పఁబ్రే।
ముడిఁగనిపెంచి ప్రోచితిరిపోయెదరేమముడించి నేడయో।
పడుకులఁదొట్టికానలకుబాపురెమాతెఱఁగేమనందగున్॥ 20

క॥ అనుడుహరిశ్చంద్రుఁడుతగు। ననువులనూరార్చివారిననిచినిరా
బా। రినిగదిసితచదుకొమతో। డనుకొమరునితోడమ్రొక్కిడఁగ
డుఁగినుకన్॥ 21

మ॥ భళిరామన్నెటికంబునెల్లవిడికువ్వాడంబుమైనందుసా।
న్ముల్గు సేతనెపంబునన్ గొనివడిన్ బోజూచి తేయంచుఁజె।
ట్టలవానిన్ గొనికట్టుఁబుట్టములతోడన్ బంపఁజేగుచో।
సెలవావచ్చెదనంచుమన్నెలకటన్ జెప్పన్ వెతన్ వారలున్॥ 22

గీ॥ కడిదిరాప్రోవుఁగడవఁగా నడచివాఁగు। దొనలఁబూనియెట్లేగు
దోయనిననవ్వి। కడిదిరాప్రోవుఁగడవఁగా నడచివాఁగు। దొనలఁ
బూనికడపాడితనకటంచు॥ 23

గీ॥ వెరవుపలుకులదొరవారివీడుకొంచుఁ | దలపొలంబంటిచనెడురా
వలఁతిఁగాంచి | పనుకుచునుగంటుఁబోఁగొట్టుకొనినవానిఁ | పగిదిఁ
గత్తఱమునగాధిపట్టియపుడు॥ 24

సీ॥ పులికఠాసపువల్వ మొలనూడిడిగజాఱఁ జెమటమైమైబూదిచెన్న
గిల్ల | తలులపైఁదెలిజన్నిదములుచిందులుద్రొక్కఁ జేఁచూసిలా
తాపుఁజివ్వచిక్కఁ | జంకిటఁగైపాలసారెకుట్టుటలూఁగ యోగ
వాగలనజ్జలాత్తిగిల్లఁ | గేలజారీనీళ్ళుగ్రేఁటునఁదొనుకాడ వీడికెం
జిడలుజీరాడనేల | నోటఁబ్రామినుగుతుదిమేటిమాటమఱచి | పరు
గిడుచునాహరిశ్చంద్రుఁడరుగుత్రోవ | కడ్డపడియోబిగాదినాకల్ల
నాఁడు | జన్నమునకిడ్డసొమ్మికచనఁగఁజనునె॥ 25

గీ॥ ఏనొకప్పుడుమఱచిన నెఱుకపఱచి | సొత్తునీవలెఁగాకిట్లుచొరవచే
సి | యొరులముల్లెలముంచుటపరువెనీకు | నందులోఁబాటువానిద
య్యదితలంప॥ 26

గీ॥ పొలకడలిఁజిచ్చువొడమినపగిదినీవు | దచ్చికడలనుగీరితిపెచ్చు
గాంచి | పొనరుతోవసూడుకొలమునఁబుట్టితిపుడు | పొడిఁగూల్ప
గఁగడునగుబాటువొడమ॥ 27

క॥ వినవాపాటునిసొత్తుఁ | గొనఁజూచుటత్రాఁచుచెల్కిఁగోరుతెఱం
గొ | ననఁగిలుబాడనదిసం | పునునినునీకొలముమొదలుముట్టవి
సంబై॥ 28

చ॥ అనుడువలంతియేలుబడినంతయునిచ్చితి నంతఁబోకకో |
రినమెయిసొమ్ములుదగవురెక్కొనఁబెట్టితినింకమీరెటుం |
గనితెఱఁగొప్ప నెయ్యెడమెఁగైకొనఁగన్గితినింతలోనమైఁ |
దనరెడికట్టుఁబుట్టములుదక్కమఁతేమియులేదు నాకడన్॥ 29

మ॥ మును నేనింతకు నాఁడుజన్మమునకై పోలంగనీకొన్నసా।
 మ్మైనరణమీకిపుడిడ్డరాపదవిలోనొప్పించితిఁగాదెప్రో।
 దినినన్నింకయుజన్మపు న్నెలగవేఁదెచ్చున్న నెందుండితె।
 త్తునిరాబారివలంతిమమ్మునికఁదోడ్తోఁగూర్చివీడ్కొల్పుఁడీ॥ 30

ఉ॥ నావుడుఁగాలుద్రొక్కువడునాగువుబాగునజోగిరేఁగియా।
 రావెనుదీయకీవుతొలినచ్చినసామైగవేయుపూనిఁగా।
 దేవెరవెంచి నేఁడిడినయేల్బడినయ్యదిపైతమిచ్చితం।
 చావటిలంగబేరజములాడఁదొడంగితివంతకంతకుఁ॥ 31

ఉ॥ ఇంతకువేల్చికై పసిఁడినీకొనలేదనియొక్కమాటయొ।
 క్కింతబయల్పడఁదెలుపనేగనెనాకిటవాదులాడఁగాఁ।
 బంతమెయిప్పుడేనివెడపల్కులనోసరిపైకమిత్తునం।
 చెంతయుఁదొల్తబల్కననియేర్పడఁజెప్పుముపోదునావుడు॥ 32

చ॥ పలికినపల్కుఁదప్పుదునెఁబాఁతిగఁగల్గినపాడిచందముఁ।
 దెలిపితిఁగాకయింతటికిఁదేకువనాయమటంచుమీమదిఁ।
 దలఁపిడినాఁటిరోనడుగఁదప్పకముప్పది నాళ్ళలోనని।
 చ్చలముగఁబ్రొద్దునున్నెలయుసాకిరులైకననప్పగించెదఁ॥ 33

గీ॥ గడువువాయకతలనుదాకట్టుఁబెట్టి యైనసామిత్తునటులనీనైతినే
 ని॥ చేవలంతిగనేనునాచెలియుమీకుఁ దక్కితిమివిల్వఁగనుఁడేల
 పెక్కులనుడు॥ 34

మ॥ గడువీవాడినయఁజ్లేయిచ్చితినిపైకంబందనీవెంటనె।
 క్కడనాకొదిరుగంగనింకవినుమాకైకోలురొణింపనా।
 నడుగందొక్కనివెంటఁబుత్తుననిక్రేవఁగాలునక్షత్రకుఁ।
 దుడుకుఁబల్కరిఁబిల్చిముఁరవడిపద్దుఁదెల్పితావెండియు॥ 35

క॥ ఎకమిక్ నొక నెలగలదొడ॥ యడతప్పక పైకమిచ్చె నాసరెయా
పైఁ దడవొనరించినతననుడి॥ బడిదనుదనపడఁతెవిలిచిపడయు
ముపసిఁడిన్॥ 36

చ॥ అనిమతీయేకతంబెనయ నావడుగున్ దరిచాయఁజీరిపీ॥
నినిగనుఁగొంటునీవిపుడు నెయ్యమిమై వెనువెంటనంటిద్రు॥

అనిమతీయదనఁబచరించితాఁబలుకుఁదప్పు తెఱంగొనగూర్చిరమ్ముపొ॥
మ్మనిసెలవిచ్చియవ్వడువునామనెదారికిఁజూపిప్రేముడిన్॥ 37

క॥ వీఁడెపుడుఁద్రోవనడచిన॥ వాఁడింతకుఁగాఁడు వెంటఁబనిపెదనీ
వె॥ మ్మాడికినాఁకలిదప్పుల॥ పోడిమిగురైఁగిమనచిపుచ్చెదొ
పీనిన్॥ 38

క॥ అనిమతీయునెంతొజాలిన్॥ గనినతెఱంగపుడుదోపఁగానటతే
నిన్॥ గనుఁగొనియితమెఱిఁగించెడి॥ యనువుననెనగుట్టిపడఁగన
నెనీకరణిన్॥ 39

ఈవిటువట్టివంతవడ నేలవటారముఁబాయ నేలయ॥
భాగిట్టవగఁదెచ్చిపెట్టికొననేల వెల్లార్పఁగనేలప్రోలయో॥
ప్రూవిలుకానిచేయుదిరిబొమ్మలఁగొమ్మలనాకొమాతైలన్॥
వావిరిఁద్రోయకీపుచేయివట్టిననీకిటఁగల్గినింపనే॥ 40

మ॥ సరెనీకిచ్చయొకప్పు వారిపయిపొనిన్ లేనిచోఁబోనిప్రో॥
ల్పిరులేలాతెగబెట్టెదింతటికిఁగాసిల్లంగనాకేలమా॥
టరహిన్మన్నెమునిత్తునంటిననితేటన్ దెప్పుమున్నట్లురా॥
చరికంబందఁగనిప్పుడిత్తునననోజన్ తేఁడుదానప్పుచున్॥ 41

చ॥ దొరతనకూడినన్ బదవిద్రుంగినఁగాననికానలంపెన్గన్॥
వరకులుపైపయిన్ బెరవివ్రాలిననంజెలితోడువాసినన్॥

బరువదిగూలినఁ గొమరుఁబట్టిఁదొలంగిననింతకీయొడల్.

దొరలఁగనున్న నాయసముదూలినదబ్బుఱలాడ నెన్నఁడే॥ 42

క॥ నావుడుగాఢికొమారుం! దావినుకెంపుఁ గొలంపుటరుసుదిటం
పుఁ! దావలముఁగూర్చియెంతే! దావెఱఁగందుచును బ్రతినద
ప్పెడినొక్కో॥ 43

ఉ॥ బాపురెయంచుముకు పయిఁబాయక వ్రేలిడియకారయేనుదా!
దాపుగనెల్లరాదొరలఁదప్పక కాంచితిముజ్జగాననెం!
దీపదిలంపుఁబట్టుఁగలయేలికఁగన్గొననైనవీనిఁబె!
వ్రేపులబెట్టికానినిజమేర్పడ నారయరాదటంచుఁదా॥ 44

గీ॥ వెసహర్చింద్రువీడొక్కల్పివీడుసొచ్చి! సరవినెఱపాడిదొరతనంబ
రయనచటవెరవరులనిల్చిప్రోలుఁదావెడలితనదు! పట్టునెక్కొల్ప
తేనివెంబడిమొఱంగి॥ 45

సీ॥ బిట్టేండగాయవేవెల్లుఁగట్టడజేసి వడగొట్టగాడ్పుదేవరనుబంపి!
యడవి నేర్చఁగఁగిత్తియొడయని నెసవెట్టి రక్కసీండ్రనుగంటఁజి
క్కగదిమి! చొరరానిదట్టమావిరివికానలఁదీర్చి గండుమెకాలందు
గ్రాలనెఱపి! తఱచునయ్యయ్యెడఁజఱులుండవెరవెంచిమినుము
ట్టఁగలగట్లనినుమడించి॥ మడుగుదొరపులఁద్రాగనీర్పుడిసెఁడేని! లే
కయెండించియాఁకటిలివనలంగ! మెసవఁగాఁగాయపండులవిస
మొనర్చి! యెన్నిగలవావెతల్త్రోవనన్నివన్ని॥ 46

గీ॥ ఏలిమైనట్టుదెసలెనయించితబిసి! గలువవెన్నాడుటయుతేఁడుద
ఱలనీని! దండిదిటమొందికార్పట్టుఁదఱియఁజొచ్చి! పిలుఁదఁజ
నవంద్రమలివంతమఱపఁదలఁచి॥ 47

సీ॥ కడిమిరావులుదండనడరనుంటిమి కానఁగడిమిరావులుదండనడ
రఁగలిగె। నెత్తమ్ములదలిర్ప నేర్చియుంటిమి కాన నెత్తమ్ములదలిర్ప
నేర్పుగలిగె। వేగులుగనుసన్న వెలయనుంటిమి కాన, వేగులుగను
సన్న వెలయఁగలిగె। లేకలుదరిఁగ్రాలవీకనుంటిమి కాన లేకలుద
రిఁగ్రాలవీకగలిగె॥ గంటెపైదలిమి న్నెటికంబుపదవిఁ। దొలఁ
గివచ్చియునయ్యదిగలిగెమగుడ। ననుచు నేరుపుఁబలుకులననుఁగు
ఁజెలియ। నడజడిదొలంగనడజడినుడిపిమఱియు॥ 48

సీ॥ తొడుగులూరఁదొలంగి వెడలివచ్చియు నిందుఁదొడుగులుమగుడఁ
గన్బడఁగనయ్యె। నెక్కుడుమావుల నెడసిరాఁగల్గియు నెక్కుడు
మావులియ్యెడనుదోఁచె। పడగదారులనాఁడు వాసియే తెంచియుఁ
బడగదారుల నేడుప్రబలుటయ్యె। చిటుతఁగానక పెద్దతఱికొక్క
రునిఁగంటిమిందెన్నిచిటుతలోయెన్ననయ్యె। రాఁగలుగు మేలుకీళ్ళ
వ్వివోఁగడంక। నోహటిఁచినఁబోవు నేయో నెలంత। యనుచునద
నునకగు నేర్పుటరువు లెఱిగి। పలుకుచటఁద్రోవబడలికఁదొలఁచి
ముందు॥ 49

క॥ వేగుచునడవి వేసఁగిఁ। గ్రాఁగుచుబిట్టెండ సెగలఁగార్పొదల
దరిఁ। లోఁగుచువీఁగుచు నేగుచు। మ్రాఁగుచుసాగుచుఁగరంబు
మ్రాలుచు నెదుట॥ 50

క॥ మ్రోఁగుచునొర సెడివెదురుల। నాఁగుచునడజడినిఁగాల్వ లగు
మైచెమట॥ దోఁగుచుదొట్టినవెతల॥ దూఁగుచు వెనుజిక్కు
ననుఁగుఁదొయ్యలిఁగనుచు॥ 51

సీ॥ కొడుకు నాచేఁదెమ్ముపడుకులీచేరమ్మునడు కాన బడలి జేనాతిమిన్న
చఱియలియ్యెడఁగొండ నెఱియలియ్యెడనండదఱియబిట్టెలసి లేత

లిరుఁబోణి! సలుగులియ్యవిజంకకలుగులయ్య వికొంకకలుగుల
మొంది తేయనుఁగుఁజెలియ! కలుగుచాలెందునుబలుగుతాలిందు
నునలుగుడంది తెత్తోవనడచిమగువ! యనుచుఁగైదండనొసఁగుచు
సంతకంత! కువిదబాములఁగనిపైఁపకుబికిపొంగి! పొరలిపలుమా
టువిడివెల్లి విరిసి తెరలు! తెరలగుచువచ్చు వగపునఁదెఱవఁ
గాంచి॥

52

సీ॥ చలువరాఱా నేలఁజనఁదలం గెడినీకుగరువుగట్టుల మెట్టియరుగవల
సె! తలిరుఁబూసెజ్జమైగలఁగఁగూరుకు నీకు నెండఁబండలపైఁబ
రుండవలసె! చిలుకపల్కులకింతతలఁకియులెగ్గడు నీకుఁబులుల
రొప్పులనుబాటిలఁగవలసె! ననదీఁగెమైగంచుననివీఁగిచనునీకుబ
లుకాఱుపొదలగామెలఁగవలసె! యెండకన్నునునానక న్నెఱుఁగ
నట్టి! నీకునియ్యేర్చునెరగలినిగుడుసెగల! వ్రంతలందఁగవలసెఁ
గావాలుఁగంటి! కటకటాయేమి తొలిజన్నిగట్టువాఁత॥

53

సీ॥ ఉడుకాఱనట్టియీపడఁకులోయలునీకునలరుటోవరులయ్యెనా నె
లంత! గాండ్రించుపులులుసింగంబులియ్యవినీకువరపుడులయ్యెనే
వాలుఁగంటి! తినవిసంబై నయీగెనుసుదుంపలునీకు నెఱియోగి
రంబయ్యెనేవెలంది! అడుగంటువాఁగులయడుసునీరిది నీకుఁబాన
కంబయ్యెనేపడఁతిమిన్న॥ కనలుకార్చిచ్చునుసికప్పుకప్పుబూదికల
పమయ్యెనేనీకుఁగ్రాల్గంటినేఁడు! నిన్నుఁగన్గొనుకొలఁదికి నెగులఁ
బొగిలి! యెరియుచున్నదిమదితగవెద్దియనుడు॥

54

గీ॥ అన్నియెఱిఁగియుమీరిటులలయనేల! వసములేమేలుకీళ్ళవ్వివచ్చు
ఁబోవు! కొన్నినాల్భేందువెన్నెలకొన్నినాళ్ళు! చీకటిగదాసతం
బయిచేలఁగుటెద్ది॥

55

గీ॥ కలిమికుబ్బక లేమికిఁగలఁకవడక। యెలమిఁబొంగకయిడుమలఁడ
లఁగకెప్పు। డొక్క సోలిక మైదఱి నొనరఁబుచ్చు। టెఱుకగలవా
రిచంద మైయెసఁగుఁగాదె॥ 56

మ॥ కలనాఁడెల్లరలర్చి దీమస మెదఁగాన్పింపఁగా నేర్తురా।
వలసీద్రంబునఁదాల్చినోడుదురుచేవఁ మీటివిన్నాణులో।
యలఁతఁబొందుకొలందికిఁ నిలుతురొయ్యఁగాన వేల్చిట్లుచి।
క్తులఁగారిం చెడునొండుగా మమనయుక్తుఁడెక్తుదానారయఁ57
క॥ అనిపలువితములనితములఁ। దనబడలిక దోఁపనీనితగవుననవలా
పెనిమిటికెఱిఁగించుచుమును। జనిచనియోలాకు హెచ్చసరవిఁ
గానఁ॥ 58

సీ॥ ఎడ నెడనిలచిచొప్పడరనొత్తినవాలుతుఱుమురెమ్మలఁదొట్టియఱు
తవ్రాల। ముండ్లీఁగిపొదరిండ్లుమునుకొనియేగు చోదొడగఱలనుసే
లలాడిసికొనఁగ। బిశ్చెండతాకుమైఁ బెటిలుమైదీవియఁజినుకు
పూసలమాడ్కిఁజెమటలాడియ। తనపెన్లిటియలంతఁగనిగుండఁ
గానోడుకన్నీటిసెలలుచన్దట్లజాఱ॥ కాళ్ళుదడబడనిట్టూర్పుగడలు
కొనఁగ। మోమువసివాళ్ళువాఱఁగెమ్మోవిబ్రమల। కొడుకుసంది
టనిడుకొనినడవలేక। నడచిచనుచంద్రమతిఁ గాంచివడుగడఁ
పుడు॥ 59

గీ॥ ఇదిగదావీరినలయింపనదనటంచు। విన్నదనమునలేనిమైవెతఁగ
లంగి। సోలిమూలుచునందందఁజూలిదీలి। దారినడచుచుఁగల్గి
తాకుఁదవిలి॥ 60

క॥ పడికొంతతేజికిఁదేఱిన। వడువునఁగాన్పించిరాచవలఁతి మొగం
బుఁ। బొడగనితేఁదాయుసుఱులు। గడువడిఁజననున్నవేమిగా
నున్నదొకో॥ 61

క॥ బిట్టలజడిఁదోరితెనిక॥ గట్టిగమాటాడనోపఁగటకటనన్నీ॥ నట్టడివి
పాలుగఁచ్చుని॥ కట్టడిఁదొలిజన్నిగట్టుగావించెనొకో॥ 62

క॥ ఒడలిక పెంపునముందొక॥ యడుగేనియునడవనోప నక్కటకము
నీ॥ కొడమనొకఁడ్రూఁకునీడకు॥ వడిఁజేరిచిదూపఁబాపువైపిటఁ
గనుఁదీ॥ 63

గీ॥ అనుచుబూమియనీరెలుంగునమఱింత॥ చంద్రమతికినిమఱిహరిశ్చం
ద్రునకును॥ వగపురెట్టింపనిట్టూర్పునిగుడఁదనచు॥ తల్లిదండ్రులపై
సారెతలఁపునిలిపి॥ 64

క॥ ఓయొజ్జగాధిచూలీ॥ మీయజ్జలఁగాంచుపదవిమేకొనునెయిఁక॥
హోయనుఁగుఁదల్లినిన్నెడ॥ బాయంగానైతినడవిపాతైతిఁగదే॥ 65

క॥ అనిపలువగలబవంతం॥ బునఁదడుపుఁదారిదాటిమునుకుటఁ
దు॥ గనితలఁకియకటకొడిమెలు॥ పనుపడనీపాటుకొలకుఁబా
తొడునొకో॥ 66

సీ॥ ఉసుటులూటాడంగమినుమింతుఁడైయున్నవాఁడుత్రోవయలంత
వలనవడుగు॥ నోరాటుకొనివచ్చెనీరేయెడనుగానదొరువులవాఁ
గులదొనలసెలల॥ ప్రొద్దునుగ్రుంకెడిఁబులులుగండు మెకాలువిడి
తమనెప్పులవెడలుటయ్యె॥ నడుకానయిందెందుఁగడిఁదిగుట్టలెకా
నికారుగూడెంబేనిగానరాదు॥ అక్కటాయానిరాబారియరయ
కురక॥ వెంటనీమెణకరినేలయంటగట్టె॥ నేమిమూడుటకున్నదో
యింకముందు॥ ననుచుఁద్రాన్బడియుండఁబ్రోయాలుగాంచి॥ 67

మ॥ పనిగాదీవగమీరలుంటకనుఁడాపట్టందియొకింతప॥

చ్చనిలేబచ్చికయునిగగాన్పడెడివెంచంబుడునందొండుగ॥

కుగనమీరచ్చటికేగియందుఁబయికోంగుఁములచినీరింతతె॥

చ్చననిప్పాపనిసేదదేర్పననువొఁజేడ్పాటగుఁగానిచో॥ 68

గీ॥ కొడుకుఁగాచుటటుండనివ్వడుగుమఱ్ఱఁ | గాచుటెంతయునెక్కు
డుకానమనల | నరసివచ్చినకతముననదియుఁగాక | పాటుఁడును
నెవ్వరిటలేనివాఁడుమాటియు॥ 69

చ॥ అనుడువెలందియేనుమడుగారసినీరిదెతెత్తువీనినం |
దనుకనలంతఁదేర్పఁదగుతన్నువితంబులఁదన్నుమంచుఁదాఁ |
జనుటయునింతియవ్వడుగుఁజక్కనెలర్పుచుగాలిదోలఁగాఁ |
చనమపయింటవీచికనుఁదమ్ములఁగాఁతెడునీరుఁబాపుచు॥ 70

గీ॥ అన్నతలఁగకంచునడుగులాత్తుచుదండ | నాఁకలికిఁగరంబునంగలా
ర్చి | పైఁటనిముకుననుఁగుఁబట్టినినోదార్చి | కొనుచునుండగాధి
కొమరుఁడపుడు॥ 71

మ॥ చలముఁబైకొనిపెచ్చురేఁగిదొరకర్జంబొచ్చెమొదింపలోఁ |
దలఁపుఁబేరిమిసోఁకు జోదొకనిఁజెంతఁదోఁచరావించియో |
సొలదిండికనుఁగొంటెనీరిపుడుతేబోనున్నయాతేనిఁజి |

కుఁలఁగుందఁబురికొల్పివానిదిటముఁగూల్పందెజంగెంచుమా॥ 72

క॥ ఈమాపటిదనుకీయెడఁ | బ్రేముడిమాటలనొతవల్లిబింకంబుననోయే
మఱపివానినవ్వల | నామఱ్ఱిఁగంటెయదిగొయద్దానిపయి॥ 73

మ॥ జగమేపారదలంకఁజేయఁగలమైసత్తాందికారించుటే |

తగులంబొందినరక్కసుండొకఁడువేతాళుండునామీటిబ |

ల్పాగరుఁజేకొనియున్నవాఁడచటికిఁబోఁబంచినఁతేనిలే |

మెగముఁగ్రోల్పులిమ్రొంగుచందమునఁదామ్రొంగంగనుంకించెడు॥ 74

గీ॥ అప్పుడుగదాహ్రిశ్చంద్రునరిదియుటిది | పట్టుదిట్టంబుఁగడునెట్ట
పేంటయగును | వెడలుమనవాఁడుజడదారివీడుకొంచు | బంచబం
గాఁజ్జామైవేడబమునఁబొనరి॥ 75

మత్తకోకిల॥ బ్రాతిమైననునుకావివల్వలబన్నికెంజడలాడఁగా॥ బూతి
 పూతయుజింకతోలుక బొందశమ్మునుగ్రాలఁగా॥ నూతలాత
 ముయోగవాగలునొద్దబొక్కణమొప్పఁగా॥ జేతమేల్గుదురా
 కలాప్పెడుచేరుద్రిప్పుచునొక్కచో॥ 76

మ॥ పరపాజింకకల్లాసమునబటచియాపైనోలిఁగూర్చుండిక॥
 న్నరమోడ్పునైతిమోనమునగొలిపిడాయనరాడఁజేడంచుదా
 సరవివార్చియటుండనంతదొరవెంచంబుల్ సెలల్ సారువుల్॥
 దొరువుల్ గన్గొనినీరొకింతయటనెందునలేమిముందేగుచో॥ 77

మ॥ కనియయ్యకిగ్రవునికుగవంపురుసిగాఁగ్రాలనవెసనడాసిబ॥
 త్రినిగైమోడ్పులొనర్చియోతబిసియెంతేనేడువేండ్రంపుటెం॥
 డనుగాననబడిబిట్టుఁదూలితిమివెంటంబ్రేముడినమమ్ముమీ॥
 నెనరుంజూడిగఁగనుంగొనుండనవుడునేర్పొప్పనాసోకుడు॥ 78

చ॥ ఒనరఁగజోగపున్నిదురనుండియుదానపుడపైతెల్విమే॥
 లగునవగఁగన్నువిచ్చిదొరఁగన్గొనిదీవెనలిచ్చుపోలిక॥
 గొణఁగుచుఁజేడనీదుతెఱఁగునమదిచూడిగనిగంటినెంతొజా॥
 లినినెనయించునీకలిమిలేములనెంచఁగనంతకంతకు॥ 79

క॥ ఈపుహరిశ్చంద్రుండను॥ రావలతివయోధ్యయేలురాజపుమటి
 యా॥ దావరిత్రిశంకుకొమరుండ॥ వీవొకనికగ్రంపుఁబ్రతినయే
 పునఁగడక॥ 80

ఉ॥ ఈవిగఁబ్రోలునేలుబడినెల్లనొడబడిగాధిపట్టికే॥
 బ్రోవుగనిచ్చిమున్ననకుఁబోలఁగజన్నముపొంతునీకొనం॥
 గావహినాడినట్టినుడికట్టడినప్పుపసిండినప్పుడీ॥
 గాఢడిలేమిఁజైతరువుకానినిబంచిననీవుఁజానయి॥ 81

ఉ॥ ఏసరకెందు నేరవడినిచ్చెదనంచుగడింపనోసరం।
 గాసమకట్టిరాదరువుకాడిటదూపటిలంగవానికై।
 వేసరినీరురోయనడవింబడివచ్చినవాడవంచురా।
 కాసియెటుంగబలగదొరగ్రచ్చటనచ్చెరువందిపెచ్చుగన్॥ 82

శా॥ మీరుగాననిపోవడుల్ గలవె నెమ్మి వేల్పుమ మ్మెత్తామనీ।
 గోరంపునడుకానమిమ్మునిటమాకుజూపెవేబ్రోవుడి।
 దారిదూపిలెబాటుండింతకొకచందంబైనదూతానుమీ।
 జారీనీరొకయింతయిండుదగబుచ్చద్రాపగానేగుదున్॥ 83

క॥ నీరేయెడబొడగానమి। నీరేయించుకకరంబునీరేయుమెగాల్।
 గారింపకుండనాదట। నీరేనిటమమ్మునిల్వనీరేయనుడున్॥ 84

క॥ నిచ్చలునడవులబడియే। పొచ్చెంబులు లేనిమాకుబొందగు
 నెసతంబొచ్చెపుగ్రచ్చులనిచ్చుల। నెచ్చినగేస్తులనుమిమ్మునీయెడ
 జేర్పన్॥ 85

గీ॥ ఇంతనాడుతల్లి నేమిచూచితొకాని। పుట్టిబుద్ధియెటిగిపొలతిజా
 డ। గానగానగానగలదిచెప్పితిమీకు। రాగజెల్లదిందురా
 వలంతి॥ 86

క॥ దారివడుగడుదప్పిన్। దోరుటటనిజమెదూపదొలచగజా
 రీ। నీరివిసాలు నెమటియున్। వారువగావలయునిపుడువ్రాలె
 దుబ్రొద్దున్॥ 87

మ॥ అకటాయెంజిలిదీటనీకిపుడుసాయంబొండునేజేయలే।
 మికినెంతేమదిబల్లటెంతునయినన్ మేలొండెటింగింతుద।
 ప్పకయీప్రక్కనుజేనుపట్టుగడవన్ బ్రామణ్ణియొక్కొండుగం।
 టికిగాన్నించెడినాకడబడియవింటేయున్నదచ్చొటికన్॥ 88

వఱడులందంచుబొటియలనొఱలియఱవ | నపుడు బేడిదంబైనకాఱ
డవిఱేడు | కన్నుగన్నునుగాననికటికయిరుల || 95

చ || వడుగనిమూపుపైజిఱుతవానినిసందిటజక్కజేర్చిలో | జడు
పుదొలంచియండఁ గొనిచంద్రమతిగయిదండఁదార్చిచే | నడ
రునరాజిక్రొంబెడఁగులయ్యెడదారియొకింతసూపఁద | కీడిజ
డదారితోల్లియెఱిఁగించినకందువనందముందర || 96

సీ || జుంజుఱులైదోచుజొంపంపుటూడలు విరియబోసినతలవెండ్రు
కలన | రివటరెన్నులునాకులవిగ్రికిఱి యఁగ్రమ్ముకాఱుజేఁక్లుమై
కటియయనఁగ | గుబురువెల్పుడుమిణుంగుఱుపులుంగులు కంటి
గుంటలవిడుమిడుంగుఱులనఁగ | తొఱటలవిసమెలకఁగొఱలుచి
ల్వలసెకల్ గ్రాచు నాలకలుకొఱకచ్చులనఁగ | గూబలరొదాళ
ములువెఱగొల్పులనఁగ | మింటికినిమంటికినిగెంటకంటిచూడిగ |
కళుకుఁబుట్టించు కొఱవినయ్యంబుమాడిగ | నడరువేతాళుమఱ్ఱిఁ
దానరసిదఱిసి || 97

క || బలునీటిహత్తిగమిచి | ల్వలగుమితామేటితుటుమువలనగుతెఱగం |
టులపరిమొసళ్ళకూటువ | గలడ్గియఁగాంచిఱేడుగఱ్ఱె చుట
యట || 98

మ || దరిపైవారలడించినూపదొలఁచఁదానీటినిఁద్రాపియేఁ |
కరితానుఁబడెఁగుంకిసందఱనులఁగావించినీరానిచె |
ఛైరనామఱ్ఱియక్రిందజేర్పనవలాచేబోపువోనూడ్చిపూ |
రిరహిఁమెత్తగఁదార్చియత్తడుపుదారిజేర్పఁగావ్వాడును || 99

క || నిచురసుగమెఱుఁగదనుటిపు | డదనయ్యెదనకటంచుసొరటపా

టున్ మదిఁగన్నపగిదిబూమెలు! చదువుచుఁగనుమోడ్చెదబిసి
చలమెనయింపన్॥ 100

గీ॥ ఆఁకటికిడస్సివాపోవుననుఁగుఁబట్టి! బుజ్జగించుచునిద్దురవొమ్ముతం
డ్రడి వేగఁదినఁబండ్లనాపోవవేగనిత్తు! ననుచునటఁగూర్కజోకొ
ట్టుచునువెలంది॥ 101

గీ॥ త్రోవయలఁతయుగొదయునొత్తుదువువెనుప! వడుగునడుగులకడ
నేలఁబైఁటచెఱఁగుఁ! బఱచికనుమోడ్చెదానాదమఱచికంటె!
కటికనేలయదేడరాగరితమేడ॥ 102

మ॥ ననబోణిజెలిముద్దియన్ గరితవిన్నాణెంపుసింగారిఁజ!
కగ్గనిక్రొల్లంటిఁగడానిబొమ్మనవలాకన్నాకుఁబ్రోయాలుజ!
వ్వనినిల్లాలిఁబడంతిఁజేడపుడుక్రేవన్ గాంచియేనాఁడునే!
వనటన్ గాననిదానినేఁడిటులనెవ్వంబుచ్చితేవేలుపా॥ 103

మ॥ అనివంతంగనియెట్టకేలకుటిడిహత్తించియాప్రక్కనెం!
చునుమిట్టాడుమెకాలహావడులూగిన్ దోఁపింపకుండంగమే!
లగ్గనికైవాల్గొనిపూనిహచ్చరికమైఁగ్రాలంగనామట్టినుం!
డినవేతాళునిబంటాకండరిదిపాటిల్లన్ గనుంగొంచుఁదాన్॥ 104

మ॥ తనచేదోడుగనెయ్యరంబిలిచియిద్దండన్ గనుంగొండుచి!
కగ్గనిమైటెకుగ్గననికుగ్గమానిసిని, మెక్కంబోనమైవీడుద!
కెగ్గనటంచామునమట్టియూడలవెసన్ గీఁపెట్టుచున్ దూఁకిచ!
య్యననొక్తైత్తునమింగుపూన్చిఁబయిదాయన్ తేఁడుదానంతలోన్॥ 105

మ॥ అడిదంబున్ వడిఁదిప్పివ్రేసిమెయివ్రయ్యన్ వానిఁబోకార్చివేం!
జ్జడినేతెంచినతకుగ్గసోకులనునొవ్వన్ జేయహరంతవా!

విడుచున్ జెచ్చెర బారివీడి చనియో వేతాళ నేడించు నె.

వ్వఁడొయొక్కండరు దెంచిమమ్మిటులద్రెవ్వన్ జేసెరా వేయన్

106

సీ॥ నెనడెల్లజుట్టివెదినపు ట్టెపరిచేటు లటుతనొక్కెఱగొల్పగిటికొ
నంగి నిట్టరదీఁటినమాసిపొట్టప్రేవులతెట్టె జందెంబులైబొట్టఁ
గ్రంచుకొనంగి కుడిచిగట్టనిత్రేపఁగ్రోలవెక్కసమైన కటికినె
తొడలిపైఁగాల్వగట్ట ఎఱచినెమ్మలబంటఁగఱచదీఁగెలుసాగు
నొచ్చిళ్ళుగాటిమైఱొచ్చుఁబఱప మిన్నుమన్నునునొఱయమం
పిల్లిపెటిగి నెఱసితుదిరేయిమొయిలునాఁగఱియఁదేరి వేడిమం
టలుగ్రక్కఁగ్రొవ్వాడికోర లుదియఁదీడుచు వేతాళుఁడెదుట
నిలిచి॥

107

శా॥ పరామానిసియెట్టులీయెడకునీ కేతేరఁగాఁగల్గెనా.

పేరున్ జెప్పినమిత్తిమిత్తియుఁబొరిన్ వెన్నుండునున్ బీతినా.

బారిన్ జిక్కక పాటిసోదురరయన్ వంటింటికుండేటిచా.

ప్పారందోఁచితివిందువిందుగొనమాకాబూతివంచుండఁగన్॥ 108

క॥ ఈరక్కసియార్పులకిటఁ గూరుకువిడికొమయువడుగుఁగొమరుఁ
డుబీతిన్ గూరుదురనిసోకున్ ద వ్వారన్ వడి నెట్టిముట్టనార్పు
చువాఁడున్॥

109

శా॥ కొండల్ మార్వలుకన్ గరంబుఁబడుకుల్ గొంగోడువోవన్ వడిన్

మెండొనలుగనఁబలగరించియుటిదిన్ మేటిల్లిరాఁజేనిపై.

బండల్ గుండ్లొఱగంగనూకిపఱపన్ బాటింపక వ్వానిబల్.

కండెంపున్ గయిబల్కెడెమునరాక న్నాకు సెండాడినన్॥ 110

శా॥ సోకాపిమ్మటఁబ్రామిడిన్ బెటిగి మైసోలంబునన్ హొచ్చిపె.

వ్వాఁకుల్ చేకొనిదాఁకగాఁబెలుచనామన్నీడుచేవాలునన్.

వీరకణానినడంచరక్కసునికేల్వీలంగబిశ్టేయన।

త్తాకుకదూకొనినొచ్చిచేదొఱగియుకదయ్యంబుపెల్లుబ్బునక॥

111

మ॥ మలనొండుకబెకలించివ్రేయగమకింపకబోయియామఱ్ఱికొ।

మ్మలక్రీనేలఁబరుండువారిఁగనిమైమైగాతిసేకూరెనాఁ।

కలిదీఱకవెసవీరిమెక్కిపిదపకగయ్యంబుఁగావింతునం।

చలఁతికజెట్టటదాయఁగానెఱిఁగిఁజేడంతకజలంబూనుచుక॥

112

శా॥ రారాయెక్కడికేగెదీవటులనోరాకాసినిన్నీయెడక॥

దోరింతుకవడినంచుమఱ్ఱిఁదొలఁగకదోడ్తోడదొదవ్వుగాఁ।

దోరంపుకవడినెట్టిపట్టియమునకద్రుంగింపవాఁడంతమై।

బీరంబుకజెడివ్రాఁలెఁగొండలచటకవ్రేకంబునకగ్రుంగఁగక॥

113

గీ॥ ఇటులవేతాళుఁబాలార్చియేపుగన్న।యాహరిశ్చంద్రుఁగూర్చియ

య్యారెదిటము। వాయఁడెందునననిగాధిపట్టియపుడు। పడమటి

వలంతిజడిగొట్టఁబంచుటయును॥

114

క॥ మనఁజేడగువేతాళుక॥ దునిమెనికకవీడుమనలదూటార్చుని

టక॥ బొనరననిబూచులఘకున। మినుబ్రాఁకినవనమొయిళ్ళుమిం

టికగప్పెక॥

115

గీ॥ మింటఁబఱచియుఁగడిమివెన్నంటితమ్ముఁ। గడఁగిచక్కాడునోయ

నియడలికావు। కావుమనిఁజేనివాఁచారగాములెల్ల। మొఱలిడెనొ

యన్నవగనప్పుడుఱుములుటిమె॥

116

గీ॥ నేటిదనుకనుమనలమేలెఱపిమనిచి। నట్టివేతాళుఁడొటిగెల్లబా

పందనిక॥ నేరనుచుగాములెల్లకన్నీరువెశ్చె। ననగఁజొటచొట

రోలెనుజినుకులపుడు॥

117

గీ॥ బ్రదిమిపైనింతయాసమీకొదవనించు। రాకచనుడుపిసాసులా
రాయటంచు। బీతుగొల్పించుపాసిజల్పించువాడి। వాలుమిటుమి
ట్లునామించులోలిబరఁగె॥ 118

సీ॥ చిమ్మచీకఁటిముమ్మరమ్మింతరెట్టింపఁగొమ్మొయిళ్ళపుడుప్పరమ్మఁగ్ర
మ్మ। వేళ్ళతోఁజెల్లెల్లవెల్లగిల్లఁగరమ్మనుల్లఱమ్మనగాడ్పులాకటవీచఁ
గడలపెనెంట్రతగుడులవీనులుగడెల్ పఱపఱంపిలు మ్రోత
నులుములుమును। నిట్టనిల్వునగట్లునెఱిసిబీటలువాటిపొడవడం
గఁగదండఁబిడుగులురల॥ గడుసుబదటునఁగడువడగండ్లురాలఁ
దటుచుమిటుమిట్లుగొల్పుకొమ్మెటుములడర। మొదటియెలగోలు
జల్లింతముదిరివాన। మించెఁగడవలనీర్దుమ్మరించినటుల॥ 119

గీ॥ ఇటులనెడతెగకేటులైయెంచునీరు। దొరలహూరునజడిగొట్టఁ
దొప్పదోఁగి। తడిసివలిగాలిగజగజవడఁకువడుగుఁ బొదిగిటనుజే
ర్చిరాతేఁడుపొలఁతిగాంచి॥ 120

గీ॥ కట్టవలువదప్పపట్టిమైగఁప్పఁగా। రెంటమింతలేదుకంటెచెలియ,
కలిమికొలఁదిలేమిగలుగునంచనిపెద్ద। లాడుమాటదప్పునాయొ
కింత॥ 121

క॥ అనికొమరునకుఁజేర్చిన। తనచెలిజండ్రమతిఁదగవుదళుకొత్తు
వితం। బుననూరడించిన్ గులుఁగననీనిదిటంబుపెంపుఁగనుఁగొ
నియుండె॥ 122

గీ॥ అపుడుగాధికొమరుఁడాహరిశ్చంద్రుని। నిబ్బరంపుటుటిదికబ్బు
రంబు। వడుచుఁదనమవ్రతినగడతేరెడినొలేదొ। కోయటంచునె
డఁదనుజ్జగొనుచు॥ 123

చ॥ వరకులువంతలున్ వెతలువన్నుకొలందికినంతకంతకున్।

బరువడి హెచ్చితాదిటవునన్ గడిదేరెడుగానియించుకే॥

దెరలఁడువిన్నవోడకటదీకొనియేలవసిష్ఠుతోడనా॥

డరయక వేఁదు తైప్రతినలాడితివేలుపు తేనికొల్వునన్॥ 124

గీ॥ కుడిచికూర్చుండకేలేనిగొడవలేల। తెచ్చికొంటిని పెద్దలఁదెగడి

కాని। కఱదలాడినదదియెట్లుగడచుకుడుప। కనరువడనంచునను

వొకండరయుచుండె॥ 125

చ॥ కలువలువంతఁగూరెవలిగాడ్పులసోకులుమూరెఁజుట్టుఁబు।

ల్లులుచెలువా రెగూడెములఁగోళ్ళయెలుంగులుమీతెమెట్టద।

మ్ములవెతలాతెరిక్కగమిముర్వెడలంగఁగఁదాతెఁదూర్పునన్॥

దెలతెలవాతెఁజీకటలుదీతెజగంబుననంతకంతకున్॥ 126

సీ॥ దొరహరిశ్చంద్రునిబృరముగానఁగవచ్చు తిగవేలుపులయిమ్ముతే

జనంగ। కనిచంద్రమతియీలువునుమెచ్చిమలగొంగ చెలిపంపు

చెంద్రంపుఁజిప్పమనఁగ। తబిసివసిష్ఠుపంతముగెల్చుననివేల్పు గ

మిచాటనెత్తుజేగంటయనఁగ। గెలువనైతినటంచుదలఁచికొశికుఁ

డల్లఁ గంటిజేవులుపేరుకరుడనంగ। నిరులతెవతుంటజక్కవయిం

టిపంట। తొంటినుడియంటచెందొవకంటిమంట। పంటపైరులదొ

రజంటమింటిగంట। వెంటఁగనుబట్టెదమ్మివార్లంటిదంట॥ 127

గీ॥ మట్టినుండికదలిమిట్టులవట్టుల॥ గాళ్ళవీళ్ళనేళ్ళనూళ్ళనాళ్ళ॥ గ

నుచుఁజనుచువెతలఁగంచుచుగుంచుచు। దారిదారివారుదరులఁ

దరల॥ 128

క॥ ఎండగడుబలిసెనడుగులు। మండెదొనలెండెనెండమావులునిం

డెన్। గొండలుదరికొనెనుడువులు। వండువడ్డెబొద్దునెత్తిపై

కెక్కెవెసన్॥ 129

క॥ అంతటగా ధేయుఁడుదన। చెంతకునింగలపు వేల్పుఁజెచ్చెరఁదబ
పుణ। మంతనమునరాఁబనిచిమ। తొంతేనగ్గించియతనికిట్లనిపలి
కె॥ 130

ఉ॥ కొండలఁబిండిపిండిగరగులొగ్గనఁజేయఁగఁజాలుదోటుమై।
నిండుమగంటిమిణగడలినింకెఱనింకనొనర్పుదించువి।
ల్తుండగరంబువాపనలతోలుకదాల్పరికంటిమంటవై।
గండుడిగించిపేర్కొనినగద్దటికాఁడవునీవలంతివే॥ 131

గీ॥ కంటెయూకాటుకోననుగదలిచనెడు। దొరహరిశ్చంద్రుఁగార్గి
దరికొనంగ। డాసిబింకంబుఁబంకింపఁజేసినాడు। ప్రతిననిలుపు
మునావుడువల్లెయనుచు॥ 132

కం॥ వడగాడ్పుఁదోడ్కుగైకొని। విడివడికాఱడవి నేర్చువెరవదియెడఁ
దణ। గడలుకొనఁగప్పుత్రోవరి। వడినరిగెగాడుగ్రల్లవడికడు
రగిలె॥ 133

సీ॥ చిటచిటమిడుఁగుఱుల్ చెదరఁగారాకులు రగులప్రమాఁకులుమంబ
రంబుగొనఁగఁ। బటపటవెదురులొక్కటమండజొండుముల్ బొగి
సినుగ్దయత్తైపోడవడంగఁ। బెటపెటగత్తెల్లపెట్లువాయఁగఁగాటి
నరవలుఁబడఁకులుదరికొనంగఁ। బుటపుటఁగార్చిచ్చుపోగలుమాన్ము
నుమిన్నుఁగప్పదట్టంపుఁజీకట్లుగ్రమ్మ। మలయుసలుగుల మైడిదముల్
మాఁడుపులుల। గోలరింతలుమంటలఁగాలికూలు। సింగములబొ
బ్బరింతలెసంగిబిట్టు। గోరగింతగఁదోఁచెనకోగనయపుడు॥ 134

సీ॥ గాధిబొట్టియయానఁగనితేనిఁదొలిచిల్వలోఁగొనఁజూచునాలు
కలనంగ। అలచంద్రమతిమోమునెలయంచుఁబట్టరాఁగొఱలెడి
తలగాముకోరలనంగ। అదనంచుతేనిబిట్టలయింపవచ్చిన సనిగా

ముజేవులుజడలనంగి వినిగాధికొమరునివేడుకోల్పయ్యెర చెలి
తేనిపైనేయుసెలలనంగి పర్చుచునుదెకతెకసెకలెగయవచ్చుచి
చ్చుమంటలంగనితేడుపెచ్చునొగిలి పొగులువడువుఁగొమారు
నిబొదిగియకుఁ ననువెలందుకఁబొడగాంచియనియెనిట్లు॥ 135

క॥ అలజడియలజడిదేరితి మలరఁగనెరగలినికెట్టులరగలిగొనకా
వలికరుగనగునుమగువరొ తొలివ్రాసిననలువవ్రాతఁడుడువంద
రమే॥ 136

శా॥ ఏనాఁడేదెసనెట్టిపాయమునమున్నేకర్జముజేయునో
యానాఁడాదెసనెట్టిపాయమునఁబోకాకర్జపుణబంటఁడా
మానంఁడెన్నఁడువాలెముగగుడువకేమైదాల్పుసేసేతఁగా
గానరాఁగలమేలుకీళ్ళుసనునేత్రకొల్లంటిపంకించిన॥ 137

గీ॥ పుట్టుటెల్లనుగిట్టుటపొంటుఁగానఁ జావుకావంతయునుజంకఁజూ
నతొల్లి యాడినవితంబజడదారియప్పుదీర్చి నిక్కమెనయింప
నైతిదీనికిందలంతు॥ 138

మ॥ మఱిచివ్వఁమనుమించురాచపగఱమాఝొంచుగెల్పొందిక్ర
చ్చటనేలవడిబాడినేలియొగిమైసాలించుటాంఁడెజగా
నెఱిమైమూర్తురవాడికోలలబడినేటిల్లునవ్వేల్పుప్రోత్
గుఱిజేకోఁగనుటాంఁడెగాకవితనాకుమాఁడెజావీనహి॥ 139

గీ॥ అయిననెప్పటికేదిరానగునొయద్ది రాకమానదుమదివనరంగనే
ల యప్పుదండఁగగాధేయుడనుపమనలఁ గూడివచ్చినవడుఁగని
గూర్చివగతు॥ 140

గీ॥ కొమరుఁబాయంపువాడనికుట్టడనియు నెట్టియిడుమలఁగానని

పట్టియనియు। నెటులఁగా చెదరోయనియెటుఁగఁబలికే। వెంటఁబు
త్తెంచెజడదారివీని నాఁడు॥ 141

క॥ అని తోఁడుమదిఁగలంగుచు। నునికెఁగనివీని డెంద మొరయఁగనిది
యే। యనువగునదనని వేడబ। మునఁచా వెతఁదోఁగు పగిదిమునుకు
చు నెంతే॥ 142

క॥ వడుఁగడుబుడిబుడికన్నీ। రిడుచుహరిశ్చంద్రనన్ను నేర్చెడినీవ।
చెడికార్చిచ్చిఁక నాప్రేమిడితలిదండ్రులను బాయఁముఁడెఁనా
కు॥ 143

సీ॥ తలిదండ్రులొజ్జలదరికన్నుచోనగ్గి నెరియుదుననివార లెటుఁగరైరి।
తనసొమ్ముఁగొనఁబంచెఁదానువిశ్వామిత్రుఁ డడవిఁదోరుదుననియ
రయఁడయ్యె। ఎల్లి నేటఁబసిండియిత్తువీవనివచ్చి తనిగానినాప్తా
టుదెలియవైతి। వితమాటవాసినఁ వెంటఁదెచ్చితికాని కెడయు
దీవనియీవునుడువవైతి। సరవినడవినీవుసచ్చటగా కేను। నిన్నుఁద
వులఁజేసి నేఁడునాకు। మ్రందవలసెవినవెరాచపీనుగుతోడు। లే
క చావద నెడుజోకనుడువు॥ 144

గీ॥ మున్నెవలిగాలిద్రెళ్ళకముల్లుదీసి। కొఱ్ఱడఁచుకొన్నకై వడిఁగొఱల
నెఱియు। మంటలనున్నగ్గినాకిందుమడియవలసె। గటకటాయె
ట్రిచావందఁగలిగెఁదుదకు॥ 145

గీ॥ అనుచుదలపోత లెసఁగబెల్లడలువడుగు। నరసియపుడుహరిశ్చం
ద్రుఁడయ్యతండ్రి। యేర్చునీయగ్గికియొడలేనినిచ్చి। నిన్నుబ్రతికిం
చెదనుగాక నెగులువడకు॥ 146

మ॥ అనితొన్నాయితమైపడంతిఁగనిదాయకవచ్చునీచ్చిచ్చుజొ।
చ్చి నెఱాచొప్పుననగ్గి దేవరకువాసికగోరెలుప్పొంగనో।

జను మేఁ వేల్చెద, నంతఁదాఁదనివి మైఁజల్లారు, నవ్వెన్గోనీ।

కనువొఁబాటునిబట్టినిఁమనుపనంచజ్జల్ వడిఁబెట్టుడుఁ॥ 147

మ॥ వడిమున్నఁచివెలందిబత్తియుఁటిదిఁవాటిల్లనాఁతేనిమే।

లడుగుఁదమ్ములవ్రాలియిట్లు సెలవియ్యఁమీకుఁజందంబెనే।

గడెయేనిఁమిముఁబాసినిల్వఁగలనేకారగ్గినన్నగఁబం।

పుఁడువేబాములకేనినేనెడయమిమ్ముఁగూరిమిఁబేరిమిఁ॥ 148

క॥ వగతెగుదలఁగనుఁగొనిమదిఁ దెగుతెంపొనరించి నాల్గుదెసలుఁ

దెసలం దఁగవచ్చెడియొయెరగలి సెగనామెయిఁజలువగొలుపసె

లవిమ్మునుడుఁ॥ 149

మ॥ సకినీవిట్లుగడంగిచిచ్చుఁకనిచ్చఁగుందియొపట్టిత।

ప్పకనీపైనితలంపుమైగెడయు, నాపైసేగినేనుండనే। [యిం।

టికి, నెట్లొమెయిఁబాయుచుఁ, వడుగఁఁఁటిఁవెన్గనేమానొ

తకుఁదాఁదెల్చినమోసమా, రవడినాదఁదీర్చుటట్లుండఁగఁ॥ 150

చ॥ హరువదిగాదుకాన, ననునగ్గిఁజొరఁజననిమ్మునావుడుఁ।

గరితవల్గావల్లిఁమగఁడుగాలిడకుండఁగనాఁగిమీకునే।

వెరవెఱిఁగింపలేనయినవిన్నపమొండువినుండునిండుని।

బ్బరికమునించి, కాఁగలుగుపాట్లవిపాటిలుఁదప్పకాపయిఁ॥ 151

క॥ మీరేగినపిమ్మటనే। తీరుననిలుటాప్పునదియుఁ దెలుకువెచ్చెలికిఁ।

మీరున్ననీవికల్లులుఁ గోరికయుఁముగితివాలుగునుజేకూలుఁ 152

చ॥ అదియునుగాకగాధికొడుకంపినపాటునికిందునేవెతల్।

పొదుగకయుండఁబ్రోవఁగలసోఁడిమియుఁ మఱియప్పఁదీర్పఁగాఁ।

నదనునుగల్గుదీనమనకాఁడియుఁదుదముట్టు, లేనిచో।

నొదవుఁబసిండికైవడుగునొంటమిఁజంపితిమన్నయాడికల్॥ 153

క॥ తడవికనొనరింపక నా॥ కిడుండానతిఁగి త్తిఁజొరఁగ, నేర్చుచువడిఁ
గా॥ రడవిరగులొగ్గనిమంటలు॥ మిడుఁగులులరుదెంచెమంటి
మింటిఁగప్ప॥ 154

గీ॥ అనుడునివ్వెఁదలవ్రాల్చి హోయటంచు॥ గలఁగినిట్టూర్చియేమి
యుఁబలుక లేక॥ యున్నపెనిమిటివలగొనియువిదబత్తి॥ పరఁగఁగే
ల్లోడ్చి కార్గిఁజొరఁదలంచి॥ 155

గీ॥ అగ్ని కెదురజనఁగ నాలోహరిశ్చంద్రు॥ నకుఁబాసిలోహితాస్యఁ
డంత॥ నమ్మనేనువత్తుననిపోరు వెట్టిత॥ న్నెత్తుకొమ్మటంచు నేడ్వమ
ఱలి॥ 156

గీ॥ నాయనాకన్నతండ్రి చిన్నారియదిగొ॥ వచ్చుకార్చిచ్చుఁజల్లార్చి
వత్తునంచు॥ దలనివిరిచుంచుచువ్విచెక్కిలినినొక్కి॥ తండ్రికడఁ
బంచి తానాయితముగనడచి॥ 157

సీ॥ నీటఁదోఁచెడువాఁడ కాటి నేఁచెడుప్రోడ యంటఁగారానిక్రొమ్మం
టదంట॥ కప్పుదాగులచాల్ప మెప్పుతీరులవేల్పు యుల్లఱంబగుతే
జుబల్లిదుండ॥ బలుమినుగఁగమినిట్టతొలిపలుగుమితిట్ట యింపు
బల్ తగరువార్వంపుదిట్ట॥ మంబరంబుతిరంబుసంబరంబుఁగరం
బు గ్రాలుజంటమొగంబుకడిఁదిజాణ॥ అరిలినామదివాసేతలం
దుమగని॥ నెపుడువేల్పునిపరఁగితి నేనిదాను॥ నిజమువిడఁడేనిజల్లు
నైనిలిచివడువు॥ నరసిమనుపవె పెనిమిటిననుఁగుఁబట్టి॥ 158

గీ॥ అనుచునొడయనిదనడెందముననుబేర్చి॥ నిలిపిగెంటనియుటిదియు
నిబ్బరంబు॥ గ్రాలఁదలఁపునుసమకట్టికేలుమోడ్చి॥ పరఁగఁజేర్చె
డిమొరగలినరుగుటయును॥ 159

సీ॥ చెలువార్లుచెంగల్వకొలఁకునఁజెరలాడుమించునందంపురాయం
చయనఁగ॥ దొగరుజొత్తిల్లుమోదుగపూవుగుత్తులఁ జేరినసాబ

గురాచిలుకయనఁగఁ | సంచుమైఁబొడగట్టుసంజకెంజాయల రే
కెత్తుకొన్నెలరేకయనఁగఁ | తొలిజన్నిగట్టుమైతొవరుఁజాయలదం
డ నెలకొనుపలుకు నెచ్చెలియనఁగఁ | దీడుమంటలఁదలపూవువా
డకింత | చెక్కుచెమరక మైదీఁగెచెన్నదఱుఁగఁ | కుండునాచం
ద్రమతిమీఁదనుప్పరంపుఁ | దెరువరులు మెచ్చిననవానఁగురిసిరపు
డు॥

160

క॥ కరువలియడంగె, మంటల | యరువడిగడముట్టె, సెగలయుల్లఱము
డిగె॥ | బొరిఁబొరిఁబొవలణఁగెనుగా | రెరగలిసల్లా రెవేల్పులె
ల్లరువొగడె॥

161

క॥ ముందఱఁబరుగిడుతనయెఱి | గందఁగనిచన్నఁజేఁపికొగిటికటు
దా | నందుకొనిగారబంపు॥ | బొందికఁజంద్రమతిచెక్కుఁబుడు
కుచుఁగూర్చి॥

162

గీ॥ వేడకనురలెడికన్నీరువెల్లిగొనఁగఁ | సరగనేతేరిపెన్నిటికెరఁగఁ
గాంచి | గరితనీయట్టియిల్లాలుగలుగఁగాదె | యెరియుమంటలమ
నగల్గుటిందుమనకు॥

163

గీ॥ ఇంక నెన్నాడిగనేనిమున్నీయకొన్న | తబిసిరవడినిదీర్పఁగాఁదగిన
యుపమ | చిక్కుననితేఁడువడుగనిజెలినినిసువుఁ | దోడుకొనిమె
ల్లమెల్లనఁద్రోవఁబట్ట॥

164

క॥ ఇల్లులుకఁబండువగునే | బెల్లింపఁగఁగలవువెరవుపెక్కువలనితా | ను
ల్లమునఁదలఁచి మెణకరి | యల్లననడుగిడుచుఁగదలనాలోఁననకు॥

165

గీ॥ ఏకతంబునఁగౌశికుఁడెదుటఁదోఁచి | యేకతంబునఁగంతెనేనెన్ని
యుపమ | లెన్నినకొలందికంతంతకెదిగివీరి | పాటిమెఱయుచును
న్నదివీటిఁబోక॥

166

శా॥ కొండల్ మాఁడెను, జొంపముల్ మలసె, బొగ్గుల్ గాఁగడున్
[నూఁకులున్]

మండెన్, గండు మెకాలుగా లె, బులుఁగుల్ మట్టాడ కేకూలె, వి

ట్టెండెన్ వ్రంతలు, కాని, చంద్రమతియొక్కొం లేని మైగందదే.

వండెడెందదు, చిన్నవోదలుకదావం లేని గార్చిచ్చునన్॥ 167

ఉ॥ ఏడులుబూఁడులున్ గడఁగియేఁచెడులోపలిసూడుమూఁకఁబో

నాడియు నెండవానలకు నాఁకలిదప్పుల కెల్లనోర్చిమై.

వాడియు నెన్నియో వెతలపాలయిమించిగడించినట్టిబల్.

వాఁడితబంపునింపుడి గెవారడిఁగ్రొత్తడి పెంపుముందఱన్॥ 168

క॥ పెనిమిటియ సతము వేల్పుని. తనమదివా సేతలందుదన రెడినవ

లాగొను నేయంకిలిమనచే. సినబూమెల, వెరవొకండు సెప్పెద

నైనన్॥

169

మ॥ చెలిపేరీలువుఁజేసినాపనుపు గాసిన్ వీఁడులోఁగండునీ.

యలవున్ బేరిమివీరలిర్వు రెడబాయన్ జేయుమవ్వెనగఁ తేఁ

డలఁతిన్ స్రుక్కిదిటంబుదక్కి వెతలాయన్ బొక్కి పట్టంతన.

క్కిలివోనిక్కమడంచునంతదనుకన్ గెల్పొందమెం లేనియున్॥

170

క॥ అనినాశ్రుచ్చి మొఱంగినఁ బనివినియవ్వడుగఁడలఁతవాటిల్లినలా.

గునఁగొంతనడచితేనిన్ గనినోరాటుకొనివచ్చెఁగ్రమ్మఱనాకున్॥

171

క॥ వడిఁజనియిందేయెడనేన్. బడియనొకండరసిదప్పిఁబాపుకొనన్నీ.

ర్పుడి సెడు దెమ్మన, దొరసన, వడుగఁడుచంద్రమతికపుడువాకొ

నెనిట్లులన్॥

172

క॥ తల్లియీలువుగలపే. రిల్లాలవుగానఁబేర్చియే ర్చెడుచిచ్చున్. జ

ల్లార్చినన్నుఁబ్రోచితి. వెల్లివిరి సెనీదుపాటివిరివిజగానన్॥ 173

క॥ ఆరంజోతియు, నుడిసిం॥ గారియు, ననసూయ, పనఁటికానుపు
చెలియు॥ దూరుపుమాఁడెపుదొరదే॥ వేరియుఁబురడింపఁగల
రెపేరిమినిన్ను॥ 174

గీ॥ అగ్నిదెళ్ళనీకయర్థిలిదొలినన్ను॥ మంచినట్టినీదుమంచుమదిని॥ మ
ఱవనమ్మనీకుమఱుమేలొనర్పఁగా॥ నెంచియితవొకండునెఱుఁ
గఁబఱుతు॥ 175

సీ॥ పేర్చియారంజోతిపెనిమిటి వెఱగొల్పఁదబుసొనర్చికరంబుఁబ్రబ
లువాఁడు॥ తీవంచమోములదిట్టకట్టుడిగించి, జగమురెట్టించినతె
గువవాఁడు॥ వినకున్నతనకొమాళ్ళ నెయ్యిపొలదిండులైకుందసె
పియించినట్టివాఁడు॥ తిగకొట్టికలఁగాల్పఁదగునాఁటిముక్కంటికం
టెఁబేరలుకనుగన్నవాఁడు॥ సరగజగములఁదలఁకింపఁజూలువాఁ
డు॥ గాధికొమరుండుమఱినీవుకారుచిచ్చు॥ దఱిసినట్టులనజ్జడదారి
కనలుఁగడవనేర్తువెతల్లిచీకాకువడక॥ 176

చ॥ మనమెఱుఁగంగనాఁడురుసిమన్నియచీరిదునీడయేటికీ॥
యనువునవేఁదుఁజేయిండుమలందెదు, రాచటికంబుమాటవా॥
సినిదొలినీయకొంటిమఱిసేయఁగఁగాదనిపలుక, నీకుహా॥
యినమునుకత్తినిత్తుననఁడే, యటులాడఁగరాదెమన్నన॥ 177

క॥ ఒల్లఁడుచెప్పిననేలిక॥ వల్లడికెదురెక్కుఁగానివలనిదియనితా॥
నుల్లమునఁదలఁపఁడకటా॥ తల్లినిన్నేమిచేయఁదలఁచినవాఁడో॥ 178

క॥ ఎఱుఁగనివానిదరంబగు॥ నెఱిఁగింపఁగ, దరముమఱియునెఱిఁ
గినవాని॥ గుఱినెఱిఁగింపఁగ, నెఱిఁగియు॥ నెఱుఁగనిమొఱకు
నకుఁదెల్పునేరికిదరవశా॥ 179

గీ॥ ఎఱిగియే గాలికాచాపం నెత్తఁగాదె॥ కలమునరిఁజేరుఁబదిలమైతె
లిసి తెలిసి॥ యెదిరి మెచ్చులకొకయింతయునుటువూన॥ బట్టుని
ల్చు నెతుదకుఁజేడ్పాటుగాక॥ 180

క॥ నొగులువడజగురుగండె॥ దగిలినపులుఁగట్లఁజేనిదవిలివితానీ॥ వ
గుడువడవలసె నెన్నఁడు॥ వగఁగాననిదాన వీవువలఁతిరొపుడ
మి॥ 181

ఉ॥ ఈవయినదలంచివినుమీ, వెడయేలిక వెంటనంటియే॥
లా, వెతలందియియ్యడవినాఁకలిదప్పులనెండవానల॥
వావిరిఁదోఁగివచ్చెదవు, పట్టినిదోఁకొనిప్రోలుసేరరా॥
దా,వలదంచుఁబోఁబనుపునా?మిముగాధికొమారుఁడన్నరో॥ 182

క॥ అప్పింతకుఁదీఱదునుడి॥ దప్పనుదాననుచుఁదలముదప్పినపట్టు॥
మెప్పునకోముప్పునకో॥ చొప్పెలుఁగకఁజేఁడువూనెఁ జొరవత
నాన॥ 183

చ॥ గడువెడలంగవచ్చెడి, నిఁగఁబదినాల్చెడగల్లు, నింతకే॥
ర్పడనొకగవ్వకాసుఁగనుపట్టదుమీకడ, గాధిపట్టిదా॥
ఁగడువడివచ్చియప్పునకుఁగస్తయొనర్చిన నేమిసెప్పునో॥
యొడయఁడు, దావినండకటయూరకయాఱడిబ్రుంగనెంచెడి॥ 184

క॥ తానింతకుమిమునమ్ముడు॥ వోనిచ్చిపసిండినీయమొనసెనొకంశే॥
తానుజెడిమిమ్ముఁజెఱపఁగ॥ బూనెడినావెంటరమ్మ ప్రోల్ సేరం
గ॥ 185

క॥ వడినరిగితబిసికాళ్ళనొ॥ కడుపునొపట్టుకొనినీకుఁగ్గామొకిగడినీ॥
బుడతకుఁబట్టిముగట్టఁగ॥ నెడరెంచెదనింకనూరికే తెన్నునుడు॥ 186

క॥ శౌరావెక్కురువడుగా॥ కారానితలంపులెత్తికారించెదున॥ న్నూ
రికిరమ్మనిమఱినా॥ గారవపుణమగనివిడిచికారడవిఁగటా॥ 187

సీ॥ మగనిపైఁగూరిమిమానిచేడ్పడునదికలికిగాదది పాడుటాలికిగా
ని॥ పెనిమిటిపైబాల్చిగనకవీడ్పడునదిగోలగాదదిజముకోలగాని॥
మనువునఁగొన్నవానిని మేలుపడనదికొమ్మగాదదిపెనురిమ్మగాని॥
చేపట్టువానిమచ్చికద్రెళ్ళమనునది నాగగాదదిజగఱఁగగాని॥ య
ట్టివెలఁదుక॥ గాన్నించునరువుబరువు॥ చేయనెయ్యంబుకయ్యంబు
చేతరోత॥ పన్నుకొలుపులుపలుపులుబత్తిమీత్తి॥ యదియుజగము
ననొక్కయిల్లాతెతలఁప॥ 188

క॥ పడఁతికిమగంఁడెచెలువము॥ తొడపుణజుట్టంబువేల్పుఁదోడుకగడ
కే॥ డ్గడయునుదానేగదయో॥ వెడపాటుఁడనీదునుడులువినవె
క్కసమా॥ 198

క॥ నెలలేనిరేయిసోలిక, వెలుఁగులయైకిమీఁడుగానుపింపనిపగలుక॥
బలె, దివ్వెలేనిమాడుగు॥ పొలకుచ, గదమగనిబాయుపొలఁతుకబ్ర
తుకుక॥ 190

క॥ నేర్చితివిపెక్కు, రుసికిక॥ గూర్చినమెణకరివి, నీవుక్రొత్తడిపెం
పుక॥ గూర్చియెటుంగకకఱతలఁ॥ దార్చెదవాయులులఁబలికితల
ఁపకపాడిక॥ 191

క॥ ఏలాజన్నెలు, తేగము॥ లేలా, కతలేల, నుంకులేలా, క్రుంకు॥ శ్చే
లా, యేలానోములు, హాలెముఁదనమగఁడెవేలుపనుపైదలికిక॥ 192

సీ॥ అగ్గిసాకిరిగఁగేలందినచెలువుండు పడఁతికిముంగొంగుపసిఁడిగా
దె॥ తొలిమినుకలెలగాఁగఁదోడుగొన్నవలంతిముగుడకుఁదెఱగం
టిమొదవుగాదె॥ నెలప్రాద్దులెలుఁగఁదన్వలచినయొడయండునె

లతకుఁదలఁపుమానికముగాదె! పెద్దలారయఁదన్నఁబెండ్లియా
డినప్రోడమగువకునటచేతిముగిలిగాదె! చిగుగుబోఁడికిఁగనఁదన
మగనికంటె! నెక్కుడగువేల్పుగలదెయెంచేనిదలఁప! నతనిబాసి
నయిల్లాలికరయనెల్ల! జగములుండియులేనియప్పగిదిగాదె॥ 193

సీ॥ కాటిగల్గెల్లనాకాటపట్లయ్యెను బెనిమిటిదండనేదనరఁజేసి! గం
డుమెకాలెల్లదండు గుఱాలయ్యెనొడయనినేఁబాయకుంటఁజేసి!
పులులదొందడులెల్లచెలులసందడులయ్యెఁజెలువునికడ నేనునిలు
టఁజేసి! యేఁచునోవడులెల్లప్రోచుమేవడులయ్యెమగనివెన్నంటి
నేమనుటఁజేసి! యెద్దులెల్లనునాకిటలగ్గులయ్యె! గాంచితివినీవ
ముంచేతికడియమునకు! నద్దమారయవలెనెనాయొద్దనిట్టి! సుద్దు
లాడకుమవిపాడిచొప్పుగావు॥ 194

క॥ మటియుహరిశ్చంద్రునిద! బృటిచేయఁదలంచియుపమఁబన్నెద
వీవా! తెఱగంట్లుగాధిపట్టియు! నటలెన్నెఁగుడుపబొంకునా? దొ
రకలనే॥ 195

గీ॥ ఇటులనిడుగడదోఁపఁగా నెటుఁగఁబలుకు! చంద్రమతిఁగాంచి
యామెనిచ్చలపుఁబేర్చి! కరిదివడియింకనోరెత్తుటరువుగాదటం
చుమది నెంచిమటియునాయన్నఁగూర్చి॥ 196

గీ॥ వారివారి నెత్తివ్రాలదెట్లుండునో! యట్లుగాకమానదస్తునీకు! ను
డువఁజాలఁగరముఁ బడలితెనింకయు! రాఁడుతోఁడునీరుదేఁడు
నేఁడు॥ 197

గీ॥ అనుచులేనివిన్నదేనముదోఁపగనుండ! నంతలోనలోయలరసి
తోఁడునీరుదెచ్చితడుపుదారికిఁద్రాపిస్తో! యాలుఁగాంచిచనుచు
ననియెనిట్లు॥ 198

హ॥ పొలఁతీముందిక మూఁడుకోసులరుగఁ బొల్పారముక్కఁ ఁటికిఁ
 నెలవై, సింగపుటెక్కిరింతచెలికినీమై, నిరాబార్లకుఁ
 వలనై, పున్నెపునిట్టయై, ముగితికిఁ వాటంపుఁగాఁనాచియై,
 వెలయుఁగాశీయనంగఁబ్రోలచటికిఁ వేవేగఁబోవందగుఁ 199

గీ॥ అచ్చటికిఁబోయితగు తెఱంగరసితవిసియప్పఁదీ ర్చెదమనితనయ
 నుఁగుఁబట్టి మూఁపుపైఁబెట్టుకొనివెంటముగుదఁజెట్టఁ బట్టికొ
 నితేఁడుసనఁగొంతవడికిముంచు॥ 200

సీ॥ తెలివాఁకనీరాడుచెలులమైననుతావిగిలుబాడుతెమ్మెరలలరవీవ
 విన్నంటుతిగకంటివేల్పుకోవెలలపైఁగల్పపైఁడిసి గరముల్గానుపిం
 పఁ తెఱగంటిదొరక్రిందదిగఁగప్పఱామెట్లుఁ బొనరించిరనవేల్చి
 పొవలుదోఁపఁ దెరువరులకుసేదఁదీర్చెదమను నైగదెలుపునా
 నూఁగుఁనూఁకులుచెలంగఁ గనులపండువుదోఁపఁగాఁగనుచుఁజ
 నుచు నాడకాడకుడగ్గటియల్లనల్లఁ గాశిఁజేరిరితేఁడునుగ్గలియు
 లోహి॥ తుండువడుగఁడునక్షత్రకుండునంత॥ 201

క॥ అనిమార్కఁడేయుఁడుచ॥ కఁగనిమాటలవిన్నుమానికపుమానుమ
 నికిఁ వినిచిననవ్వలికతయుఁ వినిపింపుమాటంచుఁదన్నువేవేఁ
 డుటయు॥ 202

శా॥ కొండల్ పిండియొనర్పఁగాఁదొడరునుక్తుఁగల్గుతొల్వేల్పులఁ
 దుండింపఁమఱివారియావలలఁదోడ్తోడుల్పుఁగఁవెండియేఁ
 చండీకోఁగడుబల్లిమీటిమగతాసత్తెనెఱాయెత్తుమై
 గండుఁగాంచినతోరపుఁగుదియడాకైఁ దాల్చుపెన్వేలుపా॥ 203

క॥ తొలిప్రాప, మినుకు తెక్కలిచలమడచినచేప, బాముసంద్రపుర
దేపా॥ లలిముగితిదాప, సోకుల॥ వెలువఱచినతూప, కాప, వ్రే
పసిపాపా॥ 204

మాలినీ॥ సిరిపడఁతిబొజుంగా, చేవరాకాసిగొంగా॥

బిరుదులతలకట్టా, పేర్చుపెంద్రోవపట్టా॥

ఉరుగొనములప్రోవా, యొప్పుపెన్నార్తిరావా॥

వరపుగుడిరొతా, వ్రాతపెన్నేల్పుతాతా॥ 205

గద్య॥ ఇదిశ్రీనీలకంఠేశ్వరాభిధ పరమేశ్వరవరప్రసాద సంభూతస
కలకలాకుశలకులాలకులపారావారకల్పానిధి మండలమండ
నాయమానోర్వి మండలాఖండ సత్కర్తివిభవమండితగుం
డయశ్రేష్ఠినామార్యకులసంజాత శ్రీమద్వైష్ణవసిద్ధాంతోద్ధా
రకాద్దంకి తిరుమలతాతాచార్యవర్య శిష్యప్రశిష్య వట్టివేళ్ళ
గోత్రోద్భవలయ్యన కోటతిరుమలశ్రేష్ఠితనూభవ ఆంధ్రేయ
భైషజ్యకర్తచాతురీధౌరేయసరసకవితానికాయవిద్యజ్ఞనవిధే
యపార్థసారథిశ్రేష్ఠినామధేయ ప్రణీతంబైన శుద్ధాంధనిర్వ
చనకావ్యంబును సత్యవిజయనామాంకితంబునునగు హరి
శ్చంద్రోపాఖ్యానంబునందు తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ

—* చ తు థా ణ శ్వా శ ము *—

క॥ సిరివేంటనంటజగమ। బృరపడఁదబుసులును వేలుపులుబలుగుము
లై। పరుగిడఁగవచ్చి మొసలి॥ బొరిగొనియేనుంగుమిన్నఁబ్రో
చినవేల్పా॥ 1

క॥ వినువాఁకయలలరవల్లికిఁ। బనుపడుకొన్నెలుఁగునుడులపన్నిక వె
లయ॥ వినిచెమ్మకండునికొడుకి। య్యనువుననాగొంతిఁచూలిక
వ్వలికతయ॥ 2

తే॥ గీ॥ అటులనక్షత్రకుఁడులోహితాస్యఁడనుఁగు। జంద్రమలీయు
నుమఱిహరిశ్చంద్రుఁడంత। వేడఁబెనుమాసనముఁజొచ్చివి
న్నవాఁకఁ। బొడగనఁగడాసియొక్కలిఁగడచిమోల॥ 3

సీ॥ కేంద్రములజ్జలైకీలాగన నేనుంగుతొండముల్ కుదురగుతొడలు
గాఁగ। నిసుకదిన్నియలుజానెసఁగుపిటుందులై పొదలంగసుడి
గుంతబొడ్డుగాఁగ। తరఁగలమొత్తంబుతలులై తలిర్చఁగనలతేవె
నాఁచునూఁగారుగాఁగ। జక్కవల్పులితంపుఁజన్నులై యొప్పఁగఁ
దోరంపుఁదూండ్లుకేల్దోయిగాఁగ। వెల్లదమ్మిమొగంబయివెలయ
మీలు। కన్నులుగమీటియెలనాఁగకరణిమెలఁగు। చదలుపఱతనుగని
హరిశ్చంద్రుఁడలరి। కేలుదమ్ములుపెరిగిచియిట్లోలిఁబొగడె॥ 4

ఉ॥ ముమ్మెనవాలుదాల్పుదొరముద్దుపడంతుక, ముజ్జగంపుమే।
వ్విన్నురి, పకిరౌతుబొటవ్రేలినిగారపుబొడ్డు, ఫంటలేఁ।
గొమ్మబెడంగుపైఁట, సిరిగొల్పెడిక్రొత్తడిమేలుబఱి, మా।
యన్నజోహారొనర్తుఁగడునర్తిలిఁబ్రోవఁగదమ్మహమ్ముల॥ 5

తే॥ గీ॥ అమ్మనీచల్లదనమునసలరికాడె। బేసికనువేల్పునీర్వామిఁబెల్లు
సెకలఁ। గొఱులినవిసంపుట్గినిగ్రోలిమనుట। మేలుగొనముల
ప్రోకయోమిన్నువాఁక॥ 6

తే॥ గీ॥ తల్లినినుబేరుకొనినయంతటనెకొలలు। వడిఁబటాపంచలొనిం
కఁబొడగనంగ। ఁగలుగుబాగెమటుండనీకడుపుఁజొచ్చు। వా
రికెంతయుఁబున్నెమవారిగాడె॥ 7

క॥ అనివారాముయ్యేటఁ।మునుకలునొనరించిబత్తిమునుకొనఁగజగం
బునకెల్లవలఁతివేల్పుగు। వినుసిగదొరగుడినిజూచువేడుకపడుచుఁ।
8

సీ॥ ఒకెడఁజొవంచయక్కరంబులవేల్పు నెంచిలోననెసంతసిం
చువారి। నొకచాయముచ్చిచ్చుసెకలఁగూర్చొనిపట్టురెక్కొనఁ
దబమొనరించువారి। నొకపజ్జనెటిమోనమొలయఁగన్నఱమో
డ్చియెటుసువలోచూడ్కనెసఁగువారి। నొండెడదుదురాకదండ
లఁద్రిప్పుచుమినువెల్లిదాల్పుఁబేర్కొనెడువారి। నొక్కకడఁబ్రొ
ద్దుపైఁజూడ్కఁజక్కనిలిపి। జోతలిడువారివేఱొక్కచోటవినికి।
యొదవఁబున్నెంపుఁబొత్తముల్చదువువారిఁ। గనుచువారలు
గాశియుక్కళముఁబట్టి॥ 9

సీ॥ చిటుతజవ్వనపుమైచెలువొప్ప, మొలముంజిదొట్టఁగ్రొమ్మడిపిరిచు
ట్టుఁజుట్టి। జన్నిగట్టుబెడంగుజగతేజుగాన్వింపముప్పొంగుజందెయ
ములనమర్చి। జింకకళాసముల్చేర్చికేల్లమ్ముల, వడుగుకోలలఁజి
ట్టితడుపులంది। పదటుక్రొందెలిబూదిపట్టెలునెమ్మేనసొబగొప్పఁ
గాఁబిల్లజుట్టులాలయ। నొజ్జలాగినేర్పఁబనసలనజ్జములను। బ్రాఁ
తమినుమలఁదవిలికవళ్ళువోక। యెక్కుతక్కువస్తొరములఁజక్క
నెఱిఁగి। నుడువువడువులఁబొడగనివెడలిముందు॥ 10

సీ॥ ఎకరాలఁగోరాడు నేనుంగులనుజూచి పొడవు లేరులకల్పింపడవుఁ
బొగడి। సాహిణంబులఁబెక్కుజక్కులఁగనుఁగొని సూయాణ
పుందండుచోట్లఁగడచి। తెలివాఁకతోఁబుట్టువులవాడలనుదాఁటి
బచ్చబాజాలులపఱపుఁగాంచి। రాచయుప్పరిగలరవణమేల్ పరి
కించి పాటులనల్లిండ్లబంతికలరి॥ నింగిముట్టెడుగుళ్ళయలంగము
లను। గనుచునాహరిశ్చంద్రుఁడుదననెలంతఁ చంద్రముతిఁగనుఁగొ
ని కంటెజగములందు। నెందుఁబేర్కొన్నయాప్రోలి చందమి
పుడు॥

11

సీ॥ ఎన్నఁడేఫోన్నెంపుటేటనీరాడని చెన్నంటితలఁదాల్చుమిన్నువాఁ
క। బిచ్చంబుచేఁబ్రొద్దుఁబుచ్చెడి నిటుపేదనిచ్చనచ్చికమించుద
చ్చిసిరుల। యూవుఁబోఁడులచెంతఁబోవనొల్లనిపేడి సామేనఁదా
ల్చులేలేమనెపుడు। యగఁకువాటినవాలుకైదు వఁగనియఱుకపం
గముమ్రొనవాలుఁబట్టినేర్చు॥ ముటికి నెమ్మేనువాడయ్యవెఱఁగుఁ
గొల్పఁ। దెలిపెనురంగులమించునుదెలివిలేని। మెదుకయయ్య
నురుసులకుఁజదువునేర్చు। మించియివ్వీటమేనుజ్జగించెనేని॥ 12

క॥ అనిమతీయుమతీయునడ్వీ। టనుగలపజపెంపుఁదనమిటారికినుడు
వఁ। వినివడుగుహరిశ్చంద్రుని। గనుచుబలాయంచుగేలిగదురఁ
గనగుచు॥

13

సీ॥ ఎప్పుడాలినిదలకెక్కించుకొనువారు. చెనసియాళ్ళనుబాడుసే
యువారు। బిడ్డనిచ్చినమామబిలుకుమార్చెడువారుచేసెడిజన్నం
బుఁజెఱచువారు। జన్నిగట్టన్ననోచంపఁజూచెడివారు బికిరరపు
బ్రదిమిచోబేర్చువారు। ఒలికిమిట్టయనిల్వనెలపుగ్గాంచి నవారు
పెసఁజూనిమనుగడవిసపువారు॥ దిస్సమొలవారుదయ్యంపుఁదెగల

నఁగఁ బత్తులటఁగప్పురంపునివాళులీయఁ వెలయుముక్కఁటికోవె
లనలరఁజొచ్చి యందునవ్వేల్పుసొడగాన్పునందఁదానుఁ జెలి
యుఁగొమరుండుదటియలోపలికి నేగి॥ 18

సీ॥ బుత్తిముత్తులప్రోవమిత్తిమొత్తిన చేవగలజాణసందఁ పెక్కఁణపు
గాణఁ తలనొప్పవెలిజాలుమొలఁగప్పఁబులితోలుఁగలదంటతబు
సులకలిమిపంటఁ మేనఁబాములువ్రేలఁదోనగాములు గ్రాలఁబొద
లుజాబిలిదాల్పుమొదలివేల్పుఁ కప్పుతైదువతేడ మెప్పుకైదువ
ప్రోడమరుగొంగగట్టుమోపరియనుంగఁ గౌరురాకాసియొడయ
నికానివాఁడఁ నివ్వటిలులిబ్బియేలికనేస్తకాఁడఁ కడిదివేలుపుద
ళవాఁయిఁగన్నవాఁడఁ చెన్నుమడికాసుగట్టురామన్నెకాఁడ॥ 19

శుద్ధనిరోష్ఠ్య సీసము॥ తిగకంటిసెగఁజిలగఁలేజి జాణనడఁచినట్టికీరి
తిఁగన్నదిట్టరాయఁతానరక్కసిడింగరీనియానతినింటలెంకయై
కాచినజింకదారిఁ తనకంటెలాఁతిలేడని హెచ్చియెనసినతా
తజెండాడినదండిదంటఁ తెఱగంటిదాఁతెల్లయెఱఁగఁగ్రచ్చ
టనాఁచికడలిచేదానినకడిదిజెట్టిఁ తనియనెచ్చెలికాయకన్దర
టకలరిఁ మొన్నికఁగడానితిట్టలనిచ్చినట్టిఁ జేజెతెలిగడ్డయేడ్డెఱ
చేగకాఁడఁ సిరిదలిరెప్పడిజక్కరచెలిగలాఁడ॥ 20

మదనవిలసితము॥ మలకొమరితకుఁ వెలయఁగనెఱుకఁ దెలియఁ
గఁబలుకఁ గలిగినవలఁతీ॥ 21

కుసుమవిచిత్ర వృత్తము॥ నుమటనునిప్పుల్ నుసుమున్నగొలఁ బొద్ద
లినచేవఁ బులితోలివేల్పుఁ సదమదమొప్పఁసలిపికరంబా
ముదిపసింతోలుఁ మొలగలవేల్పు॥ 22

కిందగర్భితమాణిగణనికరము॥ నిడుపలతొడవుల నెఱిగొని పెడక్రొంగు
బెడిదపుటడిదముపిడికిటనడరన్। దొడరుచుఁగడిమినిదుడుకలఁ
బడవన్। బడఁజెడఁగెడపినవడిగలవిరుదా॥ 23

తోదకవృత్తము॥ మసనముకూరిమిమన్నెముగాఁగన్। బసుమముమై
కిలపంబయిక్రాలన్। పిసమటుతన్గనగవీరకదనర్పన్। బసవ
హుమాపయిఁబ మ్మెడువేల్పా॥ 24

అలసగతివృత్తము॥ తొలినలువఁగోరి నెఱి, దోరమగు మెప్పుల్। గలు
గఁగనికావరముఁగాంచి తెఱగంట్లన్। సొలయనలయించునల
సోకు తెగఁబోరన్। వెలసిమడియించితవివేల్ప నెలదాల్పా॥ 25

దండకము॥ ఓమేటివేల్పా, జగాజింకదాల్పా, నెఱామేలుచాల్పా
కరంబొప్పఁగానేడు నిర్దేదకున్ మోలఁబెన్నిబ్బిప్రోవబ్బుచం
దంబునన్ నేనునీప్రాపునంజేరఁగంటిన్, రువారంబునన్ మే
లుగైకొంటి, యున్నెంబునన్మంఠి, ముక్కంటి, యీవేగదాము
జ్జగంబెల్లఁబుట్టింపఁగాఁ గూర్తిరెట్టింపఁగా నల్లిగిట్టింపఁగాఁగల్గు
మానీడవయ్యా, నిరాబారిజియ్యా, పురాయించి నీహజ్జకెంద
మ్ములన్ వెండినీమిన్నుజుట్టుంగనుంగోదలంపొంది మున్నోలివె
న్నండునున్ దమ్మికున్నండునున్ బన్నిదంబెన్నియీరేడుపట్లన్
గడున్రోసితారెంచునన్ గానకేవీడరే, యోడరే, పట్టు, పు
న్నెంపునిట్టా, కొలల్ నెట్టుదిట్టా, సుకంబిచ్చుపట్టా, తొలిజే
రిమైబల్లిరోకల్లియున్ జెందఁగాఁగోరి, రేదిన్మరుల్మీటి, రా
యంచవార్వంపువజ్జీరునిన్ గూర్చి, డెందంబునుజేర్చి, లో
చూపున్దూర్చి, వేవేనవేలేండ్లుదట్టంపుఁగాటిన్ దిరంబైనజో
గంబుఁగామించి బల్లెప్పులన్గాంచి సోలంబునన్మించి, వేగం

టివేరంపుఁబంచాణపుఁ జాణచేనంతముప్రోలుఁగట్టిఁచియందుం
 డియవ్వారిఁగ్రొవ్వానిజేజేలపైఁగూడిదండెత్తుటో, చిల్వరాతే
 నిపైదాడిసాగించుటో, మూలవజ్రీలపైఁబూని సూయాణముఁ
 బంపుటో, జోగిసింగంబులఁగాంచికొఱించి పెనైనాడిఁ
 బెట్టుటో, సామలంబట్టుటో, పేదలంగొట్టుటో, ముజ్జగంబిట్లు
 పాలార్పసైరింపమిఁవేల్పులుఁ బాసవాల్క్యాఁకలుఁ బీతఁబం
 కించినిగ్గాంచి తారెల్లరాకాసిరాపాజు చేబడ్డపాట్లన్నియుఁ
 విన్నవించంగనవ్వారియాత్రంబులఁ బాపఁగానెంచి, తోరం
 పుబీరంబునఁమించి, యోలిఁజగంబొందుపెన్బండియై, ప్రొద్దు
 రేగ్రుమ్మరుల్ గాడిగాండై, వడిఁబ్రాతమినుగల్ దువార్చించు
 వార్వంబులై, నల్వతేర్దోలువాడై, లలిఁజన్నపుఁదిండ్లుదండై,
 తలిర్పందురంబుఁ గరంబొప్పఁగాఁజేసి, మేటిల్లఁగాఁబకిర
 రాఁరొతుఁబేరమ్ముగాఁగూర్చి, వేదూసియత్తుల్వ తొల్వేల్పులఁ
 ద్రుంచవా, నించవావేడగనీముజ్జగంబందు, విన్జుట్టుతోఁడా, సి
 గుల్ పెట్టుప్రోడా, తొలిఁ సోఁకులుఁవేల్పులుఁజేరి మున్నీరు
 ఁద్రచ్చంజగంబబ్రముఁ జెందమిన్ననునొకుగమ్మడిఁనాకుచుఁ
 గాల్పఁగానచ్చనాపాలసంద్రంపుఁజేదంత నోదూరఁగాఁబీల్చ
 వామింగ కద్దానితొల్తులప్రోలేలురాదిట్ట తాసారునందంబుఁ
 గాన్పింపఁ గైసేతగాగుత్తికఁదాల్చవా, గట్టురావిల్లుకాఁడా,
 యనిఁమెప్పులఁగన్నవాఁడా, దిటంబొప్పఁగానెప్పుడుఁగొల్చి
 నీబత్తుడై మించుబల్జోగిరాపట్టినిఁ బట్టిరాపెట్టి మిట్టాడుమ
 త్తిల్లుమిత్తి వడిఁమొత్తవా, గిత్తరాఁరొత, నేనేకదాయెల్ల
 ఁబుట్టింపఁగాఁగల్గు దిట్టండనంచెంచిపేరామికఁ మీఱనేకారు

బంగారపుంబొజ్జసర్దారిని బుట్టెచెండాడవా, పెక్కణంబొ
 ప్పంగానాడవా, పాడవా, చెట్టలజీరిపూగిట్టలందాల్చి మైదా
 యురాచిలగతేజీమనేదారిసీ కంటిమంటంబొరిదేర్పవా, యే
 నుంగురాకాసివానిందలంకించిపోకార్పవా, సేమముగూర్ప
 వా, సామి, జన్నంపుసూడా, నినుజిల్వతేడల్లజేజేలపెన్నొజ్జ
 యునల్వపూబోణియు దిన్నంగానెంచియగ్గింపంగాజాలరిం
 కేవితం బొప్పనేనేర్తు, మువ్వేల్పువేల్పా, జొహారుల్ జొహా
 రుల్ జొహారుల్ గడున్॥ 26

సీ॥ బొమ్మయబ్బురమొప్పనిమ్ముగాఁ బలుకులజాణమైప్రబలినచందమ
 రయ॥ వఱలియుప్పరవీది వాడువింతగఁదీవివేల్పులతేడైనవిత
 ముఁదలఁప॥ కాయకనొగనటియకజమొప్పనెన్నికఁబెనులిబ్బు
 లందిపెత్తనముఁగంట॥ వేసాలమారితావెఱఁగొప్పంగానొక్కవె
 లిదీవిరాకల్తినలరుటెన్న॥ క్రిదుకనికరపుంజూడిఁ గాదెమఱి
 యుఁ గొండబెండుగబెండునుగొండగాఁగఁ జేయఁగలిగిననేర్పు
 నుజేవఁగన్న॥ వాడవెంతయుముమ్మెనవాలుదాల్ప॥ 27

క॥ మెట్టినదివెండికేలం॥బట్టినదదిపైఁడియనఁగమడికాసుమలన్॥ బ
 ట్టముగనందిబంగరు, గట్టువిలుగాఁగఁగేలఁగలిగితివనుచున్॥ 28

సీ॥ జగములవెలిఁగింపజాలుకన్నగలానికీ దివ్వెలాకయింతయెక్కు
 వగునె॥ పూపజాబిల్లిక్రొంబుప్పంపుదారికీ యలరులుంపమిఁజె
 ల్వమలఁతియగునె॥ దిసమొలతెఱగంటిదిట్టకీముదినేతవలువలేమి
 కొకింతవన్నెచెడునె॥ యడుగంటనట్టిమిన్నడుగు మోపరికీయలం
 తీనీరిడమిఁగొఱంతవడునె॥ మెసవనాపోవకాకట విసముఁగొ
 న్ను॥ వలఁతీకీపండ్లుతనివినీఁగలవెయైనఁ॥ జందునకునూలిపోఁగ
 న్నచందమునను, నున్నకొలఁదికిఁబూజింపనుటవుగాదె॥ 29

క॥ అనిపలుతెఱఁగులఁగ్రొన్నెల। ననదారిఁగొలిచితేఁడునవలయు
ఁగొమర్చు। డునునలఁతదీఱదేవళ। ముననించుకతడయవడుగుము
నుకొనుకినుకన్॥ 30

క॥ రావెంచునొడమెఁజేర్పవు। కోవెలఁగనియింటికంఠెగుడిపదిల
మునాఁ। దావుకొనిప్రాద్దుగడపఁగ। నేవములేమేమొపలుకనేర్చి
తివరయన్॥ 31

సీ॥ ముయ్యేటనీపూటమునిఁగివచ్చి పసిండినొసఁగెదనేనంటివొక్క
నాఁడు। నెలదాల్పునీప్రాద్దుగొలిచిపలికనపలుకఁదక్కింతునంటి
వీవొక్కనాఁడు। గట్టుకూతునునేడుకాంచి యీఁగలయప్పు
రొక్కమెన్నెదనంటివొక్కనాఁడు। నెలకొన్నకడమవేల్పులఁ
జూచియిపుడురోలెక్కచెప్పెదనంటి వొక్కనాఁడు। తేఁడతే
పుమాపనియెల్లినేడటంచు। నప్పుముప్పనియెఱుఁగక త్రిప్పఁగడఁ
గె। నౌరపీనుఁగుతోడజాగారమయ్యె। నాకునీవెంటఁబడిసొత్తు।
జేకొనంగ॥ 32

చు॥ గడువుఁదాసెను, గౌశికుండికపయిఁగాతాళపుంబేరిమిన్।
వడినేతెంచి, పసిండిదండితివె, వేవంబోయురాహుకలో।
తడుపుందాల్పు, యటంచునన్నడిగితాదట్టింప, నేనేమొగం।
బిడుకొంచింకయులేదటందు, వినితానేమంచునన్నిట్టునో॥ 33

క॥ నేనీవెంటడివెతలకు। లోనైవచ్చినదిగాక, లుగచెడి, నీకై। నేని
పుడుకౌశికునిబి। ట్టానఁబడిమ్రుగ్గవలసె, నౌరాతుదకున్॥ 34

క॥ తానముఁదబమున్వేలిమి। మానితి, దొలిచఘవులెల్లమఱియి,
సందెల్, పోనయ్యె, నీదువెనుబడి। కాననిసీమలనుడిరిగి కాటియ
ఁబడుచున్॥ 35

క॥ విడిముడిఁగూర్పవు, లేదని! నుడువవు, కాశికుండునన్నునొప్పించె
డిసా! మ్మిడుమని, మీనడుమనునే! నడకొత్తునబడినపోఁకనైతిఁడ
లంపఁ॥ 36

క॥ అడిగినవినువకయిదిగో! యెడమెనొసంగుచునటందు పూరకర
యనీ! కడనొక్కగవ్వయునునగ! పడదెమ్మెయిరవడిఁదీర్చిపంచె
దొనన్ను॥ 37

గీ॥ గోరఁబోవుపనికిగొడ్డలిఁగొనుచంద! మల్లనాఁడుతబిసిబల్లిచునకుఁ
బొల్లొకింతనుడువఁబోఁగల్గుదానికి! నింతసేసికొంటివోటుకమాలి
38

శా॥ ఐనఁగర్జముమించలేదిపుడు, తేఁడానాఁడెయప్పంతయు॥
నేనీనేయని, యేదిలేదనుము, నీనేరంబులఁపైఁచివి!
న్నాణెంపుఁజడదారికాశికుండుగ్రన్నంజీరినీకేల్పడి॥
రాణింపఁసెలవిచ్చు, నీకతనిమేల్పాపందఁగాఁగల్గెడు॥ 39

ఉ॥ నావుడుతేఁడువల్కుఁదగునాతొలినాడినమాటదాఁట, నే!
నేవహ్నినైనఁబాటువడియీకొనఁగల్గినయప్పఁదీర్తుఁగా!
కీ, వెఱిఁగించుమాడిఁబలుకీఁగుచునే, యదియొక్కపాడియే,
యోవడుగా, యింకన్నెలగనోటిలకిచ్చెదనేటతేపట॥ 40

క॥ అన,ముంజదారి, తేనిం! గని, నీవెతలరసిమేలుగదురఁగనిట్లం! టి
నిగాక, యేలనాకా! పని, కందకులేనిదురదబచ్చలికేలా॥ 41

క॥ బొంకననిప్రతిదోఁపఁగ! బింకంబులువలికితుదకుబేరజమేమో
యుంకించిచేయఁదలఁచెద! వింకన్నుడికారముడిగియిమ్మిసొమ్ము॥ 42

తే॥ తడవు వేచితినిక నొక్కయడుగు నేని। గదలనీనిన్న నా సొత్తుగడ
నపఱచి। యిచ్చినన్తాని, నీతోడఁబెచ్చలేల, వచ్చు నేమంచిమా
టలవలననప్పు॥ 43

చ॥ అనవుడు తేఁడువలుక, వడుగా, తొలెనుండియునన్న నా వెతల్ ।
గనియు, నొకింతయుఁ మదిఁదలంచక, నేనిపుడీకి సొత్తుదాఁ
పన మొనరించుకొన్నటులఁబలెగడు. నన్యసుబ్రామియెందు నేన్ ।
జనియొడ మెఁగడించితి నె, పైఁచు మొకించుక యిచ్చిపుచ్చెదన్ ॥ 44

గీ॥ అనుడునీ వెంటఁదిరుగాడు నాలుబిడ్డ। వెన్ననీ సొత్తుగా రె, సొమ్మిఁ
దలంచి। వారిఁడెగనమ్మి లేకయింజేరి కేని! గుడు వయడియకొరఁటను
దీర్చికొనఁగరాదె॥ 45

గీ॥ వెన్ననిడికొని నేతికి వేదకినట్లు। పలువఁదగు నాలుబిడ్డలకలిమి నొద్దఁ
గలిగియును, రోయుచున్ జేతనెలగ లేదఁటంచు, నటమటంపఁగని
ట్టులాడెదీవు॥ 46

మ॥ అనినక్షత్రకుఁడాడినన్ గలఁగుచున్ హాసంచు వేఁడూలి, యే।
మనలేకాదలవ్రాల్చి, వందురుచుఁగట్టామెట్టిమాటన్ మదన్ ।
వినఁబాల్వె నటంచుఁబేరనరునన్ వెల్వెల్లఁబోఁ, గాంచిచ।
య్యన సేదన్ దగఁదేర్చిచంద్రమతినెయ్యంబొప్పఁదానిట్లనున్ ॥ 47

గీ॥ నేలనాలుగుచెఱఁగుల నేలిమంతు। గ్రాలఁగన్నట్టికట్టుపకాసువీ
వు, వెండి నెట్టిక సీలవు బేలవగుచుఁ । బనవుచు వె, నేఁడుతగు సేత
బాసియిటుల॥ 48

క॥ గంటిత్తుపైఁచు నాపైఁగి గంటెనయకుమనినఁగనువు కాఁజోర్పునె,
తా। నిధుటరమందక, నెమ్మిలి। కంటన్ నీరిడిన వేఁటకానికిముడ్చె॥
49

క॥ నేఁడితబిసికొమారుఁడు! పోఁడిమిఁజెప్పినతెఱంగు పొందగువెర
వా, ఁదా! తనమగనికిదెస! మూఁడినతఱిఁదోడువడనిముది
తయదేలా॥ 50

క॥ పోలంజూచినఁదమివిడి! యాలనకిటనన్నునమ్మి, యప్పుఁబసిండిఁ!
వాలూరకిడుటతగు, నది! మేలైనతెఱంగుఁజేయమేకొనుమను
డు॥ 51

చ॥ కలికిరొయేటికిఁజ్లెడఁదగాఁడఁగముల్గులఁబోలుకాటులఁ!
బలికెద, వెందునేనిఁదనపైదలినమ్ముడుబుచ్చువెట్టియు॥
గలఁడెజగంబునఁ, దలఁపఁగఁవినఁగూడనిసద్దులివ్విట!
ట్టాలయఁగనాడెఁబోవడుగఁడొంటమి, నీకునుబల్కఁజెల్లునే॥ 52

చ॥ అలమటనెన్నియేనివెతలందియుఁదానెపుడాలుబిడ్డలఁ!
జెలిమినిబ్రోచుటాప్పునలసేతయటుండఁ, బసారుబండము॥
బలెననునమ్మిరోఁబడసిపాటునికిమ్మనిపలెగదేటికీ!
కొలకొడిగట్టఁజేసెదవుకొమ్మరొనన్నదలంపకెంతయు॥ 53

సీ॥ మగఁడంగదనుదోఁగినొగిలియున్నఁ బడంతిగాకెవ్వరాదటఁగాం
చువారు! చెలువుండుదెవులమైఁజికిర యున్ననెలంతగాకెవ్వరో
దార్చికాంచువారు! పెనిమిటిదఱిఁద్రొకిరపనువుచున్న మడంతి
గాకెవ్వరక్కఱఁగాంచువారు! తనుఁగొన్నవాఁడింతదాటియు
న్నబొలంతిగాకెవ్వరోపికఁ గాంచువారు! కలిమిలేములఁబా
యంపుబలిమిముదిమిఁ! గలికిగాకెవ్వరర్థిలిఁగాంచువారు! మఱి
యుఁబెన్దిటిసామేనుతెఱవయనఁగ! నెఱిఁగియునుబల్కఁదగవె
నీకిట్లునేడు॥ 54

క॥ కనికరముఁద్రోచిపులుఁగులఁ! గనికరముఁగలఁచికుత్తుకలఁగోసి

వెసన్ మనుగడబుచ్చెడుబోయయు! విననొల్లండీకడిందివెడను
దులుచెలీ॥ 55

గీ॥ ఆలినమ్మినకటికవీడాయటంచు! నెల్లరునువ్రేలఁజూపింపనిందునం
దు! దూఱుపాల్పడిపదవికిఁదొలఁగికలఁగి! బ్రతుకుటదియొక్క
బ్రతుకెచ్చెప్పకుముదీని॥ 56

తే॥ గీ॥ అప్పుదీర్పమినికొంబుదప్పుననుచు! మనికితంబందునాడెం
దమునుమఱింత! తలకఁజేయకుకడుబెట్టిదములువలికి! మగు
వయనఁజంద్రమతియంతమగనిఁగాంచి॥ 57

తే॥ గీ॥ ఆలిఁబ్రోచుటతగవగునంతకంటె! నాడిబొంకమియొక్కడు
పాడివినవె! పుడమిచెలియొండుకల్లరిఁబుచ్చియెట్టి! చెనఁటి
నేనియుఁదానైతుననినపలుకు॥ 58

చ॥ సరగుననాలినమ్మినదొసంగదితానెటులైనఁబ్రాచితం!
బరసితొలంపవచ్చుఁదొలినాడుకొలందికిఁదప్పుదోసమే!
సరబడినేనిఁబాపుకొనఁజాలఁడెఱుంగవెనల్వయంతవాఁ!
డిరవిటలేకపెంపెడలఁడేమునుదానొకకల్లపేరిమిన్॥ 59

క॥ దొరువునకుఁగట్టపసమై! మురువునకెలజవ్వనంపుమురిపెముపస
మే! లరువునకునెఱుకపసనుడి! పరువునకున్ నిలువరంబు పస
యొందేనిన్॥ 60

సీ॥ కొమరారునీటిపల్లములునూటిటికంటెవిరివిఁద్రవ్వినయొక్కవెం
చమేలు! విరివిఁద్రవ్వినవెంచలరయనూటిటికంటెనడపింపనొక్క
జన్నంబుమేలు! నడపింపఁగలుగుజన్నములునూటిటికంటె కొల
ముఁబ్రోచెడునొక్కకొడుకుమేలు! మఱియట్టికన్నకొమ్మోళ్ళునూ
ఱ్ఱురకంటెనిలువరంబగునొక్కపలుకుమేలు॥ సరవినూఱాఱు

వార్షంపుజన్నములను। నికుగ వంబునుద్రాసుననిలిపిత్తూన్పు। బ
రువుచేముల్లుసూపునిబ్బరమువలన। నట్టినిజములంతిగఁజూడనగునె
మటియు॥ 61

క॥ మనువెనయిం చెడితటిఁజెలి। పెనిమిటిసొత్తనుచుఁదెలుపు పెద్దల
పలుకుల్। వినవేయమైయిననునీ। పనికిన్ వెలకన్మృగంటపాడియ
కాదే॥ 62

మ॥ తనమేనేనిఁదొలంచి పెన్మిటికిఁదద్దగీ మగప్పింపఁగాఁ
జనుతుందున్ నెఱపాడిపైదలికి నెంచఁగానఁబంటింపక।
ప్పునుదీర్పన్ వెరవొప్పవిల్వపడననోచి నిచ్చియన్మంగవ।
చ్చినసొమ్మిచ్చిననిల్వకున్ వెరవుమున్జేకూతెడిన్ వెండియున్॥ 63

తే॥ తానొనర్చినపున్నెంబుదక్కమేను। దొరఁగినననుంగుఁజెలులు
బందుగులుమటియు। బ్రతికినన్నాళ్ళు తెన్నునిపడసికుడిచివెలయు
నీయాలుబిడ్డలువెంటరారు॥ 64

క॥ వగదెంచి నేఁడునాపైఁ। దగులంబెడసేసిపాడితగువరసిననున్।
దెగుబడినిడుమని కేల్గవ। మొగిడిచితనువేఁడుకొనెడు ముగుదన్
గనుచున్॥ 65

గీ॥ అల్లనాఁడుకటికయైనిన్నునే ర్చెడి। కారుచిచ్చుఁజొరఁగగదిమినట్టి।
కొడిమెలానికొక్కకడిఁదిచెయ్యంబెయి। తలఁపుగొనుటనేఁడుత
లిగుఁబోఁడి॥ 66

క॥ మున్నేబాములనెవ్వరి। కన్నెంబెంచితి నొయిప్పుడగడందితినే। ని
న్నమ్మియింకముందే। బన్నమువడియెట్టికొలకుఁబాతొడునొకో॥ 76

సీ॥ కలికియోర్తుకమేనఁగలపంబులనలందగరిత యోర్తుకచల్వసుర
టిపీవ। పడఁతయోర్తుకమేనఁదొడవుల్కుగై సేయవెలఁదియోర్తుక

తావివిరులుముడువ। నెలంతయోర్తుకకమ్మ నెలవస్తులందింపఁగా
 ల్లంటియోర్తుబాగాలాసంగ। నువదయోర్తు మెఱుంగుటుదిరిసా
 వలమర్పనండనొక్కరితగైడండనీయ। నెన్నికకుమీఱఁజెలులుక
 న్నన్నమెలఁగ। నూడిగంబులు సేయఁగ్రొమ్మేడలందుఁ। జలువనెల
 జాలనెలవులఁగలిమినొలసి। నట్టిసీవొక్కరికివరవగుటయెట్లు॥ 68

సీ॥ చొరరానిదట్టంపువిరివికారడవులు బోఁటిరోనాకెలదోటలయ్యె।
 నెరగలి నెనయబిఁబ్బెరియఁగాచిన యెండలింతిరోనాకురేయెండల
 య్యెఁ।బఱపుగట్లకడిందిపడుకురాపజ్జలుచెలియరోనాకుఁబూసెజ్జ
 లయ్యెఁ।బెల్లగిల్లినవేరువెల్లంకికసుగడ్డలు విదరోనాకుమేలోరెమ
 య్యె॥ గరితరోనాకుమెకములుకాఁపులయ్యె। నన్నురోనాకుఁగా
 ర్పట్టుమన్నెమయ్యె। నిన్నుఁగవగూడికానలనున్ననాఁడు। అకట
 నిన్నెట్లునేఁడుబాయంగనేర్తు॥ 69

చ॥ పరఁగఁబసిపడి మేడలబవంతులఁజెంతలరానెలంతలె।
 ల్లగుఁదమిఁగొల్వఁగల్గివొదలఁసుకమందిననిన్నుఁగానలఁ।
 గరువలవెంటఁదెచ్చినదిగాక, తొడింబడఁగారుటగ్గిఁపైఁ।
 బరపియుదానితక్కువకుఁబాల్పుడితిఁనినునమ్మఁగాఁదుదిఁ॥ 70

క॥ వేడబమనితలఁచకనిను। నేఁడొకనికిఁదొత్తుగాఁగనెనరూడ్చి క
 టా। రోడకొకననమ్మఁగన। న్నాడించిననలువనేమి యనఁదగుఁ
 బొలఁతీ॥ 71

క॥ అనిపలుతెఱఁగులవగలఁ।బనవుహరిశ్చంద్రుఁగాంచివడుగఁడుమి
 గులఁ। గనరువడియింకయునుసా। మ్మైనగూరెచ్చెడువెరవుఁదలఁ
 శకుండుటయురవే॥ 72

క॥ ఒఱపొప్పఁగల్గపసిఁడికిఁగఱకులు మెండనఁగనీవుకఱటిదనంబుఁ
మఱుఁగిడినిజమేమఱనని తఱిఁబుచ్చుచుజాఱఁజూచెదవుకదతె
లిసెఁ॥ 73

మ॥ ఇఁకనిన్యాటిచినూటలేటికిటమున్నెయొర్చితఱజూలు, నీ!
సకివోనమ్మెదో లేకనీవెవెలకోజఱబోదువో, వచ్చిసా!
మ్మొకయింతేనిఁగొఱంతకాకిడుమునీయోదార్పులఱబ్రొద్దుపు!
చ్చకఱేఁడాయని,దట్టిఁబట్టిదొరబాజాఱొక్కనెట్టెఱవడిఁ॥ 74

ఉ॥ నెట్టి, కబాయిఁబట్టిచెలినిఱవెలకమ్ముడువుచ్చిరొక్కముఁ!
బెట్టుముపెట్టుకున్నవెతపెట్టెదఁదిట్టెదనంచుగట్టివా!
కట్టడిఁబాటుబొట్టెనుదిఁగాడఁగనాడిబజీతుసేయ, న!
ప్పట్టుననున్నవారపుడుపాటికనుంగొనవచ్చిముందఱఁ॥ 75

సీ॥ తలిరుఁబాయమువానివలఱేని చెలువ్రానియెలవోని లేజుచేనొల
యువాని! పఱపుపేరెదవానిబంగారుసింగారముంగేరు మేని
హారంగువాని! నిడుదచేతులవాని నెలతీరువెలజీరుపాలుపారు
నెమ్మొముకలిమివాని! నలువుమీఱినవానినందంపుఁ జిందంపుఁ
జందంపుఁగుత్తుకఁజెందువాని! మొలకమీసంపుఁదళుకుచేఁగులు
కువాని! నీలిరంగులనిడివాలునెటులవాని! నేనికగుగాని మెకపు
రాకొనువాని! నరసియెవ్వాఁడొయనిసందియంబువడుచు॥ 76

సీ॥ తలిరువిల్తుఁడొకాఁడుతలిరువిల్తుండేని వలనొప్పఁజిలుకరావార్వ
మేది! చలువఱేఁడొకాఁడుచలువఱేఁడేని మేన్ద్రాలంగనందం
పుఁగందదేది! గట్టుసూడొకాఁడుగట్టుసూడేనిఁ జేవఱలునూఱం
చులవాలదేది! వెన్నుండొకాఁడల్లవెన్నుండేనిఁదలిర్పుచెలువంపు
బలితంపుఁజిందమేది! పచ్చఱొక్కలపులుగుఁబోఁబుచ్చిమచ్చిదు

డిచిమగజాలవాడైకైదువదొలంగి। వలమురినిబాసివచ్చునీనలు
పురందు। నొకఁడుగానుండునీతడింకొకఁడుగాఁడు॥ 77

సీ॥ ఈ లేమయెవతోతొల్కాలవటారంపుమన్నియ ప్రేముడిమగువయే
మొ। ఈయింతియెవతోకోరాయంచ వార్వంపురపుతురువారం
పురాణియేమొ। ఈబిడయెవతోకోజాబిల్లిపూదాల్పుచెట్టబట్టినగ
ట్టుపట్టియేమొ। ఈగోలయెవతోకోవేగంటితెఱగంటిపైదోడుసిరి
దొరసానియేమొ। గాకయీచెల్వుమానిసిగరితలందు। జకులం
దునువేలుపుఁజానలందు। బకిరదొరవంగడంపురాపడఁతులం
దు। నెంచుఁగనుఁగొనియెఱుఁగముముందుమనము॥ 78

సీ॥ మోముగాదిదిండిండుసోమానితోలిఁ బాముగాముగాననిచందమా
మగాని। కురులుగావివినీలిసిరులదాల్గల తేఱిపరులదార్కొనుక
ప్పుటిరులుగాని। కనులుగావివియెల్లపనులసాకిరిచెల్లిదొనలవిచ్చి
నతమ్మిననలుగాని। మోవిగాదిదిమేలుతావిపట్టగుకావిదీవెఁగాచి
నకెంపుతీవేగాని। మించుమెయిగాదునిలుచు క్రొమ్మించుగాని।
కొన్ముగాదిదినుడపైఁడిబొమ్మగాని। యనుచునవ్వాడవాడలనరిది
వడుచుఁ। జేడెలారసియచొటరాచిఱతఁగాంచి॥ 79

గీ॥ పాలబుగ్గలుచేరెలక్రాలుగనులు। మొలకకూకటలపరంజితఘ
కుటాడలు। సిగ్గెఱుంగనిపిఱుఁదులుఁజిన్నినగవు। లలరనడచెడుఁ
బడితప్పుటడుగులిడుచు॥ 80

తే॥ గీ॥ అనుచుదమాలోనఁగామువాకొనఁగఁజేసి। వడుగువొడగనిచ్చల్ల
కువచ్చినుంత। దాచుకొననేలయెఱుఁగెత్తితడయికింకఁ। బ
జలువిననింకికొనుగోలుపలుకునునుడు॥ 81

క॥ మనికితపాటందఁగనికఁగి బనిగాదనిఁజేఁడులోనఁబరికించితనుఁ
గనుఁగొనగుములైయటవ। ద్విన్వారించుచియిటులఁ జెప్పఁదొ
డంగె॥ 82

సీ॥ వినరెనాతెఱఁగింత విన్నవించెదమీకుఁగలువలదాయ వంగడపు
వాఁడ। బొందితోమింటిప్రోలందినట్టి త్రిశంకుపుడమివలంకికిఁబు
ట్టినాఁడ। నీరేడుదీపులనేలిన మన్నీఁడనలరహరిశ్చంద్రుఁడనెడు
వాఁడ। కోరగాధియనుంగుఁగొమరునకేల్పడి నెల్లఁదేగంబుగని
చ్చినాఁడ। దనకుమునుజన్నమునకునీకొనినజాడ। నొడమెనిడలే
మివెఱపునేఁడెడఁదఁగాఁడ। నప్పఁదీర్చుటకిటనామననుఁగుఁబ్రో
డ। నోడకమ్ముడువెట్టుచునున్నవాఁడ॥ 83

చ॥ అనవుడువిన్నవారలపురా! కడునచ్చెరువిట్టివేడబం।
బునుమునుజూడమెందనుచు ముకునప్రేలిడిమూఁగినివ్వెఱఁ
గనుఁగొననంతఁబైతరువుకాఁడెడరింపఁగఁజేఁడయెల్లరు॥
విననెలుఁగెత్తిబిగ్గరగవెల్లిడిఁజాటుమనందునీఁడును॥ 84

సీ॥ తనపెన్మిటియవేలుపనుచునోముసొలంతి మంచిగొనంబులమనువ
లంతి। పాడియాలువులఁదప్పకపెంపుఁగను చామక్రొత్తడియనఁ
గఁబేర్కొనినలేమ। కలిమిలేములనుబ్బుగలకలొందని జోటిత
నుదూతిననునైఁచితనియుబోఁటి। బొంకెట్టిదోదానిపొల్పెలుంగ
నికొమ్మపెద్దలన్ననెఱంగుముద్దుగుమ్మఁగి బడతినమ్మెదవిల్వఁడిపా
టులార। పేరుకొనుమేటిరాచవజీరులార। తోరపుంగల్గిచేమీటు
బేరులార। కఱవువడిఁబాపఁగలపెద్దకాపులార॥ 85

సీ॥ గరితతనముగ్రాలఁగార్చిచ్చుఁజల్లార్చి। యుసుటుబొందిఁబొంది
యుండనుమ్ము। నాఁడుబ్రోచినట్టివాపాలిన్నెంపుఁగి బొలఁతనిది
గొవెలకుఁబుత్తుఁగొనుఁడు॥ 86

గీ॥ అనుచుఁగనుఁగవక్తరింత నొనఁకమునుకు। చనరిడగ్గుత్తికయెలర్ప
నాడుటరసి। జాలివడికొందఱటఁదనచాననమ్ము। వేఁదులుగలంఁడె
యిదియెటి వెఱ్ఱితనము॥ 87

మ॥ తనకీపైదలియూలటంట, మఱిముద్దానొక్కఁజేడంట, యీ।
వినెఱామేల్బడిదారవోసెనట, తీర్తివేల్లికెయొక్కఁబా।
పనికిఁసొమ్మిడమాటనిచ్చెనట, యమ్మైకంబుచేలేమిని।
ననఁగోణిఁవెలఁబుచ్చువాఁడటకదే! నంజెల్లరే!! వింటిరే!!!॥ 88

గీ॥ కొలఁదిగురైఁటింగితలకొని తేగంబు। నిడఁగవలయుఁగాకయెవ్వరే
నిఁ। గన్నువోవునంతకాటుకఁబెట్టుకొం। దురైతలంపనెంతదుడు
కుఁదనము॥ 89

క॥ అనిపలుకఁగొందఱయ్యెడ। వినియశానొనచ్చినట్టివిడిముడికకటా। త
నయాలునమ్మువేటిడి।మునుగనివినమింక నెట్టిమొఱకులుగలరో 90

ఆ॥ తన్నుఁగట్టుత్రాళ్ళుదాఁదెచ్చికొనుమాడిగ్గ। నితఁడెతలముఁగాని
యీవినిత్తు। నంచుఁబలికియతివన మ్మెడి నెవరేమి। చేయఁగలరుతా
నచెడఁగనున్న॥ 91

తే॥ ఎవఁడొనిజమరియైయొకంఁడెచ్చిమున్ను। పదవిఁగనెనంచునితఁడు
నప్పగినదువ। నమ్మెఁగాఁబోలుపులిఁజూచినక్కఱాత। వెట్టు
కొనెనంటయిట్టిదౌవినఁగఁబుడమి॥ 92

మ॥ తనకుఁమాలినదన్ముమెందుఁగలదే, తాఁబెట్టఁగానున్నమ।
న్ననవార్వంబులూ, తేరులో, నవరులో, నల్లిండ్లొ, యేనుంగులో,।
గొనబొసొమ్ములూ, గాకమన్నెటికముఁగోల్పోవఁగా నెల్లని।
చ్చి, నెఱాపైదలిమిన్ననమ్మిపసిఁడిఁజేఁగూర్పుచొప్పొప్పునే!॥ 93

మ॥ సరే, యివ్వెంగఁ యిట్టుచీకొనియెఁబో, జాణండునన్నింటనే।
 ర్పరియాగాధియనుంగుఁబట్టి, యకటాపాటింపకౌగాములన్।
 వరకుల్ దార్చిపసిండిగండఁదగు నే, వాలాయమున్ బెట్టకీ।
 వరియేమిచ్చినఁగొంచుఁదాఁదనివిఁబోవం బెల్లుఁగాకెప్పుడున్॥ 94

క॥ ఇచ్చెడివానింజూచినఁ జచ్చెడువాఁడనిఁజేయిజూచుననన్ తేఁ
 డిచ్చినఁగొనితనియకమఱి। నచ్చికఁగొనఁజూచుఁదబిసియైతాన
 వురా॥ 95

ఆ॥ గీ॥ అటులవలయునన్నయానాఁటికానాఁటి। కరుగుదెంచిసొమ్ము
 దిరియరాదే। బల్లిరపొదుగుఁగోసిపాలుఁద్రావెడుమాడ్కి।
 మొదలుముట్టఁగొనఁగ మొగియుటురవె॥ 96

తే॥ గీ॥ ఇంతకునుదొల్లిఁదావట్టిదంతయనుచు। వీడువిడిజోగిముదుకఁ
 డై నేఁడుముసలి। ముప్పునఁదొలిసమర్తనామొనసిమరల। ఁ
 ల్లినాడేలఁదలఁచెఁగాగాధిపట్టి॥ 97

క॥ ఈగాధిపట్టిగాదే। తాఁగోరివసిష్ఠుఁడోముతనవెలియావున్। వేఁ
 గొనఁగనిపోరాటన్। వీఁగినవాఁడిప్పటికినివిడఁడాచలమున్॥ 98

గీ॥ మున్నునేల్పడిఁజలమూనుటెన్నసాజ। మగుఁగదా, పాటుతబిసి
 తానయ్యుఁబాము। ముదిరిగామైనకైవడిమొదటికూళ। తనమున
 మఱింతకంతకెచ్చెనుదలంప॥ 99

క॥ అనివారివారికటఁదోఁ చినకైవడినాడనాడఁజేరంగావ। చ్చిన
 మఱికోదలునొడగని। కనుఁగొనుఁడీపాటువారికట తలుపుడ
 మిన్॥ 100

ఉ॥ అక్కఱయే మొగ్గలైదిరియఁ జడదారికినంచునుల్లమున్।
 జక్కుపడంగవేడినదెజాగనిరాచటికంబునెల్లఁదా।
 మక్కువదారవోసెఁగదమన్నియ, యింతకుజోగివేడకపెం।
 పెక్కుడుఁగాంచెనే, తనివియొక్కడదీయెడఁబాటువారికిన్॥ 101

క॥ తనివిఁగాంచుటటుండఁగఁ। బనివడిజోహారొనర్పఁ బాటుండు
 గొహఁ। రొనరించునన్ననాచుడి। పనియుఁగనఁగలెనట్టి వితమీక
 నులన్॥ 102

చ॥ వడుగఁడుజన్నిగట్టాకఁడువావిరిలేమిడిఁదోఁగినట్లుమై।
 బడలికవేసమూనితిరిపంబుఁగొనంజనుదెంచి నేలమూ।
 డడుగులవేడివేడిబలినక్కటక్రిందికడంగఁద్రొక్కఁడే,।
 తడవినఁబాటుటయ్యలకతల్ గలవివ్వహి నెన్నియెనియున్॥ 103

చ॥ కొలదిగఁగశ్యపుండుమఱిగొందఱుబెట్టుదలిర్పగండ్రగొ।
 డ్డలిదు నెదారిచేదమకుఠావుగఁబంటవలంతినెల్లఁదా।
 మలవడఁగాంచితుట్టతుదకాతని నెంచుననుండనీకపోఁ।
 గలఁచరె, యింక నెంతటికిఁగారుతలంపఁగ నేలవేలుపుల్॥ 104

ఉ॥ వాసిదునీఁడొకండుమునుబత్తియడంకువలొప్పఁబూజలెం।
 తోసమకూరఁదెచ్చితిననోగిరముంచినరేఁగిజోగిదు।
 ర్వాసుఁడొకింతయెంచకెసరఁగసరెత్తికవించితేనిదా।
 గాసిలఁజేయఁడేహితవుగాంతురెపాటులుమేలొనర్చినన్॥ 105

చ॥ ఎడయకపాడిచొప్పొకరికేర్పడఁబెక్కులునీతకంబులన్।
 నుడువగలారుగాని మదినులొగ ననవ్వహిఁదారొకప్పుడున్।
 నడువరు, మేలుఁగొన్నతొలినంటుదలంపరు, కంటింపఁదో।
 డ్డుదురు, చూడఁగుచ్చితులుబాపలు, వారలమాటలేలాకో॥ 106

చ॥ అనిపలుతీరులన్ దెగువనాడికలాడఁగ నేల వేలుపుల్ ।
 వినిమనవారి సేతలకువీరలపల్కులకున్ సరే, మొదల్ ।
 గొనియెఁగదా నెఱిగదబిసిగోరినకై వడినంతఁబోకి కొం ।
 జినఁబరువుండు నేయనఁగఁజేరువనంతొకి పాటుఁడోర్వమిన్॥107

చ॥ తనకలివైతలంపఁగఱదల్ పచరించెదపిట్టితోండ్రఁగా ।
 కనదలవేడవారిడుదురా, యితఁడింతకుదిన నేకొదల్ ।
 గనియె, నెటుంగవామనముకాచినచెట్టుకెరాళ్ళదెబ్బలం ।
 చనినుడువంగ, వింగడములాడకుమన్నమఱొక్కఁడంచులోన్॥
 108

చ॥ సరెసరె నేలయెవ్వరిదిసాకత మొప్పఁగఁబాటులీఁగదా ।
 దొరతనచుందిరీదొరలుదొత్తు, నటుండఁగనట్టివారికిన్ ।
 మరలను నేలతోలిడుటమంతకు, నెందునుసొమ్ముసొమ్ములోన్ ।
 బొరయుటనాయమంచునగుపోడిమిఁ బల్కుచునుండనన్తటిన్॥
 109

ఉ॥ కొందఱు సాహులందుగుమిగూడికటామనకింతసొమ్ముగ ।
 లైందనివారనంచుఁబనికీఁగరువంబునరాణివాసమాం ।
 చుందనరారురాచచెలిదొత్తుగవిల్వఁగఁబాడియానెయొ ।
 య్యందమయంతవారె మొగియందగుదీనికటంచువెండియున్॥110

క॥ ఏనుంగురొంపిఁజిక్కిన నేనుంగయయోపుఁగాకయెత్తఁగఁబూ
 వున్ । దూనిఁగజాలునెమనమా । వానీండ్రులమైనవిలువవలదీవె
 లఁదిన్॥
 111

క॥ అనివెనుదీయఁగతోనిం । గనివడంగక్కఱకువిలువఁగలవారినయం ।
 బునరాఁబట్టుముబేరం । బొనగూర్పుమాటంచుఁగ్రుచ్చుచుండఁగ
 నంతన్॥
 112

శా॥ ఆలోఁగొశికుఁడేగిచాయచొజనొయ్యంజూచినాకింతయీ।
 మేలుఁజేయుమునేలవేల్పువయినెమ్మిఁగాశిసొన్నంద్రబో।
 యాలిఁవిల్చెడిప్రొద్దువంగడపుఁతేఁడౌనాహరిశ్చంద్రునిఁ।
 వాలాయించినిజంబుపట్టుడిపినాపంతంబునెగ్గింపుమా॥ 113

క॥ అదితప్పిననయ్యేలిక॥ ముదితఁగొనిపనులగొనుముమోమోడక
 చె॥ ప్పెదనొక్కటిమఱవకుము॥ య్యదిక్రొత్తడి, వేలుగాఁగనర
 యకుమనుడొ॥ 114

సీ॥ నుదుటఁజూలినమూఁడుపుదియబొట్టులతోడఁగాఁగొన్ననలుపు
 మైకఱకుతోడ॥ పిసకమైజడగట్టిపిరిగొన్నసిగతోడఁగసటుగాఁతె
 డుగుంటకనులతోడ॥ గుమురుగొన్నట్టిగడ్డముమీసములతోడనొచ్చి
 ళ్ళువడుబొక్కినోరితోడ॥ పయినెమ్మలెర్పడుబడుగుటోలముతో
 డగవులబోలెడుతోట్టచెవులతోడ॥ నిడుపుమెడతోడముచకజం
 దెములతోడ॥ కుంటికాల్దోయితోవెన్నుగూనుతోడ॥ నేవఁబుట్టించు
 రూపొందియాపిలాతి॥ కరిగియటఁగాలకొశికుండనఁజెలంగి॥ 115

ఆ॥ కాఁపురంబుసేయఁగానందుగంతకు॥ దగినబొంతదొరికెదిన
 కనంగ॥ గలహకంటినాఁగఁగలికినోర్తుకఁజెట్ట॥ వట్టిసతములేకిబ్ర
 తుకుగొనుచు॥ 116

సీ॥ సబములమోచిబిచ్చములెత్తికానియీవులకొగ్గి నీరుకాసులుగడిం
 చి॥ అళదిప్రాచిన్నియాదలమీఁదఁబడఁజన్లిగొనిగిడుడైంలేనిఁగొ
 నఁగగొంజి॥ వ్రేల్చెన్నిబాగోగునాళ్ళునీకివియంచుఁగితయ్యాయ
 వారంపుగింజలెత్తి॥ కుడవకొక్కరికిఁదానిడకకక్కుటితమైమిండ
 శ్చిఁగిసిండినండఁజేర్చి॥ యరసివావెంచుగలదొతానంచుబంతికు

దుపులకు నేగి తేన్పఁగాఁగుడిచియిట్లు! ప్రొద్దుగడపుచునానాఁటి
పూఁటఁగానీ! వీదిఁజనుచుండియటగుంపువెలయుటెఱిఁగి॥ 117

చ॥ ఎడనెడవావిరిఁబికిరమెత్తినగింజలమూటలఱ్ఱపైఁ
దొడిఁబడఁజింపిపేలికలదోవతికాళ్ళబెసంగమాసిప్రాఁ
బడునులిజన్నిదంబులెదఁబాటిలఁగాగొడుగొండుమూఁపుపై
నిడికొనిచేతనూఁతఁగొనియేమొకొగుంపనివచ్చియచ్చట॥ 118

చ॥ తనననబోణివిల్చుఁడనితద్దయునందఱవేఁడురావలం!
తనిదొవసూడువంగసపుదిట్టఁగనుంగొనినేఁడుచికెఁజే!
కొనఁగచునీఁడటంచుమదిఁగోరికలీరికలెత్తఁజేరడా!
సినచుగపుట్టురాయనికిఁజెచ్చెరనేలికఁమొకెఁమొకిఁన॥ 119

తే॥ గీ॥ ఎవఁడవోనీవునీకొలంబేమొతొలుత! తెలిసికదనిన్నుదీవింపవ
లయుమాకు! నైననినునీతెఱంగునునరయమదికి! నొండువిత
ముగఁదోఁచుచునున్నదిందు॥ 120

చ॥ కడుగడిపోతుమాడిగమెయికండలునిండఁగబల్లికల్లికజే!
వడిఁబరువంబునుగనినవాఁడవుపాలికిఁగూలికేగుటో!
మడఁకలచున్నటోపసులమందలఁగాచుటొకఁటైలమ్ముటో!
కడఁగియొనర్పకీబదిమిఁగాంచుటకంటెనుజావువోలదే॥ 121

శా॥ అలాయిచ్చెలిసీకు, ఁగాచుసుమి, యశ్లైనవెలంబున్నవే!
పోలంజూడఁగఁదెర్వుఁబట్టిచనుపూవుంబోఁడినొకఁగర్తులో!
జాలిఁబోకడవెట్టిపట్టితొడవుల్ జంకింపఁగాదోచినే!
దాలంచీయెడఁదెచ్చియమ్మెనవు, నాకానేర్పఁగాఁజెప్పటల్, 122

చ॥ తెలియఁగనయ్యెనీవుగడిదేఱినదొంగవెఱింగిరేడలా!
గులునినునీప్పుడేకొఱతఁద్రోయుదురచ్చలమూని, కానని!

చెచ్చినెట కేనిఁబోఁబని చిచెచ్చెరఁబాసి మొలుంగు, కానిచోఁ
దొలఁచుము వేగ నాకిపుడుతోత్తుగ వేనినుగాచిపుచ్చెదన్॥ 123

మ॥ అనుడున్ తేఁడనునవ్వి, యోపుడమి వేల్పా! చెప్పెదన్ విన్నుత్ర!
చ్చనగాదేనుత్రిశంకుచూలిని, హరిశ్చంద్రుండ, మున్తాధిరా!
యనుఁగున్ బట్టికిజన్నపున్నెలగనీయన్ లేమి వాతప్పగ!
ల్లనకానెంచివెలందిన మైదనుగొన్గోలందఁగానీయెడన్॥ 124

శా॥ నీవీపైదలివిల్వనున్నఁబసిఁడిన్ జేఁజేర్పు, కాదేనినీ!
త్రోవన్ బొమ్ముతొలంగి, రజ్జులిటనాతోనేలప్రేలంగ, ము!
న్నేవేలేడులు నేల నేలితిఁగదాయెన్నండున్ముచ్చన్నప!
లేగవీటన్ విన, నేడునీవలన నేనిన్నాళ్ళ కాలించితెన్॥ 125

మ॥ దురమున్ జొచ్చి, నరాజిఁబూనిపగఱన్ దోరించిగెల్పొందివా!
విరి నేలన్ వడి నేలుతేఁడు, తటిదప్పెన్ బోయొకష్టింత, చె!
చెచ్చర నేదోతగుపాడి సేతమనఁదాఁజేపట్టుఁగాకెందుదోఁ
గురుకర్జంబునకొగ్గు నే, విడువునీకు వ్వాడపుంజెట్టలన్॥ 126

శా॥ అఁకొన్నన్ దటిఁద్రొకిఁచికుగ వడి పేరాదన్ గరంబున్నన,
ఱ్ఱాఁకన్ గూలినసింగమాము మెఱయన్ హత్తిన్ వడిన్ మొత్తిచే!
వీకన్ జీలిచినెత్తికొత్తమెదడేవేమెకుఁగాకెందుఁబు!
లేచ్చోనెంచు నె, చెల్లముచ్చిలఁగవజ్జీరుండుదా నేర్చునే॥ 127

శా॥ అందున్ బాటుఁడవీపు, పాడి తెఱఁగుల్ హాలెమ్మువాక్రుచ్చునే!
ర్పుందోరంబుగఁగాంచుప్రోడవుకదా, పోలంగనీవిట్టులా!
డందోసంబునఁగాలకాశికుఁడుకట్టాయెనుదొల్తొల్తనీ!
చందంబింతయెఱుంగకంటినుదినన్ సైరింపుదీవించెదన్॥ 128

మ॥ అకటాయీపుత్రేశంకుబొట్టియవె, యయ్యా రేహరిశ్చంద్రయే॥
 లిక వే, నీకెటువంటిపాటాద వెయ్యానికవిల్వకమ్మంగ, నీ॥
 వెక దాజన్న మొనర్చిపాటులకుఁదన్విన్ గోరినట్లీవిపీ॥
 డపి మున్నిచ్చిన వాఁడవాహా! నినుజూడన్ జాలినాకయ్యెడిన్॥129

గీ॥ ఏమి సేయు వారలిట నెందఱున్నను॥ నార్చువారుగానితీర్చువా
 రు॥ గారువినఁగినింతకలఁగకుమందురు॥ కానితోడువడఁగఁజూను
 వారె॥ 130

పంచపాదె॥ శా॥ ఐనన్ నీకునితంబుఁజెప్పెదనుతోఁడా! యింతపాటిం
 పునీతోనాకాశికుఁడంపినట్టివడుగున్ దోడ్చో నఁబంగిం చిమున్నీనే
 సొమ్మిఁకయేదిసొమ్మనుము, తా నేగున్, నిరాబారియున్॥ బోనీరాని
 డిరాచుగాయనుచునాపోవున్, గటాదీనికీ॥ శానన్ బోకడవెట్టె
 డేలవినుమీచందంబు మేల్గదొకో॥ 131

క॥ కడఁగితనవారులోఁతుకుఁగానివారు॥ కడకుఁదీశురనందొల్లినడు
 వవినవె॥ మైనవా రేమిచెప్పిరోయేనువెంత॥ వాఁడనయ్యనుచగ
 వింతవలుకువాఁడ॥ 132

గీ॥ పెండ్లి నెనయించుతఱిఁబూవుబోండ్లయెడల॥ నాలఁబాటులమను
 పుననీలువుసులు॥ లొఱగనుండిన విడిముడిదఱుఁగుపల్లె॥ బొంక
 దోసంబుగాదండ్రుప్రోడలెల్ల॥ 133

శా॥ ఈవాపుట్టిననాటఁగోలెకలుముల్ హెచ్చిల్లఁగా నేల్బడిన్॥
 తీవిన్ గాంచి నవాఁడవొటనిటఁగం తేనీకునీపల్లమే॥
 లేవనిబెంతయుఁదోఁచదయ్యెసరవిన్, నీవీజగంబందుఁగ్రొం॥
 బ్రావున్ జేకొననున్నఁజెప్పెదనులోఁబాటింపుమచ్చొప్పునన్॥134

క॥ తెలిసియె తెలియమి నోతొలి నెలగనిరావారికిత్తు నేననియెఱుఁ
గఁగఁ బలికితివిష్ణుడు సరేనా, పలికిన వెరవుననువడుగుఁబంచెదవు
కదా॥ 135

సీ॥ కలవారికడనమ్మికలనొడంబడికలనక్కుటకనివడ్డికస్వలంది। ఎల్లినేఁ
టఁబసిండఁజెల్లింతుననిపలికఁగడువంతకడపికన్బడక మొఱఁగి। పె
ఱయూరి కేగిదబ్బఱపేరుఁగొని తొల్తనష్టలిచ్చినవారలడుగడా
య। నెటకేనిఁగాఁపురంబెత్తయ్యెడకునుగొనఁగవారరుదేరఁ
గినుకఁబూని। వదరియీరెవ్వరనిశ్రుచ్చివాదులాడి। క్రంతకీడిచి
తెలిగొన్నఁగానరవడి। యెకిగడినటంచుఁగిసురించియేలినొట్టు।
ఁబెట్టుకొనిగంటుముంచఁగాఁబెనఁగుటొప్పు॥ 136

చ॥ అనవుడు నేవగించుకొనియకారచెనంటి తెఱంగులిందువా।
కొనియెదునానగండవయి, కొల్పపుసుప్తవియింకఁబైదలికా।
గొనుతలఁపున్నఁగైకొనుముకోరినలిచ్చినొసంగి, కానిచోఁ
జనుమనఁజేనినిబ్బరముసారెనలంచుచుఁబాటుఁడిట్లనుక॥ 137

చ॥ మనువుకొలంబునకదగవుమన్నిఁజెలంగినరావలంతివీ।
వనుకొనియయ్యెమిన్నకయయాటడిబ్రుంగుమవంచునీకువే
లెనయఁగఁజెప్పితికదలఁపవీవికనీతలవ్రాలబెట్లొయ।
ట్లొనరెడినద్దినోఁదుడువనోపుదురేయెవరేమిచెప్పినక॥ 138

గీ॥ ఎందురాచవారలంచునమినుకెంపు। వంగసంబువారుపాటువా
ని। పలుకుప్రాతఁబలుకుబలెఁగొందురిటనీవే। వండవోనయంబు
వలుకవినవు॥ 139

గీ॥ ఈవురాజవొరొతవొయేరికెఱుఁగ। నగునుబాటుండనాటనేజగ
ముహితవు। నరసిపలికితినాలిఁబోనమ్మునీకే। జాలిలేదటయింక
నాకేలవగవు॥ 140

గీ॥ ఇంతకీవిట్లుననుజూటికెల్లిసముగ। బలుకుటదలంపనన్నొకబడు
గుఁబేద। పాటువానిగఁజూచియిప్పడఁతిఁగొనఁగ। జాలఁడనికడ
యెంచెడుసరకుగొనక। 141

చ॥ కొలఁదియెటుంగవోరివిను, గోణముగట్టిననాటనుండిపీ।
న్దులవెసమోచితేగములగోఁజిపసిండిగడించివడ్డివ।
ట్రెలఁగనుటంకమొక్కటికిరెండునుమూఁడునునాల్గుఁగట్టినా।
త్తెలయఁగఁజేర్చితెన్ మదినినేమనుకొంటివోనేనలంతినే॥ 142

మ॥ అనితానప్పడుమూటదించికొనిచయ్యవిప్పియెందుండితె।
చ్చెనొపాటుండుపసిండిటంకములరాసిన్బోసి, కైకోలె, చెం।
దెనె, నీజట్టియటంచుమేకొలిపితేనిన్, గిన్నజాగేమిఁకన్।
జనుదెమ్మంచుఁగడంగిచంద్రమతిఁగన్నన్బీరఁగానంతటన్॥ 143

మ॥ తెరలన్వంతగనుంగవన్వటదలేతేరంగ, నజ్జోటిలో।
దురపిల్లన్జనమూఁడునాలుగడుగుల్దొట్టిల్లమునెట్టిఁజె।
చ్చెరనమ్తాయనికొంగువట్టిపసిగాసిన్లోహితుండేడ్వవం।
దురితేఁడిల్లనెఁగాలకొశికునకున్బోలంగడన్గుత్తికన్॥ 144

గీ॥ ఆవుఁగొనిక్రేపుఁబాపుదురే! వటింప। విలువనున్నవరాలిన్నివేలా
సంగు। మిపుడుతనతల్లివెనుబడినేగవేగఁ। బనిచెదనువీనినాముద్దు
టనుఁగుఁబట్టి॥ 145

మ॥ అననాకల్లరినేలజేజెయనునారావంత! యెందైననొ।
ప్పునెనీవాడుతెఱంగులావుఁగొనఁక్రేపున్వెంటఁబుత్తెంపఁగా।
నన్నువొచందముఁబాడియున్గలుగ, నీవానాతడన్నేఁడుసా।
త్తునురాఁబట్టుటతల్లిపిల్లలకుఁదోడ్తోజట్టివేర్వేలుగన్॥ 146

గీ॥ పలుకకున్న నావు పలుపునకొక జట్టి। యనుచునింక నేమియటమటిం
చి। వాదులాడనున్న వాడవొనిలుపునీ। జాణతనములిందుజరు
గవనుడు॥ 147

క॥ బల్లి! యమ్ముడుతటి నాగా। దిలిపైదలివిలువనీకుఁదెలిపితిఁగానీ।
యెలకందఁజేరుకొనియ। వ్వెలలోవాడనుచుఁదొలుతవినిపించి
తినే?॥ 148

క॥ ఏలావెడపలుకులుకొనఁ। జాలితివేనిబసిండిచొకంబిడునా। చూ
లినొసంగెద, లేదా। ప్రేలకపొమ్మునుడు, నేలవేలుపుగినుక॥ 149

గీ॥ విలువఁగనుదాకనీవేమిపలుకనున్నఁ। బలుకఁదగుఁగానికైకోలు
వడయజేర। మాడియీకోలుఁగొనుగోలులైనపిదపఁ। బొసఁగద
ననేనుబోదు నేనిసువువదలి॥ 150

ఉ॥ ఇంతకుగాఢిపోఁనికినీకొనఁగల్గినతొంటిలిబ్బికి॥
గొంతకొఁతయయ్యెననికూళతనంబుననిట్టులాడెదో,
క్రంతలనెందు నేమొఁగికన్నమువెట్టియొదారిగొట్టియో।
సంతనఁదెచ్చియిమ్మిచటసాగవునీవెడవాదులెంతయు॥ 151

క॥ అనికాలకౌశికుండటు। పెనపరియైకినుకదొనకజేరజములువా।
కొనుచుహరిశ్చంద్రునితోఁ।జనుడెంచినయల్లబమ్మచారింగనుచు॥ 152

క॥ ఈవాగాధికొమారుని। వావాదులఁదడవుఁబాడివహి నేర్చితిము।
న్నీవైనఁజెప్పవలదే। మావాకాటుడుగఁదగవుమారామిచట॥ 153

గీ॥ నావుడాముంజిదాలుపారావలంతి। నరసియదిసీకునీయకొలైనఁ
దోఁచి। నదియేఁజింగింతునీకిందునాయమనవు। డొడఁబడెదఁదె
ల్పుమనవేడకనుబ్బివడుగు॥ 154

చ॥ తొలుత వెలందినమ్ముతటిఁదోఁపఁగఁబట్టికి వేటుజట్టియీ॥
 వలెనని లేట తెల్లముగవాకొనవందునఁజేసితల్లినిన్॥
 విలిచితనర్చునిప్పుడమి వేల్పునకిచ్చొటనీయఁబాడియా॥
 గలిగినచొప్పుఁజెల్పితనికన్ వెనుదీయుటమెప్పుగాదనన్॥ 155

ఉ॥ అప్పుడు కాలకౌశికుఁడహోయనియర్థిలిఁబాటుపోటనిన్॥
 మెప్పునఁగౌఁగలిం దిక్కొని మేనిమురన్ దమిడాయఁదీసిమా॥
 యప్పుకనుంగొనన్ జిటుతవయ్యుగొనంబులఁబెద్దవీవటం॥
 చొప్పిదమొప్పనొండొరులునొద్దికలాడుటవించునయ్యెడన్॥ 156

గీ॥ తగవుఁదీర్చెదననివచ్చితడుపుదారి॥ యిచ్చకంబులువలెఁగఁగానిం
 కనేమి॥ సేయఁదగుఁదొత్తఁదానేమిసెప్పనదియ॥ నాయమని
 యొప్పిమఱిదానిద్రోయుటురవె॥ 157

గీ॥ తోటఁదలఁబెట్టిరోకటిపోటునకును॥ వెఱవఁజెల్లునెతనతల్లివెంట
 వీని॥ బనుపఁదగవని తెగువనూఁకొనియుఁబనవు॥ మగనినూరార్చి
 మఱిచంద్రమతిదొడంగి॥ 158

క॥ మదినింకమామ్మునూటవుము॥ పదపడివెతలెన్నిపైనఁబడిననిజం
 బున్॥ వదలకుమీపాటుండొగి॥ బదరిననొకకొదవగాఁగబట్టుకు
 మెడఁదన్॥ 159

గీ॥ నవయనక్షత్రకుండిన్నినాళ్ళుమనల॥ గదిమిబెట్టిదములువలిగినది
 తలంపు॥ జీరిచెక్కిలినులివెట్టిచిటుతకెలమి॥ బాబుద్రాపినచం
 దమైమేలూనర్చె॥ 160

చ॥ అనియెఱిఁగిందియున్మగనియండదొలంగుతలంపునెక్కొనన్॥
 గనుఁగవనీరుచిప్పిలవగన్దురటిల్లికరంబువిన్ననన్॥

బనవుచుఁగొంతగ్రుక్కఁగొనిపాసెద నేటికినిన్నటంచుఁజె।
 ట్వునికొగిమొక్కియంతనిసువుదమిఁజాఁగిలఁజేసవెండియున్
 161

చ॥ నెనరునఁగాంతు వెల్లపుడు నేరములుండినసైతు వెన్నఁడున్।
 గనలియెఱుంగవెందునొడికంబుగనాలుడిసూటిపాటిమే।
 కొనిమెలఁగంగ నేర్పుదువుకూర్తువునామదికోరేకలక్కటా।
 పనికికడిందినల్పముఁబాపె నెనీదగుహజ్జదోయికీన్॥ 162

మ॥ అనివాక్రుచ్చుచునున్నచంద్రమతిఁజయ్యెజూచి, యిందేమిమై।
 దొనరింపకదరవాయివేచెనవె, యోహూచాలునీబైజలె।
 ల్లనుమున్నేవినికాంచి నాఁడ, నికవాలాయించి నెట్టింతు, నొ।
 య్యననీమూటల నెత్తిమోచికొనిరవ్వువేగఁబ్రాద్దయ్యెడున్॥ 163

గీ॥ కరముఁగడుపునలేనిదికొఁగలించు। కొనినవచ్చు నెబాళిలోనెనసి
 నటుల। మగనిఁగనిపలెకదిక నేలిమాటలుడిగి। కదలుమనియేర్చి
 చునుగాలకొశికుండు॥ 164

మ॥ తనపైమూఁపుననొదలన్ వెలయనెత్తన్ మోయఁగాలేనియ।
 ప్పెనుమూటల్ నెనరూడ్చిచంద్రమతిపై వేఁబెట్టియాపైవెసన్।
 దనపావల్ గయిఁజేర్చిచేతిగొడుగుజక్కింపఁగానిచ్చిక్ర।
 న్ననఁదోఁడెన్నని, లోహితున్ గదిమివిన్నన్ జేయనయ్యన్యున్
 165

మ॥ పలుమాఱున్ దనపెత్తిటిన్ గనుచునాపన్ రానివంతన్ మదిన్।
 గలఁగన్ గౌనసియాడమైఁజెమటదోఁగన్ గన్గవన్ నీరుపి।
 చ్చిలిచీన్లపయిన్ దొరంగవెతను నైకిఁ భృజౌత్తిల్లెన।
 జ్జలుదొట్టిల్లఁగఁగాలకొశికునిపజ్జన్ గాశిఁగాసిన్ జనన్॥ 166

క॥ ఎడనెడఁగలపైదలుల॥ పుడఁతొగనియబ్బురంబువడుచుఁగటా
యె॥ య్యెడయని చెలియొక దయి॥ న్నుడఁతుక, తన కెట్టివెతలనుంది
లవలసె॥ 167

సీ॥ ఇరు చేరలనుగొల్పఁడరముగాచుకదన్తుకనుఁగొననీచానకన్నుదో
యి॥ కొసరినీడలుజూచుకొనఁగఁబోలుఁగదన్తుతలఁపనిన్తుగువచె
క్కిఁళులచెలువు॥ ప్రతిన్తైపిడికిఁటఁబట్టవచ్చుఁగదన్తువెలయనీపైద
లియలఁతికొను॥ అలరింతసోకినఁదలఁగి కందుఁగదన్తుయెలమినీము
గుదక్రొందఱుకుమేను॥ ఏలనోచెల్ల! యీకొమరాలుమేలు॥ రా
చజవరాలిపోలికల్ రహినిగనియుఁ॥ గ్రాలకెంతయునొక పేదరా
లికరణి॥ నడిగజాదలపైఁగొనివెడలుచునికి॥ 168

ఉ॥ ఇక్కడఁజూడరన్తుచెలువేర్పడఁగ్రాలెడుపాలబుగ్గలు॥
జిక్కనికేలుదండలునుజిన్నిచొకాటపుముద్దుకూఁకటుల్॥
చక్కనిమేనిసొందఱుకుఁజాయలును న్దెలిగొప్పకన్నులు॥
స్రుక్కులువాటుబొజ్జయునుజొప్పడవచ్చెడునికొక్కమారుని॥ 169

ఉ॥ ఏరొకొవీరు, వీరియునికేర్పడఁదోచదుగా! కదన్తుయే॥
పారఁగముందుఁబొన్తునుచునచ్చెలియాదలమోయలేనిపె॥
న్బారకముంచివేగముదిపాటుఁడొకండదెవెంటనంటిపోఁ॥
గారుచు, వీనినీచిటుతఁగాటియవెట్టెడునిందుఁగంటిరే॥ 170

క॥ అనిమేడలనుండికనుం॥ గొనిచేడెలువలుకుచుండఁగుమిగొనియ
టదా॥ రినివాడలననబోడులు॥ వినిమోడులకెత్తినేలవేలుపుఁగ
నుచు॥ 171

క॥ ఎడపకతిరిసియ్యయేడుడి॥ కుడుపులనోపోట్టవోసికొనకెందితడి॥
వ్వడువునఁగొనెదనకున్వర॥ వుడుగానీరాచకొమరుఁబూవుం
బోణి॥ 172

గీ॥ అంచువేర్వేటఁ బేరిసడించువారు। వ్రేళ్ళు పెళ్ళన నెటికలఁజుచు
వారు। నగుచునుండఁగనంతలోనవ్వలంకు। లందుఁజనుచున్న మె
ణకరులరసిదాస॥ 173

సీ॥ నాఁడుగెస్తుఁడుచాగి నాఁడెఘీఁదనకనిముందుఁజే. జాఁచినమొఱ
కఁడితఁడె। అలనాఁడుమనలఁబోగిలుబాడిదారపోతలకాసులం
దినములుచయితఁడె। సోమాసులటులుండఁదామొనగానికైవడిఁ
దేగముగొన్నవాఁడితఁడె। బంతివిందులమెక్కిపడమొన్నను
నలఁద్రోపాడియీవులఁగన్నయతఁడితఁడె। దొరికెనేడనియొ
కఁడుచేమడ్డునాఁచె। తివిరిజన్నిదమొక్కండుద్రెంచివైచె। గెర
లియొక్కండునునుబోరగిలఁగఁద్రోచె। నిటులనక్కాలకొశికు
నెడరుగుడుప॥ 174

చ॥ కనుఁగొనియంతఁజంద్రమతిగ్రమ్మటివారికెరంగియర్థిలిన్।
గనుఁగొనుఁడయ్యలారమటికాటియవెట్టకుఁడంచునెంతొవి।
న్ననమదిజాలినెక్కొనఁగనచ్చికవేఁడినవారలమైయున్।
గనికరమూనిపోపెడువఁగానటనమ్ముదిపాటుఁడావలన్॥ 175

గీ॥ వడుగులేగుటఁబొడగనికడఁకలేచి। వలువసవరించికొనిజందెము
లఁదెమల్చి। కొనిపదంపడిఁజేయూతఁగొనుచుఁబదరి। చంద్రమతి
ఁగూర్చికినిసిహ్నాసరెపిసాల్చి॥ 176

చ॥ చుడుకుఁదనాననన్నిటులఁదొందరఁబెట్టినముంజిదారులన్।
జెడుగులఁబట్టికొట్టుఁడనిచీరితలారులకొప్పగింపకీ।
యెడవడ్డివారిఁబోఁబనిచియేమియెటుంగనిదానిఁబోలెనా।
కిడనయగారముల్వలికికన్నులఁగప్పెదెనేనెటుంగనే॥ 177

గీ॥ ఇంటఁదినియింటివాసంబు లెన్నినటుల॥ నెలమి నే లెడువారి కేయె
గ్గుదలఁచి॥ తివిబల్తాయీవదెట్టిజంతవొతలంపఁ॥ గదలునీ పెండ్లి
నడకలుగట్టి పెట్టి॥ 178

క॥ అనియీతీరునఁగినియుచు॥ గొనుఁగుచునలకాలకౌశికుఁడుసనవెం
ట॥ దనపట్టిఁదోడనిడికొని॥ మనికీతమునవెడలిచంద్రమతియట
వీట॥ 179

సీ॥ గాలికి నెగరిచిక్కనదప్పుపైకప్పుగుండ నయ్యయ్యెడ నెండగాయ॥
వంగి నేలకుఁగూలువాచూరు బరువునకలఁతెగుంజలొకింత నిలువ
కురల॥ నెఱియుదం తెలసంటికఱిపాటుపాదొట్టువ్రాలిదండెం
బులవహిఁదలిర్చ॥ ఏనాఁడొయూడ్చినబానసంబున నెందు మొల
బంటిపెంటకుప్పలుసెలంగ॥ తొల్లియెన్నొండొకురిసినజల్లువాన॥
చాఱలవిగోడపట్టెలచందమెనయఁ॥ జేలఁగుతనయిల్లుకాలకౌశి
కుఁడుగాంచి॥ లోనికేగుటయును వెంటఁదానుజొచ్చి॥ 180

గీ॥ క్రోఁతి మొగమొంటె మెడపుప్పిగొగ్గిపండ్లుఁ॥ జప్పిముకు నుమిడి
గ్రుడ్లుదొప్పచెవులు॥ వెడదనడుమునునిడుఁగూనివీఁపుఁగలిగి॥ పరఁ
గునాకాలకౌశికుపడఁతిగాంచి॥ 181

క॥ ఆపాటుతబెడిదంబగు॥ రూపునకుఁ బెగ్గలిం చిరుటమఱియైతా॥
నేపగిది నేనినయ్యను॥ ప్రాపుఁగనవొదిఁగి మొక్కప్రక్కనునిలు
వ॥ 182

గీ॥ ఇంతలోఁగాలకౌశికునీసడించి॥ కలఁగియాగేస్తురాలగుకలహాకం
టి॥ యెప్పుడువోయినపోకయీవిప్పుడింటి॥ కరుగుదొంచితిక్కికింత
యఘకులేక॥ 183

క॥ ఔసరే! నాయానతిలే! కీసరినొక మెఱుఁగులాడినింటికిఁగొని॥
రా! మీసరమాయిదిగోనీ! పోసరమడఁగింతుననుచుమూతులువొడి
చె॥ 184

చ॥ పొడిచిపిసాళియచ్చెలియ, ప్రోవఁగదేయనిచేతులొగ్గివేఁ!
డెడుతనపెన్దిటిఁ మొనసిడికొనిపెత్తనమేటికింతయె॥
కగడనయినబొకాలిమఱిగాతికిఁగింజలుదేకతెత్తెయి॥
ప్పడుచునటంచుమీటిసిగపట్లకునెత్తినజంకిపాఱుఁడు॥ 185

గీ॥ ఈవలావలనొదుఁగుచునింతినీకుఁ! గరముఁజేఁదోడువాదోడువర
వుగాఁగఁ! దెచ్చితి. నిఁకొండుతెఱఁగుగఁదెలిసికొనకు! మన, మ
ఱింతయునలిగియయ్యతివరేఁగి॥ 186

మ॥ బల్లిరా! కాపురమేటఁబుచ్చిబ్రతుకుఁ బాటింపకిమ్మాడిగరే!
చ్చెలనొకొగ్గుక నాకుబానిసిపనిఁజేయంగఁదెఱ్ఱుంచునేఁ!
గలలోనైననుక్కుఁదెచ్చితి నె, రొక్కఁబెంతపోకార్చితో,
వలదంచెంతగఁజెప్పినవిడువవీవయ్యంపుఁజెయ్యంబుల॥ 187

మ॥ అనితాఁబెన్దిటిమూతులంబొడిచియా రాయెంతహెచ్చిల్లితే!
దునుకొందించెద, నీమొగంబుననుమొద్దుల్ వెట్ట, మాటాడకిం!
కనటంచాఱడివుచ్చిపైఁజఱవఁబోఁగా, ఁగాంచివల్లంచుఁజ!
య్యననప్పాటుతనాఁచిచంద్రమతెయమ్మాయా నెయిక్కర్జముల్ ॥ 188

క॥ అగడిదిపదుగురువిన్న॥ నగుదురుకడుఱవ్వపాలునలుగురిలోన॥
దగదిద్దిసిగ్గుచేటులు! మొగపొనరించెదనుమగనిమోదకుతల్లీ! 189

క॥ ఏనీకుఁజెప్పుఁగలిగిన! దాననెమాబోంట్లకెల్లతగవెఱిఁగిరిపం! గా
నేర్పుప్రోడవెంతయు! జాణవునీకెఱుఁగరానిచందముగలదే 190

చ॥ పెనిమిటినివ్వహిగినిసిపేర్తిదొలంగఁగఁజూలనాడివా।
 మనకుఁగడంగిపైఁజనుటమండటికంబదిగామచేడెకుఁ।
 జెనకియొకప్పుతాఁదగవుసేడ్పడఁదప్పినఁదిద్దుకొంచునొ।
 య్యనఁదగుచూడ్కఁబాడిదెలియఁనుడువందగునెంచునింతికిఁ॥

191

గీ॥ మగనికెదురెత్తిమాఱాడఁదగునటన్తు। వెలఁదికనయమ్ముఁదనపా
 లివేల్పుటంచు। ఁదలఁపువాసేతలనుగూర్చివెలయఁగొలిచి। ప
 రఁగుటదియిందునందునఁబదవితనకు॥

192

సీ॥ కొలసంద్రమునుదాటఁగెలనఁజిక్కినకలంబతివకుఁబెనిమిటియం
 చుఁగూర్చి। కోరికలీడేర్చుకొనువేల్పువెలిగిడ్డియతివకుఁబెనిమిటి
 యందుఁగూర్చి। మూదలగనుదోచుముంగిటిపెనులిబ్బియతీవకుఁ
 బెనిమిటియందుఁగూర్చి। పొలుపారుతమిబ్బిబుత్తిముక్తులప్రోవ
 యతివకుఁబెనిమిటియందుఁగూర్చి। అనయశూర్తిలిఁబెనిమిటియం
 చుఁగూర్చి। గలిగిదైవాలుపున్నెంపుగరితకింక। నేలనోములుపా
 సంబులేలజన్నె। లేలబతములుఁగుంకుడులేలతల్లి॥

193

క॥ అనితానీలువుతెఱఁగుల। వినిదినరాకాసివోలెవేఁడిమిచూడ్కఁ।
 గనికలహకంటిమిగులఁ। బనుకుచునోదివ్వలాడిపాడిఁదెలిపెదే॥

194

చ॥ ఎవతవెనోరుమూసికొనకీవాకక్రోశ్చడివోలెనిల్చి, నఁ।
 దెవడినయంబుచొప్పెఱుఁగదెల్పెచు, నన్నరయంగనీకునుఁ।
 జవకఁగఁదోఁచెనే, పొలువజాణెత, కూయకుమింకఁజీపురఁ।
 జవిరెదనోసియంతరువుచందమెఱుంగకమాటలాడుదే॥

195

చ॥ తగవునుదీర్పుమంచునినుఁదద్దయునింబెవరేనివేఁధిరే।
 తెగుబడిసొన్నువోసినినుదెచ్చినదిందునకాపిసాళి? యీ!

తగులమటుంచిగోటుడిగిదండుగుడిండి మెసంగకింకవా।

సిగమెయివంచియింటఁబనిసేయును పెత్తనమేలనీకిటన్॥ 196

శా॥ ఈవానన్ను నెఱుంగవెంతయు, మగండేపొందినాకియ్యడన్।

జేవిప్పుల్ పొనరించుటారసితివోసీ, మోలమాఱొడ్డినా।

కీపీటన్ మగనాండ్రుమందు రెకడున్ హేరాములన్ దోరకే।

వేవన్ బూతములై నబిట్టళుకు నాపేర్విన్ననీ వేమిఁకన్॥ 197

చ॥ అనుడుకరంబుఁజంద్రమతియళుగఁచునియ్యవఁకింక నేవితం।

బునమగనాలిపాడి తెఱవుల్ వినఁదెల్పఁగ నొనటంచుఁదాఁ।

బనులనొనర్చియీఁగకిలిపామునకున్ బలిపుట్టనీనియ।

ప్పినుఁగుఁదనంపు బాపనితఁబేరిమిఁగొల్చుచుబీతినిచ్చులున్॥ 198

సీ॥ తెల్లవాఱక లేచియిల్లువాకిలియూడ్చిప్రాఁచిపనుల్ దీర్చిబావికేగి।

గ్రుంకివల్వలుగుంజుకొనినీరుగొని తెచ్చియాలుడివండియయ్యాలు

మగల। కిడియోగిరంబింతబుడతకుఁగుడిపింపమిగిలినసరేలేక మె

లఁగినిట్రఁదలియయాకులుగుట్టిపాలముపట్లనురోసిపరఁటలుగొని

రేయిపొరటమగుడ॥ వండివడ్డించియాపాటువాగుగూరుగ।

వొందుదనుకను వారికొల్వునను మెలఁగి। వచ్చిదనపట్టినిదురవో

ఁబుచ్చియంత। నేమికనుమూయునోకొంతయెడముతాను 199

క॥ వెతగుడిచిచంద్రమతియివ్వితమునబానిస మొనర్చి వెగఁచుటయున్

బా। టుతకలహకంటిగొదవలు। వెతకుచుసిలుగులచుటింతవేపు

చునెంతేన్॥

200

క॥ కొట్టినఁదిట్టినఁబడియటఁ గట్టఁడికట్టడుల మెలఁగి కాఱియవడు

చున్ గుట్టుమెయి నొదిఁగియుండిరి। పట్టియుఁదానున్ గడంగిపదప

డిఁజేఁడున్॥

201

గీ॥ చంద్రమతిలోహితాస్యలజ్జప్తిపసిండి। నోరసిల్లకవిడుగునకొప్పు
గించి। యరిగెదవెనేడుజడదారియప్పుదీతె। ననుడుతహతహప
డితేనినరసినవ్వి॥ 202

మ॥ బర్హిరా! నీవిపుడిడ్డపైకమది నేపారంగనీవెంటఁగొం।
దలమందఁబడివచ్చినందునకు నాతఁబయ్యెఁగాదేని నే।
సిలుగుల్ దూఁకొనివత్తు నే, రవడి నాచేజేర్పు, నేవచ్చియేఁ
డులుఁబూండ్లాయెనటన్ననవ్వడుగు వెడ్డుఁగూర్చి తేఁడంతట॥ 203

మ॥ మునునా వెంబడినిన్నఁబంచు నెడనా మోనంపుపిన్నాణిగ్ర।
కుగననప్పెల్లయుఁదీర్చిపుచ్చుమని నాకుఁజెప్పె, నీబత్తెమి।
మ్మనిచెప్పండు, నయంబువోవిడిచియేలామాటికివత్తాడిగ్రఁబ।
త్తెనయఁదా ర్చెదునన్నమిన్నకయ నాకిన్నంచుఁగై జీతము॥ 240

గీ॥ ఐననెందుబత్తెమడుగుటగలదు, యా। కలనురెండొమూఁడొకలిగి
నటుల। నిచ్చుటయునుగలదు, పెచ్చుగనిటువేల। కొలఁదిపైకమి
డుటగలదె? యనుడు॥ 205

శా॥ ఈపుఁగన్గొనుచుండగాధికొమరుండెం తేదమిన్నఁడునఁ।
రావోయియనిచీరియేకతమునఁగాఁదీసినిఁజూపిసా।
త్తీవజ్జీరుఁడొసంగుఁదేజనుము, నీకీతం డెనానాటికిఁ।
ద్రోవఁజీతమునిచ్చుఁదాననఁడెవాదుల్ పూనియిట్లాడెదో॥ 206

శా॥ నేనీవెంబడివచ్చివేల్చితగవుఁ నేజేయుకొన్నీతము॥
నాణెంపుఁమడుగుల్ నెఱాచదువులుఁనా నేర్పుతోల్విడ్డెలు॥
మోసేంపుఁగమకొలుసందెలుఁదబంబుల్ నేలపాలయ్యె, నే।
మీ, నీకై నిటులెల్లవీడుకొని నేనే తేరగీఁబంటనే॥ 207

శా॥ ఎండల్ వానలు నాక వాడివగుడైయే పాటినీ వెన్బడిన్.

గొండల్ గోనలు మెట్టి, వంకలును వాగుల్ దాటి, పేరాకటన్.

దిండిం గానకయెన్ని పాట్ల వడియే తేరంగ, నీ నేడుడ.

బుండకీకొంచుకొనంబురే! తుదకు బేల్బుచ్చంగ నిట్లాడుచే॥ 208

ఉ॥ ఈవిటులింతలోమఱచి లే, మది నేటికినీకుదోచు? నే.

నావగపార్చిలోమఱచినన్ మఱపొందదుడెందమయ్యె! యా.

దేవరగుళ్ళగొట్టములది న్నెలదీవులనిండ్లపంచలన్.

వావిరినొండిలిన్ దవిలివచ్చినదంతయునీకు వెన్బడిన్॥ 209

క॥ నీతోడఁగూడియివ్వగ. జీతమునాతంబులేక సేగులఁబడినా. నీత

ములుపదిలిక్రున్నర. నాతలవ్రాలాబలారే? నాయంబిదియే?॥ 210

శా॥ ఏనిన్నాళ్ళుసయించియయ్యె! యనినీ హేరాములన్ జూచియా.

గానీ, నేటికొతేసాయిచ్చెదవురొక్కంబంచునిజ్ఞాలిచే.

బోనీయంగదయిట్లువలిగితివి, బోమున్ దార్చిఁగీకొంపని.

న్నానాఁడేయిటఁబెట్టిపొమ్మనినమేలై యుండియుండుంగదా॥ 211

గీ॥ ఇక్కటలస్రకిక పస్తులఁజికికతోవ. చూలినీకు నేజేసినమేలు

తుదకు. వేమునకుబోయి పాలయ్యెఁగా! మఱేమి. సెప్పుదునట

న్నఱేడునచ్చెరువువడుచు॥ 212

గీ॥ నీవునీయొజ్జలగుగాధినిసువునాన. నప్పుడండఁగా వెంటనరుగు

దెంచి. తిపి, కతంబేమినికుబత్తెంబొసంగ. నిచ్చవొడమిననిత్తు

గాకేలబోము॥ 213

మ॥ సరవిన్ నీవెను వెంటవచ్చి, మెసవన్ జానొప్పమేల్వంటకం.

బరుదై యుండుటటుండఁబండుకొనఁ బాడౌగుళ్ళుజావళ్ళునా.

కిరవయ్యెన్ గదయంచునన్న నెదవోయీ, యవ్విగాకబ్బునే.

పగువొప్పున్ దెరువర్లకోవరులుఁబూఁబాన్పుల్ తివాసీలునున్॥ 214

గీ॥ అనవుడబ్బినసిగమటియబ్బకున్నఁ | గాళ్ళనఁగనెన్నునిన్నాళ్ళుఁగ
రముఁబెరిమ | గడలుకొనఁదెచ్చియీనాఁడుగడచినట్లు | పలికెద
వునీవదెంతటిములుచవనుచు॥ 215

గీ॥ మీటివడుగఁడువలుక బాజాఱువీది | నరుగు వారందటిదియేమియా
గడంపు | వైనమరయుఁడు “కూలికివచ్చిపాలి | కడుగుటిది” గద
యనుచుండనొడయడపుడు॥ 216

మ॥ నను నేలాపరుసంబులాడెదవు, క్రన్ననన్నునున్నింపు, చే
సినతప్పల్ గల వెన్నియేనినిటనీచే నేఁడు నేనొప్పగిం |
చినసొమ్మాజడదారియప్పునకు వాసిగొమ్ము, నీసంబళం |
బును నెందేనిగడించియిచ్చిమటి తేపోమాపొనిన్బంచెదన్॥ 217

మ॥ అనుడుఁబాఱుఁడునవ్వివెంగలినె, యొయ్యందొల్తనాచేతఁజి |
క్కినరొక్కంబిటనీదునక్క అను నెగ్గింపంగమున్నిచ్చినే |
వెనుకఁదేవురిలంగఁ, గావలసినన్వేండంపునీకత్తిఁజి |
య్యననన్దైంచిపసిండిఁగైకొనుముసొత్తఁదాఁక నేనీననన్॥ 218

గీ॥ “హరిహరీ” యెట్టిబెట్టిదమాబెడంద | నుడువువినఁగలైనాకునివ్వ
డువువలన | ననుచుఁగటకటబడియనరందియేమి | సేయునదిలేక
యాఱడిఁజిక్కియపుడు॥ 219

క॥ ఓవడుగయేటికివ్వహి | దావంతంబొదవనీఱతాఱలువలుకన్ | నీ
విపుడుకోరినట్టులె | యీవిడిముడిఁగొనుమిఁకేమియేనొనరింతున్
220

గీ॥ అనవుడుప్పొంగి తేఁడనాయమునకిపుడు | వచ్చితివిగాధిపట్టిసొమ్మి
చ్చిపనుపు | తడవొనర్చినఁదా నేమిదొడరియనునొ | యాతఁడం
దునసాజంపుటలుకతబిసి॥ 221

క॥ ఎనుబోతుపైనజడిగొ॥ ట్టినవగ నేమనక యటమటిం దితివిన్నా॥ ఘృ
ను, దుదకిచ్చితిబత్తె॥ బొనకూర్చుటలెన్నినాళ్ళకోయికనప్పుడ
222

చ॥ అనవుడు తే॥ డుపలుగ నిపుడప్పునకైననబోణినమ్మవ॥
చ్చినపయికంబుబత్తెమనిచేకొనితింకగడించికాదెయి॥
కొనినపసిండినీవలయు, గో॥ జుచుసారెకువాలయించి తె॥
మ్మన నెటనుండి తెత్తు, దడవాగు మొసంగెదనన్నఁబా॥ డు॥
223

గీ॥ లగ్గుబళియినుముఁగూటిచి॥ యగ్గికి॥ బెట్ల నెడిమాడిగ ననయమునీకై॥
వెగ్గలపు॥ దబిసితిట్టుల॥ మ్రగ్గదటెయయ్యెనింకమన్నియనాకు॥
224

గీ॥ ఇట్టి నెపములుగల వెన్నియేనిబలుక॥ జెప్పకవి నాకువినివినిచెవులు
తూంట్లు॥ వడియె, దొలినుండినిన్ను నేనడిగియడిగి॥ నోరుగాయ
గాచెనుదలయేరువట్టె॥
225

క॥ మొగమోడతే॥ డనీవీ॥ దగుసొమ్మిట॥ బెట్టితోల॥ గుతడయక, నీకే॥
బగవా॥ డనైన॥ గాని॥ మ్మి॥ గనీసాకులనొకింతయేవినననుడు॥ 226

ఉ॥ ఆ॥ చక నా॥ డెరాచటికమంతయొసంగితి, నాలుబిడ్డల॥
దా॥ చక నే॥ డునమ్మినది నారినిబోసితి, జాలియేరికే॥
దో॥ చ॥ గ॥ గట్టు॥ బుట్టములతోనిటనిల్చితి, నింక నేటికి॥
శ్లే॥ చెదు, నన్నునమ్మకొనుమీ, నుడిపొల్టారయప్పుదీఱగ॥ 227

గీ॥ అనవుడదిగదా నాకునుననువు వెరవు॥ నురవనితలంచి త్తేనికేల్లాడి
సిరమ్ము॥ విలిచెదనటంచువాడవాడలనుద్రిప్పి॥ వీట నెల్లరువిననిట్లు
చాటదొడగె॥
228

సీ॥ ఈ రేడుదీవుల నెల్లఁగట్టడిఁబాడిపోఁడిమి నేలిన తేఁడితండు। పుడ
మినంతయు గాధిబోదకుఁడేగంపు వాసిగనిచ్చిన వాఁడితండు। ఎ
క్కటేఁడైపాఱురక్కసినడు కానవడి వ్రక్కలించిన వాఁడితండు।
ఎట్టియిక్కట్టుల నేనినొకింతయు వాతప్పుఁబొరయని వాఁడితం
డు॥ పుడమి వేలుపులార పేరొడయలార। కలిమి బేహారులారయో
కాపులార। బానసీనిగన మ్మేదవీని నేఁడు। వలసినఁగొనుండు నేఁ
గోరువిలువయొసఁగి॥ 229

క॥ అని వాక్రుచ్చుడుఁగడు వెరఁ। గున నెల్లర దేమటంచు గుమి గొనికను
చు॥ మనమెచ్చటయ్యాతేని॥ గొనుటెచ్చటయనుచు సటమగు
డఁగావడుగు॥ 230

గీ॥ తేనిఁగనియేలనిను గొనఁజూన రెవరు। నీడ, నే తెంచుమిఁకమాల
వాడ నేని। విలువ చిక్కిన నేరి కేదొలఁతునిన్ను। ననుచుఁజనుడువి
శ్వామిత్రుడంతమున్నె॥ 231

చ॥ తనదుతబంపుబల్లిఁదురితంబుగనయ్యెడఁగాటినొండువి।
న్ననువునఁగల్గఁజేసియటనమ్మిక మైదనట్టుదీగుప॥
బనుపరినుంపమిత్తిఁదలఁప॥ వెసవచ్చియతండుబత్తిమైఁ।
బనివినఁమొకేఁమోలనిలువంబడనజ్జడదారియిట్లను॥ 232

క॥ నీవునుమునువినియుంచువు। కావాయల వేల్పు తేనికట్టెమటను
నేఁ। జేవమెయిహరిశ్చంద్రుని। చేవాతప్పొండువొరయఁజేసెద
ననుటల్॥ 233

ఉ॥ దానికిఁగాబవంతములఁదార్చితి, నేల్పుడికల్లిఁబాపితి॥
గానలకీడ్చితి॥ వెతలఁగందనలంచితి, నప్పుమోపితి॥
బూనిపడ్డంతికి॥ దనకుఁబొందెడ సేసితి వెండిమియేల్క॥
దానొకయొంతయేఁబలికితప్పడ దేమిబతంబొపంతమో॥ 234

గీ॥ అలవసిష్ఠునిపద్దేటఁగలిపి పేరు। వడసెగనటంచుఁదలఁచిన, వడ్డి
యాస। మొదలుచెఱచెనన్నట్లునా మొదటిపలుకు। ప్రతిన కేచేటు
నేఁడుపాల్పడఁగనయ్యె॥ 235

ఉ॥ నన్నుగుఱించినీవిపుడునానుడిఁ జేకొనియీవిలాతినా।
పన్నినకాటిగాఁపవయిపంతముమైనల తేనివిల్చియె।
న్నెన్నియొబన్నముల్ గుడిపియేఁచినఁగానినిజంబుబింకము॥
సన్నగిలండువాఁడనహసాదనివిచ్చు మొగంబునన్ వడి॥ 236

గీ॥ వాలకంబుననాకాశివల్లకాటి। పారుపత్తెంబుగొనివీరబాహుఁడ
నఁగఁ। బేరువడిహరిశ్చంద్రువజీరురాక। వార్చుచుజముండుతేని
పోవడినెఱింగి॥ 237

సీ॥ కందెనకొకవింతకటివన్నెఁదేఁగల్గు మొగమునజేగుఱుబొట్లునుని
చి। తలకుఁజుట్టినపచ్చిపొలవల్పుచిఱుపేలికలతోడఁ గుఱువెండ్రు
కలనుజెక్కి- వాఱంటఁగాఁగొంగవారిడి పెనఁచిననడికా సెచుం
గులునిడుపువిడిచి। మదురువానఁగఁగాఱుమైచాఱలకునీఁగమూఁ
గఁజాలనిపాఁతమొలబిగించి। కోరమీసలనులివెట్టికొనుచుఁబొల
సుఁ। గల్లులాట్టియుఁగైకొనిప్రల్లదముల। కెత్తివెడపాటఁబాడు
చునెదురుఁదన్నఁ। గానకెంతయుమత్తునఁగదలియపుడు॥ 238

గీ॥ పాడిపోడిమిదప్పనివాఁడితండు। ఏరికడనేనిలెంకయైచేరితగిన।
పనియొనర్పఁగమైదాఁచుకొనఁడితండు। వీనిఁగొనరయ్యనమ్మెద
వెలకటంచు॥ 239

క॥ మొలదట్టిబట్టిమెణకరి। చలమరియైరమ్మటంచు జడ్డిగమునమురీ
గలకీడ్వసించుకేమాదిఁ। గలఁగకయేలెంచుతేనిగని తానువెస॥

శీ॥ దమ్మఁడీ నేఁడు నాచేతఁదగులువడియె। గాధికొమరునిపప్పు నెగ్గంగఁ
జేయ। ననువువడెనంచుఁజిందులనవలికివలి। కడుగుద్రొక్కుచుని
కుక్కుచువడుగునరసి॥ 241

క॥ పడిగాపైనాయంటఁ। బడియుండఁగవీనివిలిచిపడసెదవెలయె।
ర్పడఁదెలుపుబేరములతో। నెడసేయకుమనిన వడుగఁడిట్లనెవే
డగఁ॥ 242

క॥ ఏనుంగుమీఁదనిలఁబడి। మానిసిరవమీటుసొడవుమాట్టుపసిండిఁ।
జేనొసఁగివీనిఁగైకొను। మేనిచ్చెదననిననద్దియెంతనినగుచు॥ 243

శా॥ ఆలుఁబిడ్డలులేరు, వీనికొకయుఁరా! కానమూఁకూరుఁదా।
నోలిఁదిమ్మరువాఁడు, నొంటరియునాకోసంచయింబయ్యె,ముం।
దేలిఁనాళ్ళొకకొన్నిపుచ్చితుదఁదానేరేయినన్జ్ఞాటునో।
యేలాగీతనినమ్మివిల్వఁదగు,ఁ బోనీ, వీనికీవీయెడఁ॥ 244

క॥ పూటవడనేరినేనీ। వీటఁజూపింపునమ్మివిలిచెదననరా। పోటరిఁ
గనినడుగఁడునీ। వేటికినమ్మంగఁబలుకవిదితగవగునే॥ 245

శీ॥ రాకరాకవచ్చినదిబేరంబునేఁడు। తొలఁగఁద్రోయక వెరవగుపలు
కులాడి। వడినొడంబడుమీమాలవానికనిన। గరమునవ్వుచునగ్గొడ
గరినిజూచి॥ 246

ఉ॥ ఏనుద్రెశంకుపట్టివినుమీవిగఁగాధియనుంగుఁజూలికిఁ।
నానెటి నేలనిచ్చితొలినచ్చినజన్నపుటప్పుఁదీర్పఁగాఁ।
జానఁగొమారునమ్మియదిసాలమినమ్ముడువోచునింతకుఁ।
నేనెవరైన నేమిమదినింపునఁగొల్చెదనేలువారినిఁ॥ 247

శీ॥ తండ్రియెఱకువ, ననుగన్నతల్లినికఁ। మాలుతాలిమి, కొడుకుపేరడ
కువయును, పాడిసైదోడు,దిటవెపెందోడుగాఁగఁబరఁగునేనిం
కనెట్టులొంటరిని? యనుడు॥ 248

క॥ ఎండటిఁగనుఁగొననీవలెఁ | బొందుగనీతంబులాడిపోరఁజూపితు
రన్ | సందుగనిజూఁజిచనుపని | పందలవందలకొలందిఁబలుమఱుఁ
బుడమిన్ || 249

చ॥ అదియునుగాకనీయునికివారయ, ఁగోమలికంబుడంబుచేఁ |
బొందుపునుగాంచియుంటఁదెలుపున్, మఱినాకడఁజేరిరోయకం |
గడలకునోర్చియేపగిదిఁగర్జములన్ మెయివంచిచేయనో |
పుచువిట, లావణంబునకుమున్నెయెఱింగినమంచిదవ్వలన్ || 250

గీ॥ పనికిసోమరిపోతవైపరఁగ, నీచు | సలితముననాకుమరలునేపిలువ
రోయి | యింతగాదంతగాదిప్పుడిచ్చుటరయఁ | బసిఁడిఁజదలంటఁ
బోయఁగావలదెయనుడు || 251

ఉ॥ తేఁడనునవ్వుచున్, ననుగుఱించినిజంబుగనమ్ము, పానలున్ |
లోడిగనాడు, నీముదలలోఁగక చెప్పినకర్ణమేదియేన్ |
బాడినెఱింగిపోడిమినొనర్చెద, మాటలవాడఁగాను,న |
న్మాడుమునీవమెచ్చెదవుచొప్పుడనాపనిపేర్చికింతకున్ || 252

చ॥ మఱచిననానతిన్, ఒకికిమూలిన, బెట్టిదనుంచుఁజక్కటిన్ |
వెఱచిన, ఁగర్జమున్సలుపవీడిన, నోడినెపఁబులాడినన్, |
బఱచినఁ, బందయైసురిగిపాసిన, నీబెడిదంపుఁగైచువన్ |
గఱకఱనాతలన్దఱిగికట్టడనీకడకాళ్ళఁబెట్టుదున్ || 253

గీ॥ అనపుడమ్మాలయంతలోనటమఱించి | యేడదెచ్చెనొజాలెలఁబైఁ
డిఁబోసి | వడుగునకునిచ్చి తేనిఁదాఁబడసెనప్ప | డరుదుపడిచూడ
మింటిత్రోవరులుఁగరము || 254

క॥ వడుగంతటచొడయనిగని | కడువడినీతలపువెలయఁగలిమిన్బలి
మిన్ | బడసెదవీవనిదీవన | లిడిగాధికొమారుఁడున్నయెడకున్
255

క॥ అనిమూర్తం డేయుండుచ॥ క॥ నిమాటలవిన్నుమానికపుమనుమ
నికి॥ వినిచిననవ్వలికతయు॥ వినిపింపుమటంచుండన్నవేవే
డుటయు॥ 256

శా॥ మట్టుమీటిజగంబునింటరముల వట్టించివిన్నాణిరా॥
దిట్టల్ వట్టినవేల్లిపట్లజెఱపకడెకొట్టిచిట్టల్ గడు॥
బుట్టజెట్టలుదొట్టమిట్టతొలివేల్పుండట్టిగిట్టింపగా॥
దట్టంబైకనుపట్టపట్టియముజేతకదాల్చుపెన్నేలుపా॥ 257

క॥ నెలదారికైలకోరి॥ పాలుపారుబిటారివేసపుకడునెదారి॥ కలిమి
మిటారివటారి॥ బలువిడుపుకదారివేడబంపుగిలారి॥ 258

తరళ॥ తలకుక్రీడికిబాసనైయరదంబుదోలిననేర్పరి॥
మొలకలెత్తెడివేడబంబులముజ్జగంబులకూర్పరి॥
సొలయకొజ్జలకానకాతనిచూచినుంచినపోటరి॥
యెలమికల్చినతంబుబత్తులకిచ్చువేలుపుమేటరి॥ 259

గద్య॥ ఇదిశ్రీనీలకంఠేశ్వరాభిధ పరమేశ్వరవరప్రసాదసంభూతసక
లకలాకుశలకులాల కులపారావారకళానిధిమండల మండ
నాయమానోర్విమండలాఖండసతీర్తివిభవ మండితగుండ
యశ్రేష్ఠినామార్యకులసంజాత శ్రీమద్వైష్ణవసిద్ధాంతోద్ధార
కాద్దంకితిరుమలతాతాచార్యవర్యశిష్యప్రశిష్యవట్టివేళ్ళగోత్రో
ద్భవ అయ్యనకోటతిరుమలశ్రేష్ఠితనూభవ ఆంధ్రేయభైషజ్య
కర్తృచాతురీధౌరేయ సరసకవితానికాయ విద్వజ్జనవిధేయ
పార్థసారథి శ్రేష్ఠినామధేయ ప్రణీతంబైనశుద్ధాంధ్ర నిర్వచ
నకావ్యంబును సత్యవిజయనామాంకితంబునునగు హరిశ్చం
ద్రోపాఖ్యానంబునందు చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ

—* పంచమా శ్వాసము. *—

1 | సిరివెలఁదివలఁతియెందుఁ | నెరసినవేల్పునుచుఁదండ్రినేరమిఁదర
పఁ | బొరినుడువుసోఁకుఁబోఁనిఁ | గరిగాఁగంబమునఁబుట్టికాచి
నజెట్టి॥

2 || వినువాఁకయలరవళికిఁ | బనుపడుకొన్నెలుఁగునుడులపన్నికవె
లయఁ | వినిచెమ్మకండునికొడుకి | య్యనువుననాగొంతిచూలిక
వ్వలికతయఁ॥

3 || అటులమోసంపుటాసాదియవ్వజేగు | విలిచి, కొనుమనితనచేతిపా
లసుఁబులుసు | మదురువుపనంటిగదురింతగదురనొసఁగి | వెంటఁ
దెమ్మనఁతేఁడువెన్నంఁటెఁగంఁటె॥

4 క || ఎగ్గనితలఁపఁడుమదిలో | సెగ్గెంతయునందఁడేవఁజెందఁడొకింతే
సిగ్గొందఁడుబాపురే! తన | యగ్గలపుఁనిజముప్రతినయదియెట్టి
దొకో॥

మ || సిరిముగ్ధోల్పడె, నాలనంబుఁదొలఁచెఁ, సీమాటినిఁవిల్చిచె |
చ్చెరఁబట్టిఁవెనుబుచ్చె, గట్టువడిగాసిఁగాశినేఁడొక్కఁగూ |
బరికిఁదానునుమేనునమ్ముకొనియేవంబైనకర్ణంబులఁ |
దిరుగఁమేకొనెఁగానియూకొనఁడొకింతేఁబొల్లునేజాడలఁ | 5

6 క || వెడలిహరిశ్చంద్రుండటు | గొడగరిముదలఁమెలంగిక్రోలఁగదా
నే | కడఁబెట్టుమన్నఁగల్లా | కడనిడియెత్తుకొనుచవఱఁగడువడిఁజ
నుచుఁ॥

సీ॥ పచ్చినెత్తురువాఁలు పసరంపునంజుడులాఱగట్టిన జంపువాఱు
త్రాళ్ళు। ఇడియించిగసికలకీడ్చిచాఁగఁగనేల నెండింపఁబఱచిన
యెద్దుతోళ్ళు। ఎఱచియొచ్చినబోరయెమ్ములుఁ బుట్టియ లేదింపఁదు
నిఁగినగేదెకాళ్ళు। గోఱజంబెడసిపోగుగనిడ్డగుండె కందెనకాయ
దొమ్ములు నెనడువాళ్ళు। ముడుసులెడ నెడఁగలమలకడపుదడపుఁదొ
లుమురియలకొండొంటి తోడఁబోరు। మొఱసడంబులుఁగఱకుట్ల
కొఱగుగ్రద్ద। బోరువలఱంతుగలుగుగొడారిపండ॥ 7

గీ॥ పిఱుతివియకద్దికడుపులోఁబ్రేవులెల్ల। వాతికేలేరఁజేయువివ్వచ్చ
మయ్యు। నైచియమ్మరిత్రోవగోసంగినంటి। కొంకకటవానియి
ల్పొచ్చి కొలువుగుదిరి॥ 8

చ॥ తెగుబడికీరు వెత్తుకొనిత్రిప్పటా, చచ్చినయూరియెడ్లనూ।
దిగలనుగూడి మోసికొని తెచ్చటా, వీటనుగస్తుపోవుటో,
నగరున వెట్టిసేయుటలా, నమ్మినబంటయివీరబాహురేఁ।
బగలనకోలగించి నెఱవదగుకర్జములెల్లఁజేయుచు॥ 9

ఉ॥ వెండియునొండు రేయిముఱి వేసటదోఁపఁబరుండితన్నుమా।
లండొగిఁగాళ్ళుబట్టుమన, లంపటవోవఁగనజ్జలాత్తుచు॥
దొంఱొరుగాకయుంటఁగనితోరమునక్కజమొందికూరిగన।
ట్లుండిమనీనిదీమసపుటునిగఁదలంపునల్పిబాపురే॥ 10

ఉ॥ పస్తులఁజిక్కఁడేకఱటిపాట్లకుఁజొన్నినఁజొచ్చుఁగానితాఁ।
గస్త్రవడండుల్పొచ్చనఁడుకాదనిరోయఁడువిన్నఁబోఁడుపై।
విస్త్రదఱంపఁడాదవిడిప్రేలఁడుతూలఁడునాఁడునాఁటికి॥
సిస్తుసెలఁగీనాపనుపుఁజెట్టలబెట్టిదుడయ్యెనెంతయు॥ 11

గీ॥ తమకపడిగాధికొమరుండుతానుజెడ్డఁ
కోతివనమెల్లఁజెటిచెనాఁ
గొదరితానుఁ జెడునదియుఁగాకనన్నునుజెటుపఁదలఁచి పంచెఁ
గాకున్నవీనినోడించుటెట్లు॥ 12

ఉ॥ పటికిఁదాననుందలఁచె, నెట్లొతలంచెనుబోతొలంగకే।
నేటికివచ్చితిన్, ముదలనేర్పడవచ్చితిఁబోకడంగితా।
నేటికిఁబంచె, నిట్టిపనికెంచకపంచెనుబోయెటుంగకే।
నేటికిరానొడంబడితి, నెవ్వహినాతనిపద్దుదీర్చుటల్॥ 13

ఉ॥ మంచిదిగాధిపట్టినుడిమానకవీనినిగాటనుండఁబం।
పించెద, లేనిబీతిగుడిపించెద, గాములతోడుపాటుజెం।
దించెద, రేబగళ్ళనరునించెద, నొంచెద, జేతనైనదాఁ।
కెంచెదవంచనల్, పదపనింతకునోర్చిననేమిసేయుదున్॥ 14

క॥ అనితలఁచియపుడెతామే। లొగనినటులన్ సలిలేచి కూర్చొని
మోలన్ దనకాళ్ళొత్తెడుతోనిన్ గనుఁగొనియిట్లొనతిచ్చెగా
రముదోపన్॥ 15

మ॥ మాదిని నైచ్చితి నమ్మితిన్ గరము, నామాటొప్పనివీటికా।
టిగరిన్ గాపయివీరదాసుఁడనవత్రిల్లంగఁబేరంది, బె।
ట్టిదమొప్పుమునుగాటిసుంకమునుబాటిన్ దండి, పీనుంగుకై।
సొదఁబేర్పన్ నెలవిమ్ము, పొమ్ము, నిలువనోచ్చొగొమ్మునాచేగుదెన్॥ 16

క॥ అనితనచేగుదెనొసఁగినఁ బనివినియానడికిరే యిఁబ్రాఁబడుది
ట్టం బునఁగదిలియూరివలకడ గనువచ్చితుపాసివెల్లఁగుగదురఁ
గ నెడుటన్॥ 17

సీ॥ కటికచీకటికితోడ్పాఁగమికుటముగాఁ గ్రమ్మఁగ్రొంబొగరాజి
 కనలుసొదలు। సొదలఁగాలికరంబుసుడిగొనినరముల బిగినీర్నిలేచె
 డిపీనుఁగులును। పీనుంగలనుగాటిపెలుచఁజుయ్యనమంటలనుబొ
 ట్లుగాఁబడునెనడుజిడ్డు। నెనడుజిడ్డెఱచి మెక్కినసోతరంబుననట
 చెడికొఱవిదయ్యములతఱచు। తఱచుబొటియలఁదోఁడెడువఱడు
 పిండు। తీండ్రగుండ్రలుగొలుపుకోటండ్రదండు। గండుసోకుపిసా
 సులుమెండునెందు! వఱలఁజూడ్కికివెఱగొల్పువల్లకాడు॥ 18

గీ॥ తలఁకకటఁజొచ్చి, కడునిట్టతాటిపగిది। నుండునొకసోకుఁదడవి
 యెవండవీవు। తలఁపనాచేతఁబడినవేతాళ్లుఁబోలు। పోడిమియుఁ
 బోలికలుఁగన్నవాడవనుడు॥ 19

మ॥ అనరుల్లంబునఁగాఁడఁగన్తోనుచునయ్యాయొత్తసీచేతఁజ।
 చ్చినవేతాళ్లునితమ్ముఁడన్ వెడఁగునైచేతాకునన్ గొంతనే।
 నునునీతోననినీఁగిపాటికడకిందున్ సోకుపెన్తూఁకకున్।
 ధణినైనిల్చితినియ్యన్నయిఁచువేతాళ్లుండునాపేరునున్॥ 20

మ॥ అనుడున్జంకకురోరియియ్యెడకునేరైనింకఁబీనుంగుఁడె।
 చ్చినమోమోడకకాటిసుంకమునుజేసేవారిచేదండివె।
 గునిటన్ గాల్పనొపూడ్పనోనెలవొసంగన్వీరబాహుండున।
 న్బనిచెన్జూచితెమచ్చమీగుదియ, చేవన్దాల్పనాకిచ్చెఁదాన్।

21

ఉ॥ కావుననీవునున్ గడమగాములునెల్లరునేఁటినుండినే।
 నేవహినానదెట్టుదునొయేమటకట్లుమెలంగికర్జముల్।
 వావిరిఁజేయుటాప్పు, నికవాయపుఁబోకలుసాగిశావుముం।
 దేవలనొప్పఁజెప్పితినుమీ, పటిమార్చెదఁబ్రాలుమాలినన్॥ 22

క॥ నావుడుఁబుద్ధి"యెఱింగితి॥ దేవరయానతి మెలంగితిమ్మరిపను
ల॥ గావింతుమున్నమీచే॥ హావడి॥ బడితప్పిమంటిననినుడువుట
యు॥ 23

మ॥ సరెనాకియ్యెడఁగాచియుండుటకు నోజుమీఱనీవిప్పుడీ॥
దరినెతొతమగంబువేగనొకటిగాపించుమన్నవెస॥
—
బగువొబండులువాడుదెచ్చియిడియపైమన్నజొకంబుగా॥
విరిపిబోసిమెదిలచిమంచియనుగావింపంగఁజేడవ్వల॥ 24

ఉ॥ దానిపయిమెలంగినలుకట్లుగనుంగొనుచెన్నరెప్పుడే॥
బీనుగుఁదెచ్చిరేనిగనిపేరెమునజనికాచినుంకము॥
బోనియకందియవ్వెనుకఁబూడుపొకాలుపొచేయనిచ్చుచా॥
పాణసిఁజేనిదాఁగొలిచిపాయకకాటినినిల్చిమొంతయు॥ 25

గీ॥ తలకకొడలెల్లగన్నులులిగికూరు॥ టుడిగితెటగంటికలిమిఁ
దానుండెకనకు॥ గలుగనుండెడుతెటగంటిగద్దెపదవి॥ చిన్నెలవి
మున్నెకనుబడనున్నెఁజేడ॥ 26

గీ॥ అప్పుడటఁజంద్రమతిదానుహంసనారి॥ పేరఁబరఁగుచుజిన్నికొ
మారుతోడ॥ గాలకాశికువిరిబోడికలహకంటి॥ తమకియైపెట్టు
కట్టుదిట్టములమెలఁగి॥ 27

సీ॥ కాలఁజూపించినకర్జంబులను జేతఁజేయుచువనటమైఁజిక్కిపొక్కి
తనకూర్తిపెనిమిటియునికిదాఁదెలియమిఁగంటికిఁబుట్టెడుగాఁ
గనేడ్చి॥ యెడకింతయోరెంబువడయమిఁగొడుకుదానాకట్కిం
గదనడలిభడలి॥ మురిపెంబుమెయిఁబెంచిముద్దాడవఱసినతనపట్టి
వెతఁగూర్చితలఁగికలఁగి॥ యెట్టకేలకుదనవ్రాతేయిట్టిదనుచు॥

నెంచిమఱితన్నుఁదానూఁటడించుకొనుచు। నొక్కనాఁడొకయేఁ
డుగానొక్క యేఁడు। గడపుటయుఁగాంచియటఁగాలకొశికుండు॥

28

మ॥ ఒకనాఁడాపయిలోహితుఁగదిరిరానోజఁదగఁబిల్చియిం।
జికదోఁపఁజెఱుబుగ్గలఁనులిమిగాసిల్లింగనున్ఱాఁకటిఁ।
నికటంబొప్పఁగఁబట్టియూడ్చియవురానీయాడువారందఱొ।
కొకఁకఁచెయ్యింబొనరింపఁగామెసవిసేవోయింటఁగూర్చుఁడుటల్

29

మ॥ తెకతేరఁదినియెన్నినాల్భిటులఁబ్రోదిఁగాంతువట్లొప్పదీ।
వికపైవన్యలతోడనెల్లపుడువోయిఁగట్టివేఁబోకఁద।
ప్పకియెందేజనిపుల్లూకులునుదబ్బల్ వేల్చికట్టెల్ తొలం।
గకతెన్నంచునదల్పవాఁడవుడుపీఁకఁజెందివాపోవుచుఁ॥ 30

చ॥ చనియపుడింటఁబ్రాఁచిపనిఁజక్కఁటిదీరెడుఁజల్లినింగనుం।
గొనితనుఁగాలకొశికుడుగొట్టినవైనమడెల్లఁజెప్పినఁ।
బనవికరంబుసారెదనపైఁటచెఱంగునఁబట్టికన్నుదో।
యినిదడియొత్తియొత్తుకొనియెత్తెడునంగదనంగలార్చుచుఁ॥ 31

చ॥ నిను, బసిపాప, లేనిసువు, నేరిమిఁదేఱనిచిన్నపోఁటనిఁ,।
గనుఁగొనికాలకొశికుఁడుగట్టడిఁబెట్టికడిందిచెయ్యి-బొ।
న్ఱనఁదననోరెటాడె, నకటానినునేనిముసంబునేనియు।
న్ఱనుఁగొనకున్ననోర్వ, నికఁగానకునిన్నెటుఁబుత్తునన్నరో॥ 32

మ॥ చికటారిఁగయిసేసిమేననగలుఁజిన్నారెఁగొల్పి, కొం।
కకతేజీపయినుంచిలెంకలిరువంకల్ గొల్పఁకున్నీండురా.
నికరాఁజానసివాఱువోవుపదవిఁనేటించిరాకత్తిను।
ఱుకొనఁగొంచిననీవునేటికొకపాఱుఁగొల్పఁబాలైతివే॥ 33

గీ॥ అనయ నుర్తిలింగలు ములనలరు పదవి నొలయు గరితవఁబుట్టక యొరు
ల పెట్టు। పోతలకు లోఁగు పోర విపుట్టువంది। పోడిమి నడంగు నా
కేలపుట్టితయ్య॥ 34

చ॥ అని వెత వేడి వెచ్చి మది నాఁగక యుబ్బుచు నంతకంతకు॥
బనుపడువంత గ్రుక్క గొని పట్టి రొయింతకుఁ బాటు నానతి॥
బనివినకుఁడ గాదతని పన్నొనరంచుట పాడి, తండ్రి, యం।
చనువు గొబ్బగిం చితనయకు నఁజేర్చి కొమారు బాళి నై॥ 35

ఉ॥ కాలియపిఁ డునుండియును గండుఁబులుంగులదండునుండితో।
ల్వేలుపుదాడినుం యిడవి గలదండి మెకాలనుండియొం।
దాలరిమూఁకనుండి చెడుగందనియట్టుల నెల్ల వేల్పుల॥
దాల్చి దేఁపి పట్టి చెయిఁదా మెతఁ గూయి గంట్టియాదట॥ 36

ఉ॥ తోరము జాలువాటను నుదోయిఁదొరం గెడిన టిబొట్లుఁదా।
సారెచెటంగున కొడుడి చిచకక టిముద్దిడి మోముమోమున॥
జేరిచియన్నగోసరఁ జెట్లుఁగొలంకులుగట్లుఁబుట్టులు॥
సాగువలుకడలంచియెటజంకెదవోపదిలంబునాయనా॥ 37

క॥ అనిసఱియు గొమరునడవికిఁ ననుపఁగమదిరాక చేతులాడక తం
డ్రి। యనిపులపొడుచుచుఁగానకుఁ జనుతడుపుందార్ల వెంటజతప
టచితమి॥ 38

గీ॥ అన్నలాగవీనినని పెదమీ వెంటఁ దోడుకొనుచు నేగితోడితెండు।
మున్ను నెన్నఁడడవితెన్నెఱింగినవాఁడు। గాఁడు నేఁడుగ్రొత్తక
రముమెచుక॥ 39

క॥ అనిపనిచి, తరలుకొమరుని। వెనుజను, దనినిలచు, నదిగొ వెడలె
డుననిముగ్గనుఁగొను, మరలును, మఱిమఱి! వెనుదిరిగికునుక, గ
రంబు వెనుగొను, మగుడు॥ 40

గీ॥ మగిడికనుచూపుదనుకకొమారుఁగాంచుఁ| గాంచియంతంతపొడ
మసకలనుజూచుఁ|జూచికంటికిదవ్వైన సుంతవేచు| వేచినైఁచ
నితమివేఁడివేఁగు నేగు॥ 41

గీ॥ ఇటులనాహంసనారితానింటికరిగి| పనులొనర్చుచునపుడప్తుతన
కుఁదోఁచు|చెడుగుఁజిన్నెలఁగనియేమిచెడ్డపొసఁగి| నున్నదోయం
చుఁబొగలుచునుండెనపుడు॥ 42

క॥ పనిగొనికనుకనియునుచుదిఁ| గనరనరునుబెనఁగొనంగఁగొనికుఁ
డాలో| ననెవినుకలికంటివలం| తినిదక్షకుఁబిలువనంపితీవసమె
నయన్॥ 43

క॥ మునుపావేలుపుదొరకొ| ల్వుననుహరిశ్చంద్రబొంకుఁబొరయిం
పవసి| ఘృతతోడఁబ్రతినచేకొని| పొనరిచితిన్వెతలువాఁడుబొం
కండెందున్॥ 44

ఉ॥ ఆఁచితిరాసిరుల్, మఱియునాఁడిఁబెట్టఁగనైనవారిఁజే|
రేచితినాలుఁదానెడయరేచితి, లోఁచితి, లొచ్చుఁజెయ్యులన్|
వేఁచితి, నేఁచితిన్, దడవువేచితి, జూచితి, నుల్లమూఁచితిన్|
గ్రాఁచితి, మాయురే! తనదుకట్టడియెట్టిదొ, బొంకఁడేమిటన్॥45

చ॥ పలికినలాగొనర్పమినిబైసుకదప్పుటెగాకమోనపున్|
వలఁతులునల్పురందుఁదలవంపులునున్నగుబాటుచేటునున్|
గలుగును, నన్నుఁగావలసికాఁదగుఁజెట్టలనాకుబాసఁపై|
నిలబడి నేఁడునాప్రతిననెకొన్-నఁజేయఁగనీకుఁబోలదే॥ 46

క॥ నీవాకొండలనేనినె| తావేండ్రపువినముసెగలఱంపిల్లెడుపే| రా
వడికోఱలఁగ్రాఁచం| గావలఁతివి, పెఱలదెంతకలఁచఁగనీకున్॥

క॥ పనివినెదవేనిఁజెప్పెద। వినుము, హరిశ్చంద్రు వెలఁదివెతనిపుడివీ॥
టనుగాలకొళికునియి॥ టనువర్వైకలహకంటితవతవకిరవై॥ 48

గీ॥ ఊడిగంబులొనర్చుచునుండియింటి। పుడమివేల్పొనతీవేల్లిపుడక
పోపు॥ పొనికతుంగలఁదెమ్మనితనకొమారు॥ జన్నిగట్టులజతఁబం
చియున్నదిపుడు॥ 49

చ॥ కనుకయిదేయెడంబుసుమి, గ్రకుగ నసీవిపుడేరికీయెడ॥
గనుపడలేగికాననొకకట్టనొపుట్టనొడాఁగిలోహితా॥
స్యనిగెడపంగమాకొనుము, చొప్పటియైపినివానితండ్రె॥
న్ననబిగువీఁగితానుబ్రతెనకవిడిపట్టుదొంగుఁదక్షకా॥ 50

మ॥ అనికకదక్షకుఁడంతవల్లెయనియొయ్యకబాసితామన్నగో॥
వణపుకదాల్పులువోవుతెన్నెఱిగియవ్వైపేరియందొకెడ॥
బొనుఁగుకగంచువనఁజ్ఱిఁగాంచియటవైపుకజూదియాచెట్టుకీ॥
దనుబుట్టకగనిలోహితకఁగఁచుచేతకనిలెచ్చనప్పట్టునక॥ 51

శా॥ ఆలోవెల్పడిపాటుబొట్టియలతోడైలోహితాస్యండుమై॥
దూలక, హజ్జలుగంద, మేనఁజెమటల్దోతేరఁగా, యూకటుల్॥
వ్రేలక, మాటికినూరుపుల్ నెగయ, డప్పిడస్సి, యోలంబులక॥
సోలింతల్ వడనిల్చుచుకబడలికికజూఁకించుచీతీరునక॥ 52

సీ॥ పుంతలగనిమలఁబొలములఁబడి పిల్లకాలువలనుమెట్టచేలుదాఁటి॥
వడదేఱనటచుగ్గిగుడినొండుఁగనియంచుఁదడవాఁగిచనికాలిదారిఁ
జీలి॥ ఒలుకులకొకయింతవలకడతెరువదిపొలిమేరగడచి నాపొ
లముఁదఱిసి॥ గుబురులొపొదలునుగుట్టలుజలజలనులివ్వాడనోడెడు
న్మాటసెలలు॥ నేలకందెడుకొమ్మలగ్రాలుచెట్లు॥ పొనికతుంగలు

తెల్లునుబోదపట్లు! నరవలునుబుట్టలోలముల్ గరువుగట్లు! నాకు
లలములుఁగలుగు చిట్టడపఁజొచ్చి॥ 53

చ॥ వడుగులదేమొకొనికునివాలక మోముటివేల్పు సేతయో!
నిడుపనితేఁడుతక్షకుఁడునిచ్చినచోటికయేగినాఁజ్జిలి॥
బొడగనియంచు నాకులనుబుల్లలుఁగోయుదమంచునయ్యెడ॥
విడిసిరి, లోహితాస్యఁడును వెన్నడిత్రోవయలంతచూలుచు॥ 54

గీ॥ అచటఁగెలకునఁగొలకునొండరసి డాసి! దగసనఁగనీరొకించుక
త్రాపిమగడి! మాఁజ్జి మొదలునఁదలమోపిమాటవినిదుర! వోవుట
యు లేపివడుగులువోచుమానిన॥ 55

చ॥ పొనికినువ్రేల్లికిట్టియలుఁబుల్లలు వారలు సేకరించిప!
మ్మినదదిచూచితాఁబడయమిదమి నాకులమాఁజ్జికోమ్మల॥
గనుఁగొనినిక్కియంచుకొనఁగానటఁదక్షకుఁడుండుపుట్టపై॥
దనకుడి కాలునూదకయిదండనొకించుకయెత్తెనత్తటి॥ 56

శా॥ పుట్ట వేచినతక్షకుండపుడునిప్పుల్ గ్రకుట బ్రేవ్వండపు॥
సెట్టాగుల్ నిగుడఁవరీనఁబడగఁనిత్రిందిత్రెకొట్టుచు॥
గట్టలఁ బుసకొట్టికొప్పిసపునాలగల్ దేర్చిత్రేఁగోటల॥
మాట్టు బెట్టఁగలోహితముగఁజె, నమ్మాయంచునప్పపడ॥ 57

గీ॥ కాటువడిసోలెమాఁజ్జియుఁగాలెఁగాని! త్రాచుపనివినివచ్చియా
రాచపట్టి! మాన్నిగొనఁజాలదయ్యెముదన్నునటకుఁ బనుచునె
డఁదల్లియెట్టిదీవనలసిడెనొ॥ 58

క॥ వెలుచటవియపుడుమెఱకరు! లటుతఁబెను నిల్వలోహితాస్య
నిబెలుచ॥ గఱచుటయునుగైయ! మ్మతిపొడవడఁగుటయుఁ
గాంచిమరలెడుపూనిక॥ 59

మ॥ అలరాపట్టిఁగలంచియచ్చెగువుగాదా! త్రాచుకాటండియు॥
 బొలివోకల్లవిసంబుఁదిన్న నెలదాల్పు॥ బోలియొక్కఁతె॥
 సొలసె॥ గానినఁ తేమిగాఁడరయుఁడీసొంపిల్ల మైకెంపుఁజా॥
 యలువోవజ్జలుగాజువాఱపు మొగఁబావాడదొక్కఁతెయు॥

60

ఉ॥ ఆయతపాటు జేసినుది నాఁగనిజూలిఁగొనూరుపీనిము॥
 న్నాయనఁహంస నారియిటకన్బచు నేమనఁకాపుగొల్పనీ॥
 తాయత రెట్టఁగట్టిఁదొతప్పక తాఁకినత్రాచుకాటుఁదా॥
 వాయముపుచ్చితొంటిచెలువంబునఁగ్రాలెడుపీనిఁగంటిరే॥ 61

గీ॥ ఇప్పుడొల్లవోయెఁదెప్పరిల్లనొకింత॥ తడవువట్టువీనితల్లికెటుఁగ॥
 పటపనురపునునకుమాటి నాలసింపఁగ॥ నడనుగాదటంచుమాదెద
 లంచి॥

62

క॥ కడువడినిండ్లనుమగుడుచు॥ దొడిఁబడనుటపెడలనొకలఁదొలిను
 డులుగవు॥ ల్భేడలఁగమిడియలఁబలుకుచు॥ నెడనెడలోహితుని
 చందమెన్నుచుఁద్రోవ॥

63

సీ॥ ఇంతసేపటికిలోహితుఁడుదాఁగళదేగు, ఁగళదేరిమనలకైకాంచె
 నేమొ॥ కాంచితానొంటరిగానున్నకతమునఁగళవళపడివెఱఁగం
 దెనేమొ॥ వెఱఁగందియింటికినుజులచో నెఱుఁగమిదడబడితాదా
 రిదప్పెనేమొ॥ తప్పివేఱొండుక్రంతనుజీలి మాటపునకట్టంపుట
 డవిఁదాఁదరిసెనేమొ॥ యింతకాపామువిసమెక్కిఁగతుకొనె
 నొయేమొకో, వానిమనవెంట నెడపకనిచి॥ తోడితెండనెనయ్య
 న్నతోడనిప్పు॥ డేమనుచుఁజెప్పఁదగునంచు నేగవేగ॥

64

చ॥ వడుగులుపీఠికిఁమఱలివచ్చిరె, క్రుంకెడుఁబొద్దు, దూడలు॥
 దొడుకులువచ్చె, రాడిఁకను, దూపిలినుకె॥ నొత్తోవఁజికె॥ నో॥

కొడుకనిమాటికిఁ దెలుపి కొంతపడఁదలసాలనంది, లో.

నడఁగనితాల్మిఁజంద్రమతయప్పుడుకన్గొనుచుండియంతలో॥ 65

సీ॥ మసకలైకనదప్పుపొసఁగ నేర్పడరానిపొడవుల వడుగులపొడ
పుందలఁచుఁదలఁచికన్బాపు మేరలగొంతవొడకట్టు మెఱకన్లఁగని
వత్తురనుచు నెలచు। నెంచియంతంతకు నే తెంచువారలఁ బసఁగఁ
గన్గొనితనపట్టికరయు। అరసిడగ్గలుమూఁకఁబొరిఁగొమారుఁడులే
మివెనుజిక్కెనోయంచు వెతఁగలంగుఁ। గలఁగిడాసినవడుగులఁ
గాంచితంద్రు। లారలోహితుఁడేడనియడుగవడుగు। లదవదలు
వోవుచునుగుండెలవియవాని। యునికిఁదెలుగును జెప్పనయ్యో
యటంచు॥ 66

గీ॥ వెలుగుఁబాటున మొగటికినటుకబడిన। యరఁటివహినిట్టనిలువు
నకొరగినేల। సోలివ్రాలివితాకందినుంతదెలసి। హాకొమారాయ
టంచుఁబేరాదబనవి॥ 67

క॥ నేలందడవుచు బ్రాఁకుచు। వాలుంగనుదోయిసీగువలదగొనఁ
లో। జాలిమునుంగుచు పోలుచు। హాలెముననరందిలోహితా
స్థాయనుచు॥ 68

క॥ పడిచేడ్చడిబడిఁగళవళ। పడిచిత్తగుబొన్తుపగిదిఁబడినుడిసేతల్।
పడికొంతవడికిఁదేర్కొని। కొడుకాకొడుకాయటంచుఁగుంచుచు
ఁదనలో॥ 69

చ॥ పెనిమిటి.. బాసియున్న వెతపెంపునఁగ్రాగియునీకతంబున॥

దనివగపార్చియుంటి, దరిదాపిఁక నెవ్వరునాకు, నెవ్వగ॥

మనుగడఁబుత్తు, నేకరణిమానుచునివ్వగ, ఁదండి, నిన్నునా।

తనకలిపుర్వుముట్టు నెడఁదద్దటియెంతతల్లంకితోమది॥ 70

క॥ అనిపలువగలన్ వగలన్ | బనవెడియాహంసనారిఁబదరికరంబున్
గనలిపరుసంపుఁజూటుకలన్ | గనుఁగొనియక్కలహకఁతిగసగు
చుఁబలికెన్॥

71

శా॥ నాకానేర్పెదవీవగల్ తవళికానా! పట్టిమున్నెడకో |
పోకన్ దారిచినీవునున్ సురుఁగుచొప్పున్ వేచిపెబ్బొత్తి, న |
యోక్కుఱ్ఱంబొడపుర్వుముఱ్ఱైననినన్నూటింపఁగా నేడ్చుచున్ |
బోకిళ్ళన్ బడునీ తెఱంగెఱుఁగుచున్ బో, యోసితోఱ్ఱయింకన్

72

మ॥ పనిపాటెయ్యదిఁ జేయకిప్పుగిదిఁగువ్వాడంబునన్ దేటినిం |
డినయింటన్ మునిమాపునన్ జెడుగువాటిల్లంగవాపోయినన్ |
చునుకొందించెదనోరుమూసికొనియెంచున్ బోకనీ చెయ్యికిన్ |
జనునూనాకడసాగిరావివి, గరాసా, హంసనారీయనన్॥

73

చ॥ అనయముఁబొకిగ్గ, కన్నకడుపొటఁగొమారుపయిన్ దలంపులోఁ
బనుపడియంతకంతకునవారిగవంతనెలర్ప, బాటుతన్ |
గనుఁగొనియాపెకాళ్ళపయిఁగ్రాఁచువెతన్ బడియానటన్ ననున్
గొనకొనికాచినాయడిగికోలునొసంగవెతల్లిమొకెదన్॥

74

చ॥ అడవినిబాముకాటువడియక్కట్రమాలియనుంగుఁబట్టిపెం |
పెడలెడు, దల్లి, యెడవిసమెకుగనొ, యెక్కకమున్నెయిడకున్ |
దడయకవానిఁదేఁబనిచినక్కగుమందులు మన్నఁబోసినా |
యెడరెడరింపఁగాఁగొమరునిచ్చినపున్నెముఁగట్టుకొమ్మనన్॥

75

మ॥ మునునాపెన్దిటివేచుత్రైగడనసొమ్మున్ బెట్టిజట్టిన్ నినున్ |
గొనితెచ్చెన్ మఱిదానివడ్డికిఁకఁగాన్పున్ మన్నఁగావెజ్జురాన్ |
బనుపన్ జేసిపసిండివెచ్చమునకున్ బ్రాల్తాలకీనేడుమాం |
దొనరింపన్ దగు! బాగు!! చెప్పినివినాకోయెమ్మోండి, బఱా!!!

76

చ॥ వడుగులఁగూడి వేల్చి నెఱపఁగొసఁదెమ్మనిపంప. వారివె।

న్బడిఁబడిరాకబల్చిడిసిపాటునఁద్రుళ్ళుచునుండఁబట్టక।

ప్పొడవడునీకొమారుఁడటఁబుట్టలగుట్టలఁజెట్టుఁజేమలఁ।

బడుకులనెక్క నేటికటఁబ్రాఁకెడుపుర్వులఁజిక్క నేటికిఁ॥ 77

గీ॥ అడవిఁబుట్టలఁగోమలనడరుపాప। గమికిమునుమున్నెవాకట్టుఁగ
ట్టమైతి। మదిగదామేమొనర్చినయట్టితప్ప। తప్పలోఁగొనిమ
న్నింపుతల్లిమమ్ము॥ 78

క॥ అనియుల్లసములనుల్లముఁబనికెడుములుకులనుబోలుపలుకులుగదు
రం। జెనకియును నెట్టకేలకుఁ। కనికరమెదఁగొంతదొనుకఁగాని
టువలికె॥ 79

చ॥ బ్రతుకనిబిడ్డబారెఁడికఁబల్లరువానిగుటించియేలాకో।
వెతపడెదిట్లునుందొసఁగువెజ్జటలేఁడుకొమారుఁజూడఁగా।
మతకరియాసయున్ననొరిమఁబనులెల్లనొనర్చియేమిటఁ।
గొతుకులువెట్టికీవెడలిగొబ్బునఁబేపునరమ్ముపొమ్మనఁ॥ 80

గీ॥ సంజవడదివ్వెలుంచిపసాపడంగఁ। బ్రొద్దునకువండివారిచిబోన
ముంచి। మంచములవ్రాల్చియయ్యాలుమగలునిదుర। వోవుదనుక
నువరపుడములమెలంగి॥ 81

చ॥ వనటఁగలంగిచంద్రమతివైశమపట్టినిఁగాంచుపూనిగఁదా।
రొగనినకడిందిచీకటినిగొంకకయన్నిసినొంటికెఱ్ఱిటిఁ।
దనమదినిల్పియత్తలఁపెత్రాణయుఁదోడునుగాఁగలోఁగఁగ్రాఁ।
గినవెతముంజిదారులెఱిఁగించినదారినిబట్టియేగుచుఁ॥ 82

గీ॥ పైఁపరానివంతఁజటియలఁబట్టియ। టంచుఁబిలుచునిలుచుననరుఁ
బెనుచు। గవులఁదవులుమాటురవలినున్నాడని। వించుఁగాంచు
ఁబలవటించునెంచు॥ 83

సీ॥ గుట్టలగాలించుఁబుట్టల నాలించుఁబట్టియటంచులోఁబలవరించు।
పుంతలఁబొడగాంచుఁ ప్రంతలకడఁబొంచు బిడ్డాయటంచురాఁ
బిలువనెంచు। నీమలఁబరికించు నేమలదరిసించుఁగన్నతండ్రియం
చుఁగలవరించు। గరువులఁబటతెంచుదొరువులకరుదెంచుహాకొ
మాగాయంచునాలపించుఁ। దఱిసికనుఁగొన్నచోట్లకుఁగరలిమ
రలు, నెమకు నెంచునుగానక నెగులబొగలుఁ। గొడుకయెండేగి తే
యనిగుంచుఁగంచు। నేమి సేయుచునని నేలకెఱఁగియొలు॥ 84

క॥ అలుఁగుల వెలుగులఁగలుఁగులఁ। బలుఁగుల నెలుఁగులనుజిలువప
లుగులరోయు॥ గొలఁకులఁకెలఁకులనొలుకుల। కలఁకులవలఁకు
లనుఁడాయుఁగానకయెంచు॥ 85

సీ॥ కరలారనీటిజక్కరలారమీరై నఁజూప రేనాముద్దుపాపనించు।దరు
లారచెంచుచౌదరులారమీరై న నరయ రేననుగన్నయనుఁగునిం
చు। మఱులార రేయిద్రిష్టురులారమీరై నఁగానరేనామేలికందనిం
చు।గడులార మెకపుసంగడులారమీరై నఁగంటి రేనాకూర్తికాన్పు
నించు॥ కొమ్మలారనిరాబారికొమ్మలార। మావులార నెఱాగాడ్పు
మావులార। దారులారజగాజడదారులార। ఏడనున్నఁడొయె
ఱిఁగింప రేకొమారు॥ 86

సీ॥ పొదలలోనిసుమంతమెదలిననాయనాయని డాసి నెమకి లేడను
చుమరలు। సెలలనునులివాడుజలజలనాలించితండ్రియటంచుఁదా
ఁదడవితరలు। చఱులచుప్పులువెట్టుగుఱకలఁబాటించియన్నాయ
టంచుఁదానరసియొలు। కెలనప్రమాఁకులగూండ్లఁబులుఁగులర్ద
వినియయ్యాయటంచుఁదానడగి తెరలు॥ నంతకంతఘటబట్టిపైనల
ముమరులు। హెచ్చబడిసొమ్మసిలుఁదేఱునిచ్చ నెరియునుదిలగొను

వేడుతైచూచునొల్లఁబోవు। టిచ్చవడులేచునిలబడు వెచ్చనూ
చ్చుఁ బొగులుహలోహి తాయనిపొక్కి పొరలు॥ 87

సి॥ కటికలైమీరునాకన్నతండ్రినడంచివిందొనర్చితిరేమొవినుచరేల।
కట్టిఁడులైమీరుపట్టినాపట్టిని దినినారొయదినాకుఁదెలుపరేల। నె
నరుఁబోకార్చియాఁకొ నిమీరునాకూననులిమిమెక్కితిరేమొను
డువరేల। కరకరిమైమీరుగనినాకొమారుని సొరిదిమ్రొంగితిరేమొ
చూపరేల॥ కడిదిపసిదిండులారసింగంబులార। మెగపురాగొం
గలారయోచుగమొగంబు। పులుఁగుగములారమీరునాసిలుగుదొ
లఁగఁజూపరే నేఁడునాముద్దుఁబూపనించు॥ 88

క॥ అనితామెగములగములన్। గనుమలఁగనుములను, మలలగనులన్
దొనలన్। గనుఁగొనునెందున్గానక। మునుకొనుపేరెడరుఁగడ
లిమునుఁగున్మునుకున్॥ 89

క॥ మఱియున్బైకొనునెగులున్। వఱదన్బడితెరలఁదేలివనటకుఁడు
దిగ। ట్టెఱుఁగకతొరఁగుచునపుడపు। డెఱకువమఱకువలఁగలఁగి
యిట్లనివనరున్॥ 90

ఉ॥ కానఁగదయ్యనిన్నిపుడు, కట్టిఁడిరాలిదిగాకతల్లియా।
నా! ననునీకడిందియెడకంచినదెంతతెగించెనింకనే।
దీనిమొగంబుఁజూడవెనుదీయకతాగొన్నదోసమంచు, నీ।
లోనఁదలంచియారములలోయలలోఁగికురింపడాఁగితో॥ 91

ఉ॥ లేక, జగంబులన్సవతులేనిజగాసిరిఁగన్నరాచక।
న్నాకుననుంగుఁబట్టినయి, నాడికలేలెడువాఁడనయ్య, నే।
నీకడనొక్కపాటునికీనీకొనిలేకగనైతినంచునో,।
రాకమొఱిగితింతకనరాయనరాననుగన్నయన్నరో॥ 92

శా॥ అన్నాపున్నమచండమామనగునీయందంపు నెమ్మోమునా।
 కన్నుల్ చల్లనడంగ నెంతోయెలమిన్ద్రాలంగనుంగొంచుబై।
 బన్నంబుల్ మది నేర్చు నెన్నివడినక బాటింప నేనక్కటా।
 కున్నానన్నిటు బాసిపోయెదవెనాకున్ బ్రాపుఁబోపేరికన్॥93

ఉ॥ లాయ, నుసింగితింతకనలాయను, నింకనుదోఁపరాదెబే।
 లాయను లేకడించునరులాయనుగన్నడ సేయఁగండిమే।
 లాయను నేపరింపనగులాయనునింతటియొల్లఁబోకలే।
 లాయనురాచబొట్టియ నెలాయనుబాయఁగఁగోరెల్లాయనున్॥
 94

మ॥ అనుచున్ గ్రంతలవ్రంతలన్ సెలలలోయల్ గాంచితా నెందునున్
 దనకందన్ బొడగానమిన్ నిగుడువంతన్ దోఁగిమున్దోయుచున్।
 జనుచేదోయొక్కయీ రెలుంగువిని యాచాయన్ గనుంగొంచుఁబె।
 ల్చనబూతంబులునక్కలున్ గొజలునోజల్ చూచుచందొక్కెడన్॥
 95

మ॥ కనుచున్ గుట్టకొకింతదాపాలముప్రక్కన్ వాఁకఁదాగ్ధాణఁగ।
 గొనిమున్వడ్వులుదెల్పినట్టియలపుల్గుల్ చూచికన్గంటనం।
 డనుజెట్టొక్కటిగాలిబూదియయియుంటన్ డాసియాచెంతనొ।
 య్యనఁబుట్టన్ గనియాదఁదెర్లువెత మైహోలోహితాయంచుదాన్॥
 96

చ॥ అడఁగినమట్టిబూదిపయినజ్జలు మోవఁదలాఁపిపుట్టగా।
 నడరనొకింతఱొమ్ముపయినజ్జొక యోరకువ్రేలనేలఁజే।
 పడియరమోప్పుకన్గవ నెపంబునఁగూర్కన వానికైవడిన్।
 బడినకొమ్మారుఁగాంచిపడెఁబట్టుదొలంగినబొమ్మచాడ్పునన్॥97

క॥ పడి మైనుజచియొకించుక। పడికిన్ దెలివొందిటిచ్చవడికొమరుని

పైఁ బడిమోముమోముఁజేరిచి। తడవుచు నెడమోచుకొనుచుఁ
దల్లడపడుచున్॥ 98

చ॥ జడిగొనికంటినీరురలిజాలొగన నేడ్చుచువ్రాలి కేల్వన్।
గెడయొనగూర్చిగుచ్చియొడికిందనకందనుజేర్చి మేనమ।
న్దుడుచుచునంతకంతవెతదూకొనసొమ్ముమునింగిసోలెన।
య్యెడరునఁగన్నతల్లికడు పెవ్వహివోరిచియుండునక్కటా॥ 99

క॥ తనితెలిసియెలుఁగురాల్పడ। మునకుచుఁబుడుకుచునుగాళ్ళుమొగ
మున్జేతుల్।గనివెచ్చలేమికయ్యో। యనిపొగులుచుఁనండ్రీయా
సలడఁగించితివే॥ 100

క॥ అనిమటిమెయినుసురులుగల। వనిముకుఁజెరమలనుగేలుననువుగ
నిడిక। న్గొనివేచియేటికీవల। వనియాసలు, చనినవారువత్తురెమ
ఱులన్॥ 101

గీ॥ అనికొమారునిపైవ్రాలియాదవ్రాలి। సెరగునుడిగొనఁబరికించి
సేకరించి। యడఁచిననుమాటికుప్పొంగియెడఁదగుంగి। పేర్చియే
రెచ్చడువనటమైబిడ్డఁగూర్చి॥ 102

ఉ॥ నాయనుఁగా, తొలంగఁదగునాయను, నన్నిటుడించియేగనా।
నాయనువంతసైఁచఁగలనాయను, నక్కటప్రాపిఁకేదియ।
న్నాయను, వేల్పుఁదోడుపడెనాయను, నొంటరినైతినయ్యెకు।
న్నాయనునింక నేమనుచునాయనుఁబైఁబడినాయనాయనున్॥ 103

॥క॥ వడువులవెనుబడివేలిమి। పుడకలనెపముననువచ్చిపొనుపడియడ
విన్। భడికడకు నెట్టివెతపాల్పడతివిరా!తండ్రీ!చిల్లువపాలైయొం
టిన్॥ 104

క॥ పది నెలలు మోసినినుగ। న్నదినిడుపనిపాలుసేయనా! తుదకక
టా। యదవదనేకొఱనోములు। మొదలకనోచితిన్యవిముఁ
డకయున్నే॥ 105

ఉ॥ హోయనుజూడ వేమిబరు వాయనుబలగ వదేలకూర్తిప్రో
వాయను మోనమూనమురు వాయనునన్నలరింపకున్నఁబ్రా
వాయను నాయలంతవిన వాయనునర్థిలిముద్దొసంగలే
వాయనుగాననీకునిర వాయను నావెతఁదీర్ప వాయను॥ 106

గీ॥ అన్ననిన్నుగన్నదదియొక్కటియగాని। పెంచిగారవించిపెరిమ
ఁజేసి। గోముసోముఁగాంచనోమనైతినివాఁడె। గొంజనైనవెల
యుఁగొంతమేలు॥ 107

సీ॥ పుట్టినప్పుడునిన్నుఁబొడగాంచినిడుమన్నివెలయుదువనిరిజోస్వ
లుకొమారె। పొత్తులనుండనీపాలు పెంచిపేరు పెంపులఁగందువనిరి
పెద్దలుకొమారె। మువ్వంటులటుపోకమున్నెనిన్దని కొలంబెలరిం
తువనిరిపాటులుకొమారె। దోఁగాడునాఁడె నీతులకింపుఁజెలు
వెంచిగటువయాదనిరి యందఱుఁగొమార॥ అక్కటావారిపలు
కులనైనఁగొంత। పెనుపుఁగనవైతిమనవైతిననదనైతి। నింకనే
మందునికముందు నెటులమందు। నన్ననీవంత నెట్లోర్తుఁగన్నతం
డె॥ 108

క॥ హా! నెలకెల్లఁజేనిగ। నేనినుగాంతునని యుంటినిట్లాయెఁగటా।
తానొకటిదలఁపదైవము। దానొక్కటిసేయుననుట దలకొనెని
జమై॥ 109

క॥ పట్టిపట్టములేలక। బుట్టియనీవిట్టులడవిఁబుట్టలఁబడ్డుకేక। గుట్ట
ల్లబడనీనుకులక। గట్టిఁడియలనలువయెట్లుగావ్రాసెనయో॥ 110

మ॥ నెలఱాబంతిబవంతి మేలుమగతానిద్దంపుఁగీల్తుఁగుట॥

య్యెలఁగ్రాల్గంటులుజోలఁబాడఁగడుహోయి గూర్గునీవెట్లుమ॥
 వ్వులుగోండ్రింపవఱుళ్ళులార్వ వెఱపుఁబోకార్చియీకాటుకో॥
 నలఁదెన్నుంటివదెట్టులోఁబ్బెనొడలన్నానీకు నేఁడీయెడఁ॥ 111

ఉ॥ వానియదల్పులఁబరువు వాటుచువచ్చి చెఱంగుఁబట్టియ॥

మ్మాననుగాలకొశికుఁడుహోవడిఁగాటియఁబెట్టివేకువఁ॥

గానకు నేగివేల్చికగుక శ్టెలఁదెన్ను నెనంటివయ్యనా॥

తోనిపుడేల చెప్పవదితూలితోడీలితొఁమూలిదోరితో॥ 112

సీ॥ పలుగుఱా లెక్కమంపిలనుండియీవిందుఁబలుగుఱా లెక్కమంపి
 లితెనేడు॥ మనుఁజేంద్రదొరలమన్ననలందఁగలనీవుమనుఁజేంద్ర
 దొరలమన్ననలుగంటె॥ వాలమ్ములొద్దఁజేపడఁబ్రోవుగనునీకువా
 లమ్ములొద్దఁజేపడెనెనేడు॥ దురమునజముదాఁడిఁబొరయంగఁబె
 నుపొందిదురమునజముదాఁడిఁబొరసితిపుడు॥ వాఁగునడపులఁబెం
 పునుబడయఁగల్గి॥ వాఁగునడపులఁబెంపునుబడసితిపుడు॥ కడిదిరా
 కల్లితుదకు నెక్కరణినైనఁ॥ దనరెననినేడు తనివొందిచనితె
 తండి॥ 113

సీ॥ నాయనాయన్ననన్దాయంగఁబరువెత్తి యెలమిముద్దిచ్చువారెవ్వ
 రింక॥ ఎటకేగితన్నఁగొంగిటకాగి యాడఁబోయినంచుఁదెలుపు
 వారెవ్వరింక॥ గిలగించిపఱచిచెక్కిళ్ళగుంటలుదేరనవ్వి నవ్వించు
 వారెవ్వరింక॥ చుంచుచువ్వుమనన్నజుణిఁగిదవ్వులకేగియెలరార
 -బలుకుపారెవ్వరింక॥ దుడుకొనర్పకుమనవినఁదొక్కుపల్కు॥ లె
 లయసొగయింపఁజేయువారెవ్వరింక॥ గురువువాటుచునావంత
 కొంతయింక॥ నెలమిననుఁబల్కరించువారెవ్వరింక॥ 114

మ॥ అని తాఁబల్తుగుగుందియింకనును రేలా, బొందిపొందూడ్చుటే।

యనువంచూనియటంతలోఁదలఁచిమున్నఘంగనఁగొన్నబాఁ।

పనిజూటాడినదాననౌచుఁగొలకుఁబాలౌదుఁగానంచునెం।

చి నెఱిఁబట్టికిముందొనర్పఁగలయాసేతల్ కరంబెన్నుచు॥115

చ॥ కనలుచుఁబేర్చియకఁగలహాకంఠి, కొమారునిచొప్పెఱింగిప్రే

పునఁదనురఘటంబీటకుఁబుచ్చెను, దామసమయ్యె, నింతలో।

మనిఁగినవీనికింకఁదగుమంబరపుఁబనులెల్లఁదీర్చివేఁ।

జనఁదగునంచులేది వెశనైఁపమిఁజేడ్పడి వ్రాలినేలపై॥ 116

గీ॥ పలవరించుచునొక్కింతయలవరించు। కొనినదిటమునఁబూనిమూఁ

పునఁగొమారుఁ। బెట్టుకొనిలేదియటఁగూఁతపట్టునేలఁ। గనలుసా

దలుంటఁజూచియకఁగడికినపుడు॥

117

సీ॥ ఉరకహరిశ్చంద్రువరఁకులనలయించిచెందఁగాఁగ్రమ్ముకొనికునిస

డియె। చెలిచంద్రమతిచెందుచెట్టలఁగనివేల్పుముగుదలువడుజాలి

ముమ్మరంబొ। చెనసిలోహితునిమాకొనినతక్షకునింకఁజలపెట్టఁ

దవులుదోసంబుపెంపొ। వితహరిశంద్రునివెతనొంపఁదొడరినయ

లమిత్తిమఱకువకలిమినింపొ। నాఁగఁజేఁకటినిండనానడికిరేయి। న

డలుదడబడఁబ్బూర్పుగడలుకొనఁగ। వెతగరంచఁగఁగనుదోయిపెల్ల

గొనఁగ। దడవలనుదారెఁగడపుచుదరలిముందు॥

118

ఉ॥ త్రోపడిగాములొండొరులెదుర్కొనిపీన్దులఁదిన్నమత్తుమై।

నేపుననార్పుఱాపులవియెల్లెడఁజంతలఁబొంతబొట్టెలఁ।

గోపునదోఁడునకఁగుమిఁకూఁతలుగ్రందిలఁబుట్టెలెందుఁడెం।

దేపలుగాఁజెలంగవెఱదీకొనుకాటినిఁదాసిగాసిమై॥

119

గీ॥ ఆపుగొనురెండుచేతులమూఁపునుండి। డించియకుఁగనఁజేర్చితం

డ్రీయటంచు। మునుకుచుననుంగు మోమున మోముఁదార్చి। యా
లపించుచుఁబట్టి మేనలముకొనుచు॥ 120.

సీ॥ అపరంజితూఁగుటుయ్యాలలోఁబవళింతగన్న మేనాయిదియన్న
తొల్లి। కప్పుతాల హారంగుఁగనఁబ్రోదిఁ బెంచినకూఁకటులా
యివికూర్తిచిటుత। కడియంబులాలయనఁగొఁగలించి మొగంబుని
విరినచేతులాయివికొమార। మురియునందెలుగ్రాలఁబరువువాటి
నదిట్టియడుగులాయివినాచుననుఁగుఁబట్టి। మేలిమిబవంతినగరుల
జోలవాడి। యేమదాచుల పెనుపునకెడసి నేఁడు। చెన్నువిడికాటి
సోదబ్రుంగనున్ననిన్నుఁ। గాందియెల్లొర్తురాననుఁగన్నతండ్రి॥ 121

గీ॥ అనికొమారుని నేలపైనునిదిపనవి। కెలనియొలుకులఁగడకొఱపుల
నుదెచ్చి। చేర్చికుటుప్రోగుగాఁబేర్చిచిటుతనుంది। దిచ్చిడఁగఁజేతు
లాడక సేగిఁదోఁగి॥ 122

క॥ పట్టినా కేటికినిటు। పుట్టితివొక పేదయింటఁబుట్టిననీ వె। పుట్టుననై
నఁసిరిఁజే। పట్టసుగంబొదవబ్రతికిప్రబలింతువుగా॥ 123

గీ॥ కాలకాశికుఁడేమనికసరినిన్నుఁ। గాటికనిచెనొయవ్వుటదాటకీ
వు। వేల్చికట్టెలకనివీడువెడలికడకుఁ। గాటికేవచ్చితివినేఁడుకన్న
తండ్రి॥ 124

మ॥ అనిచెక్కుఁజెయిఁజేర్చిమాటికిఁ గొమారాయంచుఁబేరాదఁజే।
రొగనుచంతంతకుఁబొంగిపొర్లి తెరవై క్రుయ్యింపఁగాఁదెల్లువం.
తనుగన్దొయిఁదొరంగినీరురలివంతల్ గట్టఁగాఁబేరెలుం।

— గున నేడ్చెఁవినిజాలిగాములటగోల్గోలంచు వాపోవఁగఁ॥ 125

సీ॥ ఆయెళ్లునులివప్పుడటఁగాటికాపరియైన హరిశ్చంద్రుఁడాలకించి।
నివ్వెటవడిచూచియెవ్వరీనడురేయినను గన్నుబ్రామివచ్చినదియి

టకు! మఱియునీయలుకుడు. తెఱఁగారయవెలందియెలుఁగుగాఁ
దోఁచెడిఁగలఁకదీఱఁ. జనిచూచివత్తుఁగాకనిలేచిమొలదట్టివ్రేలు
గనీబునవాలుఁబొదివి॥ గుదియమూఁపుననిడికొనిగుంటినుండి.
దుముకుసింగంబుగమకంబుదోఁపఁదనదు। తమగముననుండివడి
దూఁకితమకమునను। సొదలమంటలవెలుఁగునఁగదలిముందు॥ 126

సీ॥ కేలుకెందమ్ములఁగీలుకొల్పినమోము పాయలైదొరుఁగుకన్దోయినీ
రు। వాపోవఁగెంపారువాలుఁగన్నంగవ విడినేలఁబడిపొర్లునిడు
దకురులు। చన్దోయిపైసుంతజాటుపైఁటచెఱంగునొలయువేండ్రం
పునిటూగ్గుసెగలుఁ। బగిలిబీటలువాఱినొగిలినకెన్నెవికుయిదో
ఁవవెగచుడన్గుత్తికయును॥ నెఱియమాపుడుపుట్టంబునెవ్వఁబొర
ల। చువ్వబ్రుంగిననెమ్మేనుదొరయఁగెలనఁ। బేర్పుసొదనిడ్డతనము
ద్దుబిడ్డఁగూర్చి। పలవరించెడుచెలిమ్రొలనిలిచిమఱియు॥ 127

క॥ తనుఁగనుఁగొనిమదినివ్వెఱఁ। గునునఱుకునానగడలుకొనఁబైఁట
చెఱఁ। గునుజక్కనొత్తుకొనియాఁ। గనిజాలిఁబలపుగరితఁగనియి
ట్లనియె॥ 128

ఉ॥ ఎవ్వతవీపుపేగునెలవెయ్యదియినాడురేయినొంటిమై
నెవ్వగవచ్చితియ్యెడకు, నీవసిపాపఁడెవండు, వెండివీఁ
డెవ్వహిదెల్మదాఁచకవియెల్లనిజంబుగఁదేటతెల్లమి॥
జవ్వనితెల్పునాకనినజాలిఁగరంచెడునెల్లుపెంపున॥ 129

క॥ అయ్యాయేమనినాతెఱఁ। గియ్యెడనెఱిఁగింతు సిరులకెడయైపడి
నేనియ్యారనొక్కపాటుత। కొయ్యనవరవగుచుఁబన్దులనొనరు
చుచుండ॥ 130

చ॥ ఆలోఁ బాపనిపీనినాకొడుకు నేఁ డాయొంటి పొలుండులోఁ
జాలిఁ బోకడ వెట్టి వేల్చి దిమగుఁ జడ్డాడ్చి తెన్నుంచుఁదాఁ
వాలాయంబిడికానకన్నఁ జని వేవఁ బాముకాటంది,యి
య్యా,లా వే దెను బేఁరు బెంపులిఁక నేలావ్రాఁతలిట్లుండఁగఁ॥ 131

ఉ॥ ఈ రెవరయ్య వేడగఁ మెయి నెయ్యెడకోయసి వాఱువోవుచుఁ
గూరిమిదో పనామ నెలుఁగుఁ పినివచ్చినపు న్నెపుఁ నిరాఁ
బారులరో, తలంది వెతఁబాపఁ గొమారునిపీనిమన్న నే
తేరినగాము పెద్దలరో, తెల్ప రె నామదివంతఁదీర్ప రే॥ 132

చ॥ అలఁతుల రే నొకాదు తెఱఁగారయ, నాదటనికొగ మారుమీ
వలఁతెతబంపుబల్కినో, య వారిగఁదోఁదినకూర్చికల్కినో,
కెలయఁగసొన్నదేఱబ్రతికింప రే, యొప్పరికింపకిప్పుడ
ర్కిలించుదినింప రే, కనికరింప రే, నాకుయిలాలకింప రే॥ 133

చ॥ అనవుడు తేఁడువలుగ వినుమా విరిబోఁడిరొనీకొమారునిఁ
మనువఁదబంపుగన్నరుసిమన్నియగాను, మొఱాలకిందియి
చ్చనుజెలువారుకోగుగలనొసంగెడిక్రొన్నెలదారిగాను,న
న్దనుఁగొనియిట్టు లేటికివగఁదురటిల్లెమనించు వేఁదుఱై॥ 134

చ॥ గొడగరివీర బాహుఁడిడుకొల్వానరించుచుఁగాటిసుంకముఁ
బడయుమ, వీరదాసుఁడనువాఁడ, జెతారముమానికాటికా
సిడిసొదఁబేర్పు, కాసిడకయేకికురింపుచునీసబంబుఁజి

— చ్చిడనిలఁదెచ్చి తే! పడఁతియెంతటి తెంపరిదానవారయఁ॥ 135

చ॥ తెఱవవుగాననిన్నిడి దితిఁ మాటియేరయి రేనిఁబూసియి
న్దుఱఁగలిపాలుఁబైఁబఱపిఱుంప నె, మాటలిఁ కేలపెచ్చు, క్ర

చృఱనిటవారిపాతికనొసంగు మొసంగనిచోసబంబుతో।
మఱలుచునంగఁజంద్రమతిమన్నియఁగన్గొనివేడుకొలునఁ॥ 136

ఉ॥ ఏనొకయయ్యయింటఁబనికేర్పడిచెప్పినయూడిగంబులఁ।
మానకొనర్పనప్పటికిమాడ్చెడునాఁకలికింతయోరెముఁ।
గానకయెన్నియేవెతలఁగాంతు, నికెవ్వసామాడఁజెత్తున।
య్యా, నిఁకపేదరాలనెటులైననుమన్నననన్నఁజూడరే॥ 137

క॥ అనిమఱిమఱివాచారుచుఁ దనయనుఁగుఁగొమారు సబముడడవు
చుమదినె। కొకనువనటఁదొంటిసిరిపద। పనినప్పటిలేమిఁదలఁచి
వెగచుచునెంతే॥ 138

క॥ అడుగులకుమడుగులిడుచుఁ బడిదీవులతోండ్రుగొల్పఁబరువడిసి
రి.బెల్లడరెడునొడయనిబుడతకుఁ గడకాసునొసంగఁగడకుఁగఱ
వయ్యెఁగటా॥ 139

మ॥ అలవుఁ బేరిమినేడుసంద్రములుమేరైమీటుమాఁడెంపుమా।
న్నెలుగొల్పఁదమసీసకంపుమగఱానిద్దంపుఁగ్రొండాలుని।
న్దులునివ్యాళులుహజ్జదోయికొసఁగఁగొల్వెలలిఁగ్రాలురా।
నెలపూఁబట్టికి నేలచేరెడకటానేఁడింను లేదయ్యెనే॥ 140

క॥ అనివెగడుపడుచు, నయ్యా, కనికరమొకయింతనెడఁదఁగడలుకొ
నఁనన్గనిమన్నింపరెతడవయ్యెను పాటుతముదల మెలఁగనేగఁ
గవలయుఁ॥ 141

చ॥ అనవుడునుజ్జవోయియెవతకగటయిచ్చెలి, యెల్లురూపునే।
వినికనియున్నయట్లుసరవిమదిదోఁచెడి, నీపెచందమోఁ
వినవిననాతెఱంగుఁదలఁపింఁచెడి, నింతటికొక్కపోలికఁ।
దనరెడువారలెందఱో, కతఁననుబోలినవారలెందఱో॥ 142

మ॥ అని డెందంబునుజల్చియ వ్వెలఁదిచాయకజూదియూవిత్తైఱం।
 గునవేయేఁడులుపీన్లుపైఁబొరలియెల్లుకబోవవాపోవఁజ।
 చ్చినవాఁడేఁడైఱవచ్చునే, యుడిగిసీసేగి, వడికగాటిమా।
 డనిటకబెట్టుము, పాడియక్కటికలీడకజూపనేనెవ్వఁడక॥ 143

క॥ పనుపరిని, వీరబాహుని। మనుపరినిగఁగొలిచియతనినున్నననిటనే।
 ననుపరిగనుందు, ఁదగవుక। బెనుపరినా? మాడవదలిపెట్టఁగమఱి
 యుక॥ 144

మ॥ కొలముకబెంపు వెలార్చి, పేరునువడికగూలార్చి, యాకొన్నయ।
 ప్పులకుకబట్టనకోర్చి, పట్టివెలఁదికబోకార్చి, నేఁడిట్టులీ।
 యెలికికగోసఁగిఁగొల్చి, గాముతెవతోఁజూరాటఁబోరాటవ।
 ట్రిలునాకెక్కడిపాడియుకనెనరుజోటియేటికీచాటువల్॥ 145

మ॥ అడరకవీఁడిపుడేడుసంద్రములుహ్నదైక్రాలుమాగానినే।
 లెడురాసింగపుముద్దుపట్టియనియోలికబలిగతీవట్టియె।
 కుక్కడురాకల్లివజీరుదేవెరివిదీకుకవీనికీసుంకపుక।
 గడకాసుకజెయిఁజేర్పలేమిలేఱఁగుకగన్గోనిజంబెల్లగుక॥ 146

మ॥ కొతుకిఁకేటికినీమపేదటిమినాకుకబొత్తుగాదింక, గు।
 బ్బెత, సుంకంబిడినీకొమారునిసాదంబేర్పందెఱంగెంచుమి।
 వ్వితమొప్పకబలవింపనేవిడుతునే, వేమాడకుకవాసిసీ।
 కుతికకగ్రాలెడుతాలినేనినిటనాకుకజేర్పుతావిచ్చెదక॥ 147

గీ॥ అన్దుడుబిట్టులిగియాలువుఁదనముజేసి। పెనిమిటికిఁదక్కనాతా
 లిమినుకిఁకేరి। వగుపడదితండునాచెల్వుఁడకటయెట్టి। సేగికిరవయ్యె
 ననిసొన్నసిలియెఱింగి॥ 148

గీ॥ ఓహరిశ్చంద్రనీపట్టిలోహితాస్యః। గూర్తిఁగనుఁగొనుతొల్లి నీకు
ఱువుదోయి। నరతినిచురించి నేఁడిందు నాదమటచి। కాటిసాదమీఁ
దఁగూరుకుగన్నవాని॥

149

చ॥ అనితనలోనఁదేరి తెరలైపయికుబ్బెడువంతపెల్లునఁ।
గనుఁగవనీటిబొట్టురలఁగాదురటిల్లుచుఁగేలుగ్రుచ్చిపే।
ర్చినసాదనుండియెత్తితనచిన్నకొమారుసబంబునాదటఁ।
బెనిమిటియంజదోయిపయిఁబెట్టియెరంగియెఱింగి యంతయుఁ॥

150

క॥ డెలువునియునికీఁగనుఁగొను। కొలఁదికి మది నెరియు నెగులుగ్రు
య్యింపఁగనొం। జలియైతొలుతటిరాసిరి। తలఁపునకుఁదట్టచి
ట్టుదల్లడపడుచు॥

151

సీ॥ మిడుగుతామొకరాలనడరునీతమగంబుదీవిమానికపుగద్దియయెనీ
కు। ప్రీతికకావికవిడిరాలుని న్నెరుల్ వీచఁగానిడినసీవిరులెనీకు। క
నలుకార్సొదలనుబొనలునీకొఱకచ్చులేలిన ఛేదివిటీలెనీకు। కొ
ఱవోవఁజేయునివ్వఱళుల యార్పులు తగుగాణకైతసందడులెనీ
కు॥ గాంచనివ్వెఱగొల్పునీగాముతెవలు। కన్నుసన్నలమెలఁ
గువేగరులెనీకు। గరమువివ్వచ్చమెనుపునీకాటిమిట్ట। విరివిసిరుల
కునిరవైనవీడెనీకు॥

152

సీ॥ పనుంగుగుమిమీఁద నెలరారునీవిందుఁబీనుంగు గమినేదఁబేరువడి
తె। నగరులలోనమన్ననలంచునీవిందుడగరులలోనఁబెంపగలవిడి
తె। సాముపట్టులబల్లిచేమించునీవిందుగాము పట్టులకల్మిగలిగినుని
తె। మంతలుచదరూనిమలయు నీవీసోఁకుఱంతులపదరానిఱవ్వ
గంటె॥ కలిమినేడుకడన్లకివ్వలివిలాతి। వలఁతి తెవనుండికప్ప

ముల్ వడయురాచ। మేటిప్రోపరివై యీవుకాటి కాప। రిగమెలం
గితె, హానల్వయగడు చెల్లు!॥ 153

ఉ॥ ఆయెలరారు మై చెలువనూ యురళించునసంబు పేరు పెం।

పాయుడివోనిరాచబలమాసవతోందనిరాయసంబునిం।

పాయెదిరింపరానితెరుమా నెఱు లేగపుడెంపు లెల్లన।

య్యా, యిపుడెంచువోయెననియంగద పెల్లుననంగలార్పుడు॥ 154

చ॥ కలయుంజూచితలంకి తేడెటుక చిక్క కొదూలిహానికొ మో।

కలయోయియ్యది, యే నెవండ, నిటనేఁగాటకదాయుండుటి।

చెలియెవ్వర్తుక, వీడెవండనుచుజేసే నెంచిచొప్పంతయు॥

దెలివికగన్గొనసోలికొంతవడికిదేర్కొంచుబేరాదమై॥ 155

గీ॥ కొడుకుపైవ్రాలి పదఁపడిగ్రుచ్చియెత్తి। కొంచునకుగనఁజెక్కు

నఁగూర్చిజేర్చి। మోముమోమునగదియిందిమున్నురించు। నడలు

నదొరంగుకన్నీరుజడిగొనంగ॥ 156

సీ॥ కొలమును నెగడింపఁగల మేటి కొడకవైకలిగితివనుకొంటిఁగా కొ

మార। పెనుపొందిరాచకల్పిని మేలుబంజివైకాలుద వనుకొంటి.

గాకొమార। ముదిమిఁజిక్కిన నాఁడుమన్నునా కాదటఁజేకూర్తువ

నుకొంటిఁగాకొమార। మున్నెన్నఁడోమాకుఁబున్నెంపుఁబదవికిఁ

గతమామవనుకొంటిఁగా కొమార। పుట్టుచెలువంబుఁబోకార్చి

ప్రోదిముంది। రాచపెంపూడ్చిపున్నెంపురహిఁదొలంచి। పొదలు

నాకోరెగలెల్లనుబదటఁబుచ్చి। యేపరింపఁగననుబాసి తేకొమా

ర॥ 157

మ॥ అనియెంతేబలవిందిలో నెటుకచొప్పాలోనఁబాటిల్లఁగ।

గ్గొనియేల్లామదినిట్లు మేడ్పడితి, నాకువీరబాహుర్గుడుచె।

ప్పినకర్ణంబనియేది, నేనిపుడువావిజేయుతీరేది, యం।

చనరకజీకటిఁదెచ్చిప్రాథుబడిఁబాయజేసి తానంతట॥ 158

చ॥ అనుఁగుఁగొఱుఁగూర్చి వెతనందు వెలందినిఁగాంచి యీవితం॥
 బునదురటిల్ల నేల, చనిపోయిన వారును మల్భివత్తురే॥
 యెనయఁగమిత్తి చేదవులు తేరికిఁదప్ప దెటుంగుమింతకు॥
 మనుటమనుంగుటల్ జగమునఁ మెయిదాల్పుల కెల్లసాజు॥159

చ॥ చినిఁగినవల్లెపోదొలఁచి చెచ్చెర వేఱొకవల్లెదాల్చున॥
 ట్లనయముబొందిడిందువడునప్పటికింకొకబొందిబొందు మే॥
 దనరెడునావి, యిందనుకఁదాఁగొనియుండిచ్చినమేనులెన్నియో॥
 యొనరెడి, నట్టిమూర్పులనిదొక్కటి నేటికిఁజూడఁగొత్తలే॥160

సీ॥ చిగురింపఁబులుఁగులచేన్ స్కంబడుటయు, మొగడువేసినవాడి మొ
 క్కచెడుట, వెలరాగునరవిరివిడిగి పెంపాటుట, విచ్చినవిరిదూయ
 వీడిపడుట, కాచినపూఁబిందెగాలిచేరాటుట, కసుగాయచీడచేఁ
 గమిలిపడుట, దోరగిల్లినఁబుర్వుదొలిచినవ్రీలుట, పండ్జెనవ్రేఁగుదె
 బ్బలనుబడుట, ప్రిమలమాఁగుటక్రుళ్ళుట మొదలుగాఁగఁగలుగు
 దెసలతెఱంగునఁగడుపులోనఁగగుడుగట్టినదది మొదల్ పెరిఁగి
 పుట్టి ముదిమిఁబడుదాకబొందికిమూఁడుఁజేటు॥ 161

ఉ॥ ఎక్కడితల్లిదండ్రులూ, మఱొక్కడివారొకొమాళ్ళు, సంతకై॥
 యక్కఱవచ్చి, కర్ణమెనయఁదమయంతటవారువారలు॥
 జక్కగనూళ్ళకుఁమఱలుచాడ్చున, బొల్లగునీజగంబున॥
 జక్కటిఁబుట్టుచుఁమగుడఁజచ్చుచునుందుదు మేలమకుఁ వల్॥ 162

సీ॥ మన్నీరుకరువలివిన్నింగలములేను నెనసి వైవాఱెడియిల్లుమేన్లు
 ప్రామేనిచ్చెయి వెంబడిదీననావికొన్నాళ్ళుండితటిదీటునాటికెడ
 లు॥ చెడెనేనిబొందియచెడుఁగాక యలయాపికెన్నండుఁజేటా
 కయింతలేదు॥ ఆఁయుబొందియునరయవేఱ్వేఱగుఁగానియొక్క

టియెప్పుగామతలఁప॥ కట్టియలలోనఁగ్రాలునింగలముహగిది॥ నో
లిమేనులనొలసెడుగాలిమాడిగఁ॥ నమ్మితుఁడులఁగలయాకస
మ్ముకరణి॥ నావిబొందుల వేర్పాటునరయవలయు॥ 163

ఉ॥ కానసతంబుగాకొగిఁబొకారెడియిచ్చొటబొందికీట్టులే॥
లానెగులొందెదింతజగము॥ వెడనట్టువసాలనాడఁగా॥
నూనినవేసపుణజతనులొప్పఁగనుండినరెండునాళ్ళును॥
గానితెఱంగులూడ్చితగుకర్జములఁబొనరింపమేలగు॥ 164

చ॥ కనుక వెడంగువై వెతనుగందకయీవిఁకపీనిమంబరం॥
బునకయికాటిమాడఁదఱిఁబుచ్చకచేఁబడవేయుమాదట॥
నినునిటనాపడంతియనినేపెంగమోడినఁబాడియే? నిజం॥
బుననలవీరభాహునికిమోసమొనర్చినవాడనొడుఁగా!॥ 165

క॥ కావునఁజనినీపాణిత॥ వావిరినీవడిగివాతిపాలికఁగొనితె॥ వ్త్త
వఱకువీనికగ్గికి॥ దావీయఁగవలనువడదుతగవదియనుడు॥ 166

చ॥ పెనిమిటిదెల్పుమేలెఱుకపేర్తికినికగ్రపుఁగొల్వసేతకు॥
దనమదిమెచ్చిచంద్రమతితద్దయువంతనొకింతనూనివే॥
గనుజనివేడ, రోఁగలహాకంఠియొసంగునొకొట్టవచ్చునో॥
యనితలపోసిపోమగిడియర్తిలిపట్టిఁదొలంగనొచ్చుచు॥ 167

గీ॥ కన్నకడుపుగానఁగానుపునటుడించి॥ పోవఁగాళ్ళురాకపోగిలినొ
గిలి॥ కొంతవడికిదిటముగొనివానినటఁదన॥ మగనికొప్పగించిమ
ఱలుటయును॥ 168

క॥ అక్కటయిందనుకెన్నిన॥ తక్కిడియుపములుగనఁవితాసనెనని
పే॥ రక్కసము॥ వెక్కసము॥ గక్కసము॥ బడుచుగాధికా
న్నారేయి॥ 169

సీ॥ మొఱకు వెండ్రుకలునుముదురుమీసంబును, గఱకునల్లనిమేనుజులు
కుండనము। మొలదిండుబలపంబు సెలకట్టెములు బంతికత్తితోర
చ్చులుఁగలుగునొకఁగ। కన్నగానిఁదబంపుఁగలిమిమై రాఁబంచి
యోరియీ రేయినియ్యూరితోని। నగరునకరిగి కన్నమువేసి యె
కఁటఁజొచ్చిలోపలిపైఁడిమచ్చునండుఁ। గ్రాలుబంగారుదూఁ
గుటుయ్యేలనిదుర। వోవురాపట్టిఁజంపియబ్బడుతయొడలి। రవ
ణములఁదెచ్చివచ్చు చంద్రమతియొడిని। వైచియచ్చానమైరట్టు
వ్రాల్పుమనిన॥ 170

చ॥ గవఁకులఁజొచ్చి, వాఁడపుడుక్రంతలనకుఁచు, గస్తువారిని॥
దవల్లి మొఱంగి, లోప్రహరిదాఁటి, బవంతికిలాఁగ వెట్టి, రా।
తెవదొరలించి, కన్నమునఁదేకుచు, దూఱివటారుఁజేరి, తే।
కువననువెంచి, యంతిపురికూటమునన్ నెలతాలమచ్చునన్॥ 171

ఉ॥ పొంగఱతొట్లదాదికడఁబొత్తులనిద్దురవోవురాకొమా।
రుంగనిడాసి, తాను నెనరున్ విడి, కుత్తుకఁబట్టియొత్తిమ।
న్నింగొని, మేనఁగ్రాల్నగల నేరిమిదొంగిలి, తూటికన్నమం।
దుంగనిపింపకన్నవరుదోరములంబడిదాఁటిచయ్యనన్॥ 172

గీ॥ గవనులనుమించి లెంకలఁగన్నమఱపి। యరిగియాప్రోలితలవీటినం
టివచ్చు। చంద్రమతిఁగాంచినమ్మిక సరవిదోఁప। సరమఁగొనిము
చ్చిరుచునాపెచందమడిగి॥ 173

ఉ॥ జాలిఁగరంగువానిబలెసంతనదానునుగొంతయేడ్చి, యెం।
తోలయకారిమాటతనమొప్పఁగఁదానెచరించి, తల్లి, నీ।
చూలికివాఱిపాతికయుఁజొప్పడదా? యిదిగొమ్మటంచున।
య్యాలరిదొంగ, సొమ్మువలదన్ననొడింబడవైవనంతలోన్॥ 174

చ॥ తగుణమెఱింగిచన్లుడుపదాదిలిమేలగ నిగుండెనీరుగాఁ
గరఁగనిసుంగుచందమాదిగన్గొనివాచఱచంగనారొదన్
బరువడిలేచిదేవెరికొమారుసబంబును జూచినివ్వెఱన్
దొరిగికొమారయంచువెతతొక్కట నొక్కటనేడ్వనయ్యెడన్॥

175

గీ॥ ఉలికిపడితేఁడుహెగ్గడుల్దెలుపనెఱిగి యాదఁగొఱవోయిత
నిదేరియా రెకులను బెలుచరాఁబంచిబుడుతఁజంపినగరాసుఁబ
ట్టితెన్నునికట్టడఁబనుపవాండ్రు॥

176

క॥ నెలవరులైపొలపరులై పొలయిక నెటుసంచుగొంచుపొంతలమ
టిపుం తలఁగలనెలవులనరయుచు దలపొలమునవల్లకాటిదరి
నొక్కచోటన్॥

177

ఉ॥ అంతకుమున్నెలందివలదన్ననొడింబడవైచినట్టిసా
న్నంతయునల్లకల్లరినయంబుగమచ్చమెలర్పఁజూపుచున్
గ్రంతలవచ్చునారెకులఁగన్గొనిరండిదెదొంగచిక్కెన
న్నెంతయుబేలువుచ్చి వడినేగెడుపట్టుకొనుండుదీనినిన్॥

178

క॥ అనిపిలిచితలారులక న్ననఁబోణి, దొడ్డఁగొన్ననగలదాఁగ
న్నననొప్పగించియలఁబ్రా మినసందడిసురిగి కంచుమింఁదైపఱ
చెన్॥

179

చ॥ తలవరులాపయి నిజముదబ్బునెటుంగక కావలంబునన్
దులుచనవచ్చియేయలఁతిదోసమెటుంగనియల్లకొత్తడిన్
జెలిఁబెడకేలుగట్టికరిసించుచువేఁబిడికిళ్ళమోదుచున్
—సిలుగులువెట్టుచు బెలుచనెట్టుచుఘచ్చనిచీరితిట్టుచున్॥

180

గీ॥ ఇట్లుకావల్కివారలాయించుఁబోణి బట్టుకొనిగుంపుగుంపులైచు

ట్టుకొనుచు। విచ్చుకత్తులఁదొడ్కొనితెచ్చితమకుఁ బెద్దయగుభీష
ణునిమ్రోలఁబెట్టినతఁడు॥ 181

చ॥ కనితనకోటమీసములఁగ్రచ్చఱఁదీడుచు లేచివాలుచేఁ
గొనితలద్రుంతునంచుమదిఁగొంకక తాసమకట్టిదీమసం।
బుననడిదంబుఁబైఁబలుపఁబోవుచు నేటికిఁ తేనిమ్రోలఁబె।
ట్టినఁగసిదీఱఁదాముదల తేవనిడుంగదయంచునచ్చెలిక॥ 182

క॥ పరుసనలాడుచుఁగొనిచని। యరుసుకడఁ నిలిపియిదిగొయరయు
ఁడునగరుక॥ బొరిఁజొచ్చికొల్లఁగొనినె। త్తురుకందుకజంపినట్టి
తులువఁబిసాళిక॥ 183

క॥ అనితారాగణగరాకొమ। రునిమైనడినట్టినగలఁబ్రోవుగనటఁబె।
ట్టినఁగడు పెరియఁగఁదాఁజెలిఁ గనినికక పుముచ్చటంచుఁగనర
నరెనయక॥ 184

ఉ॥ కట్టిఁడిజంతయీనగలకై నెనరోసరఁదొట్లనున్న, లే।
బొట్టియ, నెత్తుకందు, నెటిపొత్తులకున్న, నిసుంగు, జంపితే।
పెట్టుకొనంగసొమ్ముడుగఁబెట్టనె, యింతటికొకొమారుపైఁ
బెట్టినసొత్తునాఁచికొనిబిడ్డనటంతటమానవైతివే॥ 185

క॥ ఎంతటికొలకొడిగట్టితి। వంతిపురిందూఁగుఁదొట్లనలరెడు నిసు
పుక॥ గొంతొత్తియుసురులార్చితి। వింతకుఁజేయెట్టులాడెనేయి
ప్పనికీక॥ 186

క॥ మగవారికం టెమగువలు। తెగువక వెస నాటు రెట్లుదేరుదుర్న
చె। ప్పఁగఁబెద్దలకడవింటిని। దగనీయెడనద్ది నేడుతారాగణిం
చెక॥ 187

క॥ పాలసురాలాయెవ్వగి జాలివిడియిట్టికడిచందంబునకున్ ।

బాలైతివీవుపొడగన । గోలవుగానల్లజమునికోలపుపుడమిన్ ॥ 188

గీ॥ నినుఁగనుంగొనఁగొలజుట్టుకొనునటంచుఁ । గినిసియాతేఁడుభీష
ణుఁగనినిజంబుఁ । గానకాయంతితలను నెద్దీనెనన్నఁ । గొట్టము
నఁగట్టునున్నట్లు” కొట్టఁబనిచె ॥ 189

చ॥ పెనిమిటికాటికాఁపరిగఁబెంపఱుటాపయి, ఁదానునొక్కబాఁ ।
పనికొలువఁదిద్రెళ్ళుతనపట్టికిఁజిచ్చిడఁగాఁటిసుంకమున్ ।
బనుపడకుంట, యాపయిఁగనారిలితన్దలవగ్లురాచొఱన్ ।
దునిమెనటంచుఱట్టునిచిత్రుంపఁగడంగుట నెంచితానటన్ ॥ 190

గీ॥ పేర్చుమంటలకునువోడుపిడుగనంగ । నలయునాకింకసడిదొట్టె
నాయటంచుఁ । దలఁచితలవంచుకొనిలాఁతితలఁపునకిగ । మ్రాను
వడియున్నయాచంద్రమతిఁదలార్లు ॥ 191

మ॥ వడిగద్దించుచుఁబట్టిగోసడచినొవ్వన్నెట్టుచున్ తేనిక ।
ట్టడఁదెల్పంజనివీరబాహుకడఁబెట్టన్ వాఁడుగిట్టించుమే ।
వడిఁగాటంగలవీరదాసుకడకావార్లంటిఁదోడొగఁంచుఁబ్రా ।
మిడిగట్టించుచుసూరెలదలవకుల్ మిట్టాడఁబోనత్తటిన్ ॥ 192

క॥ బల్లిచుఁజైతానికపై । నెల్లరవినుగెంపుకొలపుతేలికపాడిన్ । జ
ల్లగనేలెడువైనము । తెల్లముగాఁజలువకన్దుతెమ్మెరలాలసెన్ ॥ 193

ఉ॥ ఎట్టిబవంతపున్ వెతలాయెన్నితి, నింతకునీత్రిశంకురా ।
పట్టినిజంబువాయఁడిక, వట్టితలంపు, వసిష్ఠపంతమే ।
గట్టిగనిల్వఁజొచ్చెననిగాధికోమారుఁడువిన్నఁబోయిచె ।
ల్విట్టులఁబాయునోయనఁగనిండ్లనుదేజుదొలంగెదవివ్వియల్ ॥ 194

గీ॥ చంద్రమతికినిదొరహరిశ్చంద్రునకును। దొట్టినవెతారమిమ్మాడిగ
దొలఁగుననఁగ। గుఱుతువొడకఁజ్జెనోయనఁగొఱునిరులు। దూ
లఁబోఁజొచ్చెవేవేగఁదూర్పునుండి॥ 195

క॥ ఇదిగోమేలగనిచూడుఁడు। పొదలిహరిశ్చంద్రుడింకఁబుడమిగ
డిమిగ। గదుకొనఁగనేలుననునుడి। కొదుకకచాతెననఁగోళ్ళు
కోయనికూసె॥ 196

క॥ కడకుహరిశ్చంద్రుఁడుని। లగడపంతమునెఱపిరాచగద్దయనేడి।
వడువుననెక్కెడునననా। పొడుపుగఁజ్జెకెఁదమ్మిపూపొందు
వెసె॥ 197

మ॥ అనాచంద్రమతిదలార్లుగుములైయవ్వీటిరాదారి నేఁ
కటఁదోడొగఁచటువోవమందిగుమివేగఁమూగిక్లొంచునా।
కటరాపట్టినిసుంగుఁజంపెనఁటయిగాకొల్లంటి,యా రౌర,యెం।
తటిదోసంబునకొగ్గెఁజూరెయనియాదఁబోవవెఱొండెడె॥ 198

ఉ॥ గోరనునాకరానిసువుఁగూల్చివటారునుగొల్లవెట్టియే।
నేరమెఱుంగనట్టిపుడునేరిమిఁదాలిచినంగనాచియై।
బేరజపుంబిగాది,యడెపెల్చినవచ్చెడు,నారదానితీ।
రారయమేకవన్నెపులిరా!యనికొందటువలగనద్దరి॥ 199

ఉ॥ చేరినయన్దులకగలటఁజెకుగనముకుగనఁగేలుఁజేర్చి,ముం।
దారెకులీడ్వఁదొట్రువడియంజికఁబగ్గపుఁగట్లఁజికియే।
తేరెడునావెలందిఁగనితెంపరియకగొయెట్టిసేతకు॥
దేరితెగించెనిప్పొలువతెకగలికత్తెయటంచువెండియు॥ 200

చ॥ బలిమియుఁజేవయుగలదు, పాయపుఁబైదలి,యెందొయేరినే
గొలిచియొ,వేడియొ,తుదకుఁగూలికినిల్చియొ,లేకనాలుగిం।

దులకడబిచ్చమెత్తియె, యెటో, తగుచొప్పునఁబొట్టవోసికో.

కిలువడివీడియిట్టిపని కేటకినిచ్చెలిసొచ్చె వేడుతై॥ 201

గీ॥ పుట్టిబుద్ధియెఱిగియిట్టి తెక్కలికతై నెందుఁగనియువినియునెఱుఁ
గమాన్తు. పుడమిరానురానుముందెట్టివింతలు. గొఱలునొక్కొక్కయ
నఁగఁగొందఱుండు॥ 202

చ॥ కలుగరెదొంగలెందు, మఱికన్నమువెట్టరె, దారిగొట్టరే, |
పొలయికసొత్తునాఁచికోనిపోరె, వటారుననున్నయుయ్యెలన్ |
గలయెఱగందుమున్నగలకైయిటుచంపిరే?యందు నేఁడొ, తె |
క్కలివినఁబువ్వుఁబోణియఁట! కన్గొనరేయదెకూళవచ్చెడిన్॥ 203

చ॥ ఎడనెడనేలపైఁగసటుహెచ్చఁగనిట్టిపిసొల్లిచేడియన్ |
వొడముటఁజేసికాదెజగముచ్చులుపైదలులెందు, వారి నె |
న్నఁడుమదిసన్నరాదనెడినానుడిమేటిలె, నన్నుచెల్ల! యె |
క్కడనగరేడయివ్వెలఁదిగద్దటిచెద్దుమదేడచూడఁగన్॥ 204

గీ॥ ఇన్నినాళ్ళువోలెనికముందునోయన్తు. చంటిబిడ్డలకుగనంటమ
నకు. నాదమఱవికూరుకంటంగదగదన్తు. యనుచునాడుకొనఁగ
నెప్పుడవల॥ 205

చ॥ వలకులెఱింగి, కోటలదవంతులదాఁటి, బవంతిమేడకున్ |
గలచవుసాలలన్దుమికి, కన్నముదోపిడిఁబోతుటీఁగకున్ |
బొలయఁగరానిలోనగరుముచ్చిలఁజొచ్చుటకొక్కచేడకున్ |
దలఁపఁదరంబె,యేమొయిదితద్దయువింతగనాకుఁదోచెడిన్॥ 206

క॥ అందీనన్దబోణినెఱా. చందముఁగన్గొనఁగనట్టిజగతెగువకుఁదా |
నొందినదనూటకరంబది. పొందనికతగాఁగమదికిఁబొడమెడిమఱి
యున్॥ 207

చ॥ తలుసలికన్నగాఁడెవఁడొతప్పకయింతలానర్పనంతలో!

నెఱిఁగితలార్లు వెంటఁబడ, నెక్కడఁజిక్కకదూయ, నప్పుడే!

కొఱకయివచ్చుచుండెనొ, నొగుల్వడనికొకమ, దీనిపైనగల్!

కుఱుకుగవై విపాఱఁగనికొంకకవారలుదెచ్చిరిచ్చెలిన్॥ 208

క॥ ఎఱుఁగమెతలార్లుగోహరి! నెఱి, “దొంగలువడినయాలు నెలల

కుఁగుక్కల్! మొఱిగె”నననిక్కినీలిగి! యుఱికినముచ్చెందుఁబో

యెనోయటమున్నే॥ 209

ఉ॥ ఇంతకువారు తేనిపను పేమఱినన్దలదీయునంచు, లో!

మంతనమూని, యొక్కతలమాసినదానినిదీనిదేర, ఁదా!

వంతఁగలంగి లేనికొలవచ్చెనటంచెదచిక్కినిక్కమున్!

సంతనఁదెల్పనోడిన, వెసన్దలద్రెవ్వఁగఁబంచెఱేఁడునున్॥210

నీ॥ చెవులెకన్నులుఱేండ్రకు, ఁజెప్పవిన్న! యదియనిజమనికడగట్ట

కానయిడుమ! రండుఁగదఱేండ్రుదొరతనంబవలబిస్త! బ్రుంగు

దురటండ్రుపెద్దలుపుడమినెందు॥ 211

నీ॥ ఇంతకెముక లేనియీనాలక్కవేయుతే! అంగులాడునిజమెఱుంగ

ఁగఁగలమె! నీరుపల్లమెఱుంగునిజముదేవుఁడెఱుంగు!ననుచుఁబలు

కఁగొండఁబంచుమఱియు॥ 212

సీ॥ ఎట్టిసేతకునొడిగట్టెనిచ్చెలిదీనిచునిమినఁగసిదీఱదనెడువారు!

నిజముపొల్లొయిదినిసుఁగుఁజక్కాడిన దనుమాటయనియాడుకొ

నెడువారు! ఔ నేరెఱుంగుమరన్నెమ్ముఁబున్నెమ్ముతెలియువేల్పు.

నకంచుఁబల్కువారు! రాజింతదెలియకక్రాల్పంబిపైసెట్టియాఱడి

ఁబెట్టునేయనెడువారు! నగుచునటఁగ్రీకిగ్రీకిసేమూఁగియరయుప

జలు! గచ్చపొదపెచ్చుఁగదలినకరణిసద్దు! హెచ్చఁదమతమయి
చ్చకువచ్చినట్టు! లాడుకొనుచుండిరప్పుడయ్యతివఁగొంచు॥ 213

చ॥ అరుగుచువీరబాహుఁడును నారెకులుంగుమిగట్టికొటికాఁ
పరికడఁబెట్టి, యియ్యది నెపంబుననంతిపురిన్ మొఱంగినె!
త్తురుపసికందురాకొమరుఁడ్రుంచె, దునీఁడదిచేసిదీని, సూ!
నరి, తెగటార్పనీకడగొనన్ సెలవిచ్చినద్రోయకానతిన్॥ 214

క॥ తొడికొనివచ్చితిమిదిగో! వడిఁద్రెంపుమటంచువీరబాహుఁడువలు
కన్ బడఁతిన్ బొడగనితనప్రే! ముడియిల్లాలుగనెఱింగిమునుకొనె
డివెఱన్ 215

గీ॥ సేగితాపడికొండొకసేపునకును! సేకరించినమదియుక్కుచిక్కు
బట్టి! కట్టెమటబెట్టిదంపుఁబగ్గంపుఁగట్ల! సలిగగనుచంద్రమతిఁగూ
ర్చిజాలివడుచు॥ 216

సీ॥ చిగురాకు తలిమంబుఁజిన్నబుచ్చెడునీదునునుగేలుగవకెయిప్పె
నపుగంట్లు! నెత్తమ్మిమాండలమన్నింపనినీదుకైదండలకాయిట్టిదడ
పుఁగట్లు! పూదుమారంబింతపొలయనోర్వనినీదునంజలకాయిట్టి
యరిదిత్రాళ్ళు! అలంతమోవఁజేరలయుగీజిగిమేనికాయిట్టికడిఁ
దిపగ్గంపుటురులు! అనయమునవత్తనైనిండలనంజపురిని! గలిమిమె
లఁగెడునీకెయివెలుచపాటు! కటకటాయల్లతోలిజన్నిగట్టువ్రా
తఁ! దరమెతప్పింపఁబుడమి నెవ్వరికినేని॥ 217

చ॥ అని, యనిఁదీయువాని, ననునారయరేయనివేఁడువాని, (జి!
న్వనుబులునంటువాని, గయివాలిడకేమఱువాని, బ్రోవఁగాఁ,
బనుపడునేను, నేఁడరయఁబైదలి, నందుననాతి, నేతెఱం!
గునఁగొలనాకయిక్తడిఁదికొంతమునన్ దెగటార్తునక్తటా॥ 218

ఉ॥ ఈకొమఁజంపినన్ గొలయు, నేమొగమోటునఁజంపకున్ననో!

యాకట! నన్ను నేలుధణియానఁదొలంగినదోసమాను, నే!

నీకడ, ఁజేకొనంగవెరవెద్దియటంచెదనంతకంతకున్!

వేకర మొందికుందుతన పెన్నిటినచ్చెలిగాంచియిట్లున్॥ 219

చ॥ అటనుటయేటికింకదొరయానతిఁద్రోయకకర్జమునఁగా!

నుటవగుఁగాదె, యెందువినరో, తను నేలెడివాఁ యానఁబోఁ!

దొటఁగుటలెంకకున్ గరముదోసమటంచనివాకొనంగ, మీ!

కెటుఁగఁగరానిపాడిగలదేవినుపింప, వినుండువెండియున్॥ 220

ఉ॥ దోసమవాకరానవరుదొద్దగొనన్ జనిరాకొమారునిన్!

మోసనడంచెనిప్పొలువఱుచ్చు, విగాది, పిసాళి, తాఁగయం!

చీసడమొందితిన్, మనుపికేటికి, నేటికిసామికట్టడన్!

జేసి తెగింపు, మిట్టియెడఁజెల్మియుఁజుట్టటికంబుఁజూతురే॥ 221

చ॥ అని, వినువీదివేల్పులరుదందికనుంగొన, ఁదానొకింతయున్!

వెనుబడకర్తిలిన్ దనదు పెన్నిటియంజలవ్రాలిమొకిగ్రన్!

కుగనఁదనచీరెఁజక్కనిడుకొంచటనెత్రుకరళ్ళుగట్టిసె!

కొగనుపొలిబండనెకిగయటఁగూర్చొనిచెల్వునినిల్పి తామదిన్॥

222

గీ॥ వెలుఁగుమనుజోతపై జూడిగనిలిపియింకఁ! బుట్టుపుట్టులనీనికగ్ర

పున్ వలంతి! యశాహరిశ్చంద్రుడేచెల్వుడైచెలంగఁ! గనికరింపు

మునాకుఁబ్రామినుకుమనికీ॥

223

చ॥ అనిజతనంబుఁదెంపువెలయన్, గనియత్తటివీరదాసుఁడెం!

దనదల, బ్రాపుఁజేరిసునువారయువారలఁ, బ్రోవఁగల్గుని!

య్యనువరికేలునేడువిదనార్పఁగడంగెడి, నింక నెన్నియూ!

కొనలిడుగోరపుఁగొలలగున్ ననుబాల్చుడఁజేయనున్నదో! 224

క॥ ఐనన్ వెసనామనుపరి! యానఁనడువంగఁబాడియగు, నాకేలా!
 పానలుఁబెఱతలఁపులు, నిటఁ బూనెదఁగాకింకఁగర్జమునకనికడఁ
 కన్॥ 225

చ॥ వలనుగనిల్చి తానుకయివాట మెఱిగిగనీబులోనియి!
 ట్టలపు మెఱుంగుఁజాయల బెడంగుఁగటారిమరీన, ఁదీసి, పే!
 రెలుఁగునఁతేనియాననట నెల్లరెఱుంగవినంగమున్ముఱున్!
 గలయఁగఁజాటి, బోటి మెడఁగత్తి గుఱిన్దగనిల్పియూఁకువన్॥ 226

క॥ వడిఁదీసి కేలుకొలఁదికి! నడిదముఁబై కెత్తివ్రేయనంకించుడు, నెయ్యె
 డనుండివచ్చెనోయ! యెడగాఁధేయుఁడెడచొచ్చియెత్తినకేలున్
 227

గీ॥ పట్టిక్రిస్తురించి పాఁపహరిశ్చంద్ర! యెట్టితెంపుఁజేయఁగట్టికొంటివ
 కటకటికవాఁడునైననీ బెడిదంపుఁ బనియొనర్పనిట్లు పాలువడునె!
 228

క॥ రక్కసుఁడవుగాకీవొక! నిక్కపుమానిసివె! తలఁప నెలఁతలనిటు
 లన్! జక్కఁడనినువసిష్టుం! డెక్కటఁబనిచెనొకొ! యిట్టివేరా
 తగవుల్!॥ 229

శా॥ కంటున్బూని, మరంబునందెదిరి, బలొంతాశపున్ బేర్కిఁబై!
 నంటన్వచ్చుచునీండ్రకుత్తుకల నెత్రాపోవఁగాఁద్రావి, యె!
 గ్గెంటున్గాననినీచుపట్టియము, సేగిన్ జెందనిమ్మాడిగవా!
 ల్లంటిన్ద్రుంపఁగనేఁడు పాలువడనేలాచేసెదీవీయెడన్॥ 230

క॥ అదిగాకిల్లలును నెఱి! మొదలున్ బాడిసిరి కోగ్గి-ముగుతులునా
 న్నీ! గుమ్మరైయిటనటనింపున్! బొదలించెడుగరితఁగూల్పుఁబోలు
 నెనెనున్!॥ 231

ఉ॥ రాచటికంబువీడికొని, రట్టడిలాఁతుల పెట్టుపోతలన్।
 వాచర మొప్పఁజిక్కి, వెలిపఁనికిబంటయి, ప్రాపునకిక్కి, కా।
 నాచిగఁగాటిఁగాచి, చుదినాన నెటోవిడి, యంతఁబోక నేఁ।
 డాచక యిట్టియాడుకొలకక్కటయీవొడిగట్టి తేతుదన్॥ 232

క॥ తనయానిఁజంపిపదఁపడి, గనఁగలిగిన మేలుమేలె, గరితకుఁగాదా।
 వినువాఁక దాల్పుదత్తుని। నణఁచెను, నీకున్న తెలివియతనికి లేదే॥
 233

గీ॥ ఆలిఁదొఱఁగినపదఁపడినందఁగలుగు। నేలుబడియేలసిరు లేల నేల
 యేల। ఆలుగలిగినఁగాడె పెంపలవు నెలవుఁ। గలిమిబలిమియుఁజె
 లిమియుఁగలుగు తెల్ల
 234

మ॥ తొలినామాటఁదొలంగి, రాచపదవిఁదూలన్ జనఁబుచ్చి, బు
 వ్వలపాలైపడికానలన్ దిరిగి, నీవాల్గంటిఁబోనమ్మి. యీ।
 యెలకండున్ విడిరిత్తఁజంపుకొని. యిందీమాలనిన్ గొల్చి; పీ।
 న్గులకాఁపైతుదకిన్నిచాలకువిదన్ గూలార్పఁబాలైతివా॥ 235

ఉ॥ ఇంతటికైన నాదుపలుకించుకనీవిపుడాలకించి, యి।
 య్యింతివలంతి, యేదొసఁగు నేని నెఱుంగనిక్రొత్తడిన్, వితా।
 పంతపుఁబూనిగఁజంపకుము, పట్టియముంచుగనీబునన్, జగా।
 మంతుననీదుతొంటి నెఱిమ న్నెఱికంబిదెయిత్తునావుడున్॥ 236

చ॥ పకపక నవ్వియోతబిసిబాగరి, యాఁ!దగవాడితీరలిం।
 తకుమునుపిట్టి నాయములుతద్దయుమీకడ నెన్నివింటి, నం।
 దొకటిగదాతలంపనిదియున్, మఱియేటికిఁగ్రొత్తగాఁగనా।
 కింక నెఱిఁగించుటిందువినుఁడికలపోడిమి నేడుచెప్పెదన్॥ 237

క॥ మునుమీయప్పునకీమా। లనికమ్ముడువోవుపట్టులను నేఁదాఁజె। ప్ప
 నకర్జ మేదియైచన్। బనివియొనరింపఁబ్రతినఁబలికితివినరే॥ 238

క॥ కావునఁబలికినచొప్పున॥ నే వెనుదీయక యచేయు టేయదినాకు॥
దావలపుఁబాడియాఁనిక॥ వావిరినాతోడమీకు వావాదేలా॥ 239

మ॥ ఒకఁడైన, గొలంబుగోల్పడిన, గోడువ్వెత్తునఁ మూఁడిన॥
జెఱయైన, జగమట్టెగెంటువడిన, జేడ్పాటుమైగాములే॥
డైఱదార్తొన్న దొసంగుఁజావొదవిబిడై మూలిన, బేరుఁబెం॥
పుటిది రానియసంబుఁబోని, పలుకో హూతప్ప నేనెంతకు॥
240

ఉ॥ ఏటికినికమీకుఁబనికెక్క నియినానుడులిట్టిపట్లమీ॥
బోటులునిల్వఁగాఁజనను, పొండు, చెయిపిడుపుండలంచుమో॥
మోలుమువీడి తోడనుడు, మోనపుఁబెద్దదొలంగియారన॥
ట్టేబనుబుట్టికూలెనననింతకు నానుడిరిత్త వోయెఁగా॥ 241

గీ॥ అనుచుచూన్పడియటనుండనంతఁగడక॥ జంద్రమతితలఁదెగవే
యఁజాచికేలు॥ వడిహరిశ్చంద్రుఁడు మెఱుంగుటడిద మెత్తి॥ వే
యఁగమకింపనంతలో వెన్నుఁడపుడు॥ 242

సీ॥ ఇదిగదాతటియెట్టి యిడుమ నేనినొకింత వాతప్పువొరయనివానిఁ
బ్రోవ॥ ఇదిగదాతరుణంబుమదిఁబెన్నిటియవేల్పుగా నెంచిచెన్నా
రుగరితఁగావ॥ ఇదిగదామెడరెట్టి యుదిలనేదను బాయకోలిన
మ్మినడింగరీలనే॥ ఇదిగదాపదనుపన్నిద మూని వెళగొల్పుగాధే
యఁడిడుకనుకట్టుఁదెలుప॥ ఇదిగదాముజ్జగంబులనేచుబిరుచు॥ లా
నికక్కటికముఁబాడిఁగానుపింప॥ గలుగునదననియాపాలకడలి
నెడలి॥ వడిహుటాహుటినడల వెల్పడియెనపుడు॥ 243

మ॥ సిరికిజెప్పఁడు, చిందముగనఁడు, వాసిజుట్టువాలుంగొనం
డరయండొద్దబలంగము, గరుడిదాయజీరఁజొక్కింతయె॥

గురుల౯దీర్ఘకౌనండు, సాల్వాడలగీల్లాల్పండు, కేల్సంచుకొం।
చరిత౯జంద్రమతిం ద్రిశంకుచౌఱనౌయ్య౯ బ్రౌవవిచ్చేయుచౌ॥

244

ఉ॥ వెన్నునివెంట, లచ్చిసిరివెంటవటారుబలంగమాపయిన్ ।
 బ్రన్ననబకిరి యేడను, నటవానిపయిన్సుడివాలునాబడిన్ ।
 గ్రన్ననజిందమున్ మొదలుగాఁగలయత్తెలిదీవిపాల్గెమే ।
 పన్నిననివ్వెటన్ వెడలివచ్చెనువచ్చినజూచిగుంపులై ॥

245

చ॥ నలువయుమిత్తిగొంగ తొలినాడికమన్నెయనీటి కాన్పుసోఁ
కులయెకిమీఁడునుఁ మొసలిగుట్టుపుజేజేయు, జింకరౌతునుఁ
గలుములబచ్చనుఁ మొదలుగాఁగలముప్పదిమూడుకోట్లవే
ల్పులుగనియిట్టులెచ్చటికిఁ బోయెడువెన్నుఁడటంచుఁదారునుఁ॥

246

చ॥ వెనుబడఁగా వసిష్ఠుఁడును విష్ణుఁడుఁగ శ్యావుఁడత్రైగౌలముం ।
 డును జమదగ్నియుఁగ పిలుఁడుఁ వరతంతువు గార్తిగాలపుం ।
 డును తృణవిందుడుఁ భరతుఁడుఁ బకదాల్చుఁడు శక్తి నారదుం ।
 డును చ్యవనుండునుఁ దొలినుడుల్ నెఱిఁబాడుచు వెంటనంటఁగఁ

247

శ్రీ॥ వెన్నంటితనకల్పి వేలఁదిగావించెడుననువుకొల్పింతయునరయఁడ
పుడు। తమువీడిచనెనంచు యత్తఱంబున వచ్చుగరుడ్డికైదువలను
గాంచఁడపుడు। కళవళంబున మూఁగికదలితా రెడువేల్పుఁగడు
పొకింతయుదండఁగానఁడపుడు। తడఁబాటుమైదొంటినుడులఁబా
డుచు వెంటఁబరుగిడుతబుసులఁబలుకఁడపుడు। తనరఁదనునన్నినిజ
మూనిమనెడివారి। సిలుగుఁబాపఁగఁదనకెంతతలఁపుగలదో। కో
నిపంటింపకక్కఱఁజగలిగియపుడు। క్రచ్చఱనుఁజెప్పఁపాటున వచ్చె

251

५७॥

గీ॥ ఒండు కేట్టోయిఁబొలిబండనుండి చంద్ర! మతిఁదొలంగించియాద
 బమటియునొండు! కేలుదోయిహరిశ్చంద్రువాలునుడిపి! తనదు
 నెఱరూపుననుమ్రొలఁదనరఁబొలిచి॥ 249

గీ॥ పైఁచు మెచ్చితినినుహరిశ్చంద్రనీవు! నిజమునీ రేడుజగములనిలిపి
 తింక! నిన్నుబోలినరాచమన్నియలుగలరె! యనుచుఁగడకఁటిచూ
 పుజాల్కొనఁగఁగాంచి॥ 250

క॥ లలితాయఁదీసికడుగా! దిలిమైమైనిముర నెలమిఁదెలిపిగనిమై!
 పులకలు వొలయఁగఁజేఁడా! కలుములచెలిమగని కెఱఁగికడువే
 జ్జగమెయి॥ 251

సీ॥ పెక్కెండ్లుతబుసుమైఁబేర్చువిన్నాణంపు దంటలకందని దంటపీ
 పు! పొనరునీజగములఁబుట్టింప రేట్టింపగిట్టింపఁగాఁగలదిట్టపీపు! త
 టిఁబేర నెడమునఁదఱుఁగ కెయ్యడనిండియును నెద్దియునునంటకుం
 దువీపు! ప్రాఁబలుగొనల నేర్పడరోయఁగాఁగల్గువజలు జగాజే
 జెగఱువపీపు॥ జగములకుఁదొంటితాతపుజంటపీపు! క్రాలునన్నిం
 టిప్రాపపుకాపవీపు! తోఁచుకనుకట్టుపాదపుతోదవీపు! వెలితిలే
 కుండనిండిన వెలుఁగవీపు॥ 252

సీ॥ గొనములందియు నందకెనసి వాకొనరాని నలువుమై వెలయువి
 న్నాణమీపు! జగమంటియంటకజగమవైయదిగాకయన్నింటిలో
 వెలినలరుదీపు! ఇట్టిదట్టిగటంచు నెడఁదనోటఁదలంప నెన్నంగరా
 నిపేరెఱుకవీపు! పనిరూపుపేళ్ళందియును లేకకొలఁదికందకనిండి
 యున్నపెందలఁపవీపు! అలఁతికలఁతేవివలఁతికివలఁతివీపు! ఉనికి
 కెఱుకన్న నెలమికిమనికివీపు! డంబుజగమంతటికినిగఱంబవీపు! స
 డలునీ గారడముమించుసత్తవీపు॥ 253

సీ॥ పడెనూయిదొరవు లేర్పడియును నందలినలరు నీరొక్కటి యైనకర
ణి॥ దివెపంజులారతిదివ్విటీలాప్పియునటజోతి యొక్కటియైనక
రణి॥ కడియంబుతీఁగెరాగడిబిళ్లలాప్పియునటఁబైఁడియొక్కటి
యైనకరణి॥ గురిగడుత్తపరంట్లునరయవేత్వేఱయ్యనందుమన్నొ
క్కటియైనకరణి॥ తనరనిమ్మేను, వెండియద్దానిమీఁదఁ బరఁగు నెల్ల
వరియును, వానిపైనఁబొలిచి॥ వఱలుతోంబదియాఱవపాఁడు, వే
లు॥ వేలునైయుండియును, నంతవెలయుదీవు॥ 254

శా॥ ఆనీవిప్పుడుమమ్ముఁబ్రోవఁగనిప్రాయందమ్ముమైఁజుట్టువా॥
ల్జానాచిందములాప్పఁగా, ఁదొలసిపేర్లదాల్చి, మెమ్మేలుచె॥
ల్వానఁబంగరుసేలయుఁ, మొసలివాయుంట్లొలిఁగీలాగల్చి,వి॥
న్నాణెంపుఁసిరితోడవచ్చితిటకుఁ, మాపూర్తి నీడేర్పఁగఁ॥ 255

క॥ అనితెలివికలిమి, వేడుక॥ కనునీర్వెల్లువలుగట్టఁగాఁజూఁగిలి,బ॥త్తిని
మ్రొక్కి, నిలువ, నాలోఁగనిక్రొత్తడిచంద్రమతి, నిగారపుటెలమిఁ 256

గీ॥ వెలయఁదామ్రొక్కి, యోవేల్పువేల్పు, నాదు॥ నగడువో, వెండి
తలిదండ్రులలరఁ, గాశి॥ మనిఁగినకొమారురాచూలిమనుపుమను
డు॥ తోనెయటవాఁడునిటలోహితుఁడునుమనిరి॥ 257

ఉ॥ అప్పుడులచ్చి, చంద్రమతినారసిక్రొత్తడిబంతిలోజగా॥
మెప్పునుగన్నదానవుసుమీ॥ యగడానునె? నిన్ను, గాధిరా॥
నెప్పరిచూలినీమగనివిక్కమెఱంగఁదలంచి, లేనిపెం॥
ద్రిప్పులఁబెట్టియోటువడె, నీనెఱయీలువుఁజేసిపైదలీ॥ 258

ఉ॥ ఎంతయువన్నెవాసి నెనయించితివీవనితెల్పు, నంతలో॥
వింతగఁగాశితోఁడుతనబిడ్డమనఁగనుగొంచునివ్వెఱుఁ॥

సంతసమంది, మందివలనన్ సిరి ప్రోడవలంతిరాకచా।

ప్పంతయెటింగి, తానుడనయర్తిలిదేవెరియున్ బరాబరిన్ 259

గీ॥ వెడలి వెన్నునిపొడగాన్పుంబడయవచ్చి, మ్రొక్కి, తమకూర్చిపట్టిని
మ్రొక్కజేసి, యొదిగినిలువ, హరిశ్చంద్రుడువిదతోడఁ బె
చ్చిలోహితుమ్రొక్కించి తేరినిలిచె॥ 260

క॥ అత్తఁజీనయ్యెడఁదనకున్, హత్తినతాపాటాకింతయడఁగినమది
లో, నత్తరమున్ దత్తరమున్, గుత్తగొనన్ గాధిచూలిగోల్పడిపూ
నిగన్॥ 261

ఉ॥ పటికివేల్పుతేనికడకేగితి, నేగితిఁబో, యతండునం।
దేటికినిక్కువంబుపలుకెత్తెనొ, యెత్తెనుబో, వసిష్ఠుడం।
దేటికివీనినెక్కువగనెంచెనొ, యెంచెనుబో, యెఱుంగకే।
నేటికినామికన్ బ్రతిన నెన్నితఁగల్గిరివీనిఁజేయఁగన్॥ 262

చ॥ మునుసొకతేడనయ్య, నుడివోకగడించినయత్తబంపుబ।
ల్కినిఁగద, యెన్నికన్ నలువమించిచెలంగితి, నంతఁబోకతా।
నొనరిచినట్టివానికరుదొప్పఁగమాటొనరింపఁగల్గి, పెం।
పనయముఁదేటిబన్నురుసియైయస మొందితిముజ్జగంబులన్॥ 263

గీ॥ ఇంతటికిఁదలంప, నీతండునిక్కుంబుఁ బలుకకున్న నేమి, పలికెనే
మి, దారినున్న పెంటఁదలమీఁదవైచుకొ। న్నట్టువట్టిగొడవఁగట్టి
కొంటి॥ 264

ఉ॥ ఏమిదివింత! తొల్తఁగలయాసుగొనంబులనెల్లఁబాసి, యెం।
తేమదిదిట్టమూని, తబమెక్కుడొనర్చి, వితావితాతలం।
పేమటి, నేటికొక్కపనికెక్కనిమాటకుఁబూనిబేల్లనై।
యేమటి, యేల, చెటలకునిఁగొడిగిరి, నయంగుగఁగిరి॥ 265

క॥ అనయము నెఱగఱువలు నే॥ వినఁబెద్దలతోడ వాడుఁబెతరుల పాం
దున్॥ బనుపడదనిరిదియెఱిఁగియు॥ బనిమాలివసిష్ఠుతోడఁబద
రితి నేలా॥ 266

సీ॥ ఒక నాఁడువీనితండ్రికిఁద్రెశంకునకుఁగా, దలఁకివసిష్ఠు చేదబము
చెడితి॥ ఒక తేపఁదొల్లి మేనక డాసివలపింపఁ, దగులంబు మైఁజికి
తబము చెడితి॥ ఒక మాఱు వేల్పు తేఁడోజఁబంపినరంభఁదగఱాయ
వడఁదిట్టితబము చెడితి॥ ఒక తూరిమున్ను కాటకమున గొద మేనుగ
రికొనఁబొల మెక్కితబము చెడితి॥ సరవినిన్నియుఁ దెలిసియుఁజదు
వవేయ॥ నున్నమదిపోయె॥ ననఁదబంబెన్ను వెరవు॥ నిచ్చగొనక వసి
ష్ఠుతోమచ్చరించి॥ క్రుంగిలఁగ లేని వెతఁదెచ్చుకొంటిమగుడ॥ 267

క॥ తడవులగడియలమడువుల॥ నడవులనిడుములగడించినట్టితబంబున్
బొడవడఁగదారవోయఁగఁ॥ గడగండ్లిటఁదాపరించెఁగా॥ నాకక
టా॥ 268

ఉ॥ ఇంతటికైనదేమి, మునుపేనును తేఁడను, వీఁడు తేఁడు, నా॥
కెంతయు వేడఁగా దెయితఁడిట్లునిజంబు, బతంబుఁబట్టితా॥
నెంతటివంతలఁగలఁగకే నెలకొల్పుట, దీనరాకొలం॥
బంతటికెంతోవన్నెనిడె, నట్టిఁడుమన్ననగంటయొప్పదే॥ 269

క॥ అనిమదిమనికితమునువిడి॥ మునుపల తెఱగంటితేనిమ్రొలనుదా
నా॥ డినపగిది, బాసచెల్లిం॥ పనుమునుబడి, తబుసులూదుఁగబలిత
పువేడఁగా॥ 270

గీ॥ వచ్చియన్నహరిశ్చంద్రమెచ్చినాడ॥ నికఁగీ రేడుజగములనిలిపి
తీవు॥ నిన్నుఁబోలినరాచమన్నియలుగలరె॥ యంఘఁగూరిమిఁదాఁ
గొఁగలించిమఱియు॥ 271

క॥ ఈవింతదనుకఁబొందినఁ | యావంతలకెల్లయేనయరయంగగతం |
 బేవాక్రుచ్చెదనదివిను | మీవేల్పులుండబుసులందఁజెలుంగఁగనిచ
 టన్ 272

ఉ॥ మున్నొకనాఁడు నేనుమినుప్రోలికి నేగఁగ, వేల్పురాయఁడం |
 దున్నతబంపుతోండ్రఁగనియోలినిజంబువలంతియెవ్వఁడం |
 చున్నయమొప్పఁదెల్పుఁడన, జూచివసిష్ఠుఁడునిన్నుఁజెప్ప, నే |
 నన్నుడిద్రోచికల్లరియయంచునినున్ గడుదూఱిపల్కితిన్ ॥ 273

క॥ అంతటమాకిగువురకున్ | గాంతాళముమచ్చరంబుగడలుకొనన్
 వాదెంతయుఁబెరివినఁజివరకుఁ | బంతంబులువడెనుబాసవాల్దొర
 లరయన్ ॥ 274

ఉ॥ అందుననీవు నాయుడినయగ్గలపుంగడగండ్లకెల్లనో |
 జందయివాఱఁజికిరయ, నిజంబుఁదొఱంగకనిల్తువేని, నీ |
 కందలుమెచ్చ, నాతబమునందఱపాలునొసంగి, మింటిప్రోల్ |
 పెందొరగద్దెపైఁదడవుబెట్టెదనంచటబాసచేసితిన్ ॥ 275

సీ॥ దాననిన్నినుమాడఁగా నెలగనువేడి, యవలనేల్బడిఁబాపి, యప్పు
 మోపి | కానపాలానరించి, క్రొల్లంటినమ్మించి, కాలకాశికునింటఁగా
 సీపఱచి | నిన్నునమ్ముడువెట్టినిట్రపాల్పడఁజేసి, వీరబాహునియొద్ద
 వెతలఁగుడిపి | నీబిడ్డఁజంపించి, నెలఁతరట్టందఁగఁగా శిరాజుకొమా
 రుగంతుగొలిపి ॥ సిలుగులొందించుపూనిగ, నాచేతఁజేయఁ | గ
 లుగువెరపులనన్ని నేఁగొలిపినాఁడ, | గానియవిసీమనికగంపుఁగ
 లిమిబలిమి | నంచెలంచెలుగనుబటాపంచెలయ్యె ॥ 276

చ॥ గొడవలుపెట్టినాయడిగోలున, నిన్వెలఁగొన్నవీరబా |
 హుఁడువెలివాఁడుగాఁడు, నిజమొప్పఁగఁబొద్దుకోమారుఁడింక
 గ్రొ ॥

త్తడియగునీపడంతివెతఁదార్పఁగబానిసెరాలుగావెలన్।

బడసినకాలకొశికుఁడుపాటుఁడుగాఁడదెచాయపట్టిచూ॥ 277

సీ॥ ఇదిమసనంబుగాదెల్లకోరుగలుపండవలనైనజన్నంపువాడగాని।
ఇవియెమ్ముతెవలుగావేపుతేజు ననివ్వటిలఁజేయు వేల్కికట్టియలు
గాని। ఇదిపునగ నెనడుగాదిందువేల్చఁగఁగిత్తిఁబోయఁగాఁగూ
ర్చిననేయిగాని। ఇవివెండుకలుగావుతవఁజక్కటినొనర్పఁబొన
రఁజేర్చినఁజెల్లుపోపుఁగాని॥ ఇవ్వికలయఁజూడుమేవంపుఁబీనుం
గుఁ। బరులుగావువేల్కిపసులుగాని। మాటియునిష్ఠిగావుకొఱవిద
య్యములు, ప్రాఁ। బలుకుఁబలుకునొజ్జబంతిగాని॥ 278

ఉ॥ కావుననాయొనర్చుకనుకట్టిది, యింకఁగలంకుఁ బాసినే।
నా, వినువీటనీకొసఁగనాడినకైవడిదారవోసెదన్।

బ్రావుగనాతబంబుఁజెయిపట్టుము, నీదగుమేటిపట్టుమున్।

జేవనుగట్టుకొమ్మిచటజేజేలెటుంగఁగనంగనర్తిలిన్॥ 279

చ॥ తడవిటనాల్గుసంద్రములుదాఁకఁజెలంగెడినేలనేలుపే।

రొడయఁడవైకరంబుఁటిదియున్ నెఱిపాడియునిజ్జగంబునన్।

గడుకొననుండుమంతటఁదగన్బదునాలుగుమన్వలైనదాఁ।

కెడపకనిన్నుమిన్గొటికయేలికరాసరిగడ్డెనిల్పెదన్॥ 280

క॥ అనుడుహరిశ్చంద్రుఁడుగనుఁగొని, యోజడదారి, నీదుకూరిమిఁ
గాదే। పనుగొననేనొకనిజమరి। గనువెలసితి, వన్నెవాసిఁగాంచి
తిఁబుడమిన్॥ 281

ఉ॥ ఎంతటిమేలొనాకు నెనయిం చితివింతకుఁబెక్కువేలయేం।

డ్డెంతయునిల్గడఁగడఁగి, యేర్చెడువేసవిసావివానలన్।

వంతలఁదోఁగి, దప్పిఁబసివాడి, తబంబొనరించుజోగిరా।

బంతికినేనిఁగన్నడనివాఁడిటఁదోఁచెనునీకతంబునన్॥ 282

ఉ॥ ఇట్టియ వారిపు న్నెమున నే చెడునాకుఁగలంకు లేల, నా।

పట్టినతోంటిబాగెములుపండె, నిఁకేటికినీతబంబు, నీ।

పట్టము, మింటిప్రోల్కనికిపట్టును, నామదిఁబాయకీజగా।

దిట్టని వెన్నునిఁగొలిచి తేర్కొనుటాక్త టెయేనుగోరెదఁ॥283

మ॥ అనినఁజిర్నగవొప్ప వెన్నుఁడను, తోఁడా, నేఁడుఁగాధేయుపం।

పునుగావింపు, పదంపడిఁబదవిపెంపుఁగల్గఁగా, నిన్నునీ।

ననఁబోణిఁగడుగారవంపుఁబెరిమఁనామనిగ్గకిఁజేర్తు, నం।

దనుకఁనీపిటఁదొంటియట్లకలిమిఁదైవాటుమన్నఁవెసఁ॥284

మ॥ విని, గాధేయుఁడు, వేడగ్మైనచటమువ్వేల్పుల్ నిరాబార్లుదీ।

వనలీ, నచ్చరలెల్లపైవిరులుగుప్పఁ, వేహరిశ్చంద్రుఁగూ।

ర్చి నెఱిఁనికగ్మునిల్పితీవనుచువాసిఁబేర్చిన్గొంచితాఁ।

దనపు న్నెంపుఁదబంపుసామొసఁగియంతఁబూనిగ్ నెగ్గింపఁగఁ

285

నీ॥ అప్పుడు వేల్పు తోఁడటకుఁబొన్బనఁటులమినువాఁక నీరుఁదేఁబనిచి

యొరిమఁజంద్రమతిఁహరిశ్చంద్రులోహితుఁదావినలుగులాండ

ననుర్చిజలకమార్చి। పసనిపసిండి దుప్పటములఁగట్టించిచెన్నుమే

ల్నుగలఁగైసేయఁజేసి। నెలతాలబెడఁగుఁదిన్నియనొండుగావిం

చివేలుపుగట్టుతోవియ్యమందు॥ వేయివిన్తానికములపెన్వెలుఁగు

మీఱు। నుదిరిసింగంపుగడ్డియనునిచిప్రొద్దు। వంగసపుటాజ్జనువసి

ష్టుఁబజ్జఁబలిచి। యెడపకిఁకమీఁదిచెయ్యుటనడుపుమనుడు॥ 286.

చ॥ అలరులుసోనలైకురియ, నచ్చరలెల్లరుగొండ్లిసల్ప, వీ।

ణెలఫయివేల్పుగాణలాక నేర్పునఁబాడఁగ, బేర్లుమోయ, ఁజే।

రెలుఁగునఁదొంటిమినుగులురహిఁజడదారులువలగ, నప్పుడ।

బ్బలియు వెడంద నెన్నుదుటఁబట్టియఁగట్టెవసిష్టుఁడర్చిలిఁ॥ 287

క॥ వెన్నుఁడు, నల్వయు, గుబ్బలి, కన్నియ చెల్వుఁడును, రుసులిఁకం
గల వేల్పుల్, ప్రన్ననిదీవనలిచ్చుచు, జెన్నారణజన్మిపుడు సే
సలు నెలమిన్॥ 288

గీ॥ వేల్పుగుండంబులఁగరంబు వెలుఁగుజోతు, లఱిమివలకడగామించి
తుఱఁగలించె, జగమదెంతయుఁజల్లనై సంతసిల్లఁ, గన్తువలితావితె
మైరల్ గలయవీచె॥ 289

గీ॥ ఓగిరపుబంతులును, బైఁడి తేగములును, వలిపరెంటంపుఁబెట్టులు,
వలపుగొలుపు, మేలుకలపంపుఁబూఁతలు, బూలముడుఁపు, లు
ను, బదంపడివీడెముల్ దినరెనచట॥ 290

ఉ॥ అప్పుడు తేనిఁబాలగడలియల్లుఁడయోధ్యకు నేగితప్పకీ,
వెప్పటియట్లబల్లిసిరి నేల్బడినికగఁపుఁబాడినుండుమం,
చొప్పుగఁజెప్పివీడొగలిపియొయ్యనలచ్చియుఁదానుఁబకిగఁ,
నెప్పరిపైన నెకిగొని నెట్టనఁదాఁదెలిదీవిఁజేరినన్॥ 291

క॥ కడమ తెఱగంట్లురుసులటు, విడితమతమ నెలపులకును వెడలుడు,
వాలో, వడినారదుండయోధ్యకుఁ, గడఁకణజనిసశ్యకీర్తిఁగాంచి
యతనితోన్॥ 292

గీ॥ లలిహరిశ్చంద్రునికగంపుఁగలిమి, నతని, రాకయునుజెల్పుఁజెన్
డరహిఁజెలంగి, వీటనెల్లరునాసుద్దివినఁగఁజూటఁ, బంచుటయు
వేడగనుప్పొంగిపజలెఱింగి॥ 293

సీ॥ కపురంపుటనఁటికంబంబులముంగిళ్లఁగన్నులపండువుగాఁగనిలిపి,
దట్టంబుగా నెల్లపట్టుల నెత్తావిపదనీననగరుదూపములుపెట్టి, తెల్లి
ముత్తియపుజూలరులమీఱుపచ్చతాగమిదోరణములమేల్లట్లమర్చి
పలుచోట్లగురువేళ్లపందిళ్ల నెలకొల్పితఱుకునున్ద్రోత్తచిత్తరువులు

నిచి॥ నిగనిగనెలంగఁబన్నీటజగిలెలలికిఁ | అరిదిజవ్వాదిచేఁగలయం
పిఁజల్లి | యాణిపూసలమున్దులనమరఁదీర్చి | చెలువునింఁదారవీడు
నై సేయుటయును॥ 294

క॥ దొరలుఁబ్రెగ్గడలుఁదీ | ర్పరులుఁ జెలులుఁబడాళ్ళు బందుగు
లుఁనై | సరులుఁగ్రిక్కలుగాణలు | నరుదేరఁసత్యకీర్తియప్పుడు
వేడఁక॥ 295

చ॥ అరదములేనుఁగుల్, గుదిరలంగలముల్, నడజోదుపాజులుఁ,
గరమొలయంగఁదానెదురుగాఁజని, వచ్చుత్రిశంకుచూలికిఁ |
దిరముగఁమొక్కియంతఁదనతెచ్చినమేలరదంబుపైనన |
య్యరుసుఁగొమారుఁజంద్రమతినర్తిలిఁగూర్చొనఁజేసి తానట॥ 296

చ॥ చనవొకయింతయీఁబడసిసంతనవెన్నడి, గాధిపట్టిప |
న్ననఁదొలుతొల్లనేవమునఁబ్రోలెడఁబాసిననాఁటినుండితేఁ |
డనయముఁబడ్డపాట్లు, మఱియాపయినేరికిఁగల్గనట్టివె |
న్ననిపొడగాన్నుసుద్దిమదినులొకనఁగావిని సంతసించుచు॥ 297

మ॥ జగముఁమార్పఁదబంపుబల్కిగలవిశ్వామిత్రుపంతంబుదూ |
లఁగనిక్కట్టులవ్రాలియుఁ, నిజమునేలఁగ్రాలనెక్కొల్పి, జా |
నుగఁజేరెన్నికమీటి, యేరికినిఁగన్గోరానియవ్వెన్నునిం |
పుగరాఁగాంచితివట్టినిన్గనఁగమాపున్నెంబదెంతోకదా॥ 298

క॥ అనుచాయావంతుంబుల | వణితంబులఁగొటికయేలువలఁగలపజ
మే | శ్చనయముఁబ్రెగ్గడదెలుపఁ | వినుచుహరిశ్చంద్రుఁడప్పుడువేఁ
జనుదేర॥ 299

చ॥ ఎడ నెడఁగల్గుమన్నియలు, నేలికలుఁ మఱిమాఁడెపుందొరల్ ।
 కడువడివచ్చి మ్రొక్కి పొడగానుపుమన్ననలంది పెక్కు పా ।
 వడములాసంగి వెంటఁగొలువఁ జదలంబులతోఁగరంబు వె ।
 న్బడఁగనయోధ్యఁదాఁదటి సెఁబట్టమునఁ బజలప్పు వేడఁగ మై॥ 300

సీ॥ ఎన్నాళ్ల కెన్నాళ్ల కీమనరా తేఱఁగన్నులపండువుగాఁగఁగనుట ।
 ఎట్టిదెప్పురముల నేనినీమన తేఱఁడుమాటదప్పఁడుకదామఱచియైన ।
 ఇల్లాలనంగఁనీయింతి గాకిక నేరిఁజెప్ప నొప్పుజగాన మెప్పువడయ
 కలిమి లేములనుబ్బుఁగలఁకలందకకంఠెయెట్లుతాఁజెల్పుని నెడయ
 కుండె॥ ఈనినుంగేది వెన్నునియెలమి చూడిగ । నెసఁగిమనెనట
 యింతటికితనినికగ । మీవెలందుకయీలువుగా వెకతము । లనుచు
 గొనియాడఁబ్రోల్సొచ్చియంతతేఱు॥ 301

సీ॥ చౌపరుల్ గుమిమీటిసందడింపఁగ, మ్రోలఁగైవారములుగ్రికగ
 గములొనర్ప । బలువాయిదములు గ్రందిలగాణలాలతి వీనులకిం
 పగువిందుఁగూర్ప । వెలఁదులుసీవిరుల్ వీవ, మేడలనుండియైదు
 వల్ సేసలునలరిచల్ల । లలికెంపుటారతుల్ చెలులునివార్తింప, వ
 డివేగరులుబరాబరులుసేయ । వలఁబాటులుగూడిదీవనలాసం
 గఁ । నెల్లరొక్కటజేజేలునిడఁగనగరు । నింపుమైఁజొచ్చిపసిఁడి
 సింగంపుగడ్డె । గలిమిమైతేఱుపేరోలగముననుండె॥ 302

సీ॥ నిజముఁబాడిజగాననింఠార నెఱయంగ, మగలెవేల్పులుగాఁగమ
 నఁగఁజెలులు । వడిదప్పకదనునవానలుగురియంగ, మెండుగాఁ
 బంటలుపండుచుండ । పసులయందెల్లడఁబాఁడి పెంపారంగ, పో
 లినెన్నదిమందియలరనొరిమ । తెఱఁగెన్నఁబుడమిపైఁదెఱగంటి
 'జగమిదినుమియంచు వేల్పులుసూచిపొగడె॥ గలిమిబలిమియుఁజె

లిమియు నెలమిమీఱు! సంతుమంతును నెంతేఁగొఱంతలేక! పుడమి
నంతయుఁ దేజునఁగడిమిఁబెక్కు! వేలయేండ్లుహరిశ్చంద్రుఁడేలు
చుండె॥ 303

మ॥ అని, తొల్పాఁతనుడిగరంబెసఁగియింపానాహరిశ్చంద్రుఁడే!
ని నెఱాసుద్ది, మృకండుచూలిపెరిమెఁ నేర్పొప్పఁగాఁబ్రొద్దుము!
న్యసికేఁజెప్పినమాడిక, ఁగబ్బమెనయఁనఁ నేర్పునల్లచ్చపుఁ!
దెనుఁగుఁమాటలఁగూర్చినీకొసఁగితే, వెన్నుండఁనిఁబ్రోవవే॥ 304
క॥ ఎవ్వరుదీనిఁవాసిన! నెవ్వరుచటివిననుపన్న నెఱుఁడఁగలిమిఁ!
నివ్వటిలసంతుమంతుఁ! ద్రెవ్వని మనుగడనుఁ జెరుమా రెల
మిఁ॥ 305

సీ॥ కబ్బమియ్యదివ్రాయఁగాఁగొంత. నొకనాఁడు కలలోనఁబుదియ
బొట్టులు వెలుంగఁ! గావివల్వులుదాల్చికాళ్ల బావలు మెట్టిననుఁబ్రో
చునుడయవర్లనఁగనొకఁ! యరిదిమానిసి నాటసగుచడ నేఁమొక్త
ఁదఱిసి తానన్దొట్టఁదలఁకియేను! అటఁగొలంకువక్రేవ నలరుదద్దడ
మొకండరసిదాఁగినఁదానునరుగుదెంచి॥ అరితినాచేతియీకబ్బ
మందియలరి! యోరినీచేతఁబొత్తమిఁకొండుమంతు! పరఁగఁజే
యింపవలెనంచుఁబైనివలువ! కొంతనాకిచ్చిమఱిఁగె, ఁదలంతు
నతని॥ 306

సీ॥ వెలయఁగ్రీస్తుపుపుట్టివేయు నెన్నిదినుటతోంబదాటవ యేటితోడ
నడిచి, క్రాలెడుకలినాల్గువేలతోమ్మిదినుటతోంబదాటవయేటిదొ
రసియపుడు! పరఁగుమన్మథపుష్యబహుళత్రయోదశి, నింగ్లిషుదొ
రతనంబెలయుచుండ! సరవివిక్టోరియాచక్రవర్తినియేలుబడి, ము
న్నుపెద్దనేభట్టుమూర్తి॥ రామభద్రుఁడులోనగుప్రబలుకయితే గ

ఋవలకు నెల్ల నెలవయిక్రాలుకృష్ణ! దేవరాయల పెనుగొండదీనిఁ
బూని! వ్రాసితీఁదెలుంగు బాస నేర్పరులు మెచ్చ॥ 307

క॥ ఎందాఁకఁబ్రొద్దుజాబిలు! లెందాఁకీఁకఁబ్రాఁతమినుకు లెందాఁక
జగం! బెందాఁకఁజుక్కలుండునొ! యందాఁకీకబ్బ మెందునల
రుణగాతణ॥ 308

క॥ కలిగినయొప్పులఁగడవిడి! కలగనితప్పులను రోయఁగనుకటటుల
చే! తునీకబ్బంబెన్నఁడు! మెలఁగమికల వేల్పు వేల్పు మేటికొ
లుతుణ॥ 309

—:0:—

మ॥ గొనయంపుకబిగిమీటునకబయిపయికొలల్ వడికబుచ్చివెం!
టనెకంటూనినతొంటివేల్పుఁబెనుదంటల్ మంటలకగ్రస్తఁగాఁ!
డనుదానకడెఱగంల్లమే లెలమినింటకడేల్పుఁగాఁజేయుపా!
టనుబంటింపనితొంటివింటిఁబిడికింటకదాల్చుపెన్నేలుపా॥ 310

—:0:—

క॥ మీనైతాఁబేవైయే! కై నెరసరియై మెఱకరియైపాటుంకై! రానె
లయైగొల్లంకై! వ్రాను నెలవరియయిముందు రొతగుదేల్చా! 311

—:0:—

శుద్ధనిరోఢ్యసీసము॥ చన్నియదరిఁజేరసాగినరాకాసిచేడియఁజెందిన
చిట్టికంద! అఱచేతఁగడఁగిగట్టలఁతిగఁదాల్చి నెచ్చెలికాండ్రనేడి
నచేగకాఁడ! యేఁజ్జెఱఁగాడెల్లనేర్చరానెరగలి నెడయ నడంచిన
యెక్కటిఁడ! అనికేగఁగడఁగనియలకట్టి నెక్కడికంగిసకనిచిన
కటతలాఁడ॥ కెరలియెదిరిన తాటిపెక్కియ గలాఁగ! గాఁడనే
యంగఁజేర్దిగై నరాజి! దాల్చియంతనక్రీడిసంతనదలంచి! తి
రిగినకడిందిచెట్టలదిట్టజెట్టి॥ 312

౫ద్య|| ఇదిశ్రీనీలకంఠేశ్వరాభిధ పర మేశ్వరవరప్రసాదసంభూత సకల

కలాకుశలకులాలకుల పారావారకల్పానాది మండలమండనాయ
మానోర్వీమండలాభిండసలీర్తిపిభవమండితగుండయశ్రేష్ఠినా
మార్యకులసంజాత శ్రీమద్వైష్ణవసిద్ధాంతోద్ధారకాద్దం కితిరుమల
తాతాధార్యవగ్యశిష్యుః సశిష్యవట్టి వేల్లగోత్రోద్భవ అయ్యనకోటతి
రుగులశ్రేష్ఠిశనూభవతిండ్లయ బైషజ్యకర్తచాతురీధౌరేయసరస
కపితాని కాయపిద్వజ్జన విధేయపార్థసారథిశ్రేష్ఠినామధేయప్రణీ
తంబైనకుద్ధాండ్రనిర్వచనకావ్యంబును సత్యవిజయనామాంకితం
బునునగుహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానంబునందు సర్వంబును పంచమా
శ్వాసము సంపూర్ణము.

